

[မနောဓာတုယာပိ - ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဗိ-သဒ္ဓါသည် ပေါင်းဆည်းခြင်း သမ္ပိက္ကန-အနက် ရှိ၏။ မဆိုရသေးသည်ကို ပေါင်းဆည်းသော အဝုတ္တသမုစ္စည်းတည်း။ သမ္ပဋိစ္စိုင်း၏ နောက်၌ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်ကြမည့် သန္တိရဏ ဝုဋ္ဌော ဇော တဒါရုံဟူသော ပဉ္စဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်တို့ကို ပေါင်းဆည်းပေသည်။]

ထို့ကြောင့် သမ္ပဋိစ္စိုင်း မနောဓာတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုသမ္ပဋိစ္စိုင်း မနောဓာတ်မှ နောက်၌ ဆက်လက်ဖြစ်ကုန်သော သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံဟူကုန်သော မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဤသို့ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော ပဉ္စဒ္ဓါရိကဝီထိအတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြကုန်သော ပဉ္စဒ္ဓါရိကဝိညာဏ်တို့ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်သော တရားကို မသိနိုင်ပေ။ ဤသို့လျှင် မနောဓာတုယာပိဟူသော ပါဠိတော် (အဘိ-၂-၃၃၃။)၌ ဆိုလိုရင်း အနက်သဘောကို မှတ်သားပါ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၈၈။)

- ၁။ စက္ခုဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်တို့က ရူပါရုံ (= အရောင်) မျှကိုသာ၊
- ၂။ သောတဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်တို့က သဒ္ဓါရုံ (= အသံ) မျှကိုသာ၊
- ၃။ ဃာနဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်တို့က ဂန္ဓာရုံ (= အနံ့) မျှကိုသာ၊
- ၄။ ဇိဝှဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်တို့က ရသာရုံ (= အရသာ) မျှကိုသာ၊
- ၅။ ကာယဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်တို့က ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ (= အတွေ့အထိ) မျှကိုသာ -

အသီးအသီး သိသောကြောင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ် စသော တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကိုမျှ ယင်းပဉ္စဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်တို့က မသိနိုင်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

န ကဉ္စိ ဣရိယာပထံ ကပ္ပေတိ - မည်သည့် ဣရိယာပုထ်ကိုမျှ မပြန်စေနိုင်

ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကဉ္စိ ဣရိယာပထံ ကပ္ပေတိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ဝိညာဏာနံ သမနန္တရာပိ န ကဉ္စိ ဣရိယာပထံ ကပ္ပေတိ၊ ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကာယကမ္မံ န ဝစီကမ္မံ ပဋ္ဌပေတိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ဝိညာဏာနံ သမနန္တရာပိ န ကာယကမ္မံ န ဝစီကမ္မံ ပဋ္ဌပေတိ၊ ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကုသလာကုသလံ ဓမ္မံ သမာဒိယတိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ဝိညာဏာနံ သမနန္တရာပိ န ကုသလာကုသလံ ဓမ္မံ သမာဒိယတိ၊ ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န သမာပဇ္ဇတိ န ဝုဋ္ဌာတိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ဝိညာဏာနံ သမနန္တရာပိ န သမာပဇ္ဇတိ န ဝုဋ္ဌာတိ၊ ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န စဝတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ဝိညာဏာနံ သမနန္တရာပိ န စဝတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န သုပတိ န ပဋိဗ္ဗုတိ န သုပိနံ ပဿတိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ဝိညာဏာနံ သမနန္တရာပိ န သုပတိ န ပဋိဗ္ဗုတိ န သုပိနံ ပဿတိ။ (အဘိ-၂-၃၂၃-၃၂၄။)

န ကဉ္စိ ဣရိယာပထံ ကပ္ပေတိတိအာဒိသုပိ ဧသေဝ နယော။ န ဟိ ပဉ္စဒ္ဓါရိကဝိညာဏေဟိ ဂမနာဒိသု ကဉ္စိ ဣရိယာပထံ ကပ္ပေတိ၊ န ကာယကမ္မံ န ဝစီကမ္မံ ပဋ္ဌပေတိ၊ န ကုသလာကုသလံ ဓမ္မံ သမာဒိယတိ၊ န သမာဓိံ သမာပဇ္ဇတိ လောကီယံ ဝါ လောကုတ္တရံ ဝါ၊ န သမာဓိတော ဝုဋ္ဌာတိ လောကီယာ ဝါ လောကုတ္တရာ ဝါ၊ န ဘဝတော စဝတိ၊ န ဘဝန္တရေ ဥပပဇ္ဇတိ။ သဗ္ဗမ္ပိဟေတံ ကုသလာကုသလဓမ္မပဋိဝိဇာနနာဒိစနပရိယောသာနံ ကိစ္စံ မနောဒ္ဓါရိကစိတ္တေနေဝ ဟေတိ၊ န ပဉ္စဒ္ဓါရိကေနာတိ သဗ္ဗဿာပေတဿ ကိစ္စဿ ကရဏေ သဟ ဇေနကာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ ပဋိက္ခိတ္တာနိ။ ယထာ စေတေသံ ဧတာနိ ကိစ္စာနိ နတ္ထိ၊ ဧဝံ နိယာမောက္ကမာဒိနိပိ။ န ဟိ ပဉ္စဒ္ဓါရိကဇေနန မိစ္ဆတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ၊ န သမ္ပတ္တနိယာမံ။ န စေတံ ဇေနံ နာမဂေါတ္တမာရဗ္ဗ ဇေတိ၊ န ကသိကာဒိပဏ္ဏတ္တိံ ။ န လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာဝသေန ပဝတ္တတိ၊ န ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဗ္ဗလဝဝိပဿနာဝသေန။ န ရူပါရူပဓမ္မေ အာရဗ္ဗ ဇေတိ။ န နိဗ္ဗာနံ။ န စေတေန သဒ္ဓိံ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ န အဘိညာဏံ၊ န သာဝကပါရမိဉာဏံ၊ န ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ၊ န သဗ္ဗညုတဉာဏံ။ သဗ္ဗေပိ ပနေသ ပဘေဒေါ မနောဒ္ဓါရိက-ဇေနယေဝ လဗ္ဘတိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၈၈။)

= ပဉ္စဒွါရိက ဝိညာဏ်တို့သည် မည်သည့် ဣရိယာပုထ်ကိုမျှ မဖြစ်စေနိုင် စသော စကားရပ်တို့၌လည်း အထက်တွင် ဖွင့်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။

ရှင်းလင်းချက် — ပဉ္စဒွါရဝီထိများ၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော ပဉ္စဒွါရိကဝိညာဏ်တို့ဖြင့် သွားရပ် ထိုင် လျောင်းတည်းဟူသော ဣရိယာပုထ် (၄)မျိုးတို့တွင် တစ်စုံတစ်ခုသော ဣရိယာပုထ်ကိုမျှ မပြုလုပ်နိုင်၊ ကာယကံကို စ၍ မတည်စေနိုင် မဖြစ်စေနိုင်၊ ဝစီကံကို စ၍ မတည်စေနိုင် မဖြစ်စေနိုင်။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၈၈။)

[မှတ်ချက်] — စက္ခုဝိညာဏ် စသည့် ပဉ္စဝိညာဏ်တို့ကား စိတ္တဇရုပ်ကိုသော်မျှလည်း မဖြစ်စေနိုင်၊ ဝိညာဏ်ရုပ်ကိုကား ဖြစ်စေနိုင်ဖို့ရန်ကား ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့ပေ။ ပဉ္စဒွါရဝီထိများ၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော ပဉ္စဝိညာဏ်တို့မှ အခြားတစ်ပါးသော ပဉ္စဒွါရိက ဇောဝီထိစိတ်များသည် စိတ္တဇရုပ်သာမန်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော်လည်း ကာယဝိညာဏ် ဝစီဝိညာဏ်ဟူသော ဝိညာဏ်ရုပ်ကို တစ်နည်းဆိုရသော် ဝိညာဏ်ရုပ်များ ပါဝင်သည့် ရုပ်ကလာပ်များကို ရုပ်တရားများကို မဖြစ်စေနိုင်ကြပေ။ သွားမှုစသော ဣရိယာပုထ် တစ်ခုခုကို ပြုလုပ်ရာ၌ ဝိညာဏ်ရုပ်ပါရ၏။ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု တစ်ခုခုကို ပြုလုပ်ရာ၌လည်း ဝိညာဏ်ရုပ်ပါရ၏။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စဒွါရိကဝိညာဏ်တို့ဖြင့် ဣရိယာပုထ်ကို မပြုလုပ်နိုင်၊ ကာယကံ ဝစီကံကို စ၍ မတည်စေနိုင် မဖြစ်စေနိုင် ဟု မှတ်ပါ။ သို့သော် အလွန်အားနည်းသော မနောကံကား ဖြစ်နိုင်၏။

ပဉ္စဒွါရိက ဝိညာဏ်တို့ဖြင့် ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားကို ကောင်းစွာ မယူနိုင် မဆောက်တည်နိုင်။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၈၈။)

[တထာ ကာယသုစရိတာဒိကုသလကမ္မံ ကရောမိတိ၊ တဗ္ဗိပရိတံ အကုသလံ ကမ္မံ ကရောမိတိ စ ကုသလာကုသလသမာဒါနံ ပဉ္စဒွါရိကဇေဝနေန န ဟောတိ။ (မူလဋီ-၂-၂၀၁။)]

ပဉ္စဒွါရိကဇောတို့သည် ယောနိသောမနသိကာရ အယောနိသောမနသိကာရဟူသော နှလုံးသွင်းမှု အပေါ်၌ အခြေစိုက်၍ ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇောများလည်း ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ ဤ၌ “န သမာဒိယတိ = မဆောက်တည်နိုင်”ဟူသည်ကား မဖြစ်နိုင်ခြင်းကို မဆိုလို၊ သီလဆောက်တည်သကဲ့သို့ “ဤကုသိုလ်ကို ပြုအံ့၊ ဤအကုသိုလ်ကို ပြုအံ့”ဟု ပဉ္စဒွါရိကဇောစိတ်ဖြင့် မဆောက်တည်နိုင်ခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပေသည်။

ပဉ္စဒွါရိက ဝိညာဏ်တို့ဖြင့် လောကီဈာန်သမာဓိ (= လောကီဈာန်သမာပတ်) ကိုလည်း မဝင်စားနိုင်။ လောကုတ္တရာဈာန်သမာဓိ (= လောကုတ္တရာဈာန်သမာပတ် = ဖလသမာပတ်) ကိုလည်း မဝင်စားနိုင်။ လောကီ လောကုတ္တရာသမာဓိ (= သမာပတ်) များကို မဝင်စားနိုင်ရကား လောကီ လောကုတ္တရာသမာဓိ (= သမာပတ်) မှလည်း မထနိုင်။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၈၈။)

ပဉ္စဒွါရိက ဝိညာဏ်တို့ဖြင့် ဘဝတစ်ခုမှ မရွေ့လျောနိုင် မစုတေနိုင် မသေနိုင်၊ ဘဝတစ်ပါး၌ ပဋိသန္ဓေ မနေနိုင်။ မှန်ပေသည် — ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားကို သိခြင်းအစ စုတေခြင်း အဆုံးရှိသော အထက်၌ ဖော်ပြထားသော ကိစ္စအရပ်ရပ်သည် မနောဒွါရဝီထိ၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော မနောဒွါရိကစိတ်ဖြင့်သာ ဖြစ်၏။ ပဉ္စဒွါရဝီထိများ၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော ပဉ္စဒွါရိကစိတ်ဖြင့် မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော အထက်ပါ ဤကိစ္စ အရပ်ရပ်ကို ပြုလုပ်ခြင်း၌ ဇောနှင့် တကွသော ပဉ္စဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့ကို ဘုရားရှင်သည် ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၈၈။)

[တထာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တာ “ပဉ္စဒွါရိကစုတိ စ န ပဉ္စဒွါရိကစိတ္တေဟိ ဟောတိ စုတိစိတ္တဿ အတံဒွါရိကတ္တာ”တိ။ (မူလဋီ-၂-၂၀၁။)]

ပဉ္စဒွါရိကစုတိဟူသည် ပဉ္စဒွါရိကဝိသိစိတ်တို့ဖြင့် စုတိစိတ်ကျသည်ကို မဆိုလို၊ ပဉ္စဒွါရိကဝိသိစိတ်များ ကုန်ဆုံးသွားသောအခါမှ စုတိစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုစုတိစိတ်ကား ပဉ္စဒွါရိကဝိသိစိတ်အစဉ်များ၌ အကျိုးမဝင်၊ ဒွါရမှ အလွတ်ဖြစ်သော ဒွါရဝိမုတ်စိတ်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပဋိသန္ဓေသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်းအဖွင့်၌ မိန့်ဆိုခဲ့၏။ တစ်ဖန် ဤ၌လည်း ပဉ္စဒွါရိကဝိညာဏ်တို့ဖြင့် ဘဝမှ မစုတေဟုလည်းကောင်း၊ စုတိခြင်း အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိသော ကိစ္စအရပ်ရပ်သည် မနောဒွါရိကစိတ်ဖြင့်သာ ဖြစ်၏ဟုလည်းကောင်း အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုထား၏။ သို့သော် စုတိ ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့သည် မနောဒွါရိကစိတ်များ မဟုတ်ကြပေ။ ထိုထို ဒွါရမှ အလွတ်ဖြစ်သော ဒွါရဝိမုတ် စိတ်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ **ဒွါရဝိမုတ္တာနဉ္စ ပဋိသန္ဓိ-ဘဝင်္ဂ-စုတိ-သင်္ခါတာနံ . . .** ဤသို့ စသည်ဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အာရမ္မဏသင်္ဂဟ၌ ယင်း စိတ်တို့၏ ဒွါရဝိမုတ်စိတ်များ ဖြစ်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုလျက် ရှိ၏။

စုတိစိတ်သည်လည်း ထိုထို ဒွါရမှ လွတ်သော ဒွါရဝိမုတ်စိတ်သာ ဖြစ်ပါလျက် မနောဒွါရိကစိတ်ဖြင့် သာလျှင် စုတေကြောင်း စုတိကိစ္စကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဤ၌ အဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ **တောင်မြို့မဟာဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်ဘုရားက မိမိ၏ သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဘာသာဋီကာ တတိယတွဲ (၁၆၃)တွင်** အောက်ပါအတိုင်း မှတ်ချက် ချထား၏။

ရှေး အယူ

ထိုသို့ ဆိုရာဝယ် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ မနောကမ္မဒွါရကထာ၌ “အယံ နာမ မနော မနောဒွါရံ န ဟောတီတိ န ဝတ္ထဗ္ဗော (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၂၉။) = မန မှန်သမျှ မနောဒွါရ မဟုတ်ဟု မဆိုထိုက်ဟု ဆိုခဲ့၏။ ရှေးရှေးစိတ်သည် နောက်နောက်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဒွါရ ဖြစ်သောကြောင့် စိတ်ဟူသမျှကို “မနောဒွါရ” ဟု ဆိုလို၏။ သို့ဖြစ်လျှင် စုတိစိတ်၏ ရှေးက ဖြစ်သော စိတ်သည် မနောဒွါရ ဖြစ်၍ ထိုစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော စုတိစိတ်ကို “မနောဒွါရိက”ဟု ခေါ်သင့်ရကား စဝနကိစ္စကို (= ဘဝတစ်ခုမှ ရွှေ့လျောခြင်း စုတိကိစ္စကို) မနောဒွါရိက စုတိစိတ်ဖြင့် ပြုသည်ဟု အဋ္ဌကထာဆိုကြောင်းကို ရှေးဆရာတို့ ယူကြသည်။

စဉ်းစားပွယ်

ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် ပဉ္စဒွါရိကစိတ်တို့လည်း ရှေးရှေးစိတ်က မန အမည်ရသောကြောင့် မနောဒွါရိက အမည်လည်း ရသင့်ရကား ပဉ္စဒွါရိက (စိတ်) တို့ကို မနောဒွါရိက အဖြစ်မှ မပယ်နိုင်သောကြောင့် ထိုအယူကို စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ မိမိကား “မနောဒွါရိကစိတ်တို့၏ ကိစ္စက များသောကြောင့် စုတိကိစ္စကိုလည်း မနောဒွါရိက စိတ်၏ ကိစ္စတွင် သွင်းလိုက်ဟန် တူသည်”ဟု ထင်မိပါသည်။

(သမ္မောဟဝိနောဒနီဘာသာဋီကာ တတိယတွဲ- ၁၆၃။)

ဤကား တောင်မြို့မဟာဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်ဘုရား၏ မှာကြားချက်ပင် ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားတို့ကို သိခြင်း အစ၊ စုတိကိစ္စကို အဆုံးထား၍ ဤကိစ္စအရပ်ရပ်ကို မနောဒွါရိကစိတ်ဖြင့်သာ ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း ဤအဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်၌ စုတိကိစ္စကို အဆုံးသတ် ဆိုထားသော်လည်း - န ဘဝန္တရေ ဥပပဇ္ဇတိ = ဘဝတစ်ပါး၌ (ပဉ္စဒွါရိကစိတ်ဖြင့်) ပဋိသန္ဓေ မနေ - ဟုပင် အဋ္ဌကထာ၌ ဆက်လက် ဖွင့်ဆို ထားရကား စဝနပရိယောသာနံ = စုတေခြင်းကိစ္စကို အဆုံးထား၍ ပြောဆိုသော စကားကို ဥပလက္ခဏနည်း နိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ။]

နိဿာမသို့ သက်ရောက်ခြင်း စသည်

ဤပဉ္စဒ္ဓါရိကစိတ်တို့၏ ဤအထက်ဖော်ပြပါ ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားတို့ကို သိခြင်း အစ၊ စုတေခြင်း ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အဆုံးရှိသော ကိစ္စအရပ်ရပ်တို့သည် မရှိကုန်သကဲ့သို့ အလားတူပင် နိဿာမသို့ သက်ရောက်ခြင်း စသော ကိစ္စတို့သည်လည်း မရှိကုန်။ ပဉ္စဒ္ဓါရိကဇောဖြင့် မိစ္ဆတ္တနိဿာမဖြစ်သော အာနန္တရိယကံ စသည်သို့ မသက်ရောက်နိုင်၊ သမ္မတ္တနိဿာမဖြစ်သော အရိယမဂ် (၄)ပါးသို့လည်း မသက်ရောက်နိုင်။

ဤပဉ္စဒ္ဓါရိကဇောသည် အမည်နှင့် အမျိုးအနွယ်ကို အာရုံပြု၍လည်း မဖြစ်၊ ကသိုဏ်းစသော ပညတ်ကို အာရုံပြု၍လည်း မဖြစ်၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအခြင်းအရာ = အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခအခြင်းအရာ = ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တအခြင်းအရာ = အနတ္တလက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသော လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း မဖြစ်ပေ။ ဝုဋ္ဌာန အမည်ရသော သင်္ခါရတရားတို့မှ ထမြောက်ကြောင်း အရိယမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အားရှိသော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဗလဝိပဿနာ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း မဖြစ်ပေ။ ရူပါဝစရတရား အရူပါဝစရတရားတို့ကို အာရုံပြု၍လည်း မဖြစ်။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍လည်း မဖြစ်။

ဤပဉ္စဒ္ဓါရိကဇောနှင့် အတူတကွ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်သည် မဖြစ်၊ အဘိညာဏ်သည် မဖြစ်၊ သာဝကပါရမီဉာဏ်သည် မဖြစ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်သည် မဖြစ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည် မဖြစ်၊ (ပဉ္စဒ္ဓါရိကဇောသည် ကုသိုလ်ဇော စောနိုင်သော်လည်း ကုသိုလ်ဇော ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ထိုကုသိုလ်ဇောနှင့် ယှဉ်၍ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၊ အဘိညာဏ်၊ သာဝကပါရမီဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် မဖြစ်နိုင် ဟူလိုသည်။)

သဗ္ဗောပိ ပနေသ ပဘောဒေါ မနောဒွါရိကဇေနေယေဝ လဗ္ဘတိ = အလျော်အားဖြင့် ဆိုရမူကား အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ဝိပဿနာဉာဏ် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် အဘိညာဏ် သာဝကပါရမီဉာဏ် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသော ဉာဏ်အထူးအပြားကို မနောဒွါရိကဇော၌သာလျှင် ရအပ်ပေသည်။ မနောဒွါရိကဇော၌သာ ထိုဉာဏ်များသည် ယှဉ်နိုင်ပေသည်။

တစ်ဖန် အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော ပဉ္စဒ္ဓါရိကစိတ်ဖြင့် အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ မသက်ရောက်နိုင် (= မအိပ်)၊ မနိုး၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အိပ်မက်ကို မမြင်မက် - ဤ (၃) မျိုးကုန်သော အရာဌာနတို့၌ ဇောနှင့် တကွသော ပဉ္စဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ်ကို ဘုရားရှင်သည် ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပေပြီ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၈၈။)

ဤကား ပဉ္စဒ္ဓါရိကဝိညာဏ်တို့နှင့် မနောဒွါရိကဝိညာဏ်တို့၏ စွမ်းအင်သတ္တိ ထူးခြားမှု ထူးထွေ ကွဲပြားမှုပင် ဖြစ်သည်။

အထူးမှားယွင်းချက်များ

ဤအထက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၏ ဟောကြားတော်မူချက် ဖွင့်ဆိုတော်မူချက်များအရ စက္ခုဒွါရဝီထိ၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြကုန်သော စက္ခုဒွါရဝီထိစိတ်တို့သည် ရူပါရုံ (= အရောင်) မျှကိုကား သိနိုင်ကြသည်သာ ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် သောတဒွါရိက ဝီထိစိတ်တို့သည် အသံမျှကို၊ ဃာနဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့သည် အနံ့မျှကို၊ ဇိဝှဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့သည် ရသာရုံ (= အရသာ) မျှကို၊ ကာယဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ (= အတွေ့အထိ) မျှကိုကား သိနိုင်ကြသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ရူပါရုံ အရောင်ကို ရူပါရုံ အရောင်မျှ၊ အသံကို အသံမျှ၊ အနံ့ကို အနံ့မျှ၊ အရသာကို အရသာမျှ၊ အတွေ့အထိကို အတွေ့အထိမျှ သိမှု၌ ဝုဋ္ဌာ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်က အရောင်မျှ၊ အသံမျှ၊ အနံ့ မျှ၊ အရသာမျှ၊ အတွေ့အထိမျှသာဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချလျှင် ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်ရကား ဇောများမှာ ကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ဇယားများတွင် စက္ခုဒွါရီထိတစ်ခု၏ နောက်၌ မနောဒွါရီထိ တစ်ခုမျှသာ ချပြထားသဖြင့် စက္ခုဒွါရီထိ တစ်ခု၏ နောင်၌ မနောဒွါရီထိ တစ်ခုသာ ဖြစ်သည်ဟုလည်း မယူဆစေလိုပါ။ မနောဒွါရီထိ အမျိုးအစားချင်း တူညီ၍ တစ်မျိုးကိုသာ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ စက္ခုဒွါရီထိ တစ်ဝီထိ ဖြစ်လျှင် ဘဝင်များခြားလျက် မနောဒွါရီထိများ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နိုင်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု၏ အကြားတွင် ဘဝင်များခြားလျက် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေကြသော မနောဒွါရီထိများတွင် အချို့အချို့သော ဝီထိတို့သည် ပညတ်ကို အာရုံပြုသည်လည်း ရှိတန်ရာ၏။ ပရမတ်ကို အာရုံပြုသည်လည်း ရှိတန်ရာ၏။ ဝိပဿနာနယ်၌ကား ရုပ်နာမ်ပရမတ် သက်သက်ကိုပင် အာရုံပြုနေသော မနောဒွါရီထိများလည်း အကြိမ်များစွာ ဘဝင်များခြားလျက် ဖြစ်နိုင်သည်သာတည်း။ သို့အတွက် ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် စက္ခုဒွါရီထိတစ်ခုကို သို့မဟုတ် စက္ခုဒွါရီထိ တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော နာမ်တရားစုတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပြီး သိမ်းဆည်းပြီးသောအခါ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် မနောဒွါရီထိများကိုလည်း တစ်နည်းဆိုရသော် မနောဒွါရီထိများ၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်း ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။ ဝီထိ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု၏ အကြား၌ တည်ရှိသော ဘဝင်များကိုကား မရှုနိုင်သေး မသိမ်းဆည်းနိုင်သေးပါက ခေတ္တ ချန်လှပ်ထားပါ။ ဉာဏ်ယှဉ် ဝီထိယှဉ်သော တိဟိတ်လူသားတစ်ဦး၏ ဘဝင်ကို စံနမူထား၍ ဘဝင်နာမ်တရား များကို (၃၄)ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

ရူပါရုံ (= အရောင်) လိုင်း အကောင်းအုပ်စု

ဤရူပါရုံ(= အရောင်)လိုင်းဇယားနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းချက်များကို ဖတ်ရှုပြီးပါက ရူပါရုံ(= အရောင်) လိုင်း အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းနိုင် ရှုပွားနိုင်ပြီဟု ယူဆပါသည်။ အချုပ်မှတ်သားရန် သိမ်းဆည်းရှုပွားရန်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

- ၁။ ထိုရူပါရုံ(= အရောင်)ကို ရူပါရုံ(= အရောင်)ဟု ရှုခဲ့သော် ရူပါရုံ(= အရောင်)ဟု သိနေသော စက္ခုဒွါရီထိ နာမ်တရား မနောဒွါရီထိ နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းပါ။ ထိုနောက် -
- ၂။ ထိုရူပါရုံကို ရုပ်တရားဟု ရှုခဲ့သော် ထိုရူပါရုံကို ရုပ်တရားဟု သိနေသော မနောဒွါရီထိ နာမ်တရားများ ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ထိုရူပါရုံ၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောကို အာရုံယူ၍ အနိစ္စဟု ရှုခဲ့သော် အနိစ္စဟု သိနေသော မနောဒွါရီထိ နာမ်တရားများကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ ထိုရူပါရုံ၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခံရသည့်သဘောကို အာရုံ ယူ၍ ဒုက္ခဟုရှုခဲ့သော် ဒုက္ခဟု သိနေသော မနောဒွါရီထိနာမ်တရားများကိုလည်းကောင်း၊
- ၅။ ထိုရူပါရုံ၏ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအားဖြင့် တည်နေသည့် ခိုင်မာသည့် အနှစ်သာရ အတ္တ မရှိမှုသဘောကို အာရုံယူ၍ အနတ္တဟု ရှုခဲ့သော် အနတ္တဟု သိနေသော မနောဒွါရီထိ နာမ်တရားများကိုလည်းကောင်း၊
- ၆။ ထိုရူပါရုံ၏ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောကို အာရုံယူ၍ အသုဘဟု ရှုခဲ့သော် အသုဘဟု သိနေသော မနောဒွါရီထိ နာမ်တရားများကိုလည်းကောင်း ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

ထိုရူပါရုံ အရောင်ကို ရုပ်တရားဟု၊ အနိစ္စဟု၊ ဒုက္ခဟု၊ အနတ္တဟု၊ အသုဘဟု မနောဒွါရီထိစိတ်တို့ဖြင့် သာ သိရှိနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ထိုမနောဒွါရီထိ စိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရီထိဇာန်က ရုပ်တရားဟု၊ အနိစ္စ

ဟု၊ ဒုက္ခဟု၊ အနတ္တဟု၊ အသုဘဟု နှလုံးသွင်းလိုက်ခဲ့သော် = ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်လိုက်သော် ယောနိသောမနသိ ကာရ ဖြစ်၍ ဇောများသည် ကုသိုလ်ဇောများသာ ဖြစ်ရသည်ဟု မှတ်ပါ။

ထိုသို့ ရှုရာ၌ ရုပ်တရားဟု ရှုလျှင် ရုပ်တရားဟု သိနေသော မနောဒွါရဝီထိစိတ်များသည် ဘဝင်ခြားလျက် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေသည်ကို သဘောပေါက်အောင် သိမ်းဆည်းပါ။ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။ ရှုပါ။ အလား တူပင် အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ-အသုဘဟု အသီးအသီး ရှုရာ၌လည်း မနောဒွါရဝီထိစိတ်များသည် ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု၏ အကြားတွင် ဘဝင်များစွာ ခြားခြားပြီး အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေမှုကို သဘောပေါက်အောင် သိမ်းဆည်းပါ။ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။ ရှုပါ။ ဇောနှင့် တဒါရုံတို့တွင် ဉာဏ်နှင့် ဝီတိတို့မှာ ထိုက်သလို ယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နေကြမည် ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်နှင့် ဝီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်စီပင် သိမ်းဆည်းပါ။

ဤသို့ သိမ်းဆည်းရာ၌ ရှုပါရုံ အရောင်ကို ရုပ်တရားဟု အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု အသုဘဟု အသီး အသီး သိနေသော နာမ်တရား အသီးအသီးမှာ မနောဒွါရဝီထိစိတ်များသာ ဖြစ်သဖြင့် ဘဝင်မနောအကြည် ဓာတ်ကို ရှေးဦးစွာ သိမ်းဆည်း၍ ထိုနောင် မိမိရှုပွားလိုသော ရှုပါရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ ထိုရှုပါရုံ အရောင် သည် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ - မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက ထိုရှုပါရုံ အရောင်ကို -

- ၁။ ရုပ်တရားဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊
- ၄။ အနတ္တဟုလည်းကောင်း၊
- ၅။ အသုဘဟုလည်းကောင်း -

အသီးအသီး ရှုခဲ့သော် ဇယား၌ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဝီထိစိတ်စေတသိက် (= နာမ်တရားစု)တို့ကို သိမ်းဆည်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ စက္ခုဒွါရဝီထိနှင့် မနောဒွါရဝီထိ (၂)မျိုးလုံးဝယ် ဝီထိစိတ္တက္ခဏ တစ်ခု တစ်ခု၌ အတူယှဉ်တွဲလျက် ဖြစ်ပေါ်နေကြကုန်သော ထိုစိတ်စေတသိက် (= နာမ်တရားစု) တို့ကို အားလုံးခြုံငုံ၍ ရှုနိုင် သောအခါ “နာမ်တရား နာမ်တရား”ဟု ရှုပါ။

တစ်ဖန် ထိုနာမ်တရားတို့၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်နှင့် တကွသော နှလုံး၌ တည်ရှိကြသော (၅၄)မျိုးသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့နှင့်တကွ ရနိုင်သမျှသော အာကာသဓာတ် လဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာ ဥပစယ သန္တတိ ဇရတာ အနိစ္စတာ စသော ရုပ်အတုတို့ကိုပါ ရောနှော၍ ခြုံငုံ၍ - “ရုပ်တရား ရုပ်တရား”ဟု ရှုပါ။

အလားတူပင် စက္ခုဝိညာဏ် နာမ်တရားစုတို့၏ မှီရာ စက္ခုဝတ္ထုနှင့် တကွ (၅၄)မျိုးသော ရုပ်အစစ်တို့နှင့် ရနိုင်သမျှသော ရုပ်အတုတို့ကိုပါ ရောနှော ခြုံငုံ၍ “ရုပ်တရား ရုပ်တရား”ဟု ရှုပွား သိမ်းဆည်းပါ။

ဝတ္ထု နှင့် အာရုံ အယူအဆ

စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ (မ-၃-၃၂၈။ ဆဆက္ကသုတ္တန်။)

စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ ဓာတိအာဒိနာ ဒွါရာရမ္မဏေသု ဧကဝစနဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသာ ဧကနာနာသန္တာနဂတာနံ ဧကသန္တာနဂတဝိညာဏပစ္စယဘာဝတော ဧကနာနာဇာတိကတ္တာ စ။ (မူလဋီ-၂-၄၈။)

ဧကနာနာသန္တာနဂတာနန္တိ ဧကသန္တာနဂတာနံ အဘိန္နသန္တာနဂတာနံ ဒွါရာနံ, နာနာသန္တာနဂတာနံ ဘိန္နသန္တာနဂတာနံ အာရမ္မဏာနန္တိ ယောဇနာ။ **ဧကနာနာဇာတိကတ္တာတိ** စက္ခာဒိ ဧကေကဇာတိကတ္တာ ဒွါရာနံ, နီလာဒိအနေကဇာတိကတ္တာ အာရမ္မဏာနံ။ (အနုဋီ-၂-၅၆။)

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော ပါဠိတော်၌ - ပဿာဒဘက် မှီရာဝတ္ထုရုပ်ဘက်တွင် “စက္ခ”ဟု ဧကဝုဏ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၍ အာရုံဘက်၌ “ရူပေ”ဟု ဗဟုဝုဏ်ဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူ၏။ ဤဧကဝုဏ်နှင့် ဗဟုဝုဏ် ခွဲခြား၍ ဟောကြားထားတော်မူခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူလဋီကာဆရာတော်က အထက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြထား၏။ ယင်း မူလဋီကာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

စက္ခပဿာဒနှင့် (= စက္ခဒွါရနှင့်) ရူပါရုံကို စွဲမှီ၍ စက္ခဝိညာဏ်စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာရာဝယ် စက္ခပဿာဒ (= စက္ခဒွါရ) သည် သတ္တဝါတစ်ယောက်၏ သန္တာန်၌ တည်၍ ထို တစ်သန္တာန်တည်း၌ တည်နေသော စက္ခပဿာဒ (= စက္ခဒွါရ) က ထိုတစ်သန္တာန်တည်း၌ပင် ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိလာသော စက္ခဝိညာဏ်အား -

- ၁။ စက္ခဝိညာဏ်၏ မှီရာအဖြစ် ကျေးဇူးပြုခြင်း နိဿယပစ္စယသတ္တိ၊
- ၂။ စက္ခဝိညာဏ်၏ ရှေးက ကြိုတင်ဖြစ်၍ မှီရာအဖြစ် ကျေးဇူးပြုခြင်း ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ၊
- ၃။ စက္ခဝိညာဏ်နှင့် နာမ်တရားစုတို့အား ရူပါရုံကို မြင်မှုကိစ္စ၌ အစိုးရခြင်း ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးခြင်း ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိ၊
- ၄။ အတူယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်ခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးခြင်း ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေး၏။

ရူပါရုံကား မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်ဟု သန္တာန် အမျိုးမျိုး၌ ဖြစ်၍ ယင်း စက္ခဝိညာဏ်အား သိစရာ အာရုံအဖြစ် ရပ်တည်လျက် အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထို့ပြင် သတ္တဝါတစ်ယောက် တစ်ယောက်၌ စက္ခပဿာဒသည် အရေအတွက်များသော်လည်း အမျိုးအစားအားဖြင့် တစ်မျိုးတစ်စားတည်းသာ ရှိ၏။ ဇာတ်တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်၏။ ထို စက္ခပဿာဒ (= စက္ခဒွါရ) ၌ ထင်နိုင်သော ရူပါရုံကား အညို အရွှေ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး အစားစား အများအပြားပင် ရှိ၏။ ဇာတ်ကွဲပြား၏။

ဤသို့လျှင် စက္ခပဿာဒ (= စက္ခဒွါရ) က တစ်သန္တာန်တည်း၌ တည်ခြင်း၊ တစ်မျိုးတစ်စားသာ ရှိခြင်း၊ ရူပါရုံက အမျိုးမျိုးသော သန္တာန်တို့၌တည်ခြင်း၊ အမျိုးအစား များပြားခြင်းကြောင့် ပဿာဒ (= ဒွါရ) ဘက်၌ “စက္ခဝိညာဏ်”ဟု ဧကဝုဏ်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီးလျှင် အာရုံဘက်၌ “ရူပေ စ”ဟု ဗဟုဝုဏ်ဖြင့် ဟောပြောတော်မူသည်။ သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဓေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင်တည်း။ (မူလဋီ-၂-၅၆။)

အဝုတ္တသမုစ္ဆည်း - ၁ - သဒ္ဓါ

စက္ခဝိညာဏ် ရူပေ စ ၌ စ-သဒ္ဓါကား မဆိုအပ်သေးသည်ကိုပါ လှမ်း၍ သိမ်းဆည်းယူရသော အဝုတ္တ သမုစ္စယတ္တ အနက် ရှိ၏။ စက္ခဝိညာဏ် ဖြစ်သောအခါ စက္ခပဿာဒနှင့် ရူပါရုံကိုသာ စွဲမှီ၍ ဖြစ်ရသည် မဟုတ်သေး၊ မိမိ စက္ခဝိညာဏ်၏ ရှေးက ကြိုတင်၍ ဖြစ်သွားသော မနောဓာတ် အမည်ရသော ပစ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုလည်းကောင်း၊ စက္ခဝိညာဏ်၏ ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဧကဂ္ဂတာ ဇီဝိတ မနသိကာရဟူသော ယှဉ်ဖက် စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာ (၃)ပါး အပေါင်းကိုလည်းကောင်း စွဲမှီ၍ ဖြစ်ရသေးသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ **သောတဉ္စ ပဋိစ္စ** စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။ (အဘိ-ဋ-၂-၇၆။)

မဟာဋီကာနှင့် အနုဋီကာတို့၏ ရှင်းလင်းချက်များ

ဧကမ္ပိ စက္ခုဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ရူပံ ပန အနေကမေဝ သံဟတန္တိ ဣမဿ ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ။ (မဟာဋီ-၂-၁၂၄။ အနုဋီ-၂-၅၆။)

စက္ခုဒသက ကလာပ် တစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော စက္ခုပသာဒ တစ်ခုတည်းက **စက္ခုဝိညာဏ်အား** ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် မှီရာဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်၏။ စက္ခုဒသကကလာပ်တစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော စက္ခုပသာဒ တစ်ခုတည်းကို မှီ၍ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်စွမ်း ရှိ၏။ သို့သော် ရုပ်ကလာပ် တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော တစ်ခုတည်းသော ရူပါရုံက စက္ခုဝိညာဏ်၏ သိစရာအာရုံအဖြစ် ရပ်တည် ၍ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြု၍ မပေးနိုင်ပေ။ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော တစ်ခုတည်းသော ရူပါရုံကို စက္ခုဝိညာဏ်သည် မသိနိုင်ပေ။ ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ရူပါရုံ အများစုကသာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်၏။ ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ရူပါရုံ အများစုကိုသာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်က အာရုံပြုနိုင်၏ သိနိုင်၏။ ဤအဓိပ္ပါယ်ထူးကို ပြတော်မူခြင်းငှာ ပသာဒဘက်၌ **ဧကမ္ပိ** - ဟု ဧကဝုတ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၍ အာရုံဘက်၌ **ရူပေ** - ဟု ဗဟုဝုတ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

[မှတ်ချက် - ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ရူပါရုံကို စက္ခုဝိညာဏ်သည် အာရုံ မပြုနိုင် မသိနိုင်သော်လည်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသော မနောဒွါရိက ဝိပဿနာဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်တို့ဖြင့်ကား ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ရူပါရုံကိုကား အာရုံပြုနိုင် သိနိုင်သည်သာဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာဇောတို့ကား ရုပ်ကလာပ်စသည့် ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ ရုပ်ယနတို့ကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်အောင် ထွင်းဖောက်သိမြင်သော ဇောစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။]

တစ်ခုတည်းသာဖြစ်သော စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဝိညာဏ်အား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်၏။ ရူပါရုံသည်ကား များစွာပေါင်းစုလျက် ဖြစ်ပေါ်လာမှသာလျှင် ယင်းရူပါရုံ အများစုက စက္ခုဝိညာဏ်အား ဖြစ် ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်၏ဟူသော ဤစကားရပ်၌ အကြောင်းတရားကား အဘယ်ပါနည်းဟူမူ — ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်၏ ထူးခြားမှုကြောင့်တည်းဟုပင် ဖြေဆိုလေရာ၏။ စက္ခုပသာဒသည် စက္ခု ဝိညာဏ်အား -

- ၁။ မှီရာအဖြစ် ကျေးဇူးပြုခြင်း နိဿယ ပစ္စယသတ္တိ၊
- ၂။ ရှေးက ကြိုတင်၍ ဖြစ်လျက် ကျေးဇူးပြုခြင်း ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ၊
- ၃။ ရူပါရုံကို မြင်မှုကိစ္စ၌ အစိုးရခြင်း ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးခြင်း ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိ၊
- ၄။ အတူယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်ခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးခြင်း ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် -

ကျေးဇူးပြုလတ်သော အခါဝယ် စက္ခုပသာဒသည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် အသက်ထင်ရှားရှိနေဆဲ ကာလ၌သာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်အား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ အကြောင်းမူ ထိုစက္ခုပသာဒသည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော်သာလျှင် ထို စက္ခုဝိညာဏ်၏ ထင်ရှားဖြစ်နိုင်ခြင်း ရှိနိုင်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထို စက္ခုပသာဒသည် (မျက်စိကွယ်နေခြင်း စသည်တို့ကြောင့်) ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိလတ်သော် ထိုစက္ခုဝိညာဏ်၏ ထင်ရှား မဖြစ်နိုင်ခြင်း မရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။

[မှတ်ချက် - စိတ္တက္ခဏ (၁၇) ချက် သက်တမ်းရှည်သော စက္ခုပသာဒသည် မိမိ၏ ရုပ်၏ ဌီကာလသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကိစ္စဝယ် စက္ခုဝိညာဏ်အား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် မှီရာ နိဿယသတ္တိ စသည်တို့ဖြင့် ကျေးဇူး

ပြုပေးနိုင်၏။ အထူးသဖြင့် မဇ္ဈိမာယုက အမည်ရသော ရှေးဦးအစ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ် ပြိုင်၍ ပြိုင်တူ ဖြစ်သော စက္ခုပသာဒကို မှီ၍ များသောအားဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ သို့အတွက် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ချိန်ဝယ် ယင်း စက္ခုဝိညာဏ်၏ မှီရာ စက္ခုပသာဒမှာ ထင်ရှားရှိနေတုန်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုကြောင်းကို မှတ်သားပါ။]

ယင်းသို့လျှင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဝိညာဏ်အား ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေးတတ်သောကြောင့် ထိုစက္ခုပသာဒသည် ထို စက္ခုဝိညာဏ်အား -

- ၁။ ထင်ရှား ရှိနေခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးခြင်း အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ၊
- ၂။ မိမိ မကင်းမီ မချုပ်မီ ကျေးဇူးပြုပေးခြင်း အဝိဂတပစ္စယသတ္တိ -

တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်၏ဟု ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူပေ၏။

ဝတ္ထုရုပ်၌ ဝိညာဏ်မှီပုံ - စက္ခုပသာဒ (= စက္ခုဝတ္ထုရုပ်)ကို စက္ခုဝိညာဏ်က မှီ၍ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာ၌ စက္ခုဝိညာဏ်သည် စက္ခုဝတ္ထုရုပ် အပေါ်၌ ထပ်လျက်၊ သို့မဟုတ် စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၏ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်၌ ကပ်ငြိ လျက် မှီ၍ဖြစ်သည်ကား မဟုတ်၊ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - စက္ခုဝိညာဏ်က စက္ခုဝတ္ထုရုပ်အပေါ်၌ တစ်စိတ် တစ်ဒေသအားဖြင့် ထိုသို့ ကပ်ငြိနေနိုင်လောက်အောင် အထည်ခြပ် မရှိသော နာမ်တရားမျှသာ ဖြစ်သော ကြောင့်တည်း။ “ဆရာကို တပည့်က မှီသည်”ဟု ဆိုရာ၌ ဆရာမရှိလျှင် တပည့်သည် မကြီးပွားနိုင်သည့်အတွက် “ဆရာကို တပည့်က မှီရသည်”ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ “ရှင်ဘုရင်ကို မင်းချင်းယောက်ျားတို့က မှီကြသည်”ဟု ဆိုရာ၌ ရှင်ဘုရင် မရှိလျှင် မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် မကြီးပွားနိုင်ကြသည့်အတွက် “ရှင်ဘုရင် ကို မင်းချင်းယောက်ျားတို့က မှီကြသည်”ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသကဲ့သို့လည်းကောင်း - အလားတူပင် ထို စက္ခု ဝိညာဏ်၏ ထိုစက္ခုပသာဒနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်ဘဲ ထိုစက္ခုပသာဒ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်နှင့်သာလျှင် စပ်သောဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် “မှီ၍ ဖြစ်ခြင်း = နိဿယ” - သဘောကို အလိုရှိအပ်ပေသည်။

နိဿယပစ္စည်းမှ တစ်ပါးကုန်သော ပုရေဇာတစသော ပစ္စည်းတို့ကိုကား စက္ခုဝိညာဏ်၏ ရှေးကကြိုတင် ၍ ဖြစ်ခြင်းစသော ထိုထို အကြောင်းထူးဖြင့် သိရှိပါလေကုန်။ ထိုသို့ စက္ခုဝတ္ထုက စက္ခုဝိညာဏ်အား နိဿယ စသော မှီရာ ပစ္စယသတ္တိထူးတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှုသည် တစ်ခုတည်းသော စက္ခုပသာဒ၌ မဖြစ်သင့်သည်ကား မဟုတ်သောကြောင့်၊ တစ်ခုတည်းသော စက္ခုပသာဒသည်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်အား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူး ပြုသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် - **စက္ခုဉ္စ ပဒိဉ္စ** - ဟု ဧကဝုတ်ဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူခြင်းကို ပြုတော်မူခဲ့ပေသည်။

ရူပါရုံ - အဆင်းရူပါရုံသည်ကား စက္ခုဝိညာဏ်၏ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နှင့်၍ ပျက်ခြင်းဘင်ကာလသို့ မရောက်မီ ထင်ရှားရှိနေဆဲ ဌီ ခဏ၌သာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စက္ခုဝတ္ထုသည် စက္ခုဝိညာဏ်အား ပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတ ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ပင် ယင်း ရူပါရုံသည် ယင်း စက္ခုဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်ကား မှန်၏။ သို့သော်လည်း ရုပ်ကလာပ်ပေါင်းများစွာ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော များစွာသာလျှင် ဖြစ်သော ရူပါရုံအပေါင်းသည် ပေါင်းစပ်အပ်သည် ဖြစ်၍သာလျှင် ယင်းများစွာသော ရူပါရုံ အပေါင်းအစုက စက္ခုဝိညာဏ်အား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ်၏ သိစရာ အာရုံအဖြစ် ရပ်တည်၍ ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်၏။ ရူပါရုံသည် စက္ခုဝိညာဏ်၏ သိစရာ အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့် = စက္ခုဝိညာဏ်၏ သိစရာအာရုံအဖြစ် ကျေးဇူးပြုပေးတတ်သော အာရမ္မဏ အကြောင်း တရား ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

အာရမ္မဏ = အာလမ္မဏ - (၁) ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝမူလည်း ဖြစ်သော၊ (၂) ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိဘဲ ကြိဆအပ်သော အခြင်းအရာမျှမူလည်းဖြစ်သော အကြင် ပရမတ် ပညတ် တစ်မျိုးမျိုးသော အာရုံ အကြောင်းတရားကို အသိစိတ်ဝိညာဏ်သည် ထင်လင်းစေလျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ဝိညာဏ်ဟူသည် အာရုံကို ယူတတ်သော သာရမ္မဏဓမ္မသာ ဖြစ်၏။ အာရုံကို မယူတတ်သော အနာ-ရမ္မဏဓမ္မကား မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုဝိညာဏ်သည် တစ်စုံတစ်ခုသော အာရုံကို မစွဲကိုင်မှု၍ အာရုံ မပြုမှု၍ ဖြစ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပေ။ ထိုဝိညာဏ်ကို ထင်လင်းစေလျက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိုသိစရာအာရုံ အကြောင်း တရားသည် အာရုံယူတတ်သည့် သာရမ္မဏဓမ္မသဘာဝ ဖြစ်သော ထိုဝိညာဏ်၏ ထောက်မှီ၍ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတရား၏ အဖြစ်ဖြင့် စွဲကိုင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **အာလမ္မဏ = အာရမ္မဏ = အာရုံ** မည်၏။

ထိုအာရုံသည်ကား -

- (၁) ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝမူလည်း ဖြစ်သော၊
- (၂) ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိဘဲ ကြိဆအပ်သော အခြင်းအရာမျှဟူသော ပရိကပ္ပိတ (= ပညတ်) မူလည်း ဖြစ်သော -

ဤသဘာဝနှင့် ပရိကပ္ပိတ နှစ်မျိုးတို့တွင် အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သဘော သဘာဝကို ရသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထိုဝိညာဏ်၏ အာရမ္မဏပစ္စည်းဟူသော သိစရာအာရုံ အကြောင်းတရား ကို ရရှိခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်သည် အဆင်းရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာလတ်သော် ထိုအဆင်းရူပါရုံ၏ သဘောကို ထင်လင်းစေလျက်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေနှင့် ဆက်စပ်မှု ရရှိမှသာ ဖြစ်ခွင့် ရှိသော ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော ထိုဝိညာဏ်၏ ထိုအာရုံ၏ သဘောကို ရယူနိုင်ခြင်းသည် (= အဆင်း-အသံ စသည်ဖြင့် ရယူနိုင်ခြင်း၊ ယောက်ျား မိန်းမ စသည်ဖြင့် ရယူနိုင်ခြင်းသည်) ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု နှစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော အဆင်းရူပါရုံ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း မဖြစ်နိုင်၊ ရုပ်ကလာပ်အနည်းငယ်၏ အတွင်း၌ ပါဝင် တည်ရှိသော (ရုပ်ကလာပ် လေးငါးခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော) အဆင်း ရူပါရုံ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း မဖြစ်နိုင်။ စင်စစ်သော်ကား မိမိ၏ နှလုံးသွင်းမှု အာဘောဂ အားလျော်စွာ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော ရူပါရုံ အရောင်အဆင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် များစွာသာလျှင် ဖြစ်သော အဆင်း ရူပါရုံသည် ပေါင်းစပ်၍ ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ ဟု ထင်ထင်ရှားရှား ညွှန်ကြားပြသတော်မူလိုသည် ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်သည် အာရုံဘက်၌ “ရူပေ”ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူသည်။ (မဟာဋီ-၂ -၁၂၄။ အနုဋီ-၂-၅၆-၅၇။)

ရူပါယတနံ - ဟု ဟောတော်မူရာဝယ်

အဘိဓမ္မာ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်၌ -

ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။
(အဘိ-၈-၁။)

= ရူပါယတန (= ရူပါရုံ) သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏဓာတ်နှင့် အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်ကြကုန်သော စေတသိက် (= သမ္ပယုတ်တရားစု) တို့အားလည်းကောင်း အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပေး၏။

ဤသို့လျှင် ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူသော စကားတော်၌ အာရုံအဖြစ် ကျေးဇူးပြုပေးနေသော ရူပါရုံကို ရူပါယတနံ (= ရူပါရုံ) ဟု ဧကဝုဏ်ဝိဘတ်ဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုသို့ ဟောကြားထားတော်မူချက်ကို မည်သို့ မည်ပုံ အဓိပ္ပါယ်ယူဆရမည်နည်းဟု မေးမြန်းဖွယ် ရှိလာပြန်၏။ အဖြေကား ဤသို့တည်း။

ထိုစကားတော်ကိုလည်း - အကြင်သို့ သဘောရှိသော ရူပါရုံသည် စက္ခုဝိညာဏ်အား အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်၏။ ထိုသို့ သဘောရှိသော ရူပါရုံ (= ရူပါယတနံ) ကိုသာလျှင် ရည်ရွယ်တော်မူ၍ ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပေသည်ဟု မှတ်သားပါ။

ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် ဘုရားရှင်သည် ရည်ရွယ်တော်မူသော ထိုရူပါယတနံသည် အဘယ်သို့သဘော ရှိပါသနည်းဟု ဤသို့ မေးငြားအံ့၊ အပေါင်းအစု သဘောရှိသော ရူပါယတနံသာ ဖြစ်သည်ဟု ဖြေဆိုလေရာ၏။ ဤသို့သော အနက်သဘောကား ထင်ရှားသည်သာ ဖြစ်၏။

ထိုကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် စသည်တို့သည် အာယတနကို မှတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်းစွာ မှတ်အပ်သော အာရုံရှိကုန်၏။ (= အရောင်မျှကိုကား သိကုန်၏ မြင်ကုန်၏။) ခြပ်ကို မှတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် (= ယောက်ျား မိန်းမ ကျွဲ နွား စသော ခြပ်ကို မှတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်) မှတ်အပ်သော အာရုံရှိကြသည်ကား မဟုတ်ကုန်ဟု ဧကေဆရာတို့သည် မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ ထို ဧကေဆရာတို့၏ စကားသည်လည်း အသင့်ပင် ဖြစ်၏။

ဤအရာ၌ စက္ခုဝိညာဏ်၏ ရူပါယတနအပေါင်းအစုကိုသာလျှင် အာရုံပြုသည်၏အဖြစ် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို မယုံမှားသင့်ပေ။ အကြောင်းမူ (အရောင်မျှကိုသာ နှလုံးသွင်းနေသဖြင့်) အပေါင်းအစုကို နှလုံးသွင်းခြင်း၏ပင်လျှင် မရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း များစွာပေါင်းစုထားအပ်ကုန်သော အဆင်းရူပါယတန ဓမ္မတို့သည်သာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်၏ သိစရာအာရုံ အကြောင်းတရား (= အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား) တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

အသီးအသီး တစ်ခုချင်း တစ်ခုချင်း စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်သော အဆင်းရူပါရုံတို့သည် ပေါင်းစုအပ်ကုန်သည်ရှိသော် စက္ခုဝိညာဏ်၏ သိစရာအာရုံ အကြောင်းတရား (= အာရမ္မဏပစ္စည်း) တို့သည် အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်ကြကုန်သနည်းဟု မေးရန် ရှိ၏။

မေးသင့်လှပေသည် - အသီးအသီး တစ်ယောက်ချင်း တစ်ယောက်ချင်း ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်သော သူကန်းတို့သည် များစွာ ပေါင်းစုအပ်ကုန်သော်လည်း ရူပါရုံကိုကား မမြင်နိုင်ကြကုန်သည်သာ ဖြစ်၏ဟု ပြောဆိုလာငြားအံ့ -

ဤတစ်ခုချင်း တစ်ယောက်ချင်း မစွမ်းနိုင်ကုန်သော အရာတို့ကို များစွာ ပေါင်းစုအပ်ကုန်သော်လည်း မစွမ်းနိုင်ဟူသော ဤအနက်သဘောသည်ကား ဧကန်ကိန်းသေ သဘောတရား မဟုတ်ပေ။ ထမ်းစင်၊ ဝေါတို့ကို လူတစ်ယောက်ချင်း ထမ်းလျှင်ကား မစွမ်းနိုင်၊ သို့သော် တစ်ယောက်ချင်း အသီးအသီး ထမ်းဆောင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်သော များစွာကုန်သော သူတို့သည် များစွာပေါင်းစု၍ ထမ်းစင်၊ ဝေါတို့ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသော် စွမ်းနိုင်ကြကုန်၏။ ယင်းသို့ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို လောက၌ တွေ့မြင်ရခြင်းကြောင့် တစ်ခုချင်း တစ်ယောက်ချင်း မစွမ်းနိုင်သော အရာတို့ကို များစွာ ပေါင်းစုအပ်ကုန်သော်လည်း မစွမ်းနိုင်ဟူသော ဤအနက်သဘောသည် ဧကန်ကိန်းသေ သဘောတရား မဟုတ်ပေ။

ထို့ပြင် ဦးခေါင်းစသော ဌာန တစ်ခုခု၌ အသီးအသီး တစ်ပင်စီ တစ်ပင်စီ သီးသန့် ဝေးဝေးတည်နေ ကြကုန်သော ဆံပင်စသည်တို့၏ အရောင်အဆင်းကို လှမ်း၍ အာရုံယူခြင်း မြင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော်လည်း ထိုနေရာ၌ပင်လျှင် များစွာပေါင်းစု၍ တည်နေကြကုန်သော ဆံပင်စသည်တို့၏ အရောင်အဆင်းကို လှမ်း၍ အာရုံယူခြင်း မြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအဆင်း ရူပါရုံတို့၏ စက္ခုဝိညာဏ်အား ပေါင်းစပ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် တိုင်းထက်အလွန်ပင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလျက် ရှိပေ၏။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့် ပရမာဏု အဆင်းရူပါရုံသည် စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံ ဖြစ်လေ သလော၊ သို့မဟုတ် ထိုပရမာဏု အဆင်းရူပါရုံ အပေါင်းအစုသည်ပင် စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံ ဖြစ်လေသလော ဤသို့ အစရှိသော စောဒနာမှု မေးမြန်းမှုကို ပယ်အပ်ပြီးသာ ဖြစ်သည်ဟု သိရှိပါလေ။

သောတဇ္ဇ ပဋိစ္စ သဒ္ဓေ ၈ — စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။
(မဟာဋီ-၂ -၁၂၅။ အနုဋီ-၅၇-၅၈။)

သတိပြုပါ

ဤအထက်ပါ **ဝတ္ထုနှင့် အာရုံ** - အယူအဆပိုင်းတွင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည့် အယူအဆများအရ စက္ခုဒွါရ ဝီထိ၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော စက္ခုဒွါရ နာမ်တရားစုတို့သည် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ ရူပါရုံ အရောင်ကို သိနိုင်စွမ်း မရှိဘဲ ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ ရူပါရုံ အရောင်မျှကိုသာ သိနိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟု မှတ်သားပါ။

သို့သော် စက္ခုဒွါရဝီထိ၏ နောက်၌ ဆက်လက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော တဒနဝတ္တိက မနောဒွါရဝီထိ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိတို့သည်လည်း ရူပါရုံ အများစုကိုပင် ဆက်လက်၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အာရုံယူနိုင်ကြသည် မှန်သော်လည်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်စသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်များ ဦးဆောင်သည့် မနောဒွါရဝီထိတို့ဖြင့် ရုပ် ကလာပ် အများစု၏ ရူပါရုံအရောင်မျှကိုသာမက ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခု၏ ရူပါရုံကိုလည်း အာရုံပြုနိုင် သိနိုင် သည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့အတွက် ရူပါရုံကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော ရူပါရုံအရောင်လိုင်း နာမ်တရားစု တို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခု၏ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ ရူပါရုံ အရောင်ကို အာရုံယူ၍ ရူပာ သိမ်းဆည်းရန် စာမျက်နှာ (၁၅၂)တွင် ဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပရမတ်ကို အာရုံယူနိုင်သော မနောဒွါရဝီထိများကို ရည်ရွယ်၍ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုဟုလည်းကောင်း၊ ပရမတ်ကို အာရုံ မယူနိုင်သေးသော စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိများကို ရည်ရွယ်၍ ရုပ်ကလာပ် အများစုဟု လည်းကောင်း အသီးအသီး ဖော်ပြထားသည်ဟု မှတ်သားပါ။

အထူး စိတ်ဝင်စားဖွယ် တစ်ရပ်

ဤအရာတွင် ဆရာမြတ်တို့၏ အယူအဆ ကွဲပြားမှုမှာ အထူးစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ အချက်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ် ပေသည်။ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို မှီ၍ဖြစ်ကြရာ၌ စက္ခုအကြည်ဓာတ် တစ်ခုတည်းကိုသာ မှီ၍ ဖြစ်ကြလေသလော၊ စက္ခုအကြည်ဓာတ် များစွာကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်ကြလေသလော။

ကျန် စက္ခုဒွါရိကစိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည်လည်းကောင်း၊ ရူပါရုံကိုပင် ဆက်လက်၍ အာရုံ ယူနေကြသည့် မနောဒွါရိကဝီထိစိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည်လည်းကောင်း ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြ ရာဝယ် ဟဒယဝတ္ထုရုပ် တစ်ခုတည်းကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်ကြသလော၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်များစွာကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်ကြလေ သလောဟု စိစစ်ရာ၌ —

၁။ အထင်ရှားဆုံး အားအကောင်းဆုံး ဝတ္ထုရုပ်တစ်ခုကိုသာ မှီ၍ ယင်း နာမ်တရားစုတို့သည် ဖြစ်ကြသည် ဟူသော ဝါဒတစ်ရပ်၊

၂။ မှီရာဝတ္ထုရုပ် အများစုကိုသာ မှီ၍ ယင်း နာမ်တရားစုတို့သည် ဖြစ်ကြသည်ဟူသော ဝါဒတစ်ရပ် -

ဤသို့ ဝါဒ (၂)ရပ် ရှိပေ၏။ အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်း ကိုယ်တိုင်ပင် လက်တွေ့ စမ်းသပ် ကြည့်ရှုရန် သင့်သော အချက်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

ထိုဝါဒ (၂)ရပ်တို့တွင် အထင်ရှားဆုံး အားအကောင်းဆုံး ဝတ္ထုရုပ် တစ်ခုတည်းကိုသာ မှီ၍ နာမ်တရားစု တို့သည် ဖြစ်ကြသည်ဟူသော ဝါဒမှာ အထက်တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြထားသော မဟာဋီကာ အနုဋီကာတို့၏ ရှင်းလင်းချက်များအတိုင်း - **စက္ခုဉ္စ ပဒိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပန္နတိ . . .** စသော ဒေသနာတော်များနှင့် ဂင်္ဂါရေနှင့် ယမုနာရေ ရောသကဲ့သို့ တစ်သားတည်း ညီညွတ်လျက်ပင် ရှိပေသည်။ သို့သော် မူလဋီကာဆရာတော်ကား မှီရာဝတ္ထုရုပ် အများစုကိုသာ မှီ၍ နာမ်တရားစုတို့သည် ဖြစ်ကြသည်ဟု ယူလိုရိပ် ရှိပေ၏။

(မူလဋီ-၂-၄၈ - ကြည့်။)

ထိုသို့ ဝတ္ထုရုပ်တစ်ခုတည်းကိုသာ မှီ၍ ဖြစ်ကြရာ၌ -

၁။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် မိမိ၏ရှေးက တည်ရှိသော ဘဝဂုံပစ္စေဒ (= ပြတ်သော ဘဝင်) နှင့် အတူ ဥပါဒ်၍ ဖြစ်ကြသော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့တွင် အထင်ရှားဆုံး အားအကောင်းဆုံး ဟဒယဝတ္ထုရုပ် တစ်ခုခုကို လည်းကောင်း၊

၂။ စက္ခုဝိညာဏ်သည် မိမိ၏ရှေးက ဖြစ်သွားပြီးသော မဇ္ဈိမာယုက ဖြစ်၍ ရှေးဦးအစ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်လျက် ဖြစ်ကြသော စက္ခုဝတ္ထုရုပ်တို့တွင် အထင်ရှားဆုံး အားအကောင်းဆုံး စက္ခုဝတ္ထုရုပ် တစ်ခုခုကိုလည်းကောင်း၊

၃။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းသည် မိမိ၏ရှေးက ဖြစ်သွားပြီးသော စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ဖြစ်ကြသော ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်တို့တွင် အထင်ရှားဆုံး အားအကောင်းဆုံး ဟဒယဝတ္ထုရုပ် တစ်ခုခုကိုလည်းကောင်း အသီးအသီး မှီ၍ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဤသို့ စသည်ဖြင့် သဘောပေါက်ပါလေ။

စက္ခုဝိညာဏ်မှ တစ်ပါးသော စက္ခုဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့နှင့် ရူပါရုံကို ဆက်လက်အာရုံယူကြသည့် မနော-ဒွါရိက ဝီထိစိတ်တို့သည် သို့မဟုတ် ပဉ္စဝိညာဏ်မှ တစ်ပါးသော စိတ်အားလုံးတို့သည် မိမိ၏ ရှေးကဖြစ်နှင့်သော မမြဲသော အနိယမအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်ကြသော ဟဒယဝတ္ထုရုပ် တို့တွင် အထင်ရှားဆုံး အားအကောင်းဆုံးသော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တစ်ခုကို မှီ၍ ဖြစ်ကြသည်ဟု အချုပ်ကို မှတ်သား ထားပါလေ။

ဤတွင် မိုင်းခိုင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ **ဝီထိပုံ - ဘုံစဉ် - ဆန်းပုံ - သိမ်ပုံ**-ကျမ်းမှ မန္ဒာယုက-အမန္ဒာယုက-မဇ္ဈိမာယုကပသာဒတို့နှင့် မှီရာ ဝိညာဏ်တို့၏ အကြောင်းကို ဆရာတော်ဘုရားကြီး အသုံးပြု တော်မူသော ဇယားအတိုင်း မှတ်ချက်များနှင့်တကွ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

အတိမဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝိထိ - တဒါရမ္မဏဝါရ

ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ် တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြု၏။														စက္ခုဒွါရဝီထိ - ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။																	
ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	တီ	န	ဒ	ပ	စ	သံ	ဏ	ပူ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	တ	တ	ဘ
၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	
မန္ဒာယုက စက္ခုပသာဒ (၃၇)														အမန္ဒာယုက (၁၁)																	
														မဇ္ဈိမာယုက (၁)																	

ပထမ မဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝိထိ - ဇေယျဝါရ

ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ် တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြု၏။														စက္ခုဒွါရဝီထိ - ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။														
ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	တီ	တီ	န	ဒ	ပ	စ	သံ	ဏ	ဝု	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဘ	
၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	
မန္တာယုက စက္ခုပသာဒ (၃၄)												အမန္တာယုက (၁၄)																
																မဇ္ဈိမာယုက (၁)												

ဒုတိယ မဟန္တာရုံ စက္ခုဋ္ဌါရဝိထိ - ဇေနဝါရ

ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ် တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြု၏။															စက္ခုဒွါရဝီထိ - ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။															
ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀	တီ ၀၀၀	တီ ၀၀၀	တီ ၀၀၀	န ၀၀၀	ဒ ၀၀၀	ပ ၀၀၀	စ ၀၀၀	သံ ၀၀၀	ဏ ၀၀၀	ဝု ၀၀၀	ဇ ၀၀၀	ဇ ၀၀၀	ဇ ၀၀၀	ဇ ၀၀၀	ဇ ၀၀၀	ဇ ၀၀၀	ဘ ၀၀၀			
မန္တာယုက စက္ခုပသာဒ (၃၁)											အမန္တာယုက (၁၇)																			
မဇ္ဈိမာယုက (၁)																														

ပထမ ပရိတ္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝိထိ - ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝါရ

[illegible]

မန္တာယုက - အမန္တာယုက - မဇ္ဈိမာယုက

- ၁။ မန္တာယုက ပဿာဒ၊
- ၂။ အမန္တာယုက ပဿာဒ၊
- ၃။ မဇ္ဈိမာယုက ပဿာဒ -

တို့သည် စိတ္တက္ခဏ (၁၇)ချက် အသက်ရှည်သော သတ္တရသာယုကချည်းဖြစ်၍ အသက်ရှည်, တို, အပို, အယုတ် မရှိသော်လည်း ပဉ္စဒွါရဝီထိစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော ပဉ္စာရုံနှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်သည်၊ ရှေးဦး ချုပ်သည်၊ နောက်မှ ချုပ်သည်ကို စွဲ၍ မဇ္ဈိမာယုက, မန္တာယုက, အမန္တာယုကဟု ခေါ်ဆိုသည်။ စက္ခုဒွါရ အတိမဟန္တာရုံ ဝီထိ၌ အတိတဘဝင် ဥပါဒိက စ၍ ဖြစ်သော စက္ခုပဿာဒသည် မိမိနှင့် ထိခိုက်သော ရူပါရုံနှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်ခြင်းကြောင့် မရှည်မတို အလယ်အလတ် အသက်ရှိ၏ဟု ဆိုအပ်ရကား **မဇ္ဈိမာယုက** မည်၏။

ယင်းအတိတဘဝင်မှ ရှေးစိတ္တက္ခဏတို့၌ (အထူးသဖြင့် ရှေးဘဝင်စိတ္တက္ခဏတို့၌) ဥပါဒိသော (၃၇)ခုသော စက္ခုပဿာဒတို့သည် ထိခိုက်သော ရူပါရုံ မချုပ်မီ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုရူပါရုံအောက် နည်းသော တိုသော အသက် ရှိ၏ဟု ဆိုအပ်ရကား **မန္တာယုက** မည်ကုန်၏။

ယင်းအတိတဘဝင် ဌီ-ဘင်မှ စ၍ နောက်စိတ္တက္ခဏတို့၌ဖြစ်သော (၁၁)ခုသော စက္ခုပဿာဒတို့သည် ထိခိုက်သော ရူပါရုံ ချုပ်သည်တိုင်အောင် မချုပ်သေးသောကြောင့် ထို ရူပါရုံထက် ရှည်သောအသက် ရှိ၏ဟု ဆိုအပ်ရကား **အမန္တာယုက** မည်ကုန်၏။ ကြွင်းသော စက္ခုဒွါရဝီထိတို့၌လည်းကောင်း, သောတဒွါရဝီထိ စသည်တို့၌လည်းကောင်း ဤနည်းကို မှီ၍ သိအပ်၏။

ပဉ္စဝိညာဏ် ဖြစ်သည်မှ ရှေ့၌ဖြစ်ခဲ့၍ ပဉ္စဝိညာဏ် ဖြစ်သည်တိုင်အောင် မချုပ်မပျက် အသက်ရှည်သေးခြင်းကြောင့် နိဿယ ပုရေဇာတပြု၍ ပဉ္စဝိညာဏ်မှီခြင်းငှာထိုက်သော ထို မန္တာယုက အမန္တာယုက မဇ္ဈိမာယုက ပဉ္စပဿာဒတို့တွင် မဇ္ဈိမာယုက ပဉ္စပဿာဒကိုသာ ပဉ္စဝိညာဏ်မှီသည်ဟု စောဒနာများစွာနှင့် **အဘိဓမ္မာ-ဝတာရဋီကာ** ဆုံးဖြတ်၏။ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းနှင့်သော်လည်းကောင်း, ဘဝဂုံပစ္စေဒနှင့်သော်လည်းကောင်း ဥပါဒိပြိုင်သော ပဉ္စပဿာဒကို ပဉ္စဝိညာဏ် မှီသည်ဟူသော ဝါဒကိုကား ပယ်၏။ ။ **တထာပိ ဝိခာရေတဗ္ဗမိဒံ ဌာနံ** = (သို့သော်လည်း ဤအရာဌာန ဤအကြောင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့် စူးစမ်း ဆင်ခြင်သင့်ပေ၏။)

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့တွင် ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် မိမိနှင့် အတူဥပါဒိသော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏။ ဘဝင်စသော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့သည်ကား မိမိ၏ ရှေးအနန္တရစိတ်နှင့် အတူဥပါဒိသော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။ နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်တို့သည် ရှေးစိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့် ကာလ၌ ဥပါဒိသော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။ မရဏာသန္ဓေအခါ ဘဝင် အာဝဇ္ဇန်းစသော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့သည် စုတိမှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့် အတူဥပါဒိသော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။ (ဝီထိပုံ-ဘုံစဉ်-ဆန်းပုံ-သိမ်ပုံကျမ်း-စာမျက်နှာ-၂။)

သဒ္ဓါရုံ (= အသံ) လိုင်း - နာမ်တရားတို့ကို ရှုပုံ

ရူပါရုံ အရောင်လိုင်း၌ ရူပါရုံကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို အသီးအသီး ရှုရသကဲ့သို့ အလားတူပင် သဒ္ဓါရုံ (= အသံ) ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကိုလည်း အသီးအသီး ကုန်စင်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရ၏။ သဒ္ဓါရုံလိုင်း ကုသိုလ်ဇောများပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော်-

၁။ သောတအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။

၂။ အသံ (= သဒ္ဓါရုံ) တစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ထိုအသံ (= သဒ္ဓါရုံ) ကို -

၁။ သဒ္ဓါရုံဟု (အသံဟု)

၂။ ရုပ်တရားဟု

၃။ အနိစ္စဟု

၄။ ဒုက္ခဟု

၅။ အနတ္တဟု

၆။ အသုဘဟု -

ဤသို့လျှင် (၆)ကြိမ် ခွဲ၍ အသီးအသီး ရှုပါ။ ရူပါရုံ (= အရောင်) လိုင်း၌ကဲ့သို့ပင် တစ်ချက် တစ်ချက်၌ ဉာဏ်နှင့် ဝီတိ ယှဉ်-မယှဉ်သို့ လိုက်၍ (၄)ချက်စီပင် ရှုပါ။ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် သောတဒ္ဓါရဝီရိယိ မနောဒ္ဓါရဝီရိယိများ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။ သောတဒ္ဓါရဝီရိယိကား - ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇနန်း၊ သောတဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် - ဟူသော စိတ်အစဉ်ပင်တည်း။ (အတိမဟန္တာရုံ ဝီရိယိတည်း။) ဝီရိယိစိတ်အစဉ်တွင် - စက္ခုဝိညာဏ် အရာဝယ် အသံ (= သဒ္ဓါရုံ) ကို သိနေသော သောတဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယင်း သောတဝိညာဏ် နာမ်တရားစုတို့၏ မှီရာဝတ္ထုရုပ်တို့မှာ နားဒွါရ၌ ဖြစ်ကြကုန်သော (၅၄)မျိုးကုန်သော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့ပင်တည်း။ သောတဝိညာဏ်မှ တစ်ပါးသော သောတဒ္ဓါရဝီရိယိ၏ အတွင်း၌ တည်ရှိကြကုန်သော ဝီရိယိစိတ်တို့နှင့် အသံကို ဆက်လက် အာရုံယူကြသည့် မနောဒ္ဓါရဝီရိယိ စိတ်တို့ကား ဟဒယဝတ္ထုရှိရာ မနောဒ္ဓါရ၌ တည်ရှိကြသော (၅၄)မျိုးကုန်သော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့ကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်ကြသည်။ (ရုပ်ပိုင်း ဇယားများတွင် ပြန်ကြည့်ပါ။) အကြွင်းကား သိလွယ်ပြီ။ ဤ၌လည်း - ၆ x ၄ = ၂၄ ကြိမ်ပင် ရှုပါ။

အကယ်၍ အသင် ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် မိမိ၏ အသက်ရှူသံကဲ့သို့သော အသံကို အာရုံယူ၍ ရှုပါက ထိုအသက်ရှူနေသော ဝင်လေ ထွက်လေ၌ တည်ရှိသော အသံနှင့် တကွ (၉)မျိုးကုန်သော သဒ္ဓနဝက ကလာပ်ရုပ်တို့ကို ဓာတ်ခွဲလျက် အသံ ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်သည်တိုင်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

ဂန္ဓာရုံ (= အနံ့) လိုင်း

အနံ့ = ဂန္ဓာရုံလိုင်း နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော် -

၁။ ယာနအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပြိုင်တူထင်အောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ ဂန္ဓာရုံကို သို့မဟုတ် မနောဒ္ဓါရဝီရိယိများအတွက် ကွက်၍ ရှုလိုပါက ရုပ်ကလာပ် တစ်ခု၏ အနံ့ ဂန္ဓာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ (ယာနပြုအောင် ရှုပါ။)

ထို အနံ = ဂန္ဓာရုံကို —

၁။ ဂန္ဓာရုံဟု = အနံဟု

၂။ ရုပ်တရားဟု

၃။ အနိစ္စဟု

၄။ ဒုက္ခဟု

၅။ အနတ္တဟု

၆။ အသုဘဟု —

ဤသို့ (၆)ကြိမ် ခွဲ၍ အသီးအသီး ရှုပါ။ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် ယာနဒွါရဝီရိယနှင့် မနောဒွါရဝီရိယများ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။ ဉာဏ်နှင့် ပီတိ ယှဉ်-မယှဉ်သို့ လိုက်၍ (၄)ချက်စီပင် အသီးအသီး ရှုပါ။ ယာနဒွါရဝီရိယ၌ စက္ခုဝိညာဏ်အရာဝယ် ယာနဝိညာဏ် ဖြစ်သည်။ ယာနဒွါရ (အတိမဟန္တာရုံ) ဝီရိယမှာ — ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ယာနဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္စိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဠော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် - ဟူသော စိတ်အစဉ်ပင်တည်း။ ယင်းယာနဝိညာဏ်၏ မှီရာဝတ္ထုရုပ်တို့မှာ ယာနဝတ္ထုနှင့် တကွ (၅၄)မျိုးကုန်သော ရုပ်အစစ်တို့နှင့် ရနိုင်သမျှ ရုပ်အတူတို့တည်း။ ဤ၌လည်း — ၆ × ၄ = ၂၄-ကြိမ် ရှုပါ။

ရသာရုံ (= အရသာ) လိုင်း

အရသာ (= ရသာရုံ) လိုင်း နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားလိုသော် —

၁။ ဇိဝှိဒါကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပြိုင်တူထင်အောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ ရသာရုံကို သို့မဟုတ် မနောဒွါရဝီရိယများအတွက် ကွက်၍ ရှုလိုပါက ရုပ်ကလာပ် တစ်ခု၏ ရသာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ (ယနပြုအောင် ရှုပါ။)

ထိုရသာရုံက ဇိဝှိဒါရနှင့် မနောဒွါရတို့၌ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာ သောအခါ ထိုရသာရုံကို —

၁။ ရသာရုံဟု

၂။ ရုပ်တရားဟု

၃။ အနိစ္စဟု

၄။ ဒုက္ခဟု

၅။ အနတ္တဟု

၆။ အသုဘဟု —

ဤသို့ (၆) ကြိမ် ခွဲ၍ အသီးအသီး ရှုပါ။ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ကုသိုလ်ဇောများပါဝင်သည့် ဇိဝှိဒါရဝီရိယနှင့် မနောဒွါရဝီရိယတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။ ဇိဝှိဒါရဝီရိယကား ရသာရုံမျှကိုသာ သိ၏။ မနောဒွါရ ဝီရိယတို့ကား အထက်ပါ (၆)မျိုးလုံးသော သဘောတရားတို့ကို အသီးအသီး သိနိုင်ကြ၏။ ယင်း ဇိဝှိဒါရဝီရိယ စိတ်အစဉ်ကား — ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္စိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဠော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုတွင် ဇိဝှိဝိညာဏ်ကား ဇိဝှိဝတ္ထု (= ဇိဝှိပသာဒရုပ်) ကို မှီဖြစ်၏။ ကျန် ဇိဝှိဒါရဝီရိယစိတ်တို့နှင့် ရသာရုံကို ဆက်လက် အာရုံပြုကြသည့် မနောဒွါရဝီရိယစိတ်တို့ကား ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် သုတ္တန်နည်းအရ ယနပြုအောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည် ဖြစ်သဖြင့် (၅၄)မျိုးကုန်သော ရုပ်တရားတို့ကို ဝတ္ထုအရ ဆိုလိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းဇယားများတွင် ကြည့်ပါ။ ဤ၌လည်း — ၆ × ၄ = ၂၄-ကြိမ်ပင် ရှုပါ။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ (= အတွေ့အထိ) လိုင်း

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားလိုသော် -

ခ။ ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို တစ်ပြိုင်နက် ဉာဏ်၌ ထင်နေအောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။ (ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် မိမိ ရှုပွားလိုသည့် ထိမှုထင်ရှားရာ တစ်နေရာ၌ ဥပမာ တင်ပါးနှင့် ကြမ်းပြင် ထိနေသည့် တင်ပါးနေရာ၌ ဓာတ်(၄)ပါးကို စိုက်ရှုလိုက်သောအခါ ရုပ်ကလာပ် အမှုန်များကို တွေ့ရှိမည် ဖြစ်သည်။ (၄၄)မျိုးသော ရုပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။ ထိုနောင် ယင်း (၄၄)မျိုးသော ရုပ်တရားထဲမှ ကာယအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်၌ ပြိုင်တူ ထင်အောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။)

၂။ ယင်း ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် အနီးကပ်ဆုံး ဖြစ်သည့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အမည်ရသည့် ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ (သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ် တစ်ခု၏) -

- (က) ပထဝီဓာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ်
- (ခ) တေဇောဓာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ်
- (ဂ) ဝါယောဓာတ်ကိုလည်းကောင်း -

ဉာဏ်၌ တစ်ပြိုင်နက်ထင်အောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။ (အထင်ရှားဆုံး ဓာတ်တစ်ခုကိုသာ ဦးစားပေး၍ ရှုပါ။ သိမ်းဆည်းပါ။)

ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယဒွါရ (= ကာယအကြည်ဓာတ်) နှင့် မနောဒွါရ (= ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်) တို့၌ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို -

၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟု (ပထဝီဟု၊ တေဇောဟု၊ ဝါယောဟု) သို့မဟုတ်

မာမူသဘောဟု၊ ပူမူသဘောဟု၊ ထောက်ကန်မူသဘောဟု၊

၂။ ရုပ်တရားဟု

၃။ အနိစ္စဟု

၄။ ဒုက္ခဟု

၅။ အနတ္တဟု

၆။ အသုဘဟု -

ဤသို့ (၆)ကြိမ်ခွဲ၍ အသီးအသီး ရှုပါ။ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် ကာယဒွါရဝီထိစိတ်အစဉ်နှင့် ယင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ဆက်လက် အာရုံယူသည့် မနောဒွါရဝီထိတို့ အသီးအသီး ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်၏။ ထို ဝီထိတို့တွင် ကာယဒွါရဝီထိတို့ကား ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မျှကိုသာ အာရုံပြုနိုင်ကြ၏။ ယင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ကို ရုပ်တရားဟု၊ အနိစ္စဟု၊ ဒုက္ခဟု၊ အနတ္တဟု၊ အသုဘဟု မသိနိုင်ကြကုန်။ မနောဒွါရဝီထိတို့ကား ယင်း (၆)မျိုးကုန်သော သဘောတရားအားလုံးတို့ကိုပင် အသီးအသီး သိနိုင်ကြ၏။

ကာယဒွါရဝီထိစိတ်အစဉ်ကား - ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း၊ ကာယဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ မနောဒွါရဝီထိကား ထင်ရှားပြီ။

ထိုတွင် ကာယဝိညာဏ်သည် ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်ရှိသော အထူးသဖြင့် မိမိ ရှုပွားနေသည့် တင်ပါး စသော ခန္ဓာကိုယ် တစ်နေရာရာ၌ တည်ရှိသော ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် တကွသော (၄၄)မျိုးကုန်သော ရုပ်တရားတို့ကို

မှီ၍ ဖြစ်၏။ ကျန် ကာယဒွါရဝီထိစိတ်တို့နှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုပင် ဆက်လက်၍ အာရုံယူကြသည့် မနောဒွါရဝီထိ စိတ်တို့ကား ဟဒယ၌ တည်ရှိကြသော ဟဒယဝတ္ထုနှင့် တကွသော (၅၄)မျိုးကုန်သော ရုပ်တရားတို့ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြကုန်၏။

မှတ်ချက် - ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် အမည်ရသော ရုပ်တရားတို့မှာ ပထဝီဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်ဟု (၃)မျိုးရှိရာ မိမိ ရူပားလိုသည့် သိမ်းဆည်းထားသည့် ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် အနီးကပ်ဆုံးသော ရုပ်ကလာပ် တို့၌ တည်ရှိသော -

- ၁။ ပထဝီဓာတ်ကို ဖြစ်စေ၊
- ၂။ တေဇောဓာတ်ကို ဖြစ်စေ၊
- ၃။ ဝါယောဓာတ်ကို ဖြစ်စေ -

အာရုံယူ၍ ရှေးဦးစွာ ရူပါ။ သို့သော် ရုပ် (၂၈)ပါးလုံးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော နာမ်တရား တို့ကို ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းနည်းဝယ် သိမ်းဆည်းရူပားရမည် ဖြစ်သဖြင့် ယင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် (၃)မျိုးလုံးကိုပင် အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော နာမ်တရား အသီးအသီးတို့ကို ကုန်စင်အောင်သာ ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ မာမူထင်ရှားသည့်နေရာ၊ ပူမူထင်ရှားသည့်နေရာ၊ ထောက်မူထင်ရှားသည့်နေရာ စသည့် ထိုထို ထင်ရှားရာနေရာ၌ ကာယအကြည်ဓာတ်ကို အလျင်သိမ်းဆည်း၍ ထိုနောင် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်နှင့် ကာယအကြည်ဓာတ်ကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဉာဏ်၌ ထင်လာအောင် ပူးတွဲသိမ်းဆည်းလျက် ယင်းကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် အနီးကပ်ဆုံး ရုပ်ကလာပ်များ၌ တည်ရှိကြသော -

- ၁။ ပထဝီဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်း နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ တေဇောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်း နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၃။ ဝါယောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်း နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။

- ၁။ ပထဝီဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ - $၆ \times ၄ = ၂၄$ - ကြိမ်
- ၂။ တေဇောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ - $၆ \times ၄ = ၂၄$ - ကြိမ်
- ၃။ ဝါယောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ - $၆ \times ၄ = ၂၄$ - ကြိမ် အသီးအသီး ရူပါ။

ဦးနှောက် နှင့် အသိဉာဏ်

ဦးနှောက်၌ ဉာဏ် ရှိ-မရှိ၊ ဖြစ်-မဖြစ်ကို ဤအပိုင်းတွင် အသင် ယောဂီသူတော်မွန်သည် လက်တွေ့ စမ်းသပ် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ အဘိဓမ္မာနည်းအရ ဦးနှောက်ဟူသည် ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အပေါင်းအစုမျှသာ ဖြစ်၏။ ဤအပိုင်းတွင် အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် ဦးနှောက်၌ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ကို စိုက်ရှုလိုက်ပါက ရုပ်ကလာပ် အမှုန်များကို လွယ်ကူစွာ တွေ့ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကတည်းက ဦးနှောက်၌ တည်ရှိ ကြသော ရုပ်ကလာပ် အမျိုးအစား (၅)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၄၄)မျိုးတို့ကို ကျေပွန်စွာ သိမ်းဆည်းထားပြီး ဖြစ် သောကြောင့်တည်း။ သို့အတွက် အသင်ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဦးနှောက်၌ အနိစ္စ အနေအထားအားဖြင့် တည်ရှိနေကြသော ထိုရုပ် (၄၄)မျိုးတို့ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။ ထို (၄၄)မျိုး ကုန်သော ရုပ်တရားတို့မှ ကာယအကြည်ဓာတ်ကို ထင်ထင်ရှားရှား ရူပားနိုင်သောအခါ -

၁။ ယင်း ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ဉာဏ်၌ ပြိုင်တူထင်အောင် ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။

၂။ ယင်း ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် အနီးကပ်ဆုံး ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ (သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏) အတွင်း၌ တည်ရှိကြသော -

- (က) ပထဝီဓာတ်, သို့မဟုတ်
- (ခ) တေဇောဓာတ်, သို့မဟုတ်
- (ဂ) ဝါယောဓာတ် -

ဟူသော ဓာတ်တစ်ခုခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ အထင်ရှားဆုံး ဓာတ်ကို ရွေးချယ်ပါ။

ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်တစ်ခုခုက ဦးနှောက်၌တည်ရှိသော ကာယအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း, ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်နေသော ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း ပြိုင်တူ ရှေးရှု ရိုက်ခတ်သောအခါ သို့မဟုတ် ယင်း အကြည်ဓာတ် (၂)မျိုး၌ ပြိုင်တူ ထင်လာသောအခါ ယင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် တစ်ခုခုကို အာရုံယူ၍ ကာယဒွါရိက ဝီထိစိတ်နှင့် မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းဝီထိတို့တွင် ပါဝင်ကြသော ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း, ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းတို့က - ပထဝီဟု သို့မဟုတ် တေဇောဟု သို့မဟုတ် ဝါယောဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ ယင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ကိုပင် ဆက်လက်၍ အာရုံယူနေသော မနောဒွါရဝီထိ၌ ပါဝင်တည်ရှိသော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းကလည်း - ယင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုပင် ရုပ်တရားဟု သို့မဟုတ် အနိစ္စဟု ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် မဟာကုသိုလ် ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များသည် ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်သည်။ ဇော အသီးအသီး၌ ဉာဏ်နှင့် ပီတိ ယှဉ်သော် (၃၄)လုံးသော နာမ်တရားစုတို့တည်း။ ယင်း (၃၄)မျိုးကုန်သော နာမ်တရားစုတို့ကား ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို အစွဲပြု၍ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီတွယ်၍ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းနာမ်တရားစုတို့တွင်သာ ဉာဏ်ပါ၏။ ဦးနှောက်၌ တည်ရှိသော ကာယအကြည်ဓာတ်ကို အမှီပြု၍ နာမ်တရား (၈)လုံးတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း နာမ်တရား (၈)လုံးတို့မှာ - **ကာယဝိညာဏ်စိတ်, ပဿ, ဝေဒနာ, သညာ, ဧတနာ, ဧကန္တတာ, ဇီဝိတာ, မနသိကာရ** - တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း နာမ်တရားတို့တွင်ကား ဉာဏ် မပါပေ။ ဤအဆိုကို မှန်-မမှန် သိရှိအောင် အသင်ယောဂီ သူတော်ကောင်းကိုယ်တိုင် ကြိမ်ဖန်များစွာ စမ်းသပ် ရှုပွားကြည့်ပါ။

မှတ်ချက် - ဤဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို ရူပါရုံလိုင်း သဒ္ဓါရုံလိုင်း ဂန္ဓာရုံလိုင်း ရသာရုံလိုင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း ဓမ္မာရုံလိုင်းဟု (၆)လိုင်း ခွဲ၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ စနစ်များကို ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။ ဤသိမ်းဆည်းပုံမှာ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျဉ်းနည်းအရ သိမ်းဆည်းပုံ ဖြစ်သည်။ အာယတနဒွါရအလိုက် သိမ်းဆည်းပုံစနစ်တည်း။ အကယ်၍ အသင်ယောဂီ သူတော် ကောင်းသည် ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်နည်းဖြင့်လည်း ရုပ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော နာမ်တရားတို့ကိုပါ ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုပါက အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်နည်းဖြင့် နာမ်တရားတို့ကို အကျယ်သိမ်းဆည်းပုံ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ - ၂၂၆၊ စာပုဒ်ရေ ၆၇၀ - တွင် -

တထာ “ကေသေ ပထဝီဓာတု ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာ။ ပ ။ အဿာသပဿာသေ ပထဝီဓာတု ကက္ခဋ္ဌ-
လက္ခဏာ”တိ ပဌမာဘိနိပါတော ဖဿော၊ တံသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ပ ။ စိတ္တံ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ
ဥပဋ္ဌာတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၂၆။)

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆံပင်ကောဋ္ဌာသ၌ တည်ရှိကြကုန်သော (၄၄)မျိုးကုန်သော ရုပ်တရားတို့တွင် ပထဝီ
ဓာတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ဖဿပဉ္စမကတရား ဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်း
ကောင်း။ ပ ။

အဿာသ ပဿာသ = ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေ ကောဋ္ဌာသ၌ တည်ရှိကြကုန်သော စိတ္တဇ သဒ္ဓ-
နဝကကလာပ်၊ သဒ္ဓလဟုတာဒိဒ္ဓါဒသက ကလာပ် ဟူကုန်သော (၉)မျိုး၊ (၁၂)မျိုးကုန်သော ရုပ်တရားတို့တွင်
ပထဝီဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ဖဿပဉ္စမကတရား ဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားစုတို့ကို
လည်းကောင်း -

- ၁။ ဖဿက စ၍ သိမ်းဆည်းသောနည်း
- ၂။ ဝေဒနာက စ၍ သိမ်းဆည်းသောနည်း
- ၃။ အသိစိတ် ဝိညာဏက စ၍ သိမ်းဆည်းသောနည်း -

ဟူသော နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း သိမ်းဆည်းနည်း (၃)နည်းတို့တွင် အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားစွာ တည်လာသောနည်း
တစ်နည်းဖြင့် နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ ဤနည်းကား အရိပ်ပြလျှင်
အကောင်ထင်ရမည့် ဥပလက္ခဏာနည်း နိဒဿနနည်းတည်း။

ဤ ညွှန်ကြားထားတော်မူချက်အရ ဆံပင်ကောဋ္ဌာသ၌ ရုပ်သဘောတရား (၄၄)မျိုး ရှိရာ ထို (၄၄)မျိုး
ကုန်သော ရုပ်တို့တွင် တစ်မျိုး တစ်မျိုးသော ရုပ်တရားကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော နာမ်တရားတို့ကို
အထက်ပါ (၆)လိုင်းတို့၌ ဖော်ပြထားခဲ့သော နည်းစနစ်တို့ကိုပင် အမှီပြု၍ ရှုပါ။ ဥပမာ ထို (၄၄)မျိုးကုန်သော
ရုပ်တရားတို့တွင် ပါဝင်သော ရူပါရုံကို (= ဝဏ္ဏဓာတ်ကို) ရူပါရုံလိုင်းအတိုင်းပင် ရှုပါ။ ဂန္ဓ-ရသ စသည်တို့ကို
လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။ ကျန်သော ကောဋ္ဌာသတို့၌လည်း ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်
အတိုင်း ရနိုင်သမျှသော ရုပ်တရား အသီးအသီးကို နည်းမှီး၍ ရှုပါ။ ယင်းရုပ်တရားတို့တွင် ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ
ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော အာရုံ (၅)မျိုးမှ ကြွင်းကျန်သော ရုပ်တရားအားလုံးသည် ဓမ္မာရုံ အမည်ရသည်သာ
ဖြစ်သည်။ ယင်းဓမ္မာရုံ ရုပ်တရားတို့ကိုလည်း ဓမ္မာရုံလိုင်း၌ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့သည့် နည်းစနစ်
အတိုင်းသာ သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။

အထူးသတိပြု၍ ရှုရန်

“ပထဝီဓာတု ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာ” (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၂၆။)

ဤ (၄၂) ကောဋ္ဌာသတို့၌ ပထဝီဓာတ်၏ ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာ၊ အာပေါဓာတ်၏ ပဋ္ဌရဏလက္ခဏာစသော
ထိုထို ရုပ်တရားတို့၏ ထိုထို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ သဘာဝလက္ခဏာကိုသာ အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့
ကို သိမ်းဆည်းရန် အထူးရည်ညွှန်းထားသဖြင့် ထိုထိုရုပ်တရားတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ အသီးအသီးကို အထူး
သဖြင့် အာရုံယူတတ်သော မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များကို ဦးစားပေး၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားသင့်ပေသည်။

ဝိရတိ အပ္ပမညာ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ

ဝိရတိ စေတသိက် (၃) မျိုး

ဤတွင် ဆက်လက်၍ ဝိရတိစေတသိက်တို့ ပါဝင်ယှဉ်တွဲလျက်ရှိသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ဤ ဝိရတိ စေတသိက်တို့ကား ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထု ဟူသော ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဝတ္ထုကို အာရုံပြုကြ၏။ ယင်းဝိရတိစေတသိက်တို့၏ ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဝတ္ထု သို့မဟုတ် ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု (= လွန်ကျူးထိုက်သောဝတ္ထု) တို့မှာ စေတသိက် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု၌ မတူညီကြပေ။

ဤ၌ ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝတို့ကို ပြုခွင့်ကြိုလျက် မပြုကျင့်မှုကို “ရှောင်ကြဉ်”ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ ရှောင်ကြဉ် ရမည့် အာရုံများမှာ ဝိရတိစေတသိက်တို့ဝယ် မတူညီကြပေ။ သို့အတွက် လောကီအရာဝယ် ယင်းဝိရတိ စေတသိက်တို့သည် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နိုင်စွမ်း မရှိကြပေ။

သမ္မာဝါစာဟူသည် ဝစီဒုစရိုက်ကို ပြုခွင့်ကြိုလျက် မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ သမ္မာ ကမ္မန္တဟူသည် ကာယဒုစရိုက်ကို ပြုခွင့်ကြိုလျက် မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ သမ္မာအာဇီဝ ဟူသည် ဒုရာဇီဝ မိစ္ဆာဇီဝဟူသော မှားယွင်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ငန်းရပ်ကို ပြုခွင့်ကြိုလျက် မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ရှောင်ကြဉ်ရမည့် အာရုံချင်း မတူညီကြသဖြင့် စိတ္တက္ခဏ တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ယင်းဝိရတိ (၃)မျိုးတို့သည် အတူယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်နိုင်ကြခြင်း ဖြစ်၏။

ဒုစရိုက် နှင့် ဒုရာဇီဝ

ဤဝိရတိ အရာဝယ် ဒုစရိုက်သည် ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်ဟု (၂)မျိုး ရှိ၏။ ထို ဒုစရိုက် (၂)မျိုးလုံးပင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် ဆက်သွယ်နေလျှင် ဒုရာဇီဝ (= မကောင်းသော အသက်မွေးမှု) ဟု ခေါ်သည်။

မုဆိုးတံငါလုပ်၍လည်းကောင်း၊ ခိုးသားဓားပြလုပ်၍လည်းကောင်း၊ တစ်စုံတစ်ယောက်က ငွေပေးသဖြင့် ဝမ်းရေးအတွက် မိစ္ဆာစာရမှုကို ပြုသော်လည်းကောင်း - ထို ကာယဒုစရိုက်များသည် မကောင်းသဖြင့် အသက် မွေးမှု ဒုရာဇီဝချည်းတည်း။

လိမ်လည်လှည့်ဖြား မတရားရှေ့နေလုပ်၍ အသက်မွေးသော်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးက ငွေပေးသဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် ရန်တိုက်ပေးမှု ဆဲရေးမှု ပြုသော်လည်းကောင်း၊ ပြိန်ဖျင်းသော စကားများကို ပြောလျက် အသက်မွေးသော်လည်းကောင်း - ထိုဝစီဒုစရိုက်များသည် ဒုရာဇီဝ မည်၏။

ရဟန်းတော်များ၏ ပစ္စည်းလေးပါး ရမှုအတွက် မပေးသင့် မပေးထိုက် မပြုသင့် မပြုထိုက် မကျင့်သင့် မကျင့်ထိုက်သော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ အပေါ်၌ သစ်သီးပေးခြင်း ပန်းပေးခြင်း ဆေးကုခြင်း ဗေဒင်ဟောခြင်း စသော အမှုတို့ကို ပြုကျင့်ခဲ့သော် ထိုအမှုတို့ကား ကုလဒူသန၊ အနေသန၊ မိစ္ဆာဇီဝအမှုတို့တည်း။ ယင်း ကုလ ဒူသန၊ အနေသန၊ မိစ္ဆာဇီဝမှုတို့ကြောင့် ရရှိလာသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ရဟန်းတော်များ သုံးစွဲခဲ့လျှင် မကောင်းသဖြင့် အသက်မွေးခြင်း ဒုရာဇီဝ ဖြစ်သည်။

ကုလဒူသန - ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော် အပေါ်၌လည်းကောင်း၊ ကံ-ကံ၏အကျိုး တရား စသည်တို့ အပေါ်၌လည်းကောင်း သက်ဝင် ယုံကြည်နေသော သဒ္ဓါတရားကား သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန်တည်း။ ယင်း သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန် တည်ရှိနေသော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ အပေါ်၌ သစ်သီးပေးခြင်း ပန်းပေးခြင်း ဆေးကုခြင်း ဗေဒင်ဟောခြင်း စသည့် အမှုတို့ကို ပြုကျင့်ခဲ့သော် ထိုသို့ ပြုကျင့်လိုက်သဖြင့် ပြုကျင့်သော ရဟန်း

တော်၏ အပေါ်၌ ထိုဒါယကာ ဒါယိကာမတို့က ကြည်ညိုခဲ့သော် ထိုဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန်ကား ပျက်စီးသွား၏။ သံဃာတော်၏ သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိက တရားကောင်းဖြစ်သည့် မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်မြတ်တရားကို ဖြောင့်စင်း ဖြူစင်စွာ ကျင့်တော်မူခြင်း = သုပ္ပဋိပုဉ္ဇနစသော ဂုဏ်ကို ကြည်ညို နေသော စစ်မှန်သော သဒ္ဓါ မဟုတ်တော့ဘဲ သစ်သီးပေးခြင်း ပန်းပေးခြင်း စသော အမှုတို့ကြောင့် ထိုရဟန်း အပေါ်၌ ကြည်ညိုသော စိတ်ထားဖြစ်သွား၏။ ဤသို့လျှင် သစ်သီးပေးခြင်း ပန်းပေးခြင်း စသော အမှုတို့သည် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ စစ်မှန်သော သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန်ကို ပျက်စီးသွားအောင် ဖျက်ဆီးတတ်သော လုပ်ငန်းရပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် **ကုလဒူသန**အမှု မည်၏။

အနေသန - ယင်း သစ်သီးပေးခြင်း ပန်းပေးခြင်း ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ကို အလိုလိုက် အကြိုက်ဆောင်၍ မြှောက်ပင့် ပြောဆိုခြင်းစသော အမှုတို့ကို ပြုကျင့်လျက် ရဟန်းတော်များသည် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာဖွေခဲ့သော် ပစ္စည်းလေးပါးကို မအပ်သော နည်းဖြင့် ရှာဖွေခြင်း **အနေသန** မည်၏။

မိစ္ဆာဇီဝ - ဈာန် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မရရှိပါဘဲလျက်၊ တရားစစ် တရားမှန် မရရှိပါဘဲလျက် ရရှိ၏ဟု ဝါကြွားပလွှား ပြောကြားခြင်းဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရရှိအောင် ရှာဖွေခြင်း၊ အောင်တမန်မှုကို ပြုကျင့်ခြင်းဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာဖွေခြင်း၊ ဆွေမျိုး မတော်စပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို ဖိတ်ကြားထားသူ မဟုတ်သော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ အထံ၌ ပစ္စည်းလေးပါးကို မအပ်သော တောင်းခံနည်းဖြင့် ရရှိအောင် ရှာဖွေခြင်း စသည်တို့ကား **မိစ္ဆာဇီဝ**တို့ပင်တည်း။

ရဟန်းတော်များအဖို့ ယင်း ကုလဒူသန၊ အနေသန၊ မိစ္ဆာဇီဝတို့ကြောင့် ရရှိလာသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို သုံးစွဲခြင်းသည်လည်း ဒုရာဇီဝပင် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ အသက်မွေးမှုနှင့် မဆက်သွယ်ဘဲ မုန်း၍ သတ်ခြင်း ဝါသနာပါ၍ တောလိုက်ခြင်း၊ ငါးမျှားခြင်း၊ သက်သက်လိမ်ခြင်း စသည်တို့သည်ကား ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် သာဖြစ်သည်။ မကောင်းသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းဟူသော ဒုရာဇီဝ မဖြစ်ပေ။

သမ္မာဝါစာ

သမ္မာဝါစာသည် ကထာသမ္မာဝါစာ၊ စေတနာသမ္မာဝါစာ၊ ဝိရတိသမ္မာဝါစာအားဖြင့် (၃)မျိုး ရှိ၏။ ထို (၃)မျိုးတို့တွင် -

- ၁။ အကြောင်းအကျိုးနှင့် စပ်၍ အပြစ်ကင်းလတ်ကောင်းမြတ်သော စကားသံသည် **ကထာသမ္မာဝါစာ** မည်၏။
- ၂။ ထိုအပြစ်ကင်းလတ် ကောင်းမြတ်သော စကားကို ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော ဝုဠော၊ အဘိညာဏ်ဇော၊ မဟာကုသိုလ်ဇော၊ မဟာကြိယာဇောနှင့် ယှဉ်သော စေတနာသည် **စေတနာသမ္မာဝါစာ** မည်၏။
- ၃။ တစ်စုံတစ်ခု အမှုအတွက် လိမ်လည် လှည့်ပတ်ဖို့ရန်အချက် ပေါ်ပေါက်နေရာ၌ ထိုလိမ်လည်မှု ဝစီဒုစရိုက် မှ ရှောင်ကြဉ်၍ မှန်ကန်သော စကားကို ပြောဆိုလိုက်လျှင် ထိုပြောဆိုကြောင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်၌လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် မလိမ်ဘဲ ဆိတ်ဆိတ်နေခဲ့လျှင် ထိုဆိတ်ဆိတ်နေကြောင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်၌လည်းကောင်း ရှောင်ကြဉ်မှု (= ဝိရတိ) သဘောတရားသည် ပါဝင်လျက် ရှိ၏။ ထိုရှောင်ကြဉ်မှုသဘောတရားကိုသာ **ဝိရတိ သမ္မာဝါစာ** ဟု ဆိုရလေသည်။ ဤ သမ္မာဝါစာဝိရတိဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဝစီဒုစရိုက် အားလုံးသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း မရှိစေရ။

သို့အတွက် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မစပ်ဆိုင်သော ဝစီဒုစရိုက် (၄)ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးမှ ရှောင် ကြဉ်ခြင်း သဘောတရားသည် **သမ္မာဝါစာ** မည်၏ဟု အတိုကောက် မှတ်သားထားပါ။

ဤ ဝိရတိ စေတသိက်တို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌ ရှုကွက်မှာ အနည်းငယ် ခက်ခဲသည်ကို တွေ့ရ၏။ ယင်း စေတသိက်များသည် ပစ္စုပ္ပန် ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု ဟူသော ဒုစရိုက်၏ တည်ရာ ဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြသော သူ့ အသက် သူ့ဥစ္စာ စသော ကျူးလွန်အပ်သော ဝတ္ထုများကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော စေတသိက်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ တရားထိုင်နေဆဲဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်အဖို့ တရားရှုပွားနေခိုက်ဝယ် (= ဝိရတိစေတသိက်များ ပါဝင်သော နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းနေခိုက်ဝယ်) လွန်ကျူးရမည့် ဒုစရိုက်များနှင့် ရင်ဆိုင်တိုးနေရသည် မဟုတ်သဖြင့် ရှုဖို့ရန် အနည်းငယ် ခက်ခဲနေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့အတွက် မိမိရှောင်ကြဉ်နေကျ ဖြစ်သော ဒုစရိုက်တစ်ခုကို သို့မဟုတ် ရှောင်ကြဉ်ခဲ့ဖူးသည့် ဒုစရိုက်တစ်ခုကို အာရုံယူ၍ ရှုရန် ဖြစ်သည်။ ဝိရတိစေတသိက်တို့သည် အတိတ်ကို အာရုံပြုသည်ဟု အယူအဆ မမှားစေလိုပါ။ ရှောင်ကြဉ်နေကျဖြစ်သော သို့မဟုတ် ရှောင်ကြဉ်ခဲ့ဖူးသော ဒုစရိုက်တစ်ခုခုကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြသော နာမ်တရားစုတို့ကိုသာ လှမ်း၍ အာရုံယူခြင်း သိမ်းဆည်းရှုပွားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ကမ္မံ ပန အတိတမေဝ၊ တဉ္စ မနောဒွါရဋ္ဌဟိတံ ဟူသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ဝီထိမုတ်ပိုင်းဝယ် ကံအာရုံ ထင်ပုံ အပိုင်း၌ အတိတ်ကံအာရုံကို ပစ္စုပ္ပန် မနောဒွါရိကဝီထိစိတ်ဖြင့် လှမ်း၍ အာရုံယူနိုင်သည်ဟူသော စကားတစ်ရပ် လာရှိ၏။

တမေဝ ဝါ ပန ဇနကဘူတံ ကမ္မံ အဘိနဝကရဏဝသေန ဒွါရပတ္တံ ဟောတိ - ဟူသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ဝီထိမုတ်ပိုင်းဝယ် ကံအာရုံ ထင်ပုံအပိုင်း၌ အတိတ်ကံ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သော အကျိုးပေးတော့မည့် ဇနကကံသည် အသစ်တစ်ဖန် ပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အသစ်တစ်ဖန် ပြုနေရသကဲ့သို့ မနောဒွါရ၌ ဆိုက်ရောက်လာသည်ဟူသော စကားတစ်ရပ်လည်း လာရှိ၏။

ဤစကားရပ်များနှင့် အညီ ဤဝိရတိ စေတသိက်တို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌လည်း အတိတ်ကံ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ပြုခဲ့ဖူးသော သမ္မာဝါစာ စသည့် ဝိရတိကုသိုလ်ကံ အာရုံများကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါက ယင်းအာရုံများသည် အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်း၏ လက်ရှိ ပစ္စုပ္ပန် မနောဒွါရ၌ ထင်လာနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။

ယင်း ကံအာရုံ ထင်ရာ၌ -

- ၁။ ပုဗ္ဗေကတ သညာဖြင့် ထင်သည်လည်း ရှိ၏။
- ၂။ သမ္ပတိကတ သညာဖြင့် ထင်သည်လည်း ရှိ၏။
- ၁။ ရှေးတုန်းက ပြုအပ်ဖူး၏ဟူသော သညာသည် ပုဗ္ဗေကတ သညာ မည်၏။
- ၂။ ယခု ပြုအပ်ဖူး၏ဟူသော သညာသည် သမ္ပတိကတ သညာ မည်၏။

ထိုတွင် ပုဗ္ဗေကတသညာဖြင့် ထင်ပုံမှာ - မုသာဝါဒ စသော ဝစီဒုစရိုက်ကို ရှောင်ကြဉ်ခဲ့စဉ် အခါတုန်းက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကုသိုလ်စေတနာ ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့၊ ထို ကုသိုလ်စေတနာ ပြဓာန်းသော နာမ်တရားစုကို ပြန်၍ အမှတ်ရခြင်း ထို ကုသိုလ်စေတနာ ပြဓာန်းသော နာမ်တရားစုကို ပြန်၍ အာရုံပြုနိုင်ခြင်းတည်း။

သမ္ပတိကတသညာဖြင့် ထင်ပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ ရှေးက မုသာဝါဒစသော ဝစီဒုစရိုက်ကို ရှောင်ကြဉ်ခဲ့ဖူးလျှင် ထိုရှောင်ကြဉ်ခဲ့ဖူးသော အာရုံကိုပင် တစ်ဖန်ပြန်၍ အာရုံယူရာ၌ အသစ်တစ်ဖန် ပြုနေရသကဲ့သို့ အသစ်တစ်ဖန် ရှောင်ကြဉ်နေရသကဲ့သို့ မနောဒွါရ၌ ထင်လာ၏။ အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်း၏ မနောဒွါရဝယ် ဝိရတိနှင့် တကွသော နာမ်တရားစုတို့သည် အသစ်တစ်ဖန် ပြုနေသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ထင်လာနေမည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါဝယ် ယင်းနာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

သမ္မာဝါစာ - ရှုကွက်

- ၁။ သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပါ။
- ၂။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၃။ သမ္မာဝါစာ ဖြစ်ဖူးသည့် အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
ဥပမာ - မုသားစကားမှ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၄။ ထိုအာရုံသည် အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်း၏ ဘဝင်မနောအကြည်၌ ထင်လာသောအခါ ထိုအာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော သမ္မာဝါစာနှင့် တကွသော နာမ်တရားစုတို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

တစ်နည်းရှုကွက်

- ၁။ သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပါ။
- ၂။ သမ္မာဝါစာ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည့် ဥပမာ - မုသားစကားမှ ရှောင်ကြဉ်ခဲ့ဖူးသည့် အချိန်ကာလသို့ တိုင်အောင် ဤအချိန်မှ စ၍ ရုပ်နာမ်များကို တစ်စတစ်စ သိမ်းဆည်းပါ။
- ၃။ ထို သမ္မာဝါစာဖြစ်ခိုက် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။
- ၄။ ထို ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို အစွဲပြု၍ ထို သမ္မာဝါစာဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ပေါ်နေကြသော မုသားစကားမှ ရှောင်ကြဉ်မှု ဝိရတိ (သမ္မာဝါစာ)နှင့် တကွသော နာမ်တရားစုတို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

တစ်နည်းနည်းဖြင့် အောင်မြင်မှုကို ရရှိမည်သာ ဖြစ်သည်။ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝတို့၌လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။

နာမ်တရား (၃၅) လုံး

ထိုသို့ သိမ်းဆည်းရာဝယ် -

- ၁။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (၁) ကြိမ်၊
- ၂။ ဇော (၇) ကြိမ်၊
- ၃။ တဒါရုံ (၂) ကြိမ် -

ဤ မနောဒွါရာဝဇ္ဇိယံ ပုံစံအတိုင်းပင် ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြစ်၏။ တဒါရုံမှာ ကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ ထိုကြောင့် ယေဘုယျဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုတွင် -

- ၁။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ စိတ်စေတသိက် (= နာမ်တရား) - ၁၂ - လုံး၊
- ၂။ ဇော အသီးအသီး၌ စိတ်စေတသိက် (= နာမ်တရား) - ၃၅ - လုံးစီ၊
- ၃။ တဒါရုံ အသီးအသီး၌ စိတ်စေတသိက် (= နာမ်တရား) - ၃၄ - လုံးစီ၊

ယေဘုယျအားဖြင့် အသီးအသီး ရှိကြမည် ဖြစ်၏။ နာမ်တရား ၃၅-လုံး ဟူသည်မှာ ယခင် သဒ္ဓါပညာ အုပ်စု နာမ်တရား (၃၄)တွင် သမ္မာဝါစာတစ်လုံး ထပ်တိုးသော် (၃၅) ဖြစ်သည်။ ဤဝိရတိစေတသိက်သည် တဒါရုံဝိပါကဲ့သို့သော ဝိပါကနာမ်တရားတို့နှင့်ကား ယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်ပေ။ သို့အတွက် တဒါရုံ၌ (၃၄)ဟု မဟာ-ဝိပါက ဉာဏသမ္ပယုတ် တဒါရုံကို ရည်ရွယ်၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ သောမနဿ ဥပေက္ခာ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပွယုတ် ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်သည်။ အဟိတ်ဝိပါက တဒါရုံတို့သည်လည်း ဖြစ်ခွင့် ရှိကြသည်သာ။ ဤ၌ ကား ဉာဏ်နှင့် ဝီတိကို လဲလှယ်၍ (၄)ချက် သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ ရှုကွက်ဇယားကိုသာ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဟိတ် ဝိပါက တဒါရုံများ ကျခဲ့သော် ကျသည့်အတိုင်း ရှုနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။

သမ္မာဝါစာ ဝိထိခဉ် ရှုကွက် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁၂	၃၅	၃၄ (ဝါ)	၁၂/၁၁
၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၂ ။	၁၁/၁၁

ယခုလက်ရှိ အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်း၏ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်နှင့် အတိတ် သမ္မာဝါစာ ဖြစ်ခဲ့စဉ်က အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်း၏ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်တို့မှာ ဧကတ္တနည်းအရ ဖြစ်ပျက် အစဉ်အတန်း တစ်ခုတည်း တစ်ဆက်တည်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို အတိတ်က သမ္မာဝါစာ ဖြစ်ဖူးသော အာရုံသည်လည်း ယခုတစ်ဖန် ထိုအာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံ ယူကြည့်ပါက လက်ရှိ အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်း၏ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်တွင် အသစ်တစ်ဖန် ပြန်၍ ထင်လာနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအခါတွင် ထိုအာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရန် လွယ်ကူနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

- ၁။ မုသားစကားမှ ရှောင်ကြဉ်မှုကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ် (၄-ချက်စီ)،
 - ၂။ ပိသုဏဝါစာ = ကုန်းချောစကားမှ ရှောင်ကြဉ်မှုကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ် (၄-ချက်စီ)،
 - ၃။ ကြမ်းတမ်းသည့် ဖရုသဝါစာစကားမှ ရှောင်ကြဉ်မှုကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ် (၄-ချက်စီ)،
 - ၄။ ပြိန်ဖျင်းသော သမ္ပပ္ပလာပစကားမှ ရှောင်ကြဉ်မှုကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ် (၄-ချက်စီ) -
- ဤသို့ အသီးအသီး သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။ ဇော တဒါရုံ နာမ်တရားစုတို့တွင် -
- သဒ္ဓါ**-မှာ ကံ-ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်မှုသဘော ဖြစ်သည်။
- ပညာ**-မှာ ကံ-ကံ၏ အကျိုးကို တတ်သိနားလည်မှုသဘော ဖြစ်သည်။ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပင်တည်း။

သမ္မာကမ္မန္တ - ရှုကွက်

သမ္မာကမ္မန္တသည်လည်း -

- ၁။ ကိရိယာ သမ္မာကမ္မန္တ၊
 - ၂။ စေတနာ သမ္မာကမ္မန္တ၊
 - ၃။ ဝိရတိ သမ္မာကမ္မန္တဟု - (၃)မျိုး ရှိ၏။
- ၁။ ထိုတွင် အပြစ်မရှိသော ကိစ္စလုပ်ငန်းရပ် တစ်ခုခုကို ပြုလုပ်နေသူ၏ ကိုယ်အမူအရာသည် **ကိရိယာ သမ္မာကမ္မန္တ** မည်၏။
 - ၂။ ထိုအပြစ်မရှိသော ကိစ္စလုပ်ငန်းရပ် တစ်ခုခုကို ပြုလုပ်ကြောင်း ဖြစ်သော စေတနာသည် **စေတနာ သမ္မာကမ္မန္တ** မည်၏။
 - ၃။ တစ်စုံတစ်ခုသော ကာယဒုစရိုက်ကို ပြုလုပ်ဖို့ရန် အချက်ပေါ်လာသည့်အခါ မပြုမကျင့်ဘဲ ရှောင်ကြဉ်လိုက်လျှင် ထိုသို့ ရှောင်ကြဉ်ခိုက်ဝယ် အခြား တစ်စုံတစ်ခုသော ကိုယ်အမူကို ပြုသည် ဖြစ်စေ မပြုသည် ဖြစ်စေ ထိုရှောင်ကြဉ်မှုကား **ဝိရတိ သမ္မာကမ္မန္တ** မည်၏။

ဤ သမ္မာကမ္မန္တဝိရတိဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဒုစရိုက်အားလုံးသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း မရှိစေရ။ သို့အတွက် ဤ၌ သမ္မာကမ္မန္တ ဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မစပ်ဆိုင်သော ကာယဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘောဟု မှတ်ပါ။

၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို လှမ်း၍ သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ အတိတ်က သမ္မာကမ္မန္တ ဖြစ်ဖူးသည့် အာရုံ သို့မဟုတ် ဖြစ်နေကျ အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

၃။ ထိုအာရုံက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ထင်လာသောအခါ သမ္မာကမ္မန္တ အဝင်အပါ ဖြစ်သော မနော ဒွါရိက ဇောဝီထိ နာမ်တရားစုတို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

ဇောအသီးအသီး၌ ယခင် သဒ္ဓါပညာအုပ်စု နာမ်တရား (၃၄)တွင် သမ္မာကမ္မန္တ တစ်လုံးကို ထပ်၍ ထည့် ပါက အများဆုံး နာမ်တရား (၃၅)လုံး ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်နှင့် ပီတိကို လဲလှယ်၍ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။

သမ္မာကမ္မန္တ ဝိထိခဉ် ရှုကွက် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁၂	၃၅	၃၄ (ဝါ)	၁၂/၁၁
၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၂ ။	၁၁/၁၁

၁။ ပါဏာတိပါတ (= သူ့အသက် သတ်ခြင်း) မှ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံနှင့် တစ်ကြိမ်၊

၂။ အဒိန္နာဒါန (= သူတစ်ပါး ပစ္စည်းကို မတရားယူမှု) မှ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံနှင့် တစ်ကြိမ်၊

၃။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံနှင့် တစ်ကြိမ် -

ဤသို့လျှင် (၃)ကြိမ် ခွဲ၍ တစ်မျိုး တစ်မျိုး၌ ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄) ချက်စီပင် ရှုပါ။ ဤ၌လည်း သဒ္ဓါမှာ ကံ-ကံ၏ အကျိုးတရားကို သက်ဝင်ယုံကြည်မှု ဖြစ်၍ ပညာမှာ ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို တတ်သိ နားလည်မှု ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပင် ဖြစ်သည်။ သမ္မာဝါစာ၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်စနစ်ကို နည်းမှီ၍ နောက် တစ်နည်းလည်း ရှုနိုင်သည်။

သမ္မာအာဇီဝ

သမ္မာအာဇီဝသည် -

၁။ ဝီရိယ သမ္မာအာဇီဝ -

၂။ ဝိရတိ သမ္မာအာဇီဝ အားဖြင့် (၂)မျိုး ရှိ၏။

၁။ ထို (၂)မျိုးတို့တွင် မိရိုးဖလာအတိုင်း လယ်ထွန်မှု ကုန်သွယ်မှု ရက္ကန်းအမှု စသည်တို့ကို ပြု၍သော် လည်းကောင်း၊ ရဟန်းသံဃာဖြစ်လျှင် ကုလဒူသန အနေသန မိစ္ဆာဇီဝတို့နှင့် မရောယှက်ဘဲ ဘုရားရှင် သည် ခွင့်ပြုထားတော်မူအပ်သော အရိယပရိယေသနတည်းဟူသော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာမှီးပုံ နည်းစနစ်အတိုင်း တရားသော နည်းလမ်းဖြင့်သာ ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာဖွေ၍ သော်လည်းကောင်း အသက်မွေးသူတို့၏ လယ်ထွန်ခိုက် ကုန်သွယ်ခိုက် ရက္ကန်းအမှု ပြုခိုက် ဆွမ်းခံခိုက်

စသည့် ထိုထို အခိုက်အတန့်တို့၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ကောင်းမွန် မှန်ကန်စွာ ကြိုးစားအားထုတ်မှု သမ္မာဝါယာမသည် ဝိရိယ သမ္မာအာဇီဝ မည်၏။

၂။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ အခန်း၌ ပြအပ်ခဲ့သော ဝစီဒုစရိုက် ကာယဒုစရိုက်များသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် ဆက်သွယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဥပမာ - မတရားရွှေ့နေလိုက်၍ အသက်မွေးနေအံ့၊ တံစိုးလက်ဆောင်စား၍ အသက်မွေးနေအံ့၊ မုဆိုးတံငါလုပ်၍ အသက်မွေးနေအံ့၊ ရဟန်းတော် ဖြစ်လျှင်လည်း ကုလဒူသန အနေသန မိစ္ဆာဇီဝဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရရှိသုံးစွဲနေအံ့ - တစ်ချိန်ဝယ် ထိုဒုစရိုက်မျိုးကို မပြုမကျင့်တော့ပါဘူးဟု ရှောင်ကြဉ်လိုက်လျှင် သမ္မာအာဇီဝဝိရတိ ဖြစ်သည်။ ဤဝိရတိပိုင်း၌ ဤသမ္မာအာဇီဝဝိရတိကို အလိုရှိအပ်ပေသည်။ သို့အတွက် ဤ၌ သမ္မာအာဇီဝဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘောဟု မှတ်ပါ။

တစ်ဖန် လူပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် - ဝဏိဇ္ဇာသုတ္တန် (အံ-၂-၁၈၃။)၌ -

- ၁။ သတ္တ ဝဏိဇ္ဇာ = လက်နက်ကို ကုန်သွယ်ခြင်း၊
- ၂။ သတ္တ ဝဏိဇ္ဇာ = လူကို ကုန်သွယ်ခြင်း၊
- ၃။ မံသ ဝဏိဇ္ဇာ = အသားတိုးပွားအောင် မွေးမြူရေးလုပ်၍ ကုန်သွယ်ခြင်း၊
- ၄။ မဇ္ဇ ဝဏိဇ္ဇာ = သေရည် သေရက် မူးယစ်ဆေးဝါးကို ကုန်သွယ်ခြင်း၊
- ၅။ ဝိသ ဝဏိဇ္ဇာ = အဆိပ်ကို ကုန်သွယ်ခြင်း - ဟု

ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေသော ဥပါသကာ ဒါယကာတို့ မပြုကျင့် မပြုထိုက်သော ကုန်သွယ်မှု (၅)မျိုး လာရှိ၏။ ယင်းကုန်သွယ်မှု (၅)မျိုးကြောင့် ရရှိသော ပစ္စည်းများကို မသုံးစွဲဘဲ ရှောင်ကြဉ်မှု သဘောသည်လည်း သမ္မာအာဇီဝပင် ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ရဟန်းတော်များအဖို့ ကုလဒူသန အနေသန မိစ္ဆာဇီဝမှုတို့ကို မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်လျက် ထိုကုလဒူသန အနေသန မိစ္ဆာဇီဝမှုများကြောင့် ရရှိသော ပစ္စည်းများကို မသုံးစွဲဘဲရှောင်ကြဉ်မှု သဘောသည်လည်း သမ္မာအာဇီဝပင် ဖြစ်သည်။

သမ္မာအာဇီဝ - ရှုကွက်

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ သမ္မာအာဇီဝ ဖြစ်ဖူးသည့် အာရုံ တစ်ခုခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
ဥပမာ - သားကောင် ပေါက်နိုင်သည့် ကြက်ဥကို မိမိအတွက် စီမံထားသည်ဟု သိရှိရ၍ မစားဘဲ ရှောင်ကြဉ်မှု သဘောကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထို အာရုံက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ထင်လာသောအခါ သမ္မာအာဇီဝ အဝင်အပါ ဖြစ်သော မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

ဇောအသီးအသီး၌ ဉာဏ်နှင့် ပီတိ ပါ-မပါသို့ လိုက်၍ ယခင် သဒ္ဓါ-ပညာ နာမ်တရားအုပ်စုတွင် သမ္မာအာဇီဝ တစ်လုံးကို ထပ်၍ ထည့်ပါက (၃၅/၃၄/၃၄/၃၃) အသီးအသီး ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ကြွင်းနည်းတူတည်း။

သမ္မာအာဇီဝ ဝိထိဓဉ် ရှုကွက် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁၂	၃၅	၃၄ (ဝါ)	၁၂/၁၁
၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၂ ။	၁၁/၁၁

ဝိရတိ အကြောင်း သိကောင်းစရာ

ဤတွင် ဤ ဝိရတိစေတသိက်တို့ကို ရှုရာ၌ ရှုကွက်ကို ပိုမို၍ နက်ရှိုင်းစွာ သဘောပေါက် နားလည်ရန် အတွက် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ-၁၄၆ - စသည်တို့၌ လာရှိသည့်အတိုင်း ရှေးရှေးဆရာမြတ်တို့၏ ဝေဖန် သုံးသပ်ချက်များကိုပါ ဆက်လက်၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဝိရတိသည် —

- ၁။ သမ္မတ္တဝိရတိ၊
- ၂။ သမာဒါနဝိရတိ၊
- ၃။ သမုစ္ဆေဒဝိရတိဟု (၃)မျိုး ပြား၏။

၁။ သမ္မတ္တဝိရတိ

တတ္ထ အသမာဒိန္နသိက္ခာပဒါနံ အတ္တနော ဇာတိဝယဗာဟုသစ္စာဒီနိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ “အယုတ္တံ အမှာကံ ဝေရူပံ ပါပံ ကာတု”န္တိ သမ္မတ္တံ ဝတ္ထု အဝီတိက္ကမန္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဝိရတိ “သမ္မတ္တဝိရတိ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၆။)

ထို (၃)မျိုးတို့တွင် သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ထားကုန်သော သူတို့၏ မိမိ၏ အမျိုးဇာတ်၏ မြင့်မြတ်မှု၊ အရွယ်ကြီးမြတ်မှု၊ ဗဟုသုတမင်လာနှင့် ပြည့်စုံမှု စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ —

“ငါတို့ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ ဤကဲ့သို့သော ယုတ်မာသော အမှုကို ပြုလုပ်ရန် မသင့်တော်” —

ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချ၍ လွန်ကျူးဖို့ရန် အသင့် ဆိုက်ရောက်လာသော လွန်ကျူးဖွယ် အာရုံကို (= ဝတ္ထုကို) မလွန်ကျူးကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရှောင်ကြဉ်မှုဝိရတိကို သမ္မတ္တဝိရတိဟု သိရှိပါ လေ။ ဤစကားစဉ်အရ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ထားဘဲ လွန်ကျူးဖွယ်အာရုံကို တွေ့ရှိမှ မလွန်ကျူးဘဲ ရှောင်ကြဉ်မှုသည် သမ္မတ္တဝိရတိ မည်၏။

စက္ကန ဥပါသကာ

သီဟိုဠ်ကျွန်းဝယ် စက္ကန အမည်ရသော ဥပါသကာတစ်ဦး ရှိခဲ့ဖူး၏။ ယင်း ဥပါသကာ ငယ်ရွယ်နုနယ်စဉ် အခါ၌ပင် မိခင်ဖြစ်သူဝယ် အနာရောဂါ တစ်ခု စွဲကပ်ခဲ့၏။ ဆေးဆရာက မကျန်းမာသော မိခင်အတွက် လတ် ဆတ်သော ယုန်သားကို ရရှိဖို့ရန် သင့်တော်ကြောင်း ပြောကြားလာ၏။ ထိုအခါ စက္ကန၏ အစ်ကိုဖြစ်သူက လယ်တောသို့ သွား၍ ယုန်သားကို ရှာဖွေရန် စက္ကနအား စေခိုင်းလိုက်၏။ စက္ကနသည် မကျန်းမာသော မိခင်

အတွက် လတ်ဆတ်သော ယုန်သား ဓာတ်စာကျသောကြောင့် ယုန်သား ရှာဖွေရန် လယ်တောသို့ ထွက်ခွာလာခဲ့၏။ စက္ကန လယ်တောသို့ ဆိုက်ရောက်လာသော ထိုအချိန်၌လည်း ယုန်ငယ်တစ်ကောင်သည် ကောက်နုကို စားဖို့ရန် လယ်တောသို့ ရောက်ရှိလာ၏။ ထို စက္ကနသည် ထိုယုန်ငယ်ကို မြင်လျှင်မြင်ချင်း လျင်မြန်သော အဟုန်ဖြင့် လိုက်ဖမ်းလတ်သော် ယုန်ငယ်ကား နွယ်တစ်ခုဖြင့် ရစ်ပတ်မိရက်သား ဖြစ်နေ၏။ သေဘေးမှ ကြောက်သဖြင့်လည်း အော်မြည်နေ၏။ စက္ကနသည် ထိုအသံကို ကြားသဖြင့် ယုန်ရှိရာသို့သွား၍ ထိုယုန်ငယ်ကို ဖမ်းယူလေ၏။ “အမေ့အတွက် ဆေးဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မည်” ဟု စဉ်းစားမိ၏။ တစ်ဖန် “ငါသည် အမိ၏ အသက်ရှင်ရေးတည်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် သူတစ်ပါးကို ဇီဝိတိန္ဒြေမှ ချဉ်းအံ့၊ သတ်ဉ်းအံ့၊ ဤသတ်ခြင်းအမှုကား ငါ့အတွက် မသင့်တော်ပေ” - ဟု စဉ်းစားမိပြန်၏။ (ပါဏာတိပါတ၏ အပြစ်ကို သတိရမိခြင်းပင် ဖြစ်၏။) ထိုသို့ စဉ်းစားပြီးနောက် ယင်းယုန်ငယ်ကို - “အမောင် ယုန်ငယ် . . . သွားချေတော့၊ တောထဲ၌ ယုန်အပေါင်းတို့နှင့် အတူတကွ မြက်ရေကို သုံးဆောင်ပေတော့” - ဟု ပြောဆို၍ လွှတ်လိုက်၏။ အိမ်ပြန်ရောက်သောအခါ အစ်ကိုဖြစ်သူက - “ယုန် ရရှိခဲ့ပါရဲ့လား” - ဟု မေးမြန်းသောအခါ မိမိ ပြုခဲ့သမျှ ဖြစ်ရပ်အလုံးစုံကို ပြောပြ၏။ ထိုအခါ အစ်ကိုလုပ်သူက သဘောမတွေ့သဖြင့် စက္ကနကို ကြိမ်းမောင်းလေတော့၏။ ထိုသို့ ကြိမ်းမောင်းခံရသော စက္ကနသည် မိခင်ထံမှောက်သို့ သွား၍ -

“ယတော အဟံ ဇာတော၊ နာဘိဇာနာမိ သဉ္ဇိန္ဒူ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတာ”တိ သန္တံ ဝတ္တာ အဋ္ဌာသိ။

= လူဖြစ်သည့် အရွယ် (နားလည်သည့် အရွယ်) က စ၍ သူတစ်ပါး၏ အသက်ကို သေစေလိုသော စိတ်စေတနာဖြင့် မသတ်ဖူးပါ” - ဟု

ဤမှန်သော သစ္စာစကားကို ပြောဆို၍ ရပ်တည်နေ၏။ ထိုမှန်ကန်သော သစ္စာစကားကို ပြောဆိုစဉ်မှာ ပင်လျှင် စက္ကန၏မိခင်သည် ရောဂါကင်းရှင်းသွားခဲ့ရလေသည်။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၆။) ဤဝတ္ထု၌ လွန်ကျူးဖို့ရန် တိုက်ရိုက် တွေ့ကြုံလာရသော ယုန်ကို မသတ်ဘဲ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် သမ္ပတ္တဝိရတိတည်း။ ဤသမ္ပတ္တဝိရတိ၏ ပစ္စုပ္ပန် လွန်ကျူးဆဲ အာရုံကို အာရုံပြုကြောင်းမှာ ထင်ရှားလေပြီ။

၂။ သမာဒါနဝိရတိ -

သမာဒိန္နသိက္ခာပဒါနံ ပန သိက္ခာပဒသမာဒါနေ စ တတုတ္တရိဉ္စ အတ္တနော ဇီဝိတမ္ပိ ပရိစ္စဒိတ္တာ ဝတ္ထု၊ အဝီတိက္ကမန္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဝိရတိ “သမာဒါနဝိရတိ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၆။)

သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိရတိသည် သမာဒါနဝိရတိ မည်၏။ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ကုန်သော သူတို့၏ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်တုန်းမှာ ဖြစ်စေ၊ ဆောက်တည်ပြီးနောက်မှ ဖြစ်စေ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ထားသည့် အတွက် မိမိ၏ အသက်ကိုသော်ပင် စွန့်လွှတ်၍ လွန်ကျူးဖွယ် ဝတ္ထုကို မလွန်ကျူးကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိရတိကို သမာဒါနဝိရတိ ဟု သိရှိပါလေ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၆။)

ဥတ္တရ ဝဗျာနုတောင် အရပ်၌ နေသော ဥပါသကာတစ်ဦး

ထိုဥပါသကာသည် အမွရိယကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးစံနေတော်မူသော ပိင်္ဂလဗုဒ္ဓရက္ခိတမထေရ် ဖြစ်ကြီး၏ အထံ၌ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်၍ ယူ၍ လယ်ထွန်၏။ ထိုအခါဝယ် လယ်ထွန်ပြီးနောက် လွှတ်ထားစဉ် ထိုဥပါသကာ၏ နွားသည် ပျောက်သွား၏။ ထိုဥပါသကာသည် ထိုပျောက်သွားသော နွားကို

ရှာဖွေလျက် လှည့်လည်လတ်သော် ဥတ္တရ ဝဗ္ဗမာနတောင်ပေါ်သို့ တက်ရောက်မိသွား၏။ ထိုတောင်ပေါ်ဝယ် ထိုဥပါသကာကို စပါးကြီးမြွေက ရစ်ပတ်၍ အရမ်းယူလေ၏။ ထိုဥပါသကာသည် လက်ထဲ၌ ပါလာသော ထက်မြက်လှသော ပဲခွပ်ဖြင့် ယင်းမြွေ၏ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ရန် ကြံစည်ပြီးမှ တစ်ဖန် - “ငါသည် ကုသိုလ်စိတ် အစဉ်ကို လွန်စွာ တိုးပွားစေတတ်သော လေးစားထိုက်သော ဆရာသမား၏ အထံ၌ ရယူဆောက်တည်ပြီး ဖြစ်ပါ လျက် သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဖျက်ဆီးခဲ့သော် ဤသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း အမှုကား ငါ့အတွက် မသင့်တော်ပေ” ဟု စဉ်းစားမိပြန်၏။ ဤသို့လျှင် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ကြံစည်ပြီးမှ -

“ဒိဝိတံ ပရိစ္ဆာဓာမိ၊ န သိက္ခာပဒံ”

= “အသက်ကိုသာ စွန့်အံ့၊ သိက္ခာပုဒ်ကို မစွန့်အံ့” -

ဤသို့ စဉ်းစား၍ ပခုဲထက်၌ လွယ်ထားသော ထက်မြက်လှသော အရိုးတပ်ထားသော ပဲခွပ်ကို တောထဲ သို့ လွှင့်ပစ်လိုက်လေ၏။ ထိုခဏမှာပင်လျှင် သီလ၏ တန်ခိုးကြောင့် ထိုဥပါသကာကို စပါးကြီးမြွေကလည်း လွှတ်၍ ထွက်သွားလေသည်။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၆-၁၄၇။)

ဤဝတ္ထုသွားကို ထောက်ထားလျှင် ဤသမာဒါနဝိရတိသည်လည်း ပစ္စုပ္ပန်ကိုပင် အာရုံပြုသည်ဟု မှတ်ပါ။ သမ္ပတ္တဝိရတိ၌ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်မှု မရှိ၊ ဤ သမာဒါနဝိရတိ၌ကား သိက္ခာပုဒ်ကို ကြိုတင် ဆောက်တည် ထားမှုရှိ၏။ ဤမျှသာ ကွာခြား၍ ဆိုက်ရောက်လာသော လွန်ကျူးဖွယ်ဝတ္ထုမှ မလွန်ကျူးဘဲ ရှောင်ကြဉ်ပုံ အခြင်း အရာချင်းကား တူညီလျက်ပင် ရှိ၏။

အသမာဒိန္နသီလဿ သမ္ပတ္တတော ယထာဥပဋ္ဌိတဝီတိတ္တမိတဗ္ဗဝတ္ထုတော ဝိရတိ သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာဒါနဝသေန ဥပ္ပန္နာ ဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိ။ (မ-ဋီ-၁-၃၀၅။)

၃။ သမုစ္ဆေဒဝိရတိ -

အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ပန ဝိရတိ သမုစ္ဆေဒဝိရတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ယဿာ ဥပ္ပတ္တိတော ပဘုတိ “ပါဏံ ယာတေသာမိ”တိ အရိယပုဂ္ဂလာနံ စိတ္တမ္ပိ နုပ္ပဇ္ဇတိတိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၇။)

= ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ ဟူသမျှ၏ အနုသယဓာတ်ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ရှိသော ဝိရတိကို သမုစ္ဆေဒဝိရတိဟု သိရှိပါလေ။ ယင်းသမုစ္ဆေဒဝိရတိ ၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာ အချိန်အခါမှစ၍ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်ဝယ် “သူ့အသက်ကို သတ်အံ့” ဟူသော စိတ်ဓာတ်မျှသော်လည်း လုံးဝ မဖြစ်တော့ပေ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၇။)

ကုသိုလ်သာ ဖြစ်သည်

ပစ္စသိက္ခာပဒါနိ။ ပ ။ ကုသလာယေဝ။ (အဘိ-၂-၃၀၅။)

ဝိရတိတရားတို့သည် (သိက္ခာပုဒ်တို့သည်) ကုသိုလ်သာ ဧကန် ဖြစ်ကုန်၏ - ဟု ဘုရားရှင် ဟောကြား ထားတော်မူသောကြောင့် ဝိရတိတရားတို့သည် ဇော၌သာ ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဇောနောင် ကျသော တဒါရုံ၌ ယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်ကုန်ဟု မှတ်ပါ။

ဝိရတိ တရားတို့၏ အာရုံ

ပဉ္စသိက္ခာပဒါနိ။ ပ ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ။ (အဘိ-၂-၃၀၅။)

အာရမ္မဏတ္ထိကေသု ပန ယာနိ သိက္ခာပဒါနိ ဧတ္ထ သတ္တာရမ္မဏာနီတိ ဝုတ္တာနိ၊ တာနိ ယသ္မာ သတ္တောတိ သဒ္ဓိံ ဂတေ သင်္ခါရေယေဝ အာရမ္မဏံ ကရောန္တိ၊ ယသ္မာ စ သဗ္ဗာနိပိ ဧတာနိ သမ္ပတ္တဝိရတိဝသေနေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ၊ တသ္မာ “ပရိတ္တာရမ္မဏာ”တိ စ “ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ”တိ စ ဝုတ္တံ။ ယတော ပန ဝိရမတိ၊ တဿ ဝတ္ထုနော အစ္စန္တဗဟိဒ္ဓတ္တာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ (အဘိ-၄-၂-၃၆၉။)

ဣမသ္မိံ ပန သိက္ခာပဒဝိဘဏံ သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓေန အဘိဓမ္မဘာဇနီယေပိ ပဉ္စာပုစ္ဆကေပိ လောကီယာနေဝ သိက္ခာပဒါနိ ကထိတာနိ။ (အဘိ-၄-၂-၃၆၉။)

သမ္ပတ္တဝိရတိဝသေနာတိ သမ္ပတ္တေ ပစ္စုပ္ပန္နေ အာရမ္မဏေ ယထာဝိရမိတဗ္ဗတော ဝိရတိဝသေနာတိ အတ္ထော။ (မူလဋီ-၂-၁၉၀။)

ဤအထက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ လာရှိသည့်အတိုင်း လောကီဝိရတိတို့သည် ပစ္စုပ္ပန် ကာမအာရုံကိုသာ အာရုံပြုကြ၏။

သိက္ခာပဒဝိဘင်းဝယ် သိက္ခာပုဒ်တို့ကို သတ္တာရမ္မဏာ = သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိကုန်၏ဟု ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူကုန်၏။ ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့သည် သတ္တဝါဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြကုန်သော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့ကိုသာလျှင် အာရုံပြုကြကုန်သောကြောင့် အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော ဤသိက္ခာပုဒ်တို့ကို **သမ္ပတ္တဝိရတိ**၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ညွှန်ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ထို့ကြောင့် **ပရိတ္တာရမ္မဏာ** = ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော တရားတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ **ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ** = ပစ္စုပ္ပန်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော တရားတို့ဟူ၍လည်းကောင်း ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားတော်မူ၏။

တစ်ဖန် အကြင်ဝတ္ထုမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ ထိုရှောင်ကြဉ်အပ်သော ဝတ္ထု၏ ဗဟိဒ္ဓတရား စစ်စစ်သာ ဖြစ်သောကြောင့် အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏လည်း **ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ** = ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားလျှင် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိရှိပါလေ။ (အဘိ-၄-၂-၃၆၉။)

ဤ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ စကားရပ်ဝယ် သိက္ခာပုဒ် အားလုံးတို့ကို **သမ္ပတ္တဝိရတိ**၏ အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားတော်မူကြောင်း လာရှိ၏။ ထိုသမ္ပတ္တဝိရတိ အရ - သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာဒါနဝိရတိ၊ သမုစ္ဆေဒဝိရတိ (၃)မျိုးတို့တွင် ပါဝင်သော သမ္ပတ္တဝိရတိကို ဆိုသည်ဟု ထင်မှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် - **သမ္ပတ္တေ ပစ္စုပ္ပန္နေ အာရမ္မဏေ** - စသည်ဖြင့် မူလဋီကာဆရာတော်က ရှင်းပြတော်မူသည်။

ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော လွန်ကျူးဖွယ်အာရုံသည် ဆိုက်ရောက်လာလတ်သော်သာလျှင် တစ်နည်းဆိုရသော် လွန်ကျူးဖွယ်အာရုံက ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်လာမှသာလျှင် ယင်းသို့ ဆိုက်ရောက်လာသော ပါဏာတိပါတ စသော ထိုထိုအမှုမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်သောကြောင့် သမ္ပတ္တပုဒ်ကို - သမ္ပတ္တေ ပစ္စုပ္ပန္နေ အာရမ္မဏေ - ဟု ဋီကာ ဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မှန်ပေသည် - သမာဒါနဝိရတိသည်လည်း သီလဆောက်တည်တုန်း သက်သက်၌ မဖြစ်သေး၊ သီလဆောက်တည်ခိုက်၌ ဖြစ်စေ နောက်ပိုင်း၌ ဖြစ်စေ လွန်ကျူးဖွယ် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံနှင့် တွေ့၍ ရှောင်ကြဉ်မှသာ ဖြစ်သည်။ သမုစ္ဆေဒဝိရတိကား လောကုတ္တရာတရားသက်သက်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဤဝိပဿနာအရာ၌ မသက်ဆိုင်ပေ။

သို့အတွက် တရားရှုပွားနေဆဲ ဖြစ်သော အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းအဖို့ ဝိရတိ နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားခိုက်ဝယ် ပစ္စုပ္ပန် လွန်ကျူးဖွယ်အာရုံနှင့် တိုက်ရိုက် ရင်ဆိုင် တိုးနေချိန် မဟုတ်သဖြင့် တစ်ချိန် ယင်းဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ တစ်ခုခုကို ရှောင်ကြဉ်ခဲ့စဉ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ တစ်ခုခုကိုပင် အာရုံယူ၍ ယင်း ရှောင်ကြဉ်ခဲ့သော ဝိရတိ နာမ်တရားစုတို့ကို ရှုပွားရန် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပါဏာတိပါတ စသည်၏ အာရုံ အယူအဆ သိမှတ်ပွယ်

အာရမ္မဏတော ပါဏာတိပါတော ဇီဝိတိန္ဒြိယာရမ္မဏော။ အဒိန္နာဒါနံ သတ္တာရမ္မဏံ ဝါ သင်္ခါရာရမ္မဏံ ဝါ။ မိစ္ဆာစာရော ဣတ္ထိပုရိသာရမ္မဏော။ မုသာဝါဒေါ သတ္တာရမ္မဏောဝါ သင်္ခါရာရမ္မဏော ဝါ။ သုရာပါနံ သင်္ခါရာရမ္မဏံ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၆။)

- ၁။ ပါဏာတိပါတ စေတနာသည် သူတစ်ပါး၏ ဇီဝိတိန္ဒြေလျှင် အာရုံ ရှိ၏။
- ၂။ အဒိန္နာဒါန စေတနာသည် သတ္တဝါလျှင် အာရုံ ရှိသည်သော်လည်း ရှိ၏။ သက်မဲ့ သင်္ခါရတရားလျှင် အာရုံ ရှိသည်သော်လည်း ရှိ၏။
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ စေတနာသည် မိန်းမ ယောက်ျား ဟူသော အာရုံ ရှိ၏။
- ၄။ မုသာဝါဒ စေတနာသည် သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသည်သော်လည်း ရှိ၏။ သက်မဲ့ သင်္ခါရတရားစုလျှင် အာရုံ ရှိသည်သော်လည်း ရှိ၏။
- ၅။ သုရာပါန စေတနာသည် သက်မဲ့ သင်္ခါရတရားစုလျှင် အာရုံရှိ၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၆။)

သိက္ခာပုဒ်ဟူသည်

ယသ္မာ ပန န ကေဝလံ ဝိရတိယေဝ သိက္ခာပဒံ၊ စေတနာပိ သိက္ခာပဒမေဝ၊ တသ္မာ တံ ဒဿေတုံ ဒုတိယနယော ဒဿိတော။ ယသ္မာ စ န ကေဝလံ ဧတေယေဝ ဒွေ ဓမ္မာ သိက္ခာပဒံ၊ စေတနာသမ္ပယုတ္တာ ပန ပရောပဏ္ဏာသဓမ္မာပိ သိက္ခိတဗ္ဗကောဋ္ဌာသတော သိက္ခာပဒမေဝ၊ တသ္မာ တတိယနယောပိ ဒဿိတော။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၅။)

ဤ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုတော်မူချက် အရ —

- ၁။ ဝိရတိ စေတသိက်သည်လည်း သိက္ခာပုဒ် မည်၏။
- ၂။ စေတနာသည်လည်း သိက္ခာပုဒ် မည်၏။
- ၃။ ဤဝိရတိ စေတနာ (၂)မျိုးသာ သိက္ခာပုဒ် မည်သည် မဟုတ်သေး။ စေတနာနှင့် သမ္ပယုတ္တဓမ္မ ဖြစ်ကြ ကုန်သော စိတ်စေတသိက် တရားစုတို့သည်လည်း ကျင့်သင့် ကျင့်ထိုက်သော တရားအစုတို့ ဖြစ်ခြင်း ကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ပင် မည်၏။

ဝိရတိ၏ အာရုံကို ဆန်းစစ်ချက်

အာရမ္မဏတောတိ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ ပရဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ အာရမ္မဏံ ကတ္တာ အတ္တနော ဝေရ- စေတနာယ ဝိရမတိ။ ဣတရာသုပိ ဧသေဝ နယော။ သဗ္ဗာပိ ဟိ ဧတာ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု အာရမ္မဏံ ကတ္တာ ဝေရစေတနာဟိယေဝ ဝိရမန္တိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၈။)

သတ္တက္ခဋိပုရိသာရမ္မဏတာ တထာဂဟိတသင်္ခါရာရမ္မဏတာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ “ပဉ္စ သိက္ခာပဒါ ပရိတ္တာရမ္မဏာ”တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ “သဗ္ဗာပိ ဟိ ဧတာ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝေရစေတနာဟိ ဧဝ ပိရမန္တိ”တိ စ ဝက္ခတိတိ။ (မူလဋီ-၂-၁၈၉။)

တထာဂဟိတသင်္ခါရာရမ္မဏတာယာတိ “သတ္တံ အဝဟရာမိ၊ သတ္တေ ဝိပုဋ္ဌိပဇ္ဇာမိ”တိအာဒိနာ သတ္တာကာရေန ဂဟိတသင်္ခါရာရမ္မဏတာယ၊ န ပန သတ္တပညတ္တိအာရမ္မဏတာယာတိ အဓိပ္ပါယော။ (အနုဋီ-၂-၁၉၀။)

= ပါဏာတိပါတစသော ဒုစရိုက်တို့၏ အာရုံအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိသင့်သကဲ့သို့ - ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ (= သူ့အသက် သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း) စသည့် သိက္ခာပုဒ်တို့၏လည်း အာရုံအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိသင့်ပေသည်။

၁။ သူ့အသက် သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပုဒ်သည် ကျူးလွန်ထိုက်သော သူတစ်ပါး၏ ဇီဝိတိန္ဒြေကို အာရုံပြု၍ မိမိ၏ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။

၂။ ပိုင်ရှင်က ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပေးအပ်သော သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာကို မတရားယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပုဒ်သည် ကျူးလွန်ထိုက်သော သတ္တဝါကိုသော်လည်းကောင်း၊ သက်မဲ့ သင်္ခါရတရားကိုသော်လည်းကောင်း အာရုံပြု၍ မိမိ၏ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။

၃။ သူ့သားမယားကို ဖျက်ဆီးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပုဒ်သည် ကျူးလွန်ထိုက်သော မိန်းမအာရုံ ယောက်ျားအာရုံကို အာရုံပြု၍ မိမိ၏ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။

၄။ မုသားစကား ပြောကြားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပုဒ်သည် ကျူးလွန်ထိုက်သော သတ္တဝါကိုသော်လည်းကောင်း၊ သက်မဲ့ သင်္ခါရတရားစုကိုသော်လည်းကောင်း အာရုံပြု၍ မိမိ၏ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။

၅။ မူးယစ်မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော သေရည် သေရက်တို့ကို မှီဝဲစားသောက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပုဒ်သည် ကျူးလွန်ထိုက်သော မူးယစ်ဆေးဝါးဟူသော သက်မဲ့ သင်္ခါရတရားစုကို အာရုံပြု၍ မိမိ၏ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။

မှန်ပေသည် — အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော ဤဝိရတိ စေတနာတို့သည် - **ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု** ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော လွန်ကျူးထိုက်သော (= ကျူးလွန်ထိုက်သော) သူတစ်ပါး၏ အသက်ဇီဝိတိန္ဒြေစသော ဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာတို့မှသာလျှင် ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၈။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၌ အချို့သိက္ခာပုဒ်တို့ဝယ် သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်၊ မိန်းမ ယောက်ျားဟူသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ဤဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ပတ်သက်၍ မူလဋီကာဆရာတော်နှင့် အနုဋီကာဆရာတော်တို့က ဤသို့ ရှင်းပြထားတော်မူ၏။

“သတ္တဝါကို ခိုးယူအံ့၊ ရွှေငွေကို ခိုးယူအံ့၊ သတ္တဝါတို့ကို၊ အမျိုးသမီးကို၊ အမျိုးသားကို ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ပြုကျင့်အံ့” - ဤသို့ စသည်ဖြင့် သတ္တဝါဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ရွှေ-ငွေစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စွဲယူအပ်သော သက်ရှိ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရနှင့် သက်မဲ့ ရုပ်သင်္ခါရဟူသော ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု အမည်ရသော လွန်ကျူး ထိုက်သော ဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာတို့မှသာလျှင် ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်၏ဟု မှတ်သား ပါ။ သတ္တဝါဟူသော ပညတ်အတုံးအခဲ ရွှေ-ငွေ စသော သက်မဲ့ပညတ် အတုံးအခဲကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဤဝိရတိစေတနာတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြသည် မဟုတ်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ မှန်ပေသည် -

ပဉ္စ သိက္ခာပဒါ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ (အဘိ-၂-၃၀၅။)

= ငါးပါးကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည် ကာမ ရုပ်-နာမ်ဟူသော ပရိတ္တတရားလျှင် အာရုံ ရှိကုန်၏။ -
ဤသို့ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူ၏။

“အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော ဤဝိရတိ စေတနာတို့သည် ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော လွန်ကျူး ထိုက်သော သူတစ်ပါး အသက် ဇီဝိတိန္ဒြေစသော ဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဝေရစေတနာတို့မှ သာလျှင် ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်၏။” -

ဤသို့လည်း အဋ္ဌကထာ၌ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၈။) ဖွင့်ဆိုလတ္တံ့ ဖြစ်၏။ (မူလဋီ-၂-၁၈၉။) (အနုဋီ-၂-၁၉၀။)

ဆိုလိုသည်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ ဤ၌ သတ္တဝါကို အာရုံပြုသည်ဟု ဆိုရာ၌ ပရမတ္ထသဘာဝ အမှန်အားဖြင့် သတ္တဝါ မရှိ၊ သတ္တဝါဟု မှတ်ယူအပ်သော ရုပ်-နာမ် သင်္ခါရတရားသာ ရှိ၏။ အလားတူပင် အမျိုးသမီးကို အာရုံ ပြုသည် အမျိုးသားကို အာရုံပြုသည်ဟု ဆိုရာ၌လည်း ပရမတ္ထသဘာဝဘက်က ကြည့်လျှင် အမျိုးသမီးဟူ၍ အမျိုးသားဟူ၍ အစစ်အမှန် မရှိ၊ အမျိုးသမီးဟုလည်းကောင်း၊ အမျိုးသားဟုလည်းကောင်း မှတ်ယူအပ်သော ရုပ်-နာမ် သင်္ခါရတရားသာ ရှိ၏။ ထို့အတူ ရွှေ-ငွေကို အာရုံပြု၏ဟု ဆိုရာ၌လည်း ပရမတ္ထမျက်စိ ဉာဏ်မျက်စိနှင့် စေ့စေ့ငုငု ကြည့်ရှု သုံးသပ်လိုက်သောအခါ ရွှေ-ငွေ ဟူ၍ အစစ်အမှန် မရှိ၊ ရွှေ-ငွေဟု မှတ်ယူအပ်သော ရုပ်သင်္ခါရတရား အစုအပုံသာလျှင် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တာရမ္မဏတာ = သတ္တဝါလျှင် အာရုံ ရှိ၏ဟု ဆိုသော် လည်း သင်္ခါရရမ္မဏ = သက်ရှိ ရုပ်-နာမ် သင်္ခါရ၊ သက်မဲ့ ရုပ်သင်္ခါရတရားသာလျှင် အာရုံရှိ၏ဟု မှတ်သားပါ။ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟူသည်မှာလည်း လွန်ကျူးထိုက်သော ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟု သမုတ်အပ်သော ကာမ ရုပ်နာမ် မျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဝိရတိတရားတို့သည် ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ကာမ ရုပ်-နာမ် သင်္ခါရ အာရုံတစ်ခုခု ကို အာရုံပြု၍ ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ကြသည်။ ထိုသို့ ရှောင်ကြဉ်ရာ၌ လွန်ကျူးဖွယ် ဝတ္ထုနှင့် မတွေ့မိက ကြိုတင်၍ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ထားသော်လည်း သမာဒါန စေတနာသီလသာဖြစ်၍ သမာဒါနဝိရတိကား မဖြစ်သေးပေ။ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ပြီးနောက် လွန်ကျူးဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် ကြုံသောအခါ မလွန်ကျူးဘဲ ရှောင်ကြဉ်ပါမှသာလျှင် သမာဒါနဝိရတိ ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် လွန်ကျူးဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် ဆုံစည်း မိခိုက်ကျမှ မလွန်ကျူးဘဲ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်လျှင်လည်း သမာဒါနဝိရတိပင် ဖြစ်သည်။ ကျူးလွန်ဖွယ်ရာ အာရုံ ထင်ရှား မရှိပါဘဲလျက် ယခုကာလ ဥပုသ်စောင့်ရာ၌ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ပုံမျိုးသည်ကား သမာဒါန စေတနာသီလသာ ဖြစ်၍ ဝိရတိသီလ မဖြစ်ဟု မှတ်ပါ။

အပ္ပမညာ စေတသိက် နှစ်မျိုး

ကရုဏာ စေတသိက် ရှုကွက်

ကရုဏာ = ဒုက္ခိတ သတ္တဝါကို အာရုံပြု၍ သနားကြင်နာခြင်းသဘော၊ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကယ်တင်လိုခြင်း သဘော။

ဤ ကရုဏာကား ကရုဏာဈာန်ဟူသော ဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။ ကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ရှိသော ကရုဏာ အဝင် အပါ နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံစနစ်ကို စာမျက်နှာ (၁၀၇)၌ ဖော်ပြခဲ့သော ဇယားများအတိုင်း မေတ္တာဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ နည်းစနစ်ကို နည်းမှီး၍ ရှုပါ။ ကရုဏာဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစား အားထုတ်ပုံ အပိုင်းကို နောက်ဆက်တွဲ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ထပ်မံ၍ ဖော်ပြပေအံ့။ ဤအပိုင်းတွင်ကား မဟာကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ရှိသော ကရုဏာနှင့် တကွသော နာမ်တရားစုကိုသာ သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပါ။

၂။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၃။ ကရုဏာဖြစ်နေကျ ဒုက္ခိတသတ္တဝါ တစ်ဦးကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

၄။ ထိုသတ္တဝါပညတ်အာရုံက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှု ကျရောက်လာသောအခါ (= ဘဝင်မနော အကြည်ဓာတ်၌ ထင်လာသောအခါ) ကရုဏာ အဝင်အပါ ဖြစ်သော မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် များကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။

ကရုဏာ ဝီထိခဉ် ရှုကွက် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်
၁၂	၃၅
၁၂	၃၄
၁၂	၃၄
၁၂	၃၃

ယခင် သဒ္ဓါ-ပညာအုပ်စု နာမ်တရားတို့တွင် ကရုဏာ စေတသိက် တစ်လုံးကို ထပ်၍ တိုးလိုက်ပါက (၃၅/၃၄/၃၄/၃၃) အသီးအသီး ဖြစ်သည်။ ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။ ဤ၌လည်း သဒ္ဓါမှာ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို သက်ဝင်ယုံကြည်မှု ဖြစ်၍ ပညာမှာ ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို တတ်သိနားလည်မှုသဘော မျှသာ ဖြစ်သည်။ ကရုဏာတရားသည် ဒုက္ခိတ သတ္တဝါပညတ်အာရုံ သက်သက်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် ဇောနောင်၌ တဒါရုံ မကျနိုင်။

မုဒိတာ စေတသိက် ရှုကွက်

မုဒိတာ = စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကုံလုံ ပြည့်စုံသည့် သုခိတသတ္တဝါကို အာရုံပြု၍ ကြည်သာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း သဘော၊ ကြည်ရွှင် ဝမ်းမြောက်ခြင်းသဘော။

ဤမုဒိတာတရားသည်လည်း မုဒိတာဈာန်ဟူသော ဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။ ကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ရှိသော မုဒိတာ အဝင်အပါ နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံစနစ်ကို စာမျက်နှာ (၁၀၈)၌ ဖော်ပြခဲ့သော ဇယားများအတိုင်း မေတ္တာဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ နည်းစနစ်ကို နည်းမှီး၍ ရှုပါ။ မုဒိတာဈာန်ကို ရရှိအောင် ကြိုးစား အားထုတ်ပုံ အပိုင်းကို နောက်ဆက်တွဲ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ထပ်မံ၍ ဖော်ပြပေအံ့။ ဤအပိုင်းတွင်ကား ကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ရှိသော မုဒိတာနှင့် တကွသော နာမ်တရားစုကိုသာ သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပါ။

၂။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၃။ မုဒိတာ ဖြစ်နေကျ သုခိတ သတ္တဝါတစ်ဦးကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

၄။ ထို သတ္တဝါအာရုံက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ = ဘဝင်မနောအကြည် ဓာတ်၌ ထင်လာသောအခါ မုဒိတာနှင့် တကွသော မနောဒွါရိကဇောဝိထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတို့ကို အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း တဖြည်းဖြည်း ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

မုဒိတာ ဝိထိစဉ် ရှုကွက် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်
၁၂	၃၅
၁၂	၃၄
၁၂	၃၄
၁၂	၃၃

ယခင် သဒ္ဓါ-ပညာအုပ်စု နာမ်တရားစုတို့တွင် မုဒိတာ စေတသိက် တစ်လုံးကို ထပ်၍ တိုးလိုက်ပါက (၃၅/၃၄/၃၄/၃၃) အသီးအသီး ဖြစ်သည်။ ဉာဏ် ဝိတိ လဲလှယ်၍ (၄) ချက်ပင် ရှုပါ။ ဤ၌လည်း သဒ္ဓါမှာ ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို သက်ဝင်ယုံကြည်မှု ဖြစ်၍ ပညာမှာ ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို တတ်သိနားလည်မှု သဘောတရားမျှသာ ဖြစ်သည်။ ဤ မုဒိတာတရားသည်လည်း သုခိတ သတ္တဝါပညတ်အာရုံ သက်သက်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် ဇော၏နောင်၌ တဒါရုံ မကျနိုင်။

သတိပြုရန် အချက်များ

ဤ ကရုဏာ မုဒိတာ စေတသိက်တို့သည် ကြိယာစိတ်များနှင့်လည်း အတူယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ သို့သော် ယင်းကြိယာစိတ်တို့မှာ ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်ကြီးတို့၏ သန္တာန်၌သာ ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ ဖြစ်ကြခြင်း ကြောင့် ဤရှုကွက်၌ မဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ဤကရုဏာ မုဒိတာတို့၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဖြစ်သင့် မဖြစ်သင့်ဟူသော အချက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဆရာမြတ်တို့ အငြင်းပွားလျက် ရှိကြ၏။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်မြတ်ကား ဖြစ်သင့်သည့် ဘက်က သဘောကျလျက် ရှိနေ၏။ ကရုဏာဘာဝနာ မုဒိတာဘာဝနာတို့သည် အရှိန်အဝါ အားမကောင်းခင် အတွင်း၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းသော်လည်း ဘာဝနာအရှိန် ရလာသောအခါ၌မူကား ကရုဏာ မုဒိတာတို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်လည်း ယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နိုင်၏ဟု အယူရှိတော်မူ၏။ ဉာဏသမ္ပယုတ် (= ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော) စိတ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုနေသော်လည်း ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ အရှိန်အဝါ အားကောင်းလာသောအခါ၌မူကား တစ်ခါတစ်ရံ ဉာဏဝိပယုတ် (= ဉာဏ်မယှဉ်သော) စိတ်ဖြင့်လည်း ဝိပဿနာဘာဝနာကို ရှုပွားနေသကဲ့သို့ မှတ်ပါ။

ဤအယူအဆများ အရမူ ကရုဏာဈာန် မုဒိတာဈာန်တို့ကို တတိယဈာန်သမာဓိ ဆိုက်အောင် သို့မဟုတ် ဈာန်သမာဓိ ရလုနီးသည်အထိ ဘာဝနာကို အရှိန်အဝါ အားကောင်းအောင် သမာဓိကို မထူထောင်နိုင်သေးသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ဖြစ်မှုကား ထိုသူတော်ကောင်း၏ ကရုဏာ မုဒိတာတို့လည်း သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ဖြစ်မှုသာ များဖွယ်ရာ ရှိသည်။ သို့အတွက် ထိုအခိုက်မျိုး၌ ဉာဏ်ပါလျှင် (၃၅), ဉာဏ်မပါလျှင် (၃၄)မျိုးသော နာမ်တရားစုတို့သာ ဇောတို့၌ အဖြစ်များနေမည်ဟု မှတ်ပါ။ ကရုဏာဘာဝနာ မုဒိတာဘာဝနာ ပွားသူတို့၏ သန္တာန်၌ သာလျှင် ဤကရုဏာ မုဒိတာ စေတသိက်တို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျက် အဖြစ် များဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ ယင်း ဘာဝနာတို့ကို မပွားများသူတို့၏ သန္တာန်၌ ယင်း စေတသိက်တို့ ဖြစ်ခဲ့သော် ဉာဏ်မယှဉ်ဖို့ရန် ပို၍ များဖွယ်လည်း ရှိပေသည်။

ဝိရတိ အပ္ပမညာနှင့် တဒါရုံ ကိစ္စ

ကာမာဝစရဝိပါကာနမ္ပိ ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏတ္တာ၊ အပ္ပမညာနံ စ သတ္တာရမ္မဏတ္တာ၊ ဝိရတိနံ ဧကန္တ-ကုသလတ္တာ ဝုတ္တံ - “အပ္ပမညာဝိရတိဝန္နိတာ”တိ။ (ဋီကာကျော်)

= “ကာမာဝစရ ဝိပါကတရားတို့၏လည်း ဧကန်အားဖြင့် ပရိတ္တ အမည်ရသော ကာမ ရုပ်-နာမ်လျှင် အာရုံ ရှိသောကြောင့်၊ ကရုဏာ မုဒိတာဟူသော အပ္ပမညာ စေတသိက်တို့၏လည်း သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံ ရှိသောကြောင့်၊ ဝိရတိစေတသိက် သုံးမျိုးတို့၏လည်း ဧကန် ကုသိုလ်သဘော ရှိသောကြောင့် မဟာဝိပါကစိတ်တို့၌ အပ္ပမညာနှင့် ဝိရတိစေတသိက်တို့ မယှဉ်နိုင်ကြောင်း အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်က မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်” ဤကား အထက်ပါ ဋီကာကျော်စကားရပ်၏ ဆိုလိုရင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကာမာဝစရဝိပါကတို့သည် ပရိတ္တခေါ်သော ကာမတရား (= ကာမ ရုပ်နာမ်)ကိုသာ ဧကန် အာရုံပြုကြ၏။ တဒါရုံဝိပါကတို့သည်လည်း ကာမဝိပါကတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။ ကရုဏာ မုဒိတာဟူသော အပ္ပမညာ စေတသိက်တို့ကား သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုကြ၏။ ဤသို့လျှင် ကာမဝိပါကနှင့် အပ္ပမညာတို့သည် အာရုံချင်း ကွဲပြားလျက် ရှိကြ၏။ တစ်ဖန် လောကီဝိရတိတို့သည် ဧကန် ကုသိုလ်သဘောရှိရကား ဝိပါကနှင့် သဘောချင်း ကွဲပြားလျက် ရှိပြန်၏။ သို့အတွက် သဟိတ် ကာမဝိပါကဖြစ်သော တဒါရုံဝိပါကများ၌ အပ္ပမညာ စေတသိက်နှစ်လုံးနှင့် ဝိရတိ စေတသိက်သုံးလုံးတို့ မယှဉ်ထိုက်ပေ။

ဝိရတိ သုံးပါးတို့သည် ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု (= ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထု) အမည်ရသော လွန်ကျူးထိုက်သော ဝတ္ထု ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဝတ္ထုဟူသော ကာမတရား (= ကာမ ရုပ်-နာမ်) လျှင် အာရုံရှိသည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ ကာမဇော ကာမသတ္တဝါ ကာမအာရုံ ဖြစ်လျှင် တဒါရုံလည်း ရံခါ ဝိဘူတာရုံဖြစ်က ကျနိုင်ခွင့်ရှိရကား ဝိရတိ စေတသိက်များ၏ ရှုကွက်၌ ဇော၏ နောင်ဝယ် ရံခါကျတတ်သော တဒါရုံကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

သို့သော် ဝိရတိတို့သည် အထက်တွင် ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဇောနှင့်သာယှဉ်၍ တဒါရုံဝိပါက်နှင့်ကား မယှဉ်ဟု မှတ်ပါ။ သို့အတွက် ဇော၌ နာမ်တရားများကို (၃၅) စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော်လည်း တဒါရုံ၌ကား နာမ်တရား များကို (၃၄) စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ အပ္ပမညာတရားတို့ကား သတ္တဝါပညတ်ကိုသာ အာရုံယူသော ကြောင့် ပညတ်ကို အာရုံပြုနေသော ယင်းဇောများ၏နောင်၌ ကာမအာရုံကိုသာ အာရုံယူတတ်သော တဒါရုံ မကျခြင်း ဖြစ်သည်။

ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့ စဉ်းစားဖွယ်ရာ အချက်တစ်ရပ်

အဘိဓမ္မာ အပ္ပမညာဝိဘင်းပါဠိတော်ကြီး၌ ကရုဏာဘာဝနာပိုင်းဝယ် ဘုရားရှင်သည် ဤသို့ ဟောကြား ထားတော်မူ၏။

ကထဉ္စ ဘိက္ခု ကရုဏာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ၊ သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ဒုဂ္ဂတံ ဒုဂ္ဂပေတံ ဒိသ္မာ ကရုဏာယေယျ၊ ဧဝမေဝ သဗ္ဗေ သတ္တေ ကရုဏာယ ဖရတိ။ (အဘိ-၂-၂၈၆။)

= ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်သည် အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ကား ကရုဏာနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ဖြင့် တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်ကြက်၍ နေထိုင်သနည်း၊ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ရာ နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ လောကဥပမာ မည်သည်ကား စည်းစိမ်ပျက်စီး၍ ဥစ္စာမဲ့မဲ့ ဆင်းရဲစွာသော ဒုက္ခမကင်း ရောယှက်လူးလည်းခြင်း ရှိသောသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေသော ဒုစရိုက်အိုး လူညစ်ဆိုး ဖြစ်လျက် မျိုးနွယ်ရူပ အလွန်နိမ့်ကျသည့် ဒုဂ္ဂတ မည်သော ဒုစရိုက် အမှောင်ဘဝလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသော တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင်တွေ့ရ၍ ကရုဏာ ဖြစ်ရာ သကဲ့သို့ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် သတ္တဝါအားလုံးတို့ အပေါ်၌ ကရုဏာဘာဝနာဓာတ်ဖြင့် ဖြန့်ကြက်လျက် နေ၏။ (အဘိ-၂-၂၈၆။)

တစ်ဖန် မုဒိတာဘာဝနာပိုင်းဝယ် ဤသို့ ဟောကြားထားတော်မူပြန်၏။

ကထဉ္စ ဘိက္ခု မုဒိတာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ၊ သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ပိယံ မနာပံ ဒိသ္မာ မုဒိတော အဿ၊ ဧဝမေဝ သဗ္ဗေ သတ္တေ မုဒိတာယ ဖရတိ။ (အဘိ-၂-၂၈၇။)

= ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်သည် အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် မုဒိတာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ဖြင့် တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်ကြက်၍ နေထိုင်သနည်း၊ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ရာ နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ လောကဥပမာ မည်သည်ကား ချစ်အပ်သော စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်သော တစ်ဦးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင်၍ ဝမ်းမြောက်သည် ဖြစ်ရာသကဲ့သို့ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် သတ္တဝါအားလုံးတို့ အပေါ်၌ မုဒိတာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဖြန့်ကြက်၍ နေ၏။ (အဘိ-၂-၂၈၇။)

ဤအထက်ပါ ကရုဏာနှင့် မုဒိတာဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ပုံတို့ကား သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း ဖြစ်၏။ ဒုက္ခိတ သတ္တဝါပညတ် အကောင်အထည် အတုံးအခဲ၊ သုခိတ သတ္တဝါပညတ် အကောင်အထည် အတုံးအခဲ ကြီးများကို အကောင်အထည် အတုံးအခဲ ပညတ်ပုံသဏ္ဌာန်အတိုင်း အာရုံယူ၍ ကရုဏာဘာဝနာ မုဒိတာ ဘာဝနာတို့ကို ပွားများအားထုတ်ပါမှ ကရုဏာဈာန် မုဒိတာဈာန်များကို ရရှိနိုင်၏။ ကရုဏာဘာဝနာ မုဒိတာ ဘာဝနာများ ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ ယင်းသတ္တဝါဟု ခေါ်ဆိုသမုတ်အပ်သော ရုပ်-နာမ် ပရမတ်တရား အစစ်တို့ကို အာရုံယူ၍ ယင်းဘာဝနာတို့ကို ပွားများအားထုတ်ပါက ယင်းဈာန်တရားများကိုလည်း မရနိုင်၊ ကရုဏာဘာဝနာ မုဒိတာဘာဝနာလည်း မဖြစ်နိုင်။ သို့အတွက် ယင်းဘာဝနာတို့ကို သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းအားဖြင့်သာလျှင် ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ တစ်ဖန် ကရုဏာစေတသိက် မုဒိတာစေတသိက်တို့သည် သတ္တဝါ

ပညတ်ကို အာရုံပြုသကဲ့သို့ ဝိရတိစေတသိက်တို့သည်လည်း သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုလေသလော မပြုလေ သလောဟု စဉ်းစားဖွယ် အချက်တစ်ခုသို့ကား ဆိုက်ရောက်လာခဲ့၏။

သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာကြီးတွင် (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၉။) -

အာရမ္မဏတ္ထိကေသု ပန ယာနိ သိက္ခာပဒါနိ ဧတ္ထ သတ္တာရမ္မဏာနီတိ ဝုတ္တာနိ၊ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၉။)

အချို့ သိက္ခာပုဒ်တို့သည် သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိကြောင်း ဘုရားရှင်၏ ဟောကြားတော်မူချက်ကို ဖွင့်ဆို လျက်ရှိ၏။ သို့သော် ယင်းသိက္ခာပုဒ်တို့သည် သတ္တဝါကို အာရုံပြုကြသည် ဆိုသော်လည်း သတ္တဝါဟု ခေါ်ဆို အပ်သော သင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် အာရုံပြုကြောင်းကိုလည်း ယင်း အဋ္ဌကထာကြီး၌ပင် ဆက်လက်၍ ရှင်းပြ ထား၏။ (အထက်၌ ရှင်းခဲ့ပြီ။)

သတ္တဝါဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားစုတို့ကို အာရုံပြုသကဲ့သို့ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့၏ အပေါင်းအစုဖြစ်သော သတ္တဝါကိုလည်း အာရုံမပြုလေသလောဟု စဉ်းစားဖွယ် ရှိလာ၏။

လောကဝယ် ရုပ်နာမ်ပရမတ်အကြောင်းကို မကြားဖူး မသင်ဖူးကြကုန်သော၊ ကြားဖူး သင်ဖူးသော်လည်း ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် မဆိုက်ကြကုန်သေးသော ပညာမျက်စိ ကာဏ်းနေကြကုန်သော ပုထုဇန့် ငမိုက်သား တို့လည်း ရှိကြသည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်း အန္တ ပုထုဇန့်တို့ကား ပရမတ်အကြောင်းကို မကြားဖူးကြသဖြင့် သို့မဟုတ် ကြားဖူးသော်လည်း ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် မဆိုက်ကြသေးသဖြင့် လွန်ကျူးဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် တွေ့ကြုံ လာသောအခါ ယင်းလွန်ကျူးဖွယ် ဝီတိက္ကမဝတ္ထု၏ သင်္ခါရ အမည်ရသော ပရမတ်ကို အာရုံမယူတတ်ကြသေး ကုန်၊ အာရုံ မယူနိုင်ကြသေးကုန်။ ထိုသို့ ရုပ်နာမ်ပရမတ် သင်္ခါရတရားတို့ကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက် အောင် အာရုံ မယူတတ်ကြသေးကုန်သော အာရုံ မယူနိုင်ကြသေးကုန်သော ပုထုဇန့်တို့သည် လွန်ကျူးဖွယ် ဝီတိက္ကမဝတ္ထုနှင့် ကြုံတွေ့ခိုက်ဝယ် မိန်းမ ယောက်ျား စသော သတ္တဝါပညတ်ကိုပင်၊ သူ့သားမယား စသော ပညတ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ ယင်းလွန်ကျူးဖွယ် ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုကို မလွန်ကျူးဘဲ ရှောင်ကြဉ်လိုက်လျှင်လည်း အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော စက္ကန ဥပါသကာတို့ကဲ့သို့ သမ္မတ္တဝိရတိ မဖြစ်နိုင်သလော? -

ဤအချက်ကား ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့ စဉ်းစားထိုက်သော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြ ခဲ့သော စက္ကန ဥပါသကာသည် ယုန်သူငယ်၏ ဇီဝိတကို မှန်းဆ၍ အာရုံပြုလေသလော၊ သို့မဟုတ် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်ထားပြီးသူ ဖြစ်၍ ယုန်သူငယ်၏ ဇီဝိတိန္ဒြေ ပရမတ်တရား အစစ်ကိုပင် အာရုံပြုလေသလော ဟူသော အချက်သည်လည်း နောက်ထပ် စဉ်းစားသင့်သော အချက်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ သင်္ခါရ ရုပ်နာမ်ပရမတ် အစစ်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါမှ တစ်နည်း ဆိုရသော် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရရှိထားသဖြင့် လွန်ကျူးထိုက်သော ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု၏ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားစု ကို အာရုံယူနိုင်ပါမှသာလျှင်၊ ယင်းသို့ အာရုံယူနိုင်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌သာလျှင်၊ လွန်ကျူးဖွယ်ရာ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုနှင့် ကြုံတွေ့ခိုက်မလွန်ကျူးဘဲ ရှောင်ကြဉ်ပါမှသာလျှင် ဝိရတိဖြစ်သည်ဟု ယူဆခဲ့လျှင် နာမ- ရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို မရရှိသေးသဖြင့် ပရမတ်ဉာဏ်မျက်စိ ကာဏ်းနေသော ပုထုဇန့် လူသားတို့အဖို့ ဝိရတိကုသိုလ် ဖြစ်ဖို့ကား အလွန် အလွမ်းဝေးလျက်ပင် ရှိနေဦးမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အကယ်၍ အသင် ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် -

သတ္တာရမ္မဏာနိ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၆၉။)

ဤသို့ စသော စကားတော်များ အရ ဝိရတိစေတသိက်တို့သည် သို့မဟုတ် သိက္ခာပုဒ်တို့သည် -

၁။ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့၏ အစုအပုံ ဖြစ်သော သတ္တဝါကိုလည်း အာရုံပြု၏။

၂။ သတ္တဝါဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်သော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ တရားစုတို့ကိုလည်း အာရုံပြု၏ဟု -

လက်ခံနိုင်ပါလျှင် ပရမတ် ဉာဏ်မျက်စိ ကာဏ်းနေသည့် ပုထုဇန်တို့၏ သန္တာန်၌လည်း ဝိရတိကုသိုလ် တရားတို့သည် ဖြစ်ပွားနိုင်ကြသည်ဟုပင် လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

အကယ်၍ သိက္ခာပုဒ်တို့သည် သို့မဟုတ် ဝိရတိစေတသိက်တို့သည် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ တရားတို့၏ အစုအပုံ ဖြစ်သော သတ္တဝါကို အာရုံပြုနိုင်သည်ဟု လက်ခံနိုင်လျှင် ယင်းဝိရတိ စေတသိက်တို့နှင့် ယှဉ်ဖက် ကုသိုလ်ဇော များ၏ နောင်၌ကား တဒါရုံ မကျနိုင်ဟု မှတ်ပါ။

အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကို ဆန့်ကျင်ဘက် ပြုသည်ဟု မယူဆစေလိုပါ။ ပရမတ်ကို အာရုံ မယူနိုင်ကြသေး သည့် ပရမတ် အကြောင်းကိုမျှ မသင်ဖူး မကြားဖူးကြသေးသည့် ပုထုဇန်တို့ သန္တာန်ဝယ် ဝိရတိကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ခွင့် ရှိနိုင် မရှိနိုင်ကိုသာ တင်ပြဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ယင်းဝိရတိတို့သည် သတ္တဝါဟု ခေါ် ဆိုအပ်သော ဃနမပြုသေးသည့် ပရမတ်တို့၏ အပေါင်းအစု အတုံးအခဲကိုလည်း အာရုံပြုသည်ဟုဆိုလျှင်ကား ဆန့်ကျင်ဖွယ်ရာ မရှိပေ။ အစိတ်မှ လွတ်သော အပေါင်းအစုဟူသည် မရှိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ယေဘုယျ မှတ်ချက်

ဤတွင် ရူပါရုံလိုင်း သဒ္ဓါရုံလိုင်း ဂန္ဓာရုံလိုင်း ရသာရုံလိုင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း ဓမ္မာရုံလိုင်းဟူသော အာရုံ (၆)ပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ကုသိုလ်ဇောများပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံများကို တင်ပြ၍ ပြီးလေပြီ။

ဤ ဝီထိစိတ်တို့တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် တဒါရုံများကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဖော်ပြထား၏။ အာရုံသည် ပဉ္စဒါရ၌ ဝီထိစိတ် အလွန် အရေအတွက်များသော အတိမဟန္တာရုံ ဖြစ်ပါမှ၊ မနောဒွါရ၌ ထင်ရှားသော ဝိဘူတာရုံ ဖြစ်ပါမှ တဒါရုံ ကျနိုင်ခွင့် ရှိပေသည်။ ပဉ္စဒါရ၌ ဝုဋ္ဌောတွင် ဆုံးသော ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝါရ၊ ဇောတွင် ဆုံးသော ဇေနဝါရ၊ မနောဒွါရ၌ မထင်ရှားသော အဝိဘူတာရုံ ဖြစ်ခဲ့သော် တဒါရုံကျခွင့် မရှိပေ။ ဝုဋ္ဌောတွင် သို့မဟုတ် ဇောတွင်သာ ဝီထိစိတ်အစဉ်သည် ရပ်တန့်သွားမည် ဖြစ်သည်။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်း နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားဖန်များလာသောအခါ သိမ်းဆည်းရှုပွားရင်းပင် တဒါရုံ ကျပုံ မကျပုံများကို တဖြည်းဖြည်း သဘောပေါက် လာနိုင်သဖြင့် ဇယားများတွင် တဒါရုံ မကျသည့် ဝီထိစိတ်အစဉ် ပုံစံများကို အထူးတလည် မဖော်ပြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ မဖော်ပြသဖြင့် တဒါရုံမကျသည့် ဝီထိစိတ်အစဉ်များ၏အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော နာမ် တရားစုတို့ကို မသိမ်းဆည်းရ မရှုပွားရဟူကား အယူအဆ မမှားစေလိုပါ။ တဒါရုံကျလျှင်လည်း ကျသည့်အတိုင်း၊ တဒါရုံ မကျလျှင်လည်း မကျသည့်အတိုင်းသာ နှစ်မျိုးလုံး ပြည့်စုံအောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည်သာတည်း။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းရာ၌ ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားဝယ် ဘဝင်များ ခြားလျက် ဝီထိများ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေ သည်ကိုကား သဘောပေါက်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါလေ။

မကောင်းအုပ်စု အကုသိုလ်ဇောဝိထိများကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ အပိုင်း

ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာဝယ် ဝီထိစိတ်အစဉ် အရေအတွက် နည်းပါးသော ဓမ္မာရုံလိုင်းကစ၍ သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံစနစ်ကို ဖော်ပြသကဲ့သို့ အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် မကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည့် ဤအပိုင်းတွင်လည်း ဝီထိစိတ်အစဉ် အရေအတွက် နည်းပါးသော အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် မနောဒွါရဝီထိ နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံစနစ်က စ၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဖော်ပြရာ၌ -

တသွာ တံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံ၊ သညံ၊ သင်္ခါရေ၊ ဝိညာဏဉ္စ “ဣဒံ အရူပ”န္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၇၁။) -

ဟူသော အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ ညွှန်ကြားထားတော်မူသည့်အတိုင်း ရုပ်တရားကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ် လာကြကုန်သော အကုသိုလ်နာမ်တရားတို့က စ၍ သိမ်းဆည်းပုံကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ဖော်ပြရာ၌ ဓမ္မာရုံ အမည်ရကြသော ပဿာဒရုပ် သုခုမရုပ်တို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော အကုသိုလ်ဇောဝိထိများကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြမည် ဖြစ်သည်။ ရုပ်တရားကို အာရုံပြု၍ အကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ပုံကို သိမ်းဆည်းရာ၌ကား မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာကို နည်းမှီးရမည် ဖြစ်သည်။ **မူလပဏ္ဏာသ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် အဋ္ဌကထာ အာယတနပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ** တွင် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ သံယောဇဉ် (၁၀)ပါး ဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ဆိုထား၏။ ထိုဖွင့်ဆိုချက်ကို နည်းမှီး၍ ဓမ္မာရုံတွင် အကျုံးဝင်သော ရုပ်တရားများ အဝင်အပါ ကြွင်းကျန်သော ရုပ်တရား အသီးအသီးကို အာရုံပြု၍ သံယောဇဉ် အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပွားပုံကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဖော်ပြမည် ဖြစ်သည်။ နည်းမှီး နိုင်အောင် ရူပါရုံကိုအာရုံပြု၍ သံယောဇဉ် (၁၀)ပါးဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ဆိုထားသော အဋ္ဌကထာစကားရပ်ကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ သံယောဇဉ်များဖြစ်ပုံ

ယဉ္ဇ တဒုဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သညောဇနန္တိ ယဉ္ဇ တံ စက္ခု စေဝ ရူပေ စာတိ ဥဘယံ ပဋိစ္စ ကာမရာဂ- သညောဇနံ ပဋိယ-မာန-ဒိဋ္ဌိ-ဝိစိကိစ္ဆာ-သီလဗ္ဗတပရာမာသ-ဘဝရာဂ-ဣဿာ-မစ္ဆရိယာဝိဇ္ဇာသညောဇနန္တိ ဒသဝိဓံ သညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဉ္စ ယာထာဝသရသလက္ခဏာဝသေန ပဇာနာတိ။

ကထံ ပနေတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ?

- ၁။ စက္ခုဒွါရေ တာဝ အာပါထဂတံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ ကာမဿာဒဝသေန အဿာဒယတော အဘိနန္ဒတော ကာမရာဂသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
- ၂။ အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ ကုဇ္ဈတော ပဋိယသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
- ၃။ “ဌပေတွာ မံ န ကောစိ အညော ဧတံ အာရမ္မဏံ ဝိဘာဝေတုံ သမတ္ထော အတ္ထိ”တိ မညတော မာနသ- ညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
- ၄။ “ဧတံ ရူပါရမ္မဏံ နိစ္စံ ဓုဝ”န္တိ ဂဏှတော ဒိဋ္ဌိသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
- ၅။ “ဧတံ ရူပါရမ္မဏံ သတ္တော န ခေါ၊ သတ္တဿ န ခေါ”တိ ဝိစိကိစ္ဆတော ဝိစိကိစ္ဆာသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
- ၆။ “သမ္ပတ္တိဘဝေ ဝတ နော ဣဒံ သုလဘံ ဇာတ”န္တိ ဘဝံ ပတ္တေန္တဿ ဘဝရာဂသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
- ၇။ “အာယတိမ္ပိ ဧဝရူပံ သီလဗ္ဗတံ သမာဒိယိတွာ သက္ကာ လဒ္ဓါ”န္တိ သီလဗ္ဗတံ သမာဒိယန္တဿ သီလဗ္ဗတ- ပရာမာသသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

- ၈။ “အဟော ဝတ ဧတံ ရူပါရမ္မဏံ အညေ န လဘေယျ”န္တိ ဥဿာသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
၉။ အတ္တနာ လဒ္ဓံ ရူပါရမ္မဏံ အညဿ မစ္ဆရာယတော မစ္ဆရိယသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
၁၀။ သဗ္ဗေဟေဝ သဟဇာတအညာဏဝသေန အဝိဇ္ဇာသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (မ-၅-၁-၂၉၂။)

= **ယဉ္ဇ တဒုဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သညောဇနံ** - ဟူသည်ကား ယင်းစက္ခုအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း၊
ယင်းရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးစုံကို အစွဲပြု၍ -

- ၁။ ကာမရာဂ သံယောဇဉ်
၂။ ပဋိယ သံယောဇဉ်
၃။ မာန သံယောဇဉ်
၄။ ဒိဋ္ဌိ သံယောဇဉ်
၅။ ဝိစိကိစ္ဆာ သံယောဇဉ်
၆။ ဘဝရာဂ သံယောဇဉ်
၇။ သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်
၈။ ကုဿာ သံယောဇဉ်
၉။ မစ္ဆရိယ သံယောဇဉ်

၁၀။ အဝိဇ္ဇာ သံယောဇဉ် - ဟူသော (၁၀)မျိုးသော သံယောဇဉ်တရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုသံယောဇဉ်
ကိုလည်း ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝလက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား သိ၏။
တစ်နည်း ကိစ္စရသနှင့် သဘာဝလက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား သိ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ဤသံယောဇဉ်
(၁၀)မျိုးသည် ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း။

၁။ စက္ခုဒွါရ၌ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော ရှေးရှု ကျရောက်လာသော အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် မြတ်
နိုးအပ်သော ကုဋ္ဌဖြစ်သော ရူပါရုံကို ကာမကို သာယာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လွန်စွာ သာယာသော လွန်စွာနှစ်
သက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ကာမရာဂသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။ (ရူပါရုံဟူသော လိုချင်စရာ ကာမဝတ္ထုကို
တွယ်တာတပ်မက်မှု တဏှာ လောဘတည်းဟူသော အလိုရှိတတ်သော ကိလေသာကာမဖြင့် ငြိကပ်တွယ်တာ
မှုဟု ဆိုလိုသည်။ ဘဝကို သာယာတပ်မက်ခြင်းနှင့် အယူမှားဒိဋ္ဌိကို သာယာတပ်မက်ခြင်း နှစ်မျိုးကို နှစ်စေသည်။
ဤကာမရာဂ သံယောဇဉ်ကား ကုဋ္ဌဖြစ်သော ရူပါရုံကို တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သည့် သုဘဟူ၍ လွန်စွာသာယာ
တပ်မက်မှုသဘောတည်း။)

**[မှတ်ချက် - သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌ လွယ်ကူစေရန် ဤသံယောဇဉ်များကို လောဘအုပ်စု ဒေါသအုပ်စု
စသည့် အုပ်စုအလိုက် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။]**

၂။ “ဤကဲ့သို့သော ရူပါရုံစသော အာရုံတို့၏ ပြည့်စုံရာ သမ္ပတ္တိဘဝ၌ ငါတို့အဖို့ ဤနှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်
သော ကုဋ္ဌဖြစ်သော ရူပါရုံသည် ရလွယ်သော သဘောရှိရကား နောင်အနာဂတ်၌လည်း ရူပါရုံ စသော အာရုံ
တို့၏ ပြည့်စုံရာ သမ္ပတ္တိဘဝသည် ဖြစ်ရပါလိ၏”ဟု ဤသို့ သမ္ပတ္တိဘဝကို လိုလားတောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ်၏
သန္တာန်၌ ဘဝရာဂသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။

၃။ “နွားအကျင့် ခွေးအကျင့် စသော မှားယွင်းသော ကျင့်စဉ်ဟူသော သီလဗ္ဗတအကျင့်ကို ဆောက်တည်ပြီး၍
ကျင့်ခဲ့သော် နောင်အနာဂတ်၌လည်း ဤသို့ သဘောရှိသော ရူပါရုံကိုရခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏”ဟု ဤသို့ကြံ၍
နွားအကျင့် ခွေးအကျင့် စသော မှားယွင်းသော ကျင့်စဉ်ဟူသော သီလဗ္ဗတအကျင့်ကို ဆောက်တည်၍ကျင့်သော

ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။

၄။ “ဤရူပါရုံသည် နိစ္စ = မြှော်၊ ဓုဝ = ခိုင်ခံ့၏”ဟု စွဲယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိ သံယောဇဉ်ဖြစ်၏။

နိစ္စ ဓုဝန္တိ ဧတံ နိဒဿနမတ္ထံ၊ “ဥစ္ဆိဋ္ဌိဿတိ ဝိနဿိဿတိတိ ဂဏှတော”တိ ဧဝမာဒိနမ္ပိ သင်္ဂဟော ကုစ္ဆိတဗ္ဗော။ (မ-ဋီ-၁-၃၇၉။)

[မှတ်ချက် - ရူပါရုံကို နိစ္စ ဓုဝဟု စွဲယူမှု ဒိဋ္ဌိကား သဿတဒိဋ္ဌိ = မြှော်ဟု ယူသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ယင်း သဿတဒိဋ္ဌိကိုသာ အဋ္ဌကထာ၌ ဖော်ပြခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ အရိပ်အမြွက်ကိုသာ ညွှန်ပြပြောဆိုသော နိဒဿနနည်းတည်း။ “ဤရူပါရုံသည် ပြတ်လတ္တံ့ ပျောက်ပျက်လတ္တံ့” - ဤသို့ စသည်ဖြင့် စွဲယူတတ်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စသော အယူမှားမှု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အမျိုးမျိုးတို့ကိုလည်း သင်္ဂြိုဟ်ရေတွက်မှုကို အလိုရှိအပ်သည်သာ ဖြစ်သည်။

ဤ၌ ကာမရာဂသံယောဇဉ် ဘဝရာဂသံယောဇဉ် သီလဗ္ဗတပရာမာသသံယောဇဉ်ဟူသော သံယောဇဉ် (၃)မျိုးတို့ကား ယေဘုယျအားဖြင့် လောဘဒိဋ္ဌိအုပ်စုဝင် နာမ်တရားစုတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ကာမရာဂသံယောဇဉ်နှင့် ဘဝရာဂသံယောဇဉ်တို့ကား ယေဘုယျအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိနှင့်လည်း ယှဉ်တွဲနိုင်၏။ ရံခါ မာနနှင့်လည်း ယှဉ်တွဲနိုင်၏။ ရံခါ ဒိဋ္ဌိ-မာနနှစ်မျိုးလုံးတို့နှင့် မယှဉ်သည်လည်း ရှိတတ်၏။ သီလဗ္ဗတပရာမာသသံယောဇဉ်ကား ဒိဋ္ဌိနှင့်သာ ယှဉ်တွဲနိုင်သည်။

ဒိဋ္ဌိနှင့် မောဟ - ယင်းရူပါရုံကိုပင် (၁) နိစ္စဟု (၂) သုခဟု (၃) အတ္တဟု (၄) သုဘဟု စွဲယူခဲ့သော် လောဘ-ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်နိုင်သည်သာတည်း။ ယင်းရူပါရုံကို (၁) နိစ္စဟု (၂) သုခဟု (၃) အတ္တဟု (၄) သုဘဟု အသိမှားမှုကား မောဟတည်း။ (၁) နိစ္စဟု (၂) သုခဟု (၃) အတ္တဟု (၄) သုဘဟု ခံယူချက်မှားမှု = ယုံကြည်ချက်မှားမှုကား ဒိဋ္ဌိတည်း။ လောဘ-ဒိဋ္ဌိအုပ်စု ဇောအသီးအသီး၌ နာမ်တရားစုတို့မှာ - ၂၀/၁၉/၂၂/၂၁ တို့ပင်တည်း။ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။]

အတ္တသည် မြှော်၊ သေလျှင် ပြတ်မသွားဟု စွဲယူလျှင် သဿတဒိဋ္ဌိတည်း။ အတ္တသည် သေလျှင် ပြတ်၏။ “ခေါင်းတိုဘက် ဘာမျှမရှိ”ဟု စွဲယူလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတည်း။

၅။ “ငါ့ကိုထား၍ ဤရူပါရုံကို ထင်စွာ ဖြစ်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော = ရှု၍ရနိုင်သော ငါမှတစ်ပါးသော အခြား တစ်စုံတစ်ယောက်သော အဘယ်မည်သောသူသည် ရှိနိုင်အံ့နည်း = ဤရုပ်ကလာပ်တို့၏ ရူပါရုံအရောင်ကို ငါ မို့ ရှုလို့ရတာ”ဟု မိမိကိုယ်ကိုမိမိ အထင်ကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ မာနသံယောဇဉ်သည်ဖြစ်၏။ [လောဘ-မာနအုပ်စု အကုသိုလ်ဇောများတည်း။ ဇောအသီးအသီး၌ (၂၀/၁၉/၂၂/၂၁)ဟူသော နာမ်တရားစုတို့ရှိကြ၏။]

၆။ စက္ခုဒွါရ၌ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော ရှေးရှု၊ ကျရောက်လာသော အလိုမရှိအပ် မနှစ်သက်အပ် မမြတ်နိုးအပ်သော အနိဋ္ဌဖြစ်သော ရူပါရုံ၌ အမျက်ထွက်စိတ်ဆိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ စိတ်ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းမှု ပဋိယ သံယောဇဉ် ဖြစ်၏။ [ပဋိယဟူသည် အာရုံအပေါ်၌ မကျေနပ်မှု စိတ်ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှုတည်း။ တရားကိုယ်မှာ ဖျက်ဆီးလိုသော ဒေါသပင်တည်း။ ယင်းဒေါသဇော အသီးအသီး၌ (၁၈/၂၀)သော နာမ်တရားစုတို့ ဖြစ်ကြ၏။]

၇။ “ဤရူပါရုံမျိုးကို ငါမှတစ်ပါးကုန်သော သူတို့သည် မရရှိကြပါကုန်မှုကား ကောင်းလေစွ”ဟု ဤသို့ ငြူစောင်းမြောင်းသော စိတ်ဓာတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဣဿာသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။ [ဒေါသအုပ်စု နာမ်တရားများပင်တည်း။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၉/၂၁)လုံး ကုန်သော နာမ်တရားစုတို့တည်း။]

၈။ မိမိ ရရှိထားအပ်သော ရူပါရုံကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အခြားသူအတွက် ဝန်တိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ မစ္ဆရိယသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။ [ဒေါသ-မစ္ဆရိယအုပ်စု နာမ်တရားများတည်း။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၉/၂၁)လုံးကုန်သော နာမ်တရားတို့ ပါဝင်ကြ၏။]

မှတ်ချက် - ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ၊ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ နာမ်တရားစုများ ဖြစ်ကြသကဲ့သို့ အလားတူပင် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ နာမ်တရားစုတို့သည်လည်း ဖြစ်နိုင်ကြကုန်သည်သာတည်း။ အာရုံ(၆)ပါးကိုပင် အာရုံပြု၍ အကုသိုလ်တရားတို့လည်း ထိုက်သလို ဖြစ်ခွင့်ရှိကြသည်သာ ဖြစ်၏။ သို့အတွက် ဤတွင် ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကိုပါ ဆက်လက်၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ -

(က) ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ = ရူပါရုံနှင့်ပတ်သက်၍ ပြုမိသော ဒုစရိုက်ကို အာရုံပြု၍ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်သော် ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်၏။ အရောင်လှနေသော သူတစ်ပါး၏ အင်္ကျီကို အရောင်ပျက်သွားအောင် မင်ဖြင့်တို့လိုက်၏။ ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်၏။ သူတစ်ပါး၏ လှပနေသော ရူပါရုံကို မလှမပဖြစ်အောင် ဖျက်ဆီးလိုက်ပြီးပါမှ စိတ်မကောင်း ဖြစ်နေမှု ပြုမိတာ မှားလေခြင်းဟု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှုမျိုးတည်း။

(ခ) မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်တို့ကို အာရုံပြု၍ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်လျှင်လည်း ကုက္ကုစ္စဖြစ်၏။ ပန်းပွင့်၏ အရောင်အဆင်း လှပနေတုန်း ဘုရားလှူဖို့ရန် ရည်ရွယ်ထားရာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မလှူလိုက်ရ၍ စိတ်မကောင်းမှု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှုမျိုးတည်း။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၉/၂၁)လုံးသော နာမ်တရားစုတို့သည် ပါဝင်တည်ရှိကြကုန်၏။

၉။ “ဤရူပါရုံသည် (ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အရောင်သည်) သတ္တလေလော = အတ္တလေလော၊ သတ္တ၏ ဥစ္စာလေလော = အတ္တ၏ ဥစ္စာလေလော = အတ္တ၏ အရောင်လေလော”ဟု ဤသို့ ယုံမှားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။ (ဇောအသီးအသီး၌ -၁၆- လုံးသော နာမ်တရားစုတို့ ပါဝင်ကြ၏။)

မှတ်ချက် - ဥဒ္ဓစ္စနာမ်တရားစုမှာလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံပင် ဖြစ်၏။ အာရုံ (၆)ပါးကိုပင် ထိုက်သလို အာရုံပြု၏။ သို့အတွက် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ စိတ်ပျံ့လွင့်သော် ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်၏။ (ဇောအသီးအသီး၌ နာမ်တရား (၁၆)လုံးစီ ပါဝင်ယှဉ်တွဲလျက်ရှိ၏။)

၁၀။ သဗ္ဗေဟေဝ သဟဇာတ အညာဏဝသေန အဝိဇ္ဇာသညောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (မ-ဋ-၁-၂၉၂။)

အထက်ပါ သံယောဇဉ်အမျိုးမျိုးတို့ဖြစ်တိုင်း ယင်းသံယောဇဉ်တို့နှင့် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူ ယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်ခြင်းဖြင့် အာရုံ၏ ပရမတ်သဘောမှန်ကို အမှန်အတိုင်း မသိခြင်း (အမှားသိခြင်း)၏ အစွမ်းဖြင့် အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။

ဤအထက်ပါ သံယောဇဉ်တို့ကား သံယောဇဉ် တစ်ခုချင်း သီးသန့် ဖြစ်ကြသည်ကား မဟုတ်။ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ ယှဉ်ဖက် စိတ်စေတသိက် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့နှင့် ယှဉ်တွဲ၍သာ ရုပ်နာမ် ပရမတ်တို့၏ သဘာဝထုံးတမ်းစဉ်လာ ဓမ္မတာကြီးအတိုင်း အုပ်စုအလိုက် ဖြစ်ကြလေသည်။ ယင်း နာမ်တရားအုပ်စုတို့သည်လည်း ဝီထိခေါ်သည့် စိတ္တနိယာမ ဓမ္မတာလမ်းရိုးကြီးအတိုင်းသာ ဖြစ်ကြရသည်။ သို့အတွက် ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းနာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရာ၌ နာမ်တုံးနာမ်ခဲဟူသော နာမ်ယန (၄)မျိုးကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌ လွယ်ကူစေရန်အတွက် ဤတွင် အကုသိုလ်စိတ် (၁၂)မျိုးကို အုပ်စုအလိုက် အစဉ်အတိုင်း ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြပေအံ့။

လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စု နာမ်တရားများ (၄) ချက်

။ အသိစိတ်	၁
။ အညဿမာန်း = နှစ်ဘက်ရစေတသိက်	၁၃
။ အကုသလသာဓာရဏစေတသိက်	၄
။ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ	၂
	<hr/>
။ အားလုံးပေါင်းသော် -	၂၀

- ၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်၍ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျှင် - ၂၀
 ၂။ အသင်္ခါရိကဖြစ်၍ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျှင် ပီတိမပါ - ၁၉
 ၃။ သသင်္ခါရိကဖြစ်၍ သောမနဿ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျှင် - ၂၀ + ထိန + မိဒ္ဓ = ၂၂
 ၄။ သသင်္ခါရိကဖြစ်၍ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျှင် - ၁၉ + ထိန + မိဒ္ဓ = ၂၁

အားလုံးပေါင်းသော် (၄) ချက် ဖြစ်သည်။

[မှတ်ချက် - အကုသလသာဓာရဏစေတသိက်တို့ဟူသည် အကုသိုလ်စိတ် အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော စေတသိက်များ ဖြစ်ကြ၏။ မောဟ-အဟိရိက-အနောတ္တပ္ပ-ဥဒ္ဓစ္စ စေတသိက် (၄)မျိုးတို့ပင်တည်း။ အသင်္ခါရိကဟူသည် မိမိကိုယ်တိုင်ကဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးတို့ကဖြစ်စေ မတိုက်တွန်းရဘဲ လောဘ-ဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်ဖြစ်မှုတည်း။ သသင်္ခါရိကဟူသည် မိမိကိုယ်တိုင်ကဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့ကဖြစ်စေ တိုက်တွန်းမှုရှိပါမှ လောဘ-ဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်များဖြစ်မှုတည်း။ လိုရင်းမှာ ကုသိုလ်ရေး၌ဖြစ်စေ အကုသိုလ်ရေး၌ဖြစ်စေ မိမိကိုယ်တိုင်ကဖြစ်စေ သူတစ်ပါးကဖြစ်စေ တိုက်တွန်းမှုရှိလျှင် သသင်္ခါရိက၊ တိုက်တွန်းမှုမရှိလျှင် အသင်္ခါရိကဟု မှတ်ပါ။]

လောဘ-မာန အုပ်စု (၄) ချက်

လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စုတွင် ဒိဋ္ဌိအရာဝယ် မာနပြောင်းထည့်ရုံသာ ဖြစ်သည်။ (၂၀/၁၉/၂၂/၂၁)လုံးသော နာမ်တရားများပင်တည်း။ သို့သော် မာနစေတသိက်သည် ကဒါစိစေတသိက် = တစ်ရံတစ်ခါသာ ဒိဋ္ဌိမယှဉ်သော လောဘနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ဖြစ်သဖြင့် ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော လောဘဖြစ်ရာဝယ် ရံခါ မာနမပါသည်လည်း ရှိတတ်၏။ မာနလည်း မပါသော် ဒိဋ္ဌိလည်း မပါသော် - ယင်းလောဘမူ နာမ်တရားစုတို့မှာ -

- ၁။ အသင်္ခါရိက သောမနဿဖြစ်လျှင် - ၁၉
 ၂။ အသင်္ခါရိက ဥပေက္ခာဖြစ်လျှင် - ၁၈
 ၃။ သသင်္ခါရိက သောမနဿဖြစ်လျှင် - ၂၁
 ၄။ သသင်္ခါရိက ဥပေက္ခာဖြစ်လျှင် - ၂၀

အသီးအသီးဖြစ်ကြသည်။

လောဘဒိဋ္ဌိ ၄-ချက်

လောဘမာန ၄-ချက်

ပေါင်းသော် လောဘမူစိတ် ၈-မျိုးတည်း။

ဒေါသ အုပ်စု (၂) ချက်

၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော် -	
အသိစိတ်	၁
ပီတိမပါ အညဿမာန်း = နှစ်ဘက်ရ စေတသိက်	၁၂
အကုသလသာဓာရဏ စေတသိက်	၄
ဒေါသ စေတသိက်	၁
	<hr/>
အားလုံးပေါင်းသော် -	၁၈
၂။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သော် -	
ထိန-မိဒ္ဓ ထပ်ထည့်ပါ။ ၁၈ + ထိန + မိဒ္ဓ =	၂၀

ဒေါသ-ဣဿာ အုပ်စု (၂) ချက်

၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော် -	
အထက်ပါ ဒေါသအုပ်စု စိတ်စေတသိက်	၁၈
ဣဿာ စေတသိက်	၁
	<hr/>
အားလုံးပေါင်းသော် (အသင်္ခါရိကအုပ်စု) -	၁၉
၂။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သော် - ၁၉ + ထိန + မိဒ္ဓ =	၂၁

ဒေါသ-မစ္ဆရိယ အုပ်စု (၂) ချက်

၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော် -	
အထက်ပါ ဒေါသအုပ်စု စိတ်စေတသိက်	၁၈
မစ္ဆရိယ စေတသိက်	၁
	<hr/>
အားလုံးပေါင်းသော် (အသင်္ခါရိကအုပ်စု) -	၁၉
၂။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သော် - ၁၉ + ထိန + မိဒ္ဓ =	၂၁

ဒေါသ-ကုက္ကုစ္ဆ အုပ်စု (၄) ချက်

၁။ အသင်္ခါရိက ဖြစ်သော် -	
အထက်ပါ ဒေါသအုပ်စု စိတ်စေတသိက်	၁၈
ကုက္ကုစ္ဆ စေတသိက်	၁
	<hr/>
အားလုံးပေါင်းသော် -	၁၉
၂။ သသင်္ခါရိက ဖြစ်သော် - ၁၉ + ထိန + မိဒ္ဓ =	၂၁

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

[ပြုပြီး ဒုစရိုက်ကို အာရုံယူ၍ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက နှစ်ချက်ရှုပါ။ မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်ကို အာရုံယူ၍လည်း အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက နှစ်ချက်ပင် ရှုပါ။ ပေါင်းသော် (၄)ချက်ပင် ဖြစ်သည်။]

မောဟ-ဥဒ္ဓစ္စ အုပ်စု (၁) ချက်

။ အသိစိတ်	၁
။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်	၇
။ ဝိတက်-ဝိစာရ-အဓိမောက္ခ-ဝီရိယ (ပီတိ-ဆန္ဒ မပါ)	၄
။ အကုသလသာဓာရဏစေတသိက်	၄
	<hr/>
အားလုံးပေါင်းသော် -	၁၆

မောဟ-ဝိစိကိစ္ဆာ အုပ်စု (၁) ချက်

။ အသိစိတ်	၁
။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်	၇
။ ဝိတက်-ဝိစာရ-ဝီရိယ (အဓိမောက္ခ-ပီတိ-ဆန္ဒ မပါ)	၃
။ အကုသလသာဓာရဏစေတသိက်	၄
။ ဝိစိကိစ္ဆာ	၁
	<hr/>
အားလုံးပေါင်းသော် -	၁၆

တိုက်တွန်းချက်

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းဝယ် စက္ခုဒွါရဝီရိယံ စသော ပဉ္စဒွါရဝီရိယံများ၌လည်းကောင်း၊ မနောဒွါရဝီရိယံများ၌လည်းကောင်း ကာမဇော (၂၉)မျိုးလုံး စောနိုင်ကြောင်း အဆိုအမိန့်များလည်း လာရှိ၏။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်ကလည်း - **သရာဇံ ဝါ ခိတ္တံ သရာဇံ ခိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။** (မ-၁-၇၆။) ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရာဂနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော သရာဂစိတ်၊ ဒေါသနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော သဒေါသစိတ်၊ မောဟနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော သမောဟစိတ် စသော အကုသိုလ်စိတ်များကိုလည်း သို့မဟုတ် အကုသိုလ်နာမ်တရားစုများကိုလည်း ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ရန် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် စိတ္တာနုပဿနာပိုင်းတွင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ သို့အတွက် အကုသိုလ်နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားဖို့ရန် အားသစ်စဖြစ်သော အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် - **တံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတ္တာ ဥပ္ပန္နံ** (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၇၁။) စသော အဋ္ဌကထာကြီးများ၏ ညွှန်ကြားထားတော်မူချက်အတိုင်း ရုပ် (၂၈)ပါးတို့တွင် ရုပ်တစ်မျိုး တစ်မျိုးကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော အကုသိုလ် နာမ်တရားစုတို့ကို စတင်၍ သိမ်းဆည်း ရှုပွားရတော့မည် ဖြစ်သည်။

မနောဒွါရ အကုသိုလ်ဇောဝီထိ နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းပုံ

သို့သော် ရုပ်ပရမတ်တရား တစ်မျိုး တစ်မျိုးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော အကုသိုလ်နာမ်တရား စုတို့ကို အုပ်စုအလိုက် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌ အချို့သော ယောဂီသူတော်ကောင်းတို့ အဖို့ အချို့အချို့သော အကုသိုလ်အုပ်စုများကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရသည်မှာ သဘောမပေါက်နိုင် ဖြစ်နေတတ်၏။ အရှုရခက်နေတတ်၏။ သံသရာတစ်လျှောက်ဝယ် ယင်းအကုသိုလ်တရားတို့ကား ပညတ်အတုံးအခဲကြီးတို့ အပေါ်၌ = ယောကျ်ား မိန်းမ ရွှေငွေ စသော ပညတ်အတုံးအခဲကြီးတို့အပေါ်၌ ကျက်စားမှုများခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ရွှေငွေ အဝတ် စသော ပညတ်အတုံးအခဲများကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကုသိုလ်တရားစုတို့က စ၍ အကုသိုလ်နာမ်တရားစု တို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားခဲ့သော်ကား လျင်မြန်စွာ သဘောပေါက်နိုင်၏။ သို့အတွက် တစ်ချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ် သဘောဖြင့် ရွှေစသော ပညတ်အတုံးအခဲများကို အာရုံယူ၍ အကုသိုလ် နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ ကို ဆက်လက် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရှုပွားခြင်းဖြင့် -

- ၁။ ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော အကုသိုလ် နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်း ရှုတတ်ပြီး ဖြစ်မည်။
- ၂။ ရုပ်ပရမတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကုသိုလ် နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်း ပို၍ လွယ်ကူသွားမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤအရာ၌ ရွှေ စသော ပညတ်အတုံးအခဲများကို ဝိပဿနာရှုနေသည်ဟူ၍ကား အယူအဆ မမှားစေ လိုပါ။ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်စသော ပညတ်များကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြ ကုန်သော ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားသကဲ့သို့သာ မှတ်သားပါလေ။ သို့သော် ပညတ်အာရုံ၌ အကု- သိုလ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားတတ်သော အခါ၌ကား ရုပ်တရားတို့ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုသာ ရှုရန် ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေ - အာရုံ၌ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စု အလုံး - ၂၀- (လောဘမူစိတ်)

သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပြီးလျှင် -

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မိမိနှစ်သက်နေသော လက်စွပ် ဆွဲကြိုး နားကပ်စသော မိမိပိုင် ရွှေတုံးရွှေခဲ တစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ (ဉာဏ်လင်းရောင်ခြည် အကူအညီဖြင့် မြင်နေရသော အရာဝတ္ထု ဖြစ်ပါစေ)
- ၃။ ထိုရွှေအာရုံက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ ရွှေဟူ သော ပညတ်အတုံးအခဲကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။
- ၄။ ထိုဝီထိစိတ်အစဉ်များတွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက ယင်းရွှေကို သုဘဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံး သွင်းပါ။ အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် လောဘဒိဋ္ဌိ အကုသိုလ်ဇောအုပ်စုများ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။

- ၁။ **အသိစိတ်** = ရွှေ အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော။
- ၂။ **ဗဿ** = ရွှေ အာရုံကို တွေ့ထိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော။
- ၃။ **ဝေဒနာ** = ရွှေ အာရုံ၏ အရသာကို (ဝမ်းမြောက်စွာ) ခံစားခြင်းသဘော။
- ၄။ **သညာ** = ရွှေ အာရုံကို သုဘဟု မှတ်သားခြင်းသဘော။
- ၅။ **စေတနာ** = ရွှေ အာရုံပေါ်သို့ သမ္ပယုတ်တရားစုတို့ကို ရောက်အောင် စေ့ဆော်ပေးခြင်း လှုံ့ဆော်

- ပေးခြင်းသဘော။
- ၆။ **ဧကဂ္ဂတာ** = ရွှေ အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်သို့ စိတ်ကျရောက်နေခြင်း တည်နေခြင်းသဘော။ သမ္ပယုတ် တရားတို့ကို ဖရိုဖရဲ မကျစေခြင်းသဘော။
- ၇။ **ဒီဗိတ** = နာမ်သက်စောင့်ဓာတ် = သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းသဘော။
- ၈။ **မနသိကာရ** = ရွှေ အာရုံဘက်သို့ စိတ်ကို ဦးလှည့် တွန်းပို့ပေးခြင်းသဘော။
ရွှေ အာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်းသဘော။
- ၉။ **ဝိတက်** = ရွှေ အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ကို ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းသဘော။
- ၁၀။ **ဝိဇာရ** = ရွှေ အာရုံကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်းသဘော။
ဆုပ်နယ်ခြင်းသဘော၊ ရွှေအာရုံကို ထပ်၍ထပ်၍ ယူခြင်းသဘော။
- ၁၁။ **အဓိမောက္ခ** = ရွှေ အာရုံကို သုဘဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းသဘော။
- ၁၂။ **ဝိရိယ** = ရွှေ အာရုံပေါ်၌ လောဘဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်ဖြစ်အောင် (ရာဂဖြစ်အောင်) ကြိုးစားအား ထုတ်ခြင်းသဘော။
- ၁၃။ **ပီတိ** = ရွှေ အာရုံကို နှစ်သက်ခြင်းသဘော။
- ၁၄။ **ဆန္ဒ** = ရွှေ အာရုံကို လိုလားတောင့်တခြင်းသဘော။ (ရာဂဖြစ်လိုသည့်သဘော။)
- ၁၅။ **မောဟ** = ရွှေ အာရုံ၏ အသုဘ သဘောမှန်ကို မသိခြင်းသဘော။
ရွှေ အာရုံကို သုဘဟု အသိမှားခြင်းသဘော။
- ၁၆။ **အဟိရိက** = ရွှေ အာရုံပေါ်၌ လောဘဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မရှုက်ခြင်းသဘော။
- ၁၇။ **အနောတ္တပ္ပ** = ရွှေ အာရုံပေါ်၌ လောဘဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မကြောက်ခြင်းသဘော။
- ၁၈။ **ဥဒ္ဓစ္စ** = ရွှေ အာရုံပေါ်၌ စိတ်မငြိမ်မသက် ပျံ့လွင့်နေခြင်းသဘော။
- ၁၉။ **လောဘ** = ရွှေ အာရုံကို ငါ့ဟာဟု စွဲယူခြင်းသဘော။
ရွှေ အာရုံကို လိုလားတပ်မက်ခြင်းသဘော၊ ကပ်ငြိခြင်းသဘော။
- ၂၀။ **ဒိဋ္ဌိ** = ရွှေ အာရုံကို သုဘဟု စွဲလမ်းယုံကြည်ခြင်းသဘော။
ရွှေ အာရုံကို သုဘဟု အယူမှားခြင်း = ခံယူချက်မှားခြင်းသဘော။

ဝီရိယဉ် သဘောပေါက်ရန်

ရွှေဟူသော ပညတ်အတုံးအခဲကြီးကို အာရုံယူ၍ သုဘဟု အယူမှားရာ၌ ရွှေဟူသော ပညတ်အတုံးအခဲ ကြီးကို အာရုံယူနေသောကြောင့် သုဘဟု နှလုံးသွင်းမှားနေသဖြင့် အယောနိသောမနသိကာရလည်း ဖြစ်ရကား လောဘ-ဒိဋ္ဌိ ဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝိတိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုဝီရိယဉ်အစဉ်မှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း တစ်ကြိမ်၊ ဇော (၇)ကြိမ်တို့ ဖြစ်သည်။ ရွှေဟူသော ပညတ်အတုံးအခဲကြီးကို အာရုံယူနေသော ကြောင့် တဒါရုံမကျနိုင်။ သို့သော် ထိုရွှေတုံး ရွှေခဲကြီး၌ တည်ရှိနေသော ရူပါရုံ အပေါင်းအစုဖြစ်သော အရောင် သက်သက်မျှကိုသာ အာရုံယူခဲ့သော် ရူပါရုံအရောင် သက်သက်မျှကိုသာ နှစ်သက်နေခဲ့သော် တဒါရုံလည်းကျခွင့် ရှိနိုင်သည်။

ယင်းရွှေအာရုံကိုပင် နိစ္စ သုခ အတ္တဟု စွဲယူရာ၌လည်း နည်းတူသဘောပေါက်ပါလေ။ ဝေဒနာမှာ ပီတိ ပါလျှင် သောမနဿ၊ ပီတိမပါလျှင် ဥပေက္ခာဖြစ်သည်။ ရွှေအာရုံ၌ ရာဂဖြစ်အောင် လောဘဒိဋ္ဌိဖြစ်အောင် တိုက်တွန်းမှုရှိလျှင် သသင်္ခါရိကဖြစ်၍ ထိန+မိဒ္ဓ ပါ၏။ တိုက်တွန်းမှု မရှိလျှင် အသင်္ခါရိကဖြစ်၍ ထိန+မိဒ္ဓ မပါ။ (၄)ချက်စီ ရှုပါ။

ပရမတ္ထ သဘာဝ

အကယ်၍ အသင် ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် သက်မဲ့လောကနှင့် တကွသော ဗဟိဒ္ဓရုပ်နာမ်တို့ကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်သည်တိုင်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်သော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိပါမူ ယင်းရွှေတုံး ရွှေခဲကြီး၌ တည်ရှိကြသော ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ကို လှမ်း၍ ရှုကြည့်ပါ။ အာကာသဓာတ်ကိုပါ မြင်အောင် ဆက်- ရှုကြည့်ပါ။ ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကိုသာ တွေ့ရှိနေတော့မည် ဖြစ်သည်။ ယင်း ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခု၌ - ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ - ဟု ရုပ်ပရမတ် သဘောတရား (၈)ခုစီ ရှိ၏။ ယင်း ပရမတ္ထ ရုပ်သဘောတရားတို့ကို မြင်အောင်ရှုပါ။ ယင်းပရမတ္ထ ရုပ်တရားတို့ကား ယင်းရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော တေဇောဓာတ်ကြောင့် ဆင့်ကဲ ဖြစ်ပွားနေကြသော ဥတုဇရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစုသာတည်း။ ယင်းဥတုဇရုပ်တို့ကား မဖြစ်ခင်က မရှိခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးနောက် မရှိခြင်းတည်းဟူသော မရှိခြင်းနှစ်ခုတို့၏ အလယ်၌သာလျှင် တစ်စက္ကန့်ဟူသော အချိန်ကာလကို ကုဋေပေါင်းများစွာ ပုံလျှင် တစ်ပုံ ခန့်လောက်သာ သက်တန်းရှိသည့် ယာယီ အခိုက်အတန့်အားဖြင့်သာ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်ဓမ္မသဘာဝတို့ဖြစ် ကြ၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင် ယခုကဲ့သို့ အလွန် လျင်လျင်မြန်မြန် ပျက်နေပါက ဘာကြောင့် ရွှေတုံး ရွှေခဲကြီးအတိုင်း ဆက်လက် တည်ရှိနေရသနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။ အကြောင်း တေဇောဓာတ်၏ ကျေးဇူးပြုမှု အရှိန်အဝါ မကုန် သေးသမျှ အကျိုးရုပ်တရားတို့လည်း ရွှေနှင့်နောက် ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေကြဦးမည်သာဖြစ်သည်။ ပရမတ္ထဉာဏ်ပညာမျက်စိ မရှိသူတို့ကား ယင်းသို့ ရွှေနှင့်နောက် ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်နေမှုသဘောကို မမြင်နိုင်သောကြောင့် ရွှေတုံး ရွှေခဲဟူသော အတုံးလိုက် အခဲလိုက်ကြီး မြင်နေခြင်းဖြစ် သည်။ အမှန်စင်စစ်မှာမူ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတို့သည်လည်း အနိစ္စအနေအထား၊ ဒုက္ခအနေအထား၊ အနတ္တ အနေအထားအားဖြင့်သာ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေကြသော ဓမ္မသဘာဝတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။

အဝတ် - အဝတ်ကို အာရုံယူ၍လည်း လောဘဒိဋ္ဌိအုပ်စုများကို ရှုနိုင်၏။ အဝတ်အသစ်အာရုံကား ပီတိဖြစ်လွယ်၏။ သောမနဿ ဖြစ်လွယ်၏။ အသင်္ခါရိက ဖြစ်လွယ်၏။ အဝတ်အဟောင်းဖြစ်မှု ပီတိမဖြစ်ဘဲ ဥပေက္ခာ အဖြစ်များဖွယ်ရာ ရှိ၏။ သသင်္ခါရိက အဖြစ်များဖွယ်ရာရှိ၏။ သို့အတွက် အဝတ် အသစ် အဟောင်း စသည့် ရာဂဖြစ်လောက်သည့် မိမိကိုယ်ပိုင်အဖြစ် “ငါ့ဟာ”ဟု သိမ်းပိုက်ထားသည့် ပစ္စည်းများကို အာရုံယူ၍ ရှုကြည့်ပါ။ အကယ်၍ ရဟန်းယောဂီသူတော်စင် ဖြစ်ခဲ့ပါမူ သင်္ကန်းအသစ် အဟောင်း စသော “ငါ့ဟာ”ဟု သိမ်းပိုက်ထားသော မိမိနှစ်သက်တတ်သည့် ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကို အာရုံယူ၍ ရှုကြည့်ပါ။ နာမ်ယန အသီးအသီး ပြုပါစေ၊ နာမ်ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်ပါစေ။ ဝီထိစိတ်အစဉ်အတိုင်း နာမ်တရားအားလုံးကို ခြုံငုံ၍ သိမ်း- ဆည်းနိုင်သောအခါ - “**နာမ်တရား နာမ်တရား**”ဟု သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

လောဘ-မာန အုပ်စု (၄) ချက် (လောဘမူစိတ်)

လောကအပြော သမ္မုတိသစ္စာနယ်၌ - ရွှေချင်းပြိုင်မှု ငွေချင်းပြိုင်မှု အိမ်ချင်းပြိုင်မှု ကားချင်းပြိုင်မှု သားချင်းပြိုင်မှု သမီးချင်းပြိုင်မှု လင်ချင်းပြိုင်မှု မယားချင်းပြိုင်မှု တရားချင်းပြိုင်မှု စိန်နားကပ်ချင်းပြိုင်မှု စသော ပြိုင်မှု အမျိုးမျိုးတို့ကား မာန၏ သဘောများပင်တည်း။ အသာမယူရ မနေနိုင် မကြွားရ မနေနိုင်သည့် သဘော တည်း။ မိမိကိုယ်ကို မိမိ အထင်ကြီးမှုသဘောတည်း။ ဤလောဘ-မာန အုပ်စု၌ မိမိ မာန ဖြစ်နေကျ ရွှေငွေ အဝတ် စသည့် ပညတ်အာရုံ တစ်ခုခုကို အာရုံယူ၍ အထက်ပါ လောဘ-ဒိဋ္ဌိအုပ်စုကို နည်းမှီး၍ ရှုပါ။ ဒိဋ္ဌိ မပါတော့ဘဲ ဒိဋ္ဌိ နေရာတွင် မာန ဝင်လာမည်။ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။

ဥပမာ ရွှေကိုပင် အာရုံယူ၍ရှုသည် ဆိုကြစို့။ မာနဟူသည် သူ့ရွှေထက်သာသည်ဟု မိမိရွှေကို အထင်ကြီးမှုသဘော ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ စိန်နားကပ်က သူတစ်ပါး၏ စိန်နားကပ်ထက်ပို၍ ကောင်းသည်ဟု အထင်ကြီးမှုသဘောဖြစ်သည်။

ဤလောဘ-မာန အုပ်စု၌ ဝီရိယမှာ မာနဖြစ်အောင် ကြိုးစားမှုသဘော ဖြစ်၏။ ဆန္ဒမှာ မာန ဖြစ်လိုမှုသဘောတည်း။ အဟိရိကမှာ လောဘ မာနစသည့် အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မရှက်မှုသဘောတည်း။ အနောတ္တပ္ပမှာ လောဘ မာန စသည့် အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မကြောက်မှုသဘောတည်း။

မိမိ အသာယူဖူးသည့် သို့မဟုတ် အသာယူနေကျ မာနဖြစ်နေကျဖြစ်သည့် သက်ရှိသက်မဲ့ အာရုံအမျိုးမျိုးကို ဉာဏ်ရှိသလို ချဲ့ထွင်၍ ရှုပါ။ ရှုပုံစနစ် အမြွက်မှာ -

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မိမိ အသာယူနေကျ မိမိ၏ စိန်နားကပ်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထို ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ယင်းစိန်နားကပ် အာရုံထင်လာသောအခါ မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက -

“ငါ့စိန်နားကပ်က ပိုကောင်းသည်”ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ အယောနိသောမနသိကာရဖြစ်သဖြင့် လောဘ-မာန ဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိများ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။ မာနသည် ကဒါစိစေတသိက်ဖြစ်သဖြင့် တစ်ရံတစ်ခါသာ ဖြစ်တတ်သည်။ ဒိဋ္ဌိနှင့် မာနနှစ်မျိုးလုံး မပါသည့် လောဘဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိများကိုလည်း ဉာဏ်ရှိသလို ရှုကြည့်ပါ။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၉/၂၁/၁၈/၂၀)သော နာမ်တရား အသီးအသီး ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။

ဒေါသ အုပ်စု (၂) ချက် (ဒေါသမူစိတ်)

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
 - ၂။ ဒေါသဖြစ်နေကျ အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ဥပမာ- မုန်းသူတစ်ယောက်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

ယင်းအာရုံက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။ ယင်းဝီထိစိတ်တို့တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက မုန်းသူဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချကြည့်ပါ။ အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်သဖြင့် ဒေါသဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိများ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။

မုန်းသူဟု အသိမှားမှုသဘောကား မောဟတည်း။ မကျေနပ်မှုသဘော = စိတ်ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု = ဖျက်ဆီးလိုမှုသဘောကား ဒေါသတည်း။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက် ရှုပါ။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သည့် အာရုံအသင်္ခါရိကဖြစ်သည့် အာရုံတို့ကို အာရုံယူ၍ ဉာဏ်ရှိသလိုရှုပါ။

ဒေါသ-ဣဿာ အုပ်စု (၂) ချက် (ဒေါသမူစိတ်)

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မိမိပစ္စည်းထက် သာလွန်သည့် သူတစ်ပါး၏ ပစ္စည်းတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

ဥပမာ မိမိ၏ စိန်နားကပ်ထက် သာလွန်နေသည့် သူတစ်ပါး၏ စိန်နားကပ်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ ဘဝင်မနော အကြည်ဓာတ်တွင် ယင်းစိန်နားကပ် အာရုံထင်လာသောအခါ - မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက “ဤစိန်နားကပ်မျိုး ဒင်း မရရင် ကောင်းမှာပဲ”ဟု နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ ဒေါသ-ဣဿာ ဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိများ ဖြစ်ပေါ်လာမည်။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက် ရှုပါ။

ဒေါသ-မစ္ဆရိယ အုပ်စု (၂) ချက် (ဒေါသမူစိတ်)

၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ အထိမခံနိုင်သည့် မိမိ၏ ပစ္စည်းတစ်ခုကို လှမ်းအာရုံယူပါ။

ဥပမာ- အထိမခံနိုင်သည့် ခေါင်းရိတ်ဓားတစ်ခု သို့မဟုတ် နာရီတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်တွင် ယင်းအာရုံ ထင်လာသည့်အခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက အထိမခံနိုင်သည့် ပစ္စည်းဘဲဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ “မယားမထိနဲ့ ဓားကြည့်”ဟူသော နှလုံးသွင်းမှုမျိုးတည်း။ အယောနိသောမနသိ- ကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဒေါသ-မစ္ဆရိယ ဦးဆောင်သည့် မနောဒွါရိက အကုသိုလ်ဇောဝီထိများ ဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။

ကလေးသဘာဝအလျောက် တစ်ယောက်က တစ်ယောက်၏ စာအုပ်ကို ဆုတ်ဖြုတ်လိုက်သည် ဆိုပါစို့။ စာအုပ် ကို နှမြော၍ ကား မဟုတ်၊ ဤကဲ့သို့ စော်ကားခြင်းကို မခံနိုင်သည့် သဘောမျိုးကား မစ္ဆရိယတည်း။ ဘဝင်မနော အကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ယင်းစာအုပ်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက “ဆုတ်ဖြုတ်ရသည့် စာအုပ်”ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ ဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိများ ဖြစ် ပေါ်လာပေမည်။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက် ရှုပါ။

ဒေါသ-ကုက္ကုစ္ဆ အုပ်စု (၄) ချက် (ဒေါသမူစိတ်)

၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ ပြုပြီးခဲ့သည့် ဒုစရိုက် တစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

ဥပမာ- ခြင်ကို သတ်ဖူးသည့် အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

ယင်းအာရုံက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက “ခြင်ကို သတ်ခဲ့ပြီ”ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ မှားပြီဟု နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ စိတ်ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု ဒေါသ၊ သတ်မိသည့်အတွက် နောင်- တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်း ကုက္ကုစ္ဆတို့ ဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိများ ဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက် ရှုပါ။

မပြုလိုက်မိသည့် သုစရိုက်တစ်ခုခုကို မပြုလိုက်ရ၍ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှု ကုက္ကုစ္ဆ ဖြစ်ရာ၌လည်း ပုံစံတူပင် (၂)ချက် ရှုပါ။ ဥပမာ- ဥပုသ်စောင့်သုံးဖို့ရန် ရည်ရွယ်ထားရာ မစောင့်လိုက်ရသဖြင့် စိတ်မချမ်းသာမှု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှုမျိုးတည်း။ ဤ၌ တဒါရုံကျ-မကျ သေချာစွာ ရှုကြည့်ပါ။

ဥဒ္ဓစ္ဆ အုပ်စု (၁) ချက် (မောဟမူစိတ်)

၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ လောဘ-ဒေါသ မပါသည့် စိတ်ပျံ့လွင့်နေကျ ပညတ်အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

ဥပမာ- လူတစ်ယောက်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ ထိုလူနှင့် ပတ်သက်၍ လောဘ-ဒေါသကား မဖြစ်၊ သို့သော် ထိုလူနှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်မငြိမ်သက်မှုကား အဖြစ်များတတ်၏။ ထိုကဲ့သို့သော လူအာရုံကို အာရုံယူ၍ ရှုပါ။ ထိုလူအာရုံသည် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက လူဟုပင် ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းပါ။ အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်သဖြင့် မောဟ-ဥဒ္ဓစ္စနှင့် တကွ သော မနောဒွါရိက အကုသိုလ်ဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။

လူ - ဟု အသိမှားမှုကား မောဟ။

လူ - အာရုံ၌ စိတ်ပျံ့လွင့်မှုသဘောကား ဥဒ္ဓစ္စ။

ဝိစိကိစ္ဆာ အုပ်စု (၁) ချက် (မောဟမူခိတ်)

၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်နေကျ အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

ဥပမာ- “အတိတ်ဘဝက လူဖြစ်ခဲ့တာ ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလား”ဟု သံသယဖြစ်လောက်သည့် အာရုံကို လှမ်းအာရုံယူပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်နေသဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာအုပ်စု နာမ်တရားများပါဝင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။ ယင်းနာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။

ဤသို့ ပညတ်ကို အာရုံယူ၍ ရှုရာ၌ (ဒေါသ-ကုက္ကစ္စ ဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောများမှတစ်ပါး ကြွင်းကျန်သော) အကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံမကျနိုင်။ ကုက္ကစ္စကား ပြုပြီးဒုစရိုက် မပြုမိတဲ့ သုစရိုက်တို့ကို အာရုံပြုနေသဖြင့် ယင်းဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။

ဤသို့လျှင် ပညတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကုသိုလ်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားတတ်ပါက ရုပ်ပရမတ် တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော အကုသိုလ်နာမ်တရားတို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ ကုသိုလ်ဇောများပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စုနာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရာ၌ ဓမ္မာရုံလိုင်းနာမ်တရားတို့က စ၍ ရှုသကဲ့သို့ အကုသိုလ်ဇောများ စောကြသည့် မကောင်းအုပ်စုနာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရာ၌လည်း ဓမ္မာရုံလိုင်းကပင် စ၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဆက်လက်ဖော်ပြပေအံ့။

လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စု ရှုပုံခန့် (စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ)

၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ စက္ခုဒသက ကလာပ်တစ်ခုကို ဓာတ်ခွဲလျက် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်သည် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။

ထို ဝီထိစိတ်အစဉ်တို့တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို သုဘဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းပါ။ ဣဋ္ဌ ဖြစ်လောက်သည့် စက္ခုအကြည်ဓာတ်လည်း ဖြစ်မှု အယောနိသော မနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဇော၌ ယင်းစက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို သုဘဟု သာယာတပ်မက်သော လောဘ-ဒိဋ္ဌိအုပ်စု နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။ နှလုံးသွင်းမှားမှု = အယောနိသော မနသိကာရကား အကုသိုလ်ဇောများ စောရာ၌ အနီးကပ်

ဆုံးသော အကြောင်းတရားတစ်ခု ဖြစ်၏။ (ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို နိစ္စဟုလည်းကောင်း၊ သုခဟုလည်းကောင်း၊ အတ္တဟုလည်းကောင်း၊ သမ္ပတ္တိဘဝ၌ ရလွယ်၏ဟုလည်းကောင်း - ဤသို့စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ် နှလုံးသွင်း ရာ၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။) လောဘမူစိတ် (၈)မျိုးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် (၄)မျိုးတည်း။

ယင်းစိတ်တစ်မျိုးမျိုးသည် သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျှင် ပီတိလည်း ယှဉ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျှင် ပီတိမယှဉ်။ သသင်္ခါရိက = တိုက်တွန်းမှုရှိလျှင် ထိန-မိဒ္ဓလည်း ယှဉ်၏။ အသင်္ခါရိက = တိုက်တွန်းမှု မရှိလျှင် ထိန-မိဒ္ဓ မယှဉ်။ တိုက်တွန်းမှုဟူသည် လောဘ ဒိဋ္ဌိ စသည့် အကုသိုလ်တရားစုတို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် မိမိကိုယ်ကို မိမိက တိုက်တွန်းနေရမှု သို့မဟုတ် သူတစ်ပါးတို့က တိုက်တွန်းရမှုကို ဆိုလိုပေသည်။ ယင်းမနောဒွါရ ဝီထိစိတ်အစဉ်၏အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော စိတ္တက္ခဏတိုင်း၏ စိတ်စေတသိက် အရေအတွက်ကို အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

လောဘ - မာန အုပ်စု - မနောဒွါရ၌ ထင်လာသော ဤစက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် “ငါမို့ ရှုရတာ”ဟု မိမိကိုယ်ကို မိမိအထင်ကြီးလျှင် လောဘ-မာန ဦးဆောင်သည့် မနောဒွါရိက အကုသိုလ်ဇော ဝီထိများ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။ မာနမှာ ကဒါစိစေတသိက် ဖြစ်သဖြင့် ရံခါ ဒိဋ္ဌိ-မာန နှစ်မျိုးလုံး မယှဉ်သည်လည်း ရှိတတ်၏။ မာန မပါသည့် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာစိတ် (၄)မျိုးတည်း။

ဒေါသ - မနောဒွါရ၌ ထင်လာသော အနိဋ္ဌဖြစ်သော စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၌ ကြည့်လို့မကောင်းခြင်း စသော အကြောင်းတရားကြောင့် အမျက်ထွက် စိတ်ဆိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ စိတ်မချမ်းမြေ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း စိတ်ဓာတ်ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းမှု ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှု ဒေါသ ဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားစုများ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက်ပင် ရှုပါ။ မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်ပင်တည်း။

ဒေါသ - ဣဿာ - “ဤစက္ခုအကြည်ဓာတ်မျိုး ငါမှတစ်ပါးကုန်သောသူတို့သည် မရရှိကြပါကုန်မူကား ကောင်းလေစွ”ဟု ဤသို့ ငြူစူစောင်းမြောင်းသော စိတ်ဓာတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဒေါသ-ဣဿာအုပ်စု နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက်ပင် ရှုပါ။ သူတစ်ပါးတို့ ရရှိထားသည့် အလွန်လှပတင့်တယ်သည့် စက္ခုအကြည်ဓာတ် = မျက်လုံးကို အာရုံယူ၍ ရှုပါက ပို၍ သဘောပေါက်မြန်သည်။

ဒေါသ - မစ္ဆရိယ - မိမိရရှိထားသော စက္ခုအကြည်ကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အခြားသူအတွက် ဝန်တိုနေသော မိမိ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အထိမခံနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ အုပ်စု နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက်ပင် ရှုပါ။

ဒေါသ - ကုက္ကုစ္ဆ - စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြုမှား ပြောမှားမိသော ဒုစရိုက် တစ်ခုခုကို တွေးမိတိုင်း စိတ်မကောင်းဖြစ်မှု ပြုမိ ပြောမိတာ မှားလေပေါ့ဟု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှုဖြစ်သော် ဒေါသ-ကုက္ကုစ္ဆ နာမ်တရားစုများတည်း။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိက (၂)ချက်ပင် ရှုပါ။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို မပျက်စီးအောင် အချိန်မီ ဆေးကုသဖို့ရန် ရည်မှန်းထားသော်လည်း ဆေးမကုသလိုက်ရ၍ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်မှုမျိုးတည်း။ ယောဂီအများစု၌ ဤကဲ့သို့ စက္ခုအကြည်ဓာတ် ပရမတ်တရားကို အာရုံယူ၍ ဒေါသ-ဣဿာ၊ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ၊ ဒေါသ-ကုက္ကုစ္ဆ နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရသည်မှာ အခက်အခဲများစွာ ရှိတတ်ကြ၏။ ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်နေသောကြောင့်ဖြစ်၏။ အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သော ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ သံယောဇဉ် (၁၀)ပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ အပိုင်းကို နည်းမှီး၍ ဉာဏ်ရှိသလို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။

ဝိနိကိစ္ဆာ - “ဤစက္ခုအကြည်ဓာတ်သည် သတ္တလေလော = အတ္တလေလော၊ သတ္တ၏ ဥစ္စာလေလော

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

= အတ္တ၏ ဥစ္စာလေလော၊ သတ္တ၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ်လေလော = အတ္တ၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ်လေလော” - ဤသို့ ယုံမှားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာအုပ်စု နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်ပင်တည်း။

ဥဒ္ဓစ္စ - စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အကြောင်းပြု၍ လောဘလည်း မဖြစ်ဘဲ ဒေါသလည်းမဖြစ်ဘဲ စိတ် မငြိမ်မသက် သက်သက်သာ ဖြစ်နေသော် ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်နေ၏။ ဥဒ္ဓစ္စဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားစုပင်တည်း။ မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်ပင်တည်း။

ယင်းအထက်ပါ မနောဒွါရိဝီထိ အသီးအသီး၏ စိတ္တက္ခဏာတိုင်း၌ တည်ရှိသော စိတ်စေတသိက် အရေ အတွက်ကို ဇယားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ဉာဏ်ရှိသလို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။ ဉာဏ်ကို အသုံးပြုရမည့် အရာဌာန ဖြစ်သည်။

မွှောရုံလှိုင်း - မနောဒွါရိဝီထိ - မကောင်းအုပ်စုဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄		၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း		ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁။ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ	- ၁၂	၂၀ (၁၉/၂၂/၂၁)	၁၂ (၁၁/၁၂/၁၁) (ဝါ)	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂
၂။ လောဘ-မာန	- ၁၂	၂၀ (၁၉/၂၂/၂၁)	၁၂ (၁၁/၁၂/၁၁) ။	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂
၃။ ဒေါသ	- ၁၂	၁၈ (၂၀)	၁၁ (၁၁) ။	၃၃/၃၂
၄။ ဒေါသ-ဣဿာ	- ၁၂	၁၉ (၂၁)	။ ။ ။	။ ။
၅။ ဒေါသ-မုစ္ဆရိယ	- ၁၂	၁၉ (၂၁)	။ ။ ။	။ ။
၆။ ဒေါသ-ကုက္ကစ္စ	- ၁၂	၁၉ (၂၁)	။ ။ ။	။ ။
၇။ ဥဒ္ဓစ္စ	- ၁၂	၁၆	၁၂ (၁၁/၁၁) ။	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂
၈။ ဝိစိကိစ္ဆာ	- ၁၂	၁၆	။ ။ ။ ။	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂

တဒါရုံ - ဇယားများတွင် အဟိတ်တဒါရုံ သဟိတ်တဒါရုံ နှစ်မျိုးလုံးကို ချပြထားပါသည်။ ဝီထိစဉ်တစ်ခု ၏အတွင်း၌ သဟိတ်တဒါရုံ အဟိတ်တဒါရုံ နှစ်မျိုးလုံး ဖြစ်နိုင်သည်ဟုကား အယူအဆမမှားစေလိုပါ။ အဟိတ် တဒါရုံ တစ်မျိုးမျိုးသော်လည်းကောင်း သဟိတ်တဒါရုံ တစ်မျိုးမျိုးသော်လည်းကောင်း ကျနိုင်သည်ဟုသာ ဆိုလို ရင်းဖြစ်သည်။ ယင်းတဒါရုံ (၁၁)မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးသာ ဝီထိတစ်ခုအတွင်း၌ ကျနိုင်၏။ ထိုသို့ တဒါရုံကျရာ၌ ယေဘုယျအားဖြင့် ဇောနှင့် တဒါရုံတို့သည် ဝေဒနာချင်းတူတတ်၏။ ဇောက သောမနဿဝေဒနာဖြစ်လျှင် တဒါရုံ လည်း သောမနဿဝေဒနာပင် ဖြစ်၏။ ဇော၌ ပီတိယှဉ်လျှင် တဒါရုံ၌လည်း ပီတိယှဉ်၏။ ဇောက ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်လျှင် တဒါရုံလည်း ဥပေက္ခာဝေဒနာပင် ဖြစ်၏။ ဇော၌ ပီတိမယှဉ်လျှင် တဒါရုံ၌လည်း ပီတိမယှဉ်ပေ။

သို့သော် တဒါရုံမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဇောနှင့်ဝေဒနာချင်း တူညီသော်လည်း ဇော၌ ဒေါမနဿဝေဒနာဖြစ်လျှင် တဒါရုံ၌လည်း ဒေါမနဿဝေဒနာ မဖြစ်နိုင်သဖြင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာသာ ဖြစ်သည်ဟုမှတ်ပါ။ ဒေါသဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံသာ ကျခွင့်ရှိသည်ဟူလို။ အထက် တဒါရုံဇယားတွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း အကုသိုလ်ဇော များ၏ နောင်၌ မဟာဝိပါက်တဒါရုံများသည်လည်း ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ ဘုရားအစရှိသော အလွန်နှစ်သက် မြတ်နိုးအပ်သည့် အတိက္ကဋ္ဌာရုံတို့၌ နှလုံးသွင်းမှားမှု အယောနိသောမနသိကာရကြောင့် အကုသိုလ်ဇော စောရာ၌ ယင်းအကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ မဟာဝိပါက်တဒါရုံများသည်လည်း ထိုက်သလိုကျနိုင်သည်သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာမူဇယားတွင် အဟိတ်တဒါရုံ သဟိတ်တဒါရုံ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ချပြထားပါသည်။ အသင် သူတော်ကောင်းသည် ရှုနေရင်းဖြင့် သဘောပေါက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ဤကျမ်းက မျှော်လင့်ထားပါသည်။

ကြွင်းကျန်သည့် ဓမ္မာရုံလိုင်းစာရင်းဝင် ရုပ်အစစ် ရုပ်အတုတို့ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကုသိုလ် အုပ်စု နာမ်တရားတို့ကိုလည်း စက္ခုအကြည်ဓာတ်၌ ရှုပ်နည်းစနစ်ကို နည်းမှီး၍ ရှုပါလေ။

တဒါရုံအကြောင်း သိမှတ်ဖွယ်

ဤလောဘမူစိတ်ဝယ် ဇောတွင် ပီတိယှဉ်လျှင် သောမနဿဝေဒနာဖြစ်လျှင် တဒါရုံ၌လည်း ပီတိယှဉ်သည့် သောမနဿဝေဒနာတစ်မျိုးကိုသာ ယင်းဇော၏ နောင်၌ ချပြထားပါသည်။ အကယ်၍ ဇောသည် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် အတူဖြစ်၍ ပီတိနှင့် မယှဉ်လျှင် တဒါရုံ၌လည်း ပီတိနှင့် မယှဉ်သည့် ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုပင် ချပြ ထားပါသည်။

သို့သော် တဒါရုံမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဇောနှင့် ဝေဒနာချင်း တူညီသော်လည်း ဇောသည် ဒေါမနဿ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျှင် = ဒေါသဇောဖြစ်လျှင် တဒါရုံသည်လည်း ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် မယှဉ်နိုင်သဖြင့် အဟိတ် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏ တဒါရုံသာကျ၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၃၁၇)

ဘုရားအစရှိသော အတိက္ကဋ္ဌာရုံ

အထက် တဒါရုံဇယားတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ မဟာဝိပါက်တဒါရုံများ သည်လည်း ထိုက်သလိုဖြစ်နိုင်၏။ သက်တော်ထင်ရှား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီး တည်ရှိ နေကြသော ရုပ်ပွားတော် စေတီတော် စသော အာရုံတို့ကား ကုသိုလ်တရားကို လွန်စွာတိုးပွားစေတတ်သည့် အလွန် အလိုရှိအပ်သော အတိက္ကဋ္ဌာရုံများ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းဘုရားအစရှိသော အလွန်နှစ်သက် မြတ်နိုးအပ်သည့် ရတနာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူသော အတိက္ကဋ္ဌာရုံတို့၌သော်လည်း သာသနာပ အယူရှိသူတို့သည် မကြည်ညိုနိုင် ဖြစ်နေကြ၏။ နှလုံးသွင်းမှားမှု အယောနိသော မနသိကာရ အဖြစ်များနေကြ၏။ ယင်းသို့သော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားစစ် ဘုရားမှန်ဟူသော အတိက္ကဋ္ဌာရုံတို့အပေါ်၌ အယောနိသော မနသိကာရကို အကြောင်းခံ၍ အကုသိုလ် ဇောများ စောရာ၌ ယင်းအကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ ကုသလဝိပါက် တဒါရုံများလည်း ထိုက်သလို ကျနိုင် သည်သာ ဖြစ်သည်။ ရှေးကံကြောင့် ဤကဲ့သို့သော အတိက္ကဋ္ဌာရုံများနှင့် တွေ့ကြုံခွင့်ကို ရရှိကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤကျမ်းစာမူ ဇယားများ၌ကား အကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ အဟိတ်ဝိပါက်တဒါရုံများကိုသာ ရှေး ဦးစွာ ချပြထားပါသည်။ အကယ်၍ အကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ မဟာဝိပါက် တဒါရုံများကျလျှင်လည်း အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် ရှုနေရင်းဖြင့်ပင် သဘောပေါက်လာနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားပါသည်။ အကယ်၍ မဟာဝိပါက် တဒါရုံကျခဲ့သော် ယင်းတဒါရုံ နာမ်တရားစုတို့မှာ (၃၄/၃၃/၃၃/၃၂) အသီးအသီး ထိုက်သလို ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။

ဤတွင် ဉာဏ်နုဿုများအတွက် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော လောဘ-ဒိဋ္ဌိအုပ်စု နာမ်တရား အလုံး (၂၀)တို့ကို ထပ်မံ၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စု နာမ်တရား (၂၀)

- ၁။ အသိစိတ် = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော။
- ၂။ ပဿ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို တွေ့ထိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော။
= စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံနှင့် အသိစိတ်ကို ဆက်စပ်ပေးခြင်းသဘော။ (ရသ)
- ၃။ ဝေဒနာ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၏ အရသာကို ဝမ်းမြောက်စွာ ခံစားခြင်းသဘော။
(ဤ၌ သောမနဿဝေဒနာတည်း။ ဥပေက္ခာဖြစ်လျှင် အလယ်အလတ် ခံစား၏။)
- ၄။ သညာ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို (သုဘ)ဟု မှတ်သားခြင်းသဘော။
- ၅။ ဧတနာ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်သို့ ယှဉ်ဖက် စိတ်-စေတသိက် = သမ္ပယုတ်တရားစုတို့ကို ရောက်အောင် စေ့ဆော်ပေးခြင်း = နှိုးဆော်ပေးခြင်းသဘော။
- ၆။ ကေဂ္ဂတာ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်သို့ စိတ်ကျရောက်နေခြင်းသဘော။
= စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၌ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဖရိုဖရဲ မကျစေခြင်းသဘော။
- ၇။ ဇိဝိတ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၌ ယှဉ်ဖက် စိတ်-စေတသိက် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းသဘော။ (နာမ်သက်စောင့်ဓာတ်)
- ၈။ မနသိကာရ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံဘက်သို့ စိတ်ကို (= သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို) ဦးလှည့် တွန်းပို့ပေးခြင်းသဘော။
= စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်းသဘော။
- ၉။ ဝိတက် = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ကို (= သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို) ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းသဘော (= ကြံစည်ခြင်းသဘော။)
- ၁၀။ ဝိစာရ = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်းသဘော ဆုပ်နယ်ခြင်းသဘော = အာရုံ ထပ်၍ ထပ်၍ ယူခြင်းသဘော။
- ၁၁။ အဓိမောက္ခ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို (သုဘဟု) ဆုံးဖြတ်ချက် ချခြင်းသဘော။
- ၁၂။ ဝီရိယ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်၌ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်အောင် (= ရာဂ ဖြစ်အောင်) ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းသဘော။
- ၁၃။ ပီတိ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို နှစ်သက်ခြင်းသဘော။
- ၁၄။ ဆန္ဒ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို လိုလားတောင့်တခြင်းသဘော။
(= ရာဂ ဖြစ်လိုသည့်သဘော။)
- ၁၅။ မောဟ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၏ (အသုဘ) သဘောမှန်ကို မသိခြင်းသဘော။
= စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို (သုဘ)ဟု အသိမှားခြင်းသဘော။
- ၁၆။ အယိရိက = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်၌ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မရှုက်ခြင်းသဘော။
- ၁၇။ အနောတ္တပ္ပ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်၌ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မကြောက်ခြင်းသဘော။
- ၁၈။ ဥဒ္ဓစ္စ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်၌ စိတ်မငြိမ်မသက် ပျံ့လွင့်နေခြင်းသဘော။

- ၁၉။ လောဘ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို “ငါ့ဟာ”ဟု စွဲယူခြင်းသဘော။
= စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို လိုလားတပ်မက်ခြင်းသဘော = ကပ်ငြိခြင်းသဘော။
- ၂၀။ ဒိဋ္ဌိ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို သုဘဟု စွဲလမ်းယုံကြည်ခြင်းသဘော။
= စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို သုဘဟု အယူမှားခြင်း = ခံယူချက်မှားခြင်းသဘော။

[မှတ်ချက် - စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို နိစ္စဟု သုခဟု အတ္တဟု စွဲယူရာ၌လည်း နည်းတူ သဘောပေါက်ပါလေ။ နိစ္စဟု သုခဟု အတ္တဟု အသိမှားမှုသဘော အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောမှန်ကို မသိမှု သဘောကား မောဟ။ နိစ္စဟု သုခဟု အတ္တဟု ယုံကြည်ချက်မှားမှု ခံယူချက်မှားမှုကား ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဝေဒနာမှာ သောမနဿဖြစ်လျှင် ပီတိ ပါ၏။ ဥပေက္ခာဖြစ်လျှင် ပီတိ မပါ။ သသင်္ခါရိက ဖြစ်၍ တိုက်တွန်းမှုရှိလျှင် ထိန-မိဒ္ဓ ပါ၏။ အသင်္ခါရိက ဖြစ်၍ တိုက်တွန်းမှု မရှိလျှင် ထိန-မိဒ္ဓ မပါ။ (၄) ချက်စီပင် ရှုပါ။ အကယ်၍ စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို ရှုရာ၌ ပီတိ မဖြစ်လျှင် ပီတိ နှုတ်သော် နာမ်တရား (၁၉) ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။ သောမနဿနှင့် မယှဉ်။ အကယ်၍ စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ၌ လောဘ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်မှုနှင့် စပ်၍ စိတ်ဓာတ်သည် ထက်သန်မှု သိပ်မရှိလျှင် သသင်္ခါရိက ဖြစ်နေ၍ ထိန-မိဒ္ဓ ယှဉ်မည် ဖြစ်သည်။ ထိန-မိဒ္ဓယှဉ်သော နာမ်တရားစုတို့မှာ (၂၂)နှင့် (၂၁) အသီးအသီးဖြစ်သည်။ တစ်လုံးစီ ခွဲရှုခြင်း၊ နာမ်တရားအားလုံးကို ဝီထိစဉ်အတိုင်း ခြုံ၍ရှုခြင်းတို့ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့ကျင့်ပါ။]

လောဘမူ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် (၄) မျိုး

- ၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် -
= သောမနဿဝေဒနာနှင့် အတူဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော စိတ် -
ယင်းစိတ်၌ ပီတိ ယှဉ်၏။ ထိန-မိဒ္ဓ မယှဉ်။
နာမ်တရား - ၂၀
- ၂။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် -
= သောမနဿ ဝေဒနာနှင့် အတူဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု ရှိသော စိတ် -
ယင်းစိတ်၌ ပီတိ ယှဉ်၏။ ထိန-မိဒ္ဓလည်း ယှဉ်၏။
နာမ်တရား - ၂၂
- ၃။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် -
= ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော စိတ် -
ယင်းစိတ်၌ ပီတိလည်း မယှဉ်။ ထိန-မိဒ္ဓလည်း မယှဉ်။
နာမ်တရား - ၁၉
- ၄။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် -
= ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူတကွဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှုရှိသော စိတ် -
ယင်းစိတ်၌ ပီတိကား မယှဉ်။ ထိန-မိဒ္ဓ ယှဉ်၏။
နာမ်တရား - ၂၁

လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စု ဝိထိစဉ် ပုံစံဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁။ နိစ္စ (သုခ-အတ္တ-သုဘာ) - ၁၂	၂၀	၁၂ (ဝါ)	၃၄/၃၃
၂။ " "	၂၂	၁၂ "	၃၄/၃၃
၃။ " "	၁၉	၁၁ "	၃၃/၃၂
၄။ " "	၂၀	၁၁ "	၃၃/၃၂

ဤဇယားဝယ် လောဘဇော၏ နောင်၌ မဟာဝိပါက်တဒါရုံများကိုလည်း ချပြထားပါသည်။ အဟိတ်တဒါရုံတို့ကိုလည်း ချပြထားပါသည်။ မိမိ သိမ်းဆည်းရှုပွားနေသော စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ၏ ကုဋ္ဌ, အတိကုဋ္ဌ, အနိဋ္ဌ သဘောသို့လိုက်၍ တဒါရုံ (၁၁)မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသည် ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ အကယ်၍ စက္ခုအကြည်ဓာတ်သည် ကုဋ္ဌမဇ္ဈတ္တ ခေါ်သော သဘာဝကုဋ္ဌာရုံ ဖြစ်မူ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် တဒါရုံ နှစ်မျိုးနှင့် မဟာဝိပါက်တဒါရုံ (၈)မျိုး ပေါင်း (၁၀)မျိုးသော တဒါရုံတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသည် ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ မဟာဝိပါက် တဒါရုံကျသော် ဉာဏ်ယှဉ်သော် ပီတိယှဉ်သော် ယင်းမဟာဝိပါက် နာမ်တရားစုတို့မှာ (၃၄) ဖြစ်ကြ၏။ ဉာဏ်ယှဉ်၍ ပီတိ မယှဉ်သော်, ပီတိယှဉ်၍ ဉာဏ် မယှဉ်သော် (၃၃) အသီးအသီး ဖြစ်ကြ၏။ ဉာဏ်နှင့် ပီတိ နှစ်မျိုးလုံး မယှဉ်သော် နာမ်တရားစုတို့မှာ (၃၂) ဖြစ်ကြ၏။ အဟိတ်တဒါရုံတို့၌ ဥပေက္ခာ ဖြစ်သော် (၁၁), သောမနဿ ဖြစ်သော် (၁၂) အသီးအသီးသော နာမ်တရားစုတို့ ပါဝင်ယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်ကြ၏။

စက္ခုအကြည်ဓာတ်မှာ ရုပ်တရားဖြစ်၏။ ရုပ်တရားအားလုံးတို့ကား ကာမအာရုံတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ကာမဇော ကာမသတ္တဝါ ကာမအာရုံ ဖြစ်ပါက ယင်းအာရုံသည် ထင်ရှားသော ဝိဘူတာရုံလည်းဖြစ်လျှင် တဒါရုံကျခွင့်ရှိ၏။ မထင်ရှားသော အဝိဘူတာရုံဖြစ်က တဒါရုံကျနိုင်ခွင့် မရှိပေ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဤလောဘ-ဒိဋ္ဌိ ဇောများ၏ နောင်ဝယ် ဇောတွင် ပီတိယှဉ်လျှင် တဒါရုံ၌လည်း ပီတိယှဉ်၍ သောမနဿချည်း အဖြစ်များ၏။ ဇော၌ ပီတိ မယှဉ်လျှင်လည်း တဒါရုံ၌လည်း ပီတိမယှဉ်ဘဲ ဥပေက္ခာဝေဒနာသာလျှင် အဖြစ်များ၏။ ဇောသည် အသင်္ခါရိက ဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက်တဒါရုံသည်လည်း အသင်္ခါရိကဖြစ်၏။ ဇောသည် သသင်္ခါရိကဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက်တဒါရုံသည်လည်း သသင်္ခါရိကပင် ဖြစ်၏။

လောဘ-မာန အုပ်စု (၄) ချက်

မာန = စက္ခုဒသက ကလာပ်ကို ဓာတ်ခွဲလျက် ယင်းရုပ်ကလာပ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို “ငါမို့ ရှုရတာ၊ အခြားသူတို့သည် အဘယ်မှာ ရှုနိုင်ကုန်အံ့နည်း”ဟု မိမိကိုယ်ကို မှတ်ထင်သော မိမိကိုယ်ကို မိမိ အထင်ကြီးနေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ မာနသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်တို့သည် ဂူတစ်ခုတည်း၏ အတွင်း၌ အတူမအောင်းနိုင်ကြကုန်သကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိနှင့် မာနတို့သည်လည်း စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်နိုင်ကြကုန်။ သို့အတွက် မာနဖြစ်သည့်အခါ ဒိဋ္ဌိ မယှဉ်နိုင်တော့ဟု မှတ်ပါ။

လောဘ-မာန အုပ်စု ဝိထိစဉ် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁။ ငါမို့ ရှုရတာ . . . ၁၂	၂၀	၁၂ (ဝါ)	၃၄/၃၃
၂။ ။ ။ ၂၂	၂၂	၁၂ ။	၃၄/၃၃
၃။ ။ ။ ၁၉	၁၁	၁၁ ။	၃၃/၃၂
၄။ ။ ။ ၂၀	၁၁	၁၁ ။	၃၃/၃၂

ဤ၌လည်း မဟာဝိပါက် တဒါရုံများကိုပါ ချပြထားပါသည်။ ယင်းမဟာဝိပါက်တဒါရုံမှာ ဇောက အသင်္ခါရိကဖြစ်လျှင် အသင်္ခါရိက၊ သသင်္ခါရိကဖြစ်လျှင် သသင်္ခါရိကပင် ဖြစ်ရသည်။ သောမနဿဖြစ်လျှင် သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာဖြစ်လျှင် ဥပေက္ခာပင် ဖြစ်သည်။

လောဘမူ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် (၄) မျိုး

- ၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် -
 - = သောမနဿဝေဒနာနှင့် အတူဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော စိတ် -
 - ယင်းစိတ်၌ ဝီတိ ယှဉ်၏။ ထိန-မိဒ္ဓ မယှဉ်။
 - နာမ်တရား - ၂၀
- ၂။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် -
 - = သောမနဿဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှုမရှိသော စိတ် -
 - ယင်းစိတ်၌ ဝီတိလည်း ယှဉ်၏။ ထိနမိဒ္ဓလည်း ယှဉ်၏။
 - နာမ်တရား - ၂၂
- ၃။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် -
 - = ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူတကွဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော စိတ် -
 - ယင်းစိတ်၌ ဝီတိလည်း မယှဉ်။ ထိန-မိဒ္ဓလည်း မယှဉ်။
 - နာမ်တရား - ၁၉
- ၄။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် -
 - = ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှုမရှိသော စိတ် -
 - ယင်းစိတ်၌ ဝီတိကား မယှဉ်။ ထိန-မိဒ္ဓကား ယှဉ်၏။
 - နာမ်တရား - ၂၁

ရှုပုံ ခန့်

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
၂။ မာန ဖြစ်နေကျ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံသည် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ “**ငါမို့ ရှုရတာ**” ဟု မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက သို့မဟုတ် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ယှဉ်သော အဓိမောက္ခစေတသိက်က ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။

ငါမို့ ရှုရတာ၊ အခြားသူတို့ ရှုမရနိုင်ကုန်ဟု နှလုံးသွင်းမှုကား အယောနိသောမနသိကာရပင်တည်း။ ယင်းအယောနိသောမနသိကာရကို အကြောင်းခံ၍ လောဘ-မာနအုပ်စု အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် မနောဒွါရဝိထိများ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းနာမ်တရားစုတို့ကို တစ်လုံးစီခွဲ၍လည်းကောင်း၊ ခြုံငုံ၍လည်းကောင်း သိမ်းဆည်းရူပွားပါ။ ယင်းနာမ်တရားစုတို့တွင် -

- အသိဇိတ်** - မှာ စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော ဖြစ်၏။
အဓိမောက္ခ - မှာ ငါမို့ ရှုရတာဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှုသဘော ဖြစ်၏။
ဝိရိယ - မှာ လောဘ-မာန ဖြစ်အောင် ကြိုးစားမှုသဘော ဖြစ်၏။
ဆန္ဒ - မှာ လောဘ-မာန ဖြစ်လိုသည့်သဘော ဖြစ်သည်။
မောဟ - မှာ ငါမို့ ရှုရတာဟု အသိမှားမှုသဘော ဖြစ်သည်။

ဤမျှဆိုလျှင် ကြွင်းကျန်သော စေတသိက်တို့၏ သဘောတရားများကို သိရှိနိုင်လောက်ပေပြီ။ သဘောပေါက်နိုင်လောက်ပေပြီ။ မာနသည် ကဒါစိစေတသိက်သာ ဖြစ်သဖြင့် ရံခါ မာနမပါဘဲ လောဘဦးဆောင်သည့် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ် လောဘမူစိတ်များသည်လည်း ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ ထိုအခါ မာန မပါသဖြင့် (၁၉/၂၁/၁၈/၂၀) ကုန်သော နာမ်တရားစုတို့သာ ရှိကြ၏။ ဒိဋ္ဌိ-မာန မပါဘဲ ရာဂချည်းသက်သက် အဖြစ်များသောအခါ၌ ဤနာမ်တရား အုပ်စုများ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ ဇယားတွင် တဒါရုံကိုပါ ချပြထားသော်လည်း ဝိဘူတာရုံ ဖြစ်ပါမှ တဒါရုံကျခွင့် ရှိသည်။

- ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် (၄) မျိုး
ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်စိတ် (၄) မျိုး
နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် လောဘမူစိတ် (၈) မျိုးတည်း။

ဘဝရာဂ သံယောဇဉ် - ဤကဲ့သို့သော စက္ခုအကြည်ဓာတ် စသော အာရုံတို့၏ ပြည့်စုံရာ သမ္ပတ္တိဘဝ၌ ငါတို့အဖို့ ဤနှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော ဣဌဖြစ်သော စက္ခုအကြည်ဓာတ်သည် ရလွယ်သော သဘောရှိရကား နောင်အနာဂတ်၌လည်း စက္ခုအကြည်ဓာတ် စသော အာရုံတို့၏ ပြည့်စုံရာ သမ္ပတ္တိဘဝသည် ဖြစ်ရပါလို၏ဟု ဤသို့ သမ္ပတ္တိဘဝကို လိုလားတောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဘဝရာဂသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။ ယင်းဘဝရာဂသံယောဇဉ်ကား ယေဘုယျအားဖြင့် လူဘဝ နတ်ဘဝ စသည့် ယုံကြည်ချက်မှားမှု ခံယူချက်မှားမှု ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်တွဲလျက်လည်း ရှိတတ်၏။ ရံခါ မာနနှင့် ယှဉ်တွဲလျက် သမ္ပတ္တိဘဝကို တောင့်တသည်လည်း ရှိတတ်၏။ ရံခါ ဥပေါသထနတ်သွီးကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိ-မာနတို့ မပါဘဲ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည့် နာမည်ကျော် နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်ကြီး တည်ရှိရာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် နတ်သွီးဖြစ်လိုသည့် သမ္ပတ္တိဘဝကို တောင့်တသော ဘဝရာဂသံယောဇဉ်လည်း ဖြစ်တတ်၏။ (ဝိမာနဝတ္ထု - ၂၉။) ဉာဏ်ရှိသလို နည်းမှီး၍ ရှုပါ။

ဤအရာဝယ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် (၄)မျိုးတို့ကား အရာကျယ်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအမျိုးမျိုးတို့သည် ယင်းစိတ် (၄)မျိုး၌ပင် အကျုံးဝင်ကြ၏။ မည်မျှပင် အရာကျယ်သော်လည်း ရုပ် (၂၈)ပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်တို့ကို သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် အတူတကွ စိတ္တနိယာမလမ်းကြောင်းအတိုင်း ယနအသီးအသီးပြုအောင် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်လျှင်ကား ဝိပဿနာဘာဝနာကို စီးဖြန်းနေသော ယောဂီသူတော်စင်တစ်ဦးအတွက် လုံလောက်ပေပြီဟု ဤကျမ်းက လက်ခံလျက်ပင် ရှိပေသည်။

သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်ကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက ဖြစ်ကြသည့် သူတော်စင်ကြီးတို့၏ သန္တာန်၌ကား ဖြစ်ဖို့ရန် အလွန်ခဲယဉ်းသော တရားတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ **ကုက္ကုရဝတိက သုတ္တန်** - (မ-၂-၅၀-၅၄)၌ လာရှိသော ပုဏ္ဏနှင့် သေနိယတို့ကဲ့သို့ - “နွားအကျင့် ခွေးအကျင့် စသော မှားယွင်းသော ကျင့်စဉ်ဟူသော သီလဗ္ဗတအကျင့်ကို ဆောက်တည်ပြီး၍ ကျင့်ခဲ့သော် နောင်အနာဂတ်၌လည်း ဤသို့ သဘောရှိသော စက္ခုအကြည်ဓာတ် စသော အာရုံမျိုးကို ရခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏” - ဟု ဤသို့ ကြံ၍ နွားအကျင့် ခွေးအကျင့် စသော မှားယွင်းသော သီလဗ္ဗတအကျင့်ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ သာလျှင် ဤသီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်တရားသည် ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ အဒေဝလောကဂါမိမဂ္ဂမေဝ ဒေဝလောကဂါမိမဂ္ဂေါတိ ဂဟေတွာ ဥပ္ပန္နတာယ သာ အဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နာမ ဟောတိ။ (မ-၄-၂-၇၁-၇၂။)

= နတ်ရွာသုဂတိသို့ မရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်လမ်းကိုပင်လျှင် နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်လမ်းဟု စွဲယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အယူဝါဒ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုသီလဗ္ဗတအကျင့်ကို ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုသီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မည်ပေသည်။ (မ-၄-၂-၇၁-၇၂။)

ဒေါသ အုပ်စု (၂) ချက်

၁။ ဒေါမနဿသဟဂုတ် ပဋိယသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် တစ်ခု -
= ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်၍ စိတ်ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု = ပဋိယ = ဒေါသနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော စိတ်တစ်ခု။

၂။ ဒေါမနဿသဟဂုတ် ပဋိယသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် တစ်ခု -
= ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်၍ စိတ်ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု = ပဋိယ = ဒေါသနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု ရှိသော စိတ်တစ်ခု။
ပေါင်းသော် ဒေါသမူစိတ် (၂)ခု ဖြစ်သည်။

ပဋိယဟူသည် စိတ်ဓာတ်ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းမှုသဘော ဖြစ်၏။ တရားကိုယ်မှာ ဒေါသပင် ဖြစ်၏။ ဒေါသဟူသည်လည်း စိတ်ဓာတ်ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းမှု ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးလိုမှုသဘောပင်ဖြစ်၏။ ဒေါသဖြစ်အောင် မိမိကိုယ်ကို မိမိက တိုက်တွန်းရသော် သို့မဟုတ် သူတစ်ပါးတို့က တိုက်တွန်းရသော် သသင်္ခါရိက ဖြစ်၍ ထိုသို့ တိုက်တွန်းရမှု မရှိဘဲ ဒေါသဖြစ်ခဲ့သော် အသင်္ခါရိက ဖြစ်၏။ ရှုပ်စနစ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ ဒေါသ ဖြစ်နေကျ အနိဋ္ဌဖြစ်သော စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံသည် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာ

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

သောအခါ မနောဒွါရဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်။

၄။ ယင်းဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက အနိဋ္ဌဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဒေါသဇောများပါဝင်သော မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်။ ယင်းဒေါသဇော အသီးအသီး၌ -

၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော် နာမ်တရား (၁၈)လုံးစီ၊

၂။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သော် နာမ်တရား အလုံး (၂၀)စီ အသီးအသီး ရှိမည်။

ယင်းနာမ်တရား အချို့တို့မှာ ဤသို့တည်း။

။ အသိစိတ် = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော။

။ အဓိမောက္ခ = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို အနိဋ္ဌဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းသဘော။

။ ဝီရိယ = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ၌ ဒေါသဖြစ်အောင် ကြိုးစား အားထုတ်မှုသဘော။

။ ဆန္ဒ = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ၌ ဒေါသဖြစ်လိုမှုသဘော။

။ မောဟ = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို အနိဋ္ဌဟု အသိမှားမှုသဘော။

။ အဟိရိက = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ၌ မောဟ ဒေါသ စသည့် အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မရှုက်ခြင်းသဘော။

။ အနောတ္တပ္ပ = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ၌ မောဟ ဒေါသ စသည့် အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို မကြောက်ခြင်း သဘော -

ဤသို့ စသည်ဖြင့် နည်းမှီး၍ သိပါလေ။ ဖဿ ဝေဒနာ စသည်တို့ကား သိလောက်ပေပြီ။

အနိဋ္ဌ - မိမိ သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုက်သော ယင်းစက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံမှာ ပင်ကိုသဘာဝအတိုင်း မနှစ်မြို့ဖွယ် အနိဋ္ဌာရုံပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ ပင်ကိုယ်သဘာဝအတိုင်း နှစ်မြို့ဖွယ် ကုဋ္ဌာရုံပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ မိမိ သိမ်းဆည်းရှုပွားနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဘက်က မနှစ်မြို့ဖွယ်ရာ အနိဋ္ဌာရုံဟု နှလုံးသွင်းခြင်းသည်သာ ဒေါသဇော စောရာ၌ လိုရင်းပစာန ဖြစ်ပေသည်။

ဒေါသ အုပ်စု ဝီထိစဉ် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁။ အနိဋ္ဌဟု နှလုံးသွင်းပါ - ၁၂	၁၈	၁၁ (ဝါ)	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)
၂။ ။ ၁၂	၂၀	၁၁ ။	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)

ဤအထက်ပါ ဇယားတွင် ဒေါသဇောနောင်၌ တဒါရုံကျခြင်းမှာ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၍ ပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့သော တိဟိတ်ပုထုဇန့်လူသားကိုသာလျှင် အထူးရည်ညွှန်း၍ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပေက္ခာဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သော လူသား၏သန္တာန်၌သာ ဒေါသဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံများ ထိုက်သလို ကျနိုင် သောကြောင့်ဖြစ်၏။ ကုဋ္ဌာရုံ၌ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တဒါရုံနှင့် မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ တဒါရုံ (၄)မျိုး - ပေါင်း တဒါရုံ (၅)မျိုး ကျနိုင်၏။ အနိဋ္ဌာရုံ၌ အဟိတ်အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တဒါရုံ တစ်မျိုးသာ ကျနိုင်၏။

ဤကျမ်း စာမျက်နှာ (၁၂၅) စသည်တို့၌ - “တဒါရုံအကြောင်း သိကောင်းစရာ-”များကို ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း အဘိဓမ္မာကျမ်းများ၌ကား - အကယ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မူလက သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်လျက် ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူ ဖြစ်အံ့ ဘဝင်စိတ်မှာလည်း သောမနဿဝေဒနာနှင့်ပင် ယှဉ်လျက်ရှိသည် ဖြစ်ရာ ယင်းသူတော်ကောင်းသည် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကဲ့သို့သော အာရုံတစ်ခုနှင့် ယခုကဲ့သို့ ရုတ်ချည်း တွေ့ကြုံ ခိုက် အယောနိသောမနသိကာရကို ရှေ့သွားပြုမိသဖြင့် ဒေါသဇော စောလာရာဝယ် ယင်းဒေါသဇော၏ နောင်၌ မူလဘဝင် အမည်ရသော သောမနဿဘဝင်သည် ရုတ်ချည်း တစ်ဆက်တည်း မကျနိုင်ခဲ့သော် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ စိတ်တစ်မျိုးမျိုးသည် (အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်က အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ၊ ဣဋ္ဌာရုံ ဖြစ်က ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏသည်) ရှေးက လေ့ကျက်ခဲ့ဖူးသော ကာမအာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြု၍ အာဂန္တုကဘဝင် အဖြစ် ဖြင့် ဘဝင်ကိစ္စတပ်လျက် ကျပြီးမှ မူလသောမနဿဘဝင်ကျသည်ဟု အဆိုရှိ၏။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အယူအဆ အရမူ ဣဋ္ဌာရုံ အတိဣဋ္ဌာရုံတို့၌လည်း အယောနိသောမနသိကာရကို အခြေခံ၍ ဒေါသဇော စောခဲ့ ပါမူ မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ တဒါရုံ (၄) မျိုးတို့သည်လည်း အာဂန္တုကဘဝင် ကိစ္စတပ်လျက် ထိုက်သလိုကျနိုင်သည် ဟု မှတ်ပါ။ နောက်တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြမည့် ဒေါသ-ဣဿာ၊ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ၊ ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ အုပ်စုတို့၌ လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်လေ။

ဒေါသ-ဣဿာ အုပ်စု (၂) ချက်

ဣဿာ = ဤစက္ခုအကြည်ဓာတ်မျိုးကို သူတစ်ပါးတို့ မရပါကုန်မူ ကောင်းလေစွဟု သူတစ်ပါး၏ စက္ခု အကြည်ဓာတ်ကို ငြူစူမှု မနာလိုမှုသဘော။ (ဤကား စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ရှုရာ၌ ဣဿာဖြစ်ပုံကို ကွက်၍ ဖော်ပြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။)

ယင်းဒေါသ-ဣဿာ အုပ်စု နှစ်မျိုးမှာလည်း အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဒေါသမူစိတ် နှစ်မျိုးတွင်ပင် အကျုံးဝင်၏။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိကဟု နှစ်မျိုးပင် ရှိသည်။

ရှုပုံ ခန့်ခွဲ

- ၁။ မိမိ၏ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ ဣဿာ ဖြစ်နေကျ သူတစ်ပါး၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံသည် မိမိ၏ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်။
- ၄။ ယင်းဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက - “ဒီလို စက္ခုအကြည်ဓာတ်မျိုး ဒင်းမရလျှင် ကောင်းမှာပဲ”ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဒေါသဇောများ ပါဝင်သော ဒေါသ-ဣဿာ ပြဓာန်းသော မနော-ဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်။ ယင်းဇော အသီးအသီး၌ -

- ၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော် နာမ်တရား (၁၉)လုံးစီ
- ၂။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သော် ထိန+မိဒ္ဓ ပါသဖြင့် နာမ်တရား (၂၁)လုံးစီ အသီးအသီး ရှိ၏။

ယခင် ဒေါသအုပ်စု နာမ်တရား (၁၈/၂၀)တို့၌ ဣဿာ တစ်လုံး ထပ်တိုးလာသဖြင့် (၁၉/၂၁) အသီး အသီး ဖြစ်သည်။ သူတစ်ပါးတို့၏ လှပသော မျက်လုံးတို့၌ မနာလို ဝန်တိုသော ယင်းသို့ လှပသော မျက်လုံးမျိုး

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

ကို မရစေလိုသော စိတ်ထားမျိုးတည်း။

ဒေါသ-ဣဿာ အုပ်စု ဝိထိစဉ် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
“ဒင်းမရရင် ကောင်းမှာ” ဟု နှလုံးသွင်းပါ	- ၁၂	၁၁ (ဝါ)	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)
	- ၁၂	၂၀	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)

တဒါရုံ၌ (၁၁)ဟူသည် အနိဋ္ဌာရုံ၌ အဟိတ် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ တဒါရုံနာမ်တရားစု (၁၁)နှင့် ဣဋ္ဌာရုံ၌ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ တဒါရုံနာမ်တရားစု (၁၁) အသီးအသီး ဖြစ်သည်။ (၃၃/၃၂)တို့ကား ဣဋ္ဌာရုံတို့၌ကျသော မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ တဒါရုံနာမ်တရားစုတို့တည်း။ ဥပေက္ခာဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေသူ အတွက်သာ ဒေါသဇောနောင် တဒါရုံကို အလိုရှိအပ်ပေသည်။

ဘုရားအစရှိသော အလွန်နှစ်သက် မြတ်နိုးအပ်သော အတိဏ္ဍာရုံတို့၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ်၌ သာသနာပ အယူအဆရှိသူတို့၏ သန္တာန်ဝယ် ဒေါသဣဿာတရားတို့ ဖြစ်ပွားလာရာတို့၌ အာရုံမှာ ဝိဘူတာရုံဖြစ်က မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာတဒါရုံများလည်း ကျခွင့်ရှိ၏။ သို့သော် မူလက သောမနဿဝေဒနာဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူဖြစ်မူ ဤကဲ့သို့သော ဒေါသဇောများနောင်၌ ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာတဒါရုံ (၅)မျိုးတို့သည် ရှေးက လေ့ကျက်ခဲ့ဖူးသော ကာမအာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြု၍ အာဂန္တုကဘဝင်ကိစ္စတပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြပေသည်။

ဒေါသ-မစ္ဆရိယ အုပ်စု (၂) ချက်

မစ္ဆရိယ = မိမိ၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို သူတစ်ပါးနှင့် မဆက်ဆံဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အခြားသူအတွက် ဝန်တိုခြင်းသဘော လျို့ဝှက်ခြင်းသဘော။

= မိမိ၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံမှုကို သည်းမခံနိုင်ခြင်းသဘော။

အာရုံအပေါ်၌ တွယ်တာတပ်မက်မှု မစွန့်လွှတ်လိုမှု ငြိကပ်နေမှု နှမြောစေးနဲမှုသဘောကား လောဘတည်း။ ဤမစ္ဆရိယကား စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကဲ့သို့သော မိမိ၏စည်းစိမ်ကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံမှုကို သည်းမခံနိုင်ခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ အထိမခံနိုင်ခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ ဥပမာ - ကလေးသဘာဝအလျောက် သူငယ်တစ်ဦးက မိမိ၏စာအုပ်ကို ဆုတ်ဖြုတ်လိုက်သည် ဆိုကြပါစို့။ စာအုပ်ကိုကား နှမြော၍ မဟုတ်၊ ထိုကဲ့သို့ စော်ကားမှုကို သည်းမခံနိုင်ခြင်း သဘောမျိုးတည်း။

ရှုပုံ ခန့်

၁။ မိမိ၏ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ မစ္ဆရိယဖြစ်နေကျ မိမိ၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံသည် မိမိ၏ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရဇောဝိထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။

၄။ ယင်းဝိထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက “သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံစေရ”ဟု နှလုံး-
သွင်းကြည့်ပါ။ သို့မဟုတ် “ဒီစက္ခုအကြည်ဓာတ်ကိုတော့ နည်းနည်းမျှ အထိမခံနိုင်”ဟု နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။
သို့မဟုတ် “ငါ့ မျက်စိကိုတော့ အထိမခံနိုင်”ဟု နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဒေါသ-မစ္ဆရိယ ပြဓာန်းသော မနောဒွါရိကဇောဝိထိစိတ်အစဉ်များ
ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။ ယင်းဇော အသီးအသီး၌ -

- ၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော် နာမ်တရား (၁၉) လုံးစီ၊
- ၂။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သော် နာမ်တရား (၂၁) လုံးစီ -

အသီးအသီး ရှိ၏။

ယခင် ဒေါသအုပ်စု နာမ်တရား (၁၈/၂၀)တို့၌ မစ္ဆရိယ တစ်လုံး ထပ်၍တိုးလာသဖြင့် နာမ်တရား (၁၉/
၂၁) အသီးအသီး ဖြစ်သည်။

ဒေါသ-မစ္ဆရိယ အုပ်စု ဝိထိစဉ် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
“အထိမခံနိုင်” ဟု နှလုံးသွင်းပါ	- ၁၂	၁၉ (ဝါ)	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)
	- ၁၂	၂၁ ။	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)

စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကဲ့သို့သော ပရမတ်အစစ်ကို အာရုံယူ၍ ဤဒေါသ-မစ္ဆရိယ အုပ်စု နာမ်တရားစုတို့ကို
သိမ်းဆည်းရှုပွားရာ၌ အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ခဲကပ်သော အခက်အခဲတစ်ရပ် ဖြစ်နေသည်ကို
တွေ့ရ၏။ သို့သော် ရုပ်ကလာပ်အများစုတို့၏ ရူပါရုံအရောင်ကို အာရုံယူ၍ ရှုရာ၌ကား လွယ်ကူသည်ကို တွေ့
ရ၏။ ဥပမာ- မိမိ၏ အင်္ကျီအရောင်ကို ပျက်ပြားသွားအောင် အခြားသူတစ်ဦးက မင်ဖြင့် တို့လိုက်သဖြင့် အရောင်
ပျက်သွား၍ မခံချင်မှုသဘောမျိုးတည်း။ အလားတူပင် အသံ စသည်တို့ကို အာရုံယူ၍ ရှုရာ၌လည်း လွယ်ကူ
သည်ကို တွေ့ရ၏။ မိမိပိုင်ပစ္စည်း စသည့် သက်ရှိ သက်မဲ့ ပညတ် အတုံးအခဲများကို အာရုံယူ၍ ရှုရာ၌ကား
ဆိုဖွယ်ရာမရှိ ပို၍ လွယ်ကူ ထင်ရှားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့အတွက် အရှုခက်နေပါက အလွယ်မှ
အခက်သို့ တစ်စတစ်စ ပြောင်း၍ သိမ်းဆည်းရှုပွား ကြည့်ပါလေ။ ကျွမ်းကျင်လာသောအခါ၌ကား အောင်မြင်မှုကို
တစ်ဖြည်းဖြည်း ရရှိလာနိုင်ပေသည်။ တဒါရုံမှာ ဥပေက္ခာဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူ အတွက်သာ ဖြစ်သည်။
သောမနဿဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူဖြစ်မှု အာဂန္တုကာဘဝင် ကျနိုင်၏။

ဒေါသ-ကုက္ကုဒ္ဓ အုပ်စု (၄) ချက်

ကုက္ကုဒ္ဓ = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်၌ ပြုမိ ပြောမိ ကျင့်မိသော ဒုစရိုက်ကို အကြောင်းပြု၍ နောင်တ
တစ်ဖန် ပူပန်မှုသဘော။ (က)

စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်၌ မပြုကျင့်လိုက်မိသော သုစရိုက်ကို အကြောင်းပြု၍ နောင်တ တစ်ဖန်
ပူပန်ခြင်းသဘော။ (ခ)

- (က) စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်၌ “ဤသို့ ပြုမိတာ မှားလေခြင်း၊ ဤသို့ ပြောမိတာ မှားလေခြင်း”ဟု ပြုမှားမိခဲ့သည်ကို အာရုံပြု၍ စိတ်မချမ်းမြေ့မှု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်နေမှု သတိရတိုင်း စိတ်မကောင်း ဖြစ်နေမှုသဘောတည်း။ ဤ၌ သသင်္ခါရိက၊ အသင်္ခါရိက (၂)ချက် ရှိပါ။
- (ခ) စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၌ ပြုသင့် ပြုထိုက်သည့် သုစရိုက် လုပ်ငန်းရပ်ကိုလည်း မပြုမိလိုက် မကျင့်မိ လိုက်သည့်အတွက် “ဤသို့ မပြုမိလိုက်မိသည်မှာ မှားလေခြင်း၊ ဤသို့ မကျင့်မိလိုက်သည်မှာ မှားလေ-ခြင်း” ဟု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှုသဘော ဖြစ်သည်။ ဤ၌လည်း သသင်္ခါရိက၊ အသင်္ခါရိက (၂)ချက်ပင် ရှိပါ။

ရှုပုံ ခန့်

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်နေကျ စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံသည် မိမိ၏ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။
- ၄။ ယင်းဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက “ဤသို့ ပြုမိတာ မှားလေခြင်း”ဟု ဆုံးဖြတ် ကြည့်ပါ။ သို့မဟုတ် “ဤသို့ မပြုမိလိုက်မိတာ မှားလေခြင်း”ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ ပြဓာန်းသော အကုသိုလ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။ ယင်းဇော အသီးအသီး၌ -

- ၁။ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော် နာမ်တရား (၁၉) လုံးစီ၊
- ၂။ သသင်္ခါရိကဖြစ်သော် နာမ်တရား (၂၁) လုံးစီ -
အသီးအသီး ရှိ၏။

ဤကုက္ကုစ္စ အုပ်စုမှာလည်း ပရမတ်အစစ်ကို အာရုံပြု၍ ရှုရာ၌ အချို့ယောဂီများအဖို့ ကြုံတောင့် ကြုံခဲ လှသော အခက်အခဲတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်နေတတ်ပြန်သည်။ ထိုသို့ အခက်အခဲရှိပါက အထက် ဒေါသ-မစ္ဆရိယ ရှုပုံ အပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လွယ်ရာမှ အခက်သို့ တစ်စ တစ်စ ပြောင်း၍ သိမ်းဆည်းရှုပွား ကြည့်ပါလေ။

ဤ ဒေါသ-ဣဿာ၊ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ၊ ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ အုပ်စု နာမ်တရားစုတို့ကား ဒေါသမူစိတ် နှစ်မျိုးနှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ရှိကြသဖြင့် သသင်္ခါရိက၊ အသင်္ခါရိက နှစ်မျိုးစီပင် အသီးအသီး ရှိ၏။ သူတစ်ပါးတို့က တိုက်တွန်း လိုက်သည့် အတွက်၊ သို့မဟုတ် မိမိကိုယ်ကို မိမိ တိုက်တွန်းလိုက်ပါမှ ဣဿာ-မစ္ဆရိယ-ကုက္ကုစ္စတို့ ဖြစ်ခဲ့သော် သသင်္ခါရိကတည်း။ ထိုသို့ တိုက်တွန်းမှု မရှိဘဲ ယင်းတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော် အသင်္ခါရိကတည်း။

- ၁။ “ဒီလိုယုန်တော့ ချုံတိုင်း ရှိရဲ့၊ ဒီးဒုတ်လောက်တော့ ငှက်တိုင်း လှရဲ့”ဟူသော စိတ်ထားမျိုးမှာ ဣဿာ၏ သဘောတည်း။
- ၂။ “မထိနဲ့ မီးပွင့်သွားမယ်”ဟူသော စိတ်ထားမျိုးကား မစ္ဆရိယ၏ သဘောတည်း။
- ၃။ “မှားကုန်ပြီ” “ဖြစ်မှ ဖြစ်ရပေလေ”ဟူသော စိတ်ထားမျိုးကား ကုက္ကုစ္စ၏ သဘောတည်း။

ဤဖော်ပြပါ -

- ၁။ ဒေါသ အုပ်စု
- ၂။ ဒေါသ-ဣဿာ အုပ်စု
- ၃။ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ အုပ်စု
- ၄။ ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ အုပ်စု -

ဤ (၄)အုပ်စု ပေါင်းလိုက်သော် ဒေါသမူဒွေ ရှုကွက်ကား ကုန်ပြီ ဖြစ်သည်။ ဤတွင် သတိပြုရန် အချက် တစ်ရပ်ကို ဆက်လက်၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ သံယောဇဉ် (၁၀)ပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြပုံကို ဖွင့်ဆိုထားသော မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ (မ-၄-၁-၂၉၂)၌ ကုက္ကုစ္စကို ထည့်သွင်းဖွင့်ဆိုမှု မရှိသော်လည်း -

- ၁။ မနောဒွါရဝီထိများ၌ ဇော (၅၅)မျိုး
- ၂။ စက္ခုဒွါရဝီထိ စသော ပဉ္စဒွါရဝီထိများ၌ ကာမဇောအားလုံး စောနိုင်ကြောင်းကို အဘိဓမ္မာကျမ်းများ၌ မိန့်ဆိုလျက်ရှိသဖြင့် ဒေါသကုက္ကုစ္စအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကိုပါ သိမ်းဆည်းရန် ဤ၌ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ယခင် ဒေါသ အုပ်စု နာမ်တရား (၁၈/၂၀)တို့၌ ကုက္ကုစ္စ တစ်လုံးထပ်၍ တိုးလာသဖြင့် နာမ်တရား (၁၉/၂၁) အသီးအသီး ဖြစ်သည်။

ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စအုပ်စု ဝီထိစဉ် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
“မှားလေပေါ့” - ၁၂	၁၉	၁၁ (ဝါ)	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)
ဟု နှလုံးသွင်းပါ - ၁၂	၂၁	၁၁ ။	၃၃/၃၂ (ဥပေက္ခာ)

- ၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ပြုလိုက်မိသော ဒုစရိုက်ကို အာရုံပြု၍ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက (၂) ချက် ရှုပါ။

- ၂။ ယင်းစက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၌ပင် မပြုလိုက်မိ မကျင့်လိုက်မိသော သုစရိုက်ကို အာရုံပြု၍ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက (၂)ချက် ရှုပါ။

(၂) ရပ်ပေါင်းသော် ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စ အုပ်စု (၄)ချက် ဖြစ်သည်။

သတိပြုရန်

အထက်တွင် - **ဇောနှင့် တဒါရုံ သတ်မှတ်ပုံ** - အပိုင်းဝယ် (စာမျက်နှာ -၁၄၁- စသည်၌) **အာဂန္တုကဘဝင်** အကြောင်းကို ရှင်းပြထားခဲ့၏။ ဤအထက်ပါ ဒေါသ, ဒေါသ-ဣဿာ, ဒေါသ-မစ္ဆရိယ, ဒေါသ-ကုက္ကုစ္စဟူသော ဒေါသဇောများ စောသည် မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်တို့ကို ယနအသီးအသီး ပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲလျက် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ယင်းနာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားနေသော အသင်ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် အကယ်၍ သောမနဿ တိဟိတပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့သူ ဖြစ်အံ့ (= အသင်သူ-

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

တော်ကောင်း၏ ပဋိသန္ဓေဝယ် နာမ်တရား -၃၄-လုံး ရှိခဲ့သည် ဖြစ်အံ့) ဤဖော်ပြပါ ဒေါသဇောတို့၏ နောင်၌ တဒါရုံ မကျနိုင်ဘဲ အာဂန္တုကဘဝများသာ ကျနိုင်သည်ကို အထူးသတိပြုပါလေ။ ဤအပိုင်းဝယ် နာမ်တရားတို့ ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ အလွန်စေ့စပ်သေချာဖို့ လိုအပ်ပေသည်။ အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဥပေ- ကွာဖြင့် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူ ဖြစ်အံ့ (= ပဋိသန္ဓေ၌ ပီတိမပါသည့် နာမ်တရား -၃၃-ရှိသူ ဖြစ်အံ့) ဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဥပေကွာ တဒါရုံများလည်း ထိုက်သလို ကျနိုင်ကြပေသည်။ ပဉ္စဒွါရ ဝီထိတို့၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။

မောဟမူစိတ် (၂) မျိုး

၁။ ဥပေကွာသဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်တစ်ခု။
= ဥပေကွာဝေဒနာနှင့် အတူတကွဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်တစ်ခု။

၂။ ဥပေကွာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ်တစ်ခု။
= ဥပေကွာဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ယှဉ်သော စိတ်တစ်ခု။

ဤသို့လျှင် မောဟမူစိတ် (၂)မျိုး ရှိသည်။ လောဘ-ဒေါသ ဟိတ်တရားများမပါတော့ဘဲ မောဟဟိတ် တစ်မျိုးသာ ရှိသောစိတ် ဖြစ်သဖြင့် မောဟမူစိတ်ဟု အမည်တပ်ထားသည်။

ဝိစိကိစ္ဆာ = ဤစက္ခုအကြည်ဓာတ်သည် သတ္တလေလော, = အတ္တလေလော သတ္တ၏ ဥစ္စာလေလော = အတ္တ၏ ဥစ္စာလေလော = အတ္တ၏ အကြည်ဓာတ်လေလောဟု တွေးတောယုံမှားမှုသဘော။

ယင်း ဝိစိကိစ္ဆာနာမ်တရားစုတို့မှာ - (၁၆)မျိုး ရှိ၏။

- ၁။ အသိစိတ် = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော - ၁
- ၂။ အဓိမောက္ခ-ပီတိ-ဆန္ဒ မပါသော အညသမာန်း = နှစ်ဖက်ရ စေတသိက် - ၁၀
- ၃။ မောဟ-အဟိရိက-အနောတ္တပ္ပ-ဥဒ္ဓစ္စ = အကုသလသာဓာရဏစေတသိက် - ၄
- ၄။ ဝိစိကိစ္ဆာ - ၁

အားလုံးပေါင်းသော် - ဝိစိကိစ္ဆာ နာမ်တရားစုတို့မှာ - ၁၆- လုံးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဝိစိကိစ္ဆာ အုပ်စု ရှုပုံခန့်

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်နေသည့် စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံသည် မိမိ၏ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များသည် ဖြစ်ပေါ်လာကြပေလိမ့်မည်။
- ၄။ ယင်းဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက -
“ဤစက္ခုအကြည်ဓာတ်သည် အတ္တလေလော” သို့မဟုတ်
“အတ္တ၏ ဥစ္စာလေလော” သို့မဟုတ် -
“အတ္တ၏ အကြည်လေလော”ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နှလုံးသွင်းပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာ ပြဓာန်းသော အကုသိုလ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ် အစဉ်များသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းဇော အသီးအသီး၌ ဝိစိကိစ္ဆာအုပ်စု နာမ်တရား (၁၆)လုံးစီ ရှိပေသည်။

ဝိစိကိစ္ဆာ အုပ်စု ဝိထိစဉ် ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
“အတ္တ၏ အကြည်လား” ဟု နှလုံးသွင်းပါ - ၁၂	၁၆	၁၂/၁၁ (ဝါ)	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂

ဥဒ္ဓစ္စ အုပ်စု နာမ်တရားများကို ရှုပုံခန့်

ဥဒ္ဓစ္စ = စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံ၌ စိတ်မငြိမ်မသက် ပျံ့လွင့်နေမှုသဘော။

- ၁။ ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်နေကျ စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံသည် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ မနောဒွါရဝီထိဇောစိတ်အစဉ်များသည် ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။
- ၄။ ယင်းဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက စိတ်မငြိမ်မသက်ဖွယ်ရာ အာရုံတစ်ခု အဖြစ် နှင့်ပင် နှလုံးသွင်းနေပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဥဒ္ဓစ္စပြဓာန်းသော အကုသိုလ်ဇောစိတ် အစဉ်များ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။

ဥဒ္ဓစ္စ အုပ်စု နာမ်တရား (၁၆) လုံး

ယင်းဇော အသီးအသီး၌ နာမ်တရား (၁၆)လုံးစီ အသီးအသီးရှိ၏။ ယင်း နာမ်တရားတို့မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

- ၁။ အသိစိတ် = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော - ၁
- ၂။ ပီတိ-ဆန္ဒ မပါသော အညသမာန်း = နှစ်ဖက်ရ စေတသိက် - ၁၁
- ၃။ မောဟ-အဟိရိက-အနောတ္တပ္ပ-ဥဒ္ဓစ္စ = အကုသလသာဓာရဏစေတသိက် - ၄

အားလုံးပေါင်းသော် ဥဒ္ဓစ္စ အုပ်စု နာမ်တရား - ၁၆- လုံးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

စက္ခုအကြည်ဓာတ် စသည့် ပရမတ္ထအာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဥဒ္ဓစ္စပြဓာန်းသော မောဟမှု စိတ် နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌ ထိုအာရုံမှာ ဥဒ္ဓစ္စကို အများဆုံး ဖြစ်စေတတ်သော အာရုံဖြစ်ပါစေ။ လောဘလည်းမဖြစ် ဒေါသလည်း မဖြစ်သော စက္ခုအကြည်ဓာတ် စသော အာရုံမျိုး ဖြစ်ပါစေ။ လောဘနှင့် ယှဉ်တွဲနေသော ဥဒ္ဓစ္စမှာ လောဘအုပ်စုတွင်လည်းကောင်း၊ ဒေါသနှင့် ယှဉ်တွဲနေသော ဥဒ္ဓစ္စမှာ ဒေါသအုပ်စုတွင်လည်းကောင်း အသီးအသီးပါဝင်ပြီး ဖြစ်နေသောကြောင့်တည်း။ ဤအရာ၌ ယင်းစက္ခုအကြည်ဓာတ် စသော

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

အာရုံပေါ်ဝယ် စိတ်ပျံ့လွင့်မှုများ၍ လောဘ ဒေါသ မဖြစ်သည့် အာရုံမျိုးကို ရွေးချယ်၍ ရှုရန် ဖြစ်သည်။ မျက်စိ၌ တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်နေ၍ စိတ်မငြိမ်မသက်မှု ဖြစ်နေမှုမျိုးကို ဆိုလိုပေသည်။ ဤအုပ်စုတွင် မောဟဗ္ဗာ ငါ၏ စက္ခုအကြည် စသည်ဖြင့် အသိမှားမှုသဘော ဖြစ်သည်။

ဥဒ္ဓစ္စ အုပ်စု ဝိထိစဉ် ဇယား

ဟဒယရှိ ဗိုရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁၂	၁၆	၁၂/၁၁ (ဝါ)	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂

တဒါရုံနှင့် ပတ်သက်၍ သိမှတ်ဖွယ်

မဟာဓမ္မရက္ခိတမထေရ်မြတ်ကြီး၏ ဝါဒအရကား -

- ၁။ ကုဋ္ဌာရုံ၌ (= အတိကုဋ္ဌာရုံ၌) ယုံမှားသံသယ ရှိရှိ၊ မရှိရှိ၊ စိတ်ပျံ့လွင့်မှု ဖြစ်ဖြစ်၊ မဖြစ်ဖြစ်၊ မောဟဇော နောင်၌ ကုသလဝိပါက် အဟိတ်သောမနဿ သန္တိရဏ တဒါရုံသာ ကျ၏။
- ၂။ ကုဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ (= ကုဋ္ဌာရုံ)၌ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တဒါရုံသာ ကျ၏။
(အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၃၁၇။)

ခပ်သိမ်းသော ဆရာမြတ်တို့၏ တူညီသော အဆိုအမိန့်ဟူသော သမာနဝါဒ အရမူ -

- ၁။ အနိဋ္ဌာရုံ၌ မောဟဇောနှစ်မျိုးနောင်၌ အဟိတ် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တဒါရုံ ကျ၏။
- ၂။ ကုဋ္ဌာရုံ = ကုဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံဟု အမည်နှစ်မျိုးဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားသော သာမန်ကုဋ္ဌာရုံ၌ မောဟဇော နှစ်မျိုးစောခဲ့သော် ယင်းဇောတို့၏နောင်၌ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောမနဿသန္တိရဏ တဒါရုံ၊ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တဒါရုံ၊ မဟာဝိပါက် တဒါရုံ (၈)မျိုး အားလုံးပေါင်းသော် တဒါရုံ (၁၀) မျိုး ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။
- ၃။ အလွန်အလိုရှိအပ်သော ဘုရားရှင်၏ စက္ခုအကြည်တော်၊ နတ်သွီး နတ်သား စသည့်တို့၏ စက္ခုအကြည် ဓာတ် (မျက်စိ) စသော အတိကုဋ္ဌာရုံတို့၌ မောဟဇော စောခဲ့သော် ယင်းဇောတို့၏ နောင်၌ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် သောမနဿသန္တိရဏ တဒါရုံနှင့် မဟာဝိပါက် သောမနဿသန္တိရဏ တဒါရုံ (၄)မျိုး ပေါင်း (၅)မျိုးသော တဒါရုံတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသည် ကျနိုင်၏။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ တဒါရမ္မဏဝါရ - ဝိထိပိုင်းကြည့်။)

ကြွင်းကျန်သော ရုပ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော အကုသိုလ်ဇောများ နောင်၌ တဒါရုံကျပုံကိုလည်း နည်းမှီး၍ သိရှိပါလေ။

အထူးသတိပြုရန်အချက်

စက္ခုအကြည်ဓာတ် (သို့မဟုတ် ဓမ္မာရုံ အမည်ရသော ရုပ်တရားတို့ကို) အာရုံပြု၍ဖြစ်ပေါ်လာကြသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဖော်ပြရာ ဤအပိုင်းဝယ် မနောဒွါရဝိထိကို ဝိထိစဉ် တစ်မျိုးလောက်-ကိုသာ ဖော်ပြထားသော်လည်း အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် လက်တွေ့သိမ်းဆည်း ရှုပွားသောအခါ၌ကား

— မနောဒွါရီထိ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားဝယ် ဘဝင်စိတ်များ များစွာခြားလျက် စက္ခုအကြည်ဓာတ်စသည့် အာရုံကို သိသည့် မနောဒွါရီထိပေါင်းများစွာ ဖြစ်နိုင်သည်ကိုကား ကြိုတင်၍ သဘောပေါက်ထားသင့်၏။ အသိ အမှတ် ပြုထားသင့်၏။ တစ်ချိန် ဘဝင်နာမ်တရားတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူနိုင် သိမ်းဆည်းနိုင်သောအခါ ယင်းဘဝင်နာမ်တရားတို့ကိုပါ ရောနှော၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည်ဟု ယခုကပင် ကြိုတင်၍ သတိပြုထားသင့် ပေသည်။ ယခုအခါ၌ကား မနောဒွါရီထိပေါင်းများစွာကိုသာ သိမ်းဆည်းပါဦး။

ဤမနောဒွါရီထိစဉ်ဇယားများ၌ ဘဝင်ကို ထည့်သွင်း၍ မဖော်ပြခြင်းသည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအဆင့်၌ ဘဝင်နာမ်တရားတို့ကို ပုံစံမှန် မသိမ်းဆည်းနိုင် မရှုနိုင်သေးသောကြောင့် ဖြစ်၏။ အကယ်၍ အသင် သူတော်ကောင်းသည် — **ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း = ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ပိုင်းသို့** ရောက်ရှိသွားသော အခါ၌မူ အတိတ်ဘဝ မရဏာသန္ဓေ၏ အာရုံကို သိမ်းဆည်းနိုင် ရှုနိုင်သောအခါ ဘဝင် ၏ အာရုံမှန်ကို ပုံစံမှန် သိနိုင်ပြီ ဖြစ်သည်။ ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် သို့မဟုတ် ဘဝတစ်ခုတွင် အကျုံးဝင်သော ပဋိသန္ဓေ-ဘဝင်-စုတိတို့သည် ဆိုင်ရာ အတိတ် မရဏာသန္ဓေ၏ အာရုံကိုသာ ဆက်လက်၍ အာရုံပြုကြ သောကြောင့်ဖြစ်၏။ ထိုဘဝင်၏ အာရုံကို ပုံစံမှန် သိရှိပါမှသာလျှင် ဘဝင်နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်း (= ဘဝင်စိတ် +စေတသိက်တို့ကိုလည်း) ပုံစံမှန် သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါတွင် ရုပ်နာမ်တို့ကို တစ်ဖန် ပြန်-လည်၍ သိမ်းဆည်းသောအခါ ဘဝင်နာမ်တရားများကိုပါ ရောနှော၍ သိမ်းဆည်းပါ။ မနောဒွါရီထိပေါင်း များစွာကိုလည်း သိမ်းဆည်းပါ။

ဤတွင် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော —

- ၁။ လောဘမူစိတ် (၈) မျိုး
- ၂။ ဒေါသမူစိတ် (၂) မျိုး
- ၃။ မောဟမူစိတ် (၂) မျိုး -

ဟူသောအကုသိုလ်စိတ် (၁၂)မျိုးတို့နှင့် ယှဉ်ဖက် စေတသိက်တို့ကိုပါ ပူးတွဲ၍ သိမ်းဆည်းပုံအပိုင်း ပြီး-စီးပြီ ဖြစ်သည်။

ဇော - ကို ဦးတည်၍ သိမ်းဆည်းခဲ့သော်

ဤအထက်တွင် ဖော်ပြထားခဲ့ပြီးသော ကာမာဝစရနာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံအပိုင်းတွင် မဟာ ကုသိုလ်ဇော (၈)မျိုးနှင့် အကုသိုလ်ဇော (၁၂)မျိုးတို့ကို ဦးတည်လျက် နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံကို ဖော်ပြထားခဲ့၏။ ဇောကို ဦးတည်ထားသော်လည်း ယင်း ဇောတို့နှင့် ဝီထိစဉ် တစ်ခု၏ အတွင်း၌ မကင်း စကောင်းသော —

- ၁။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (= ဝုဋ္ဌော)ဟူသော ကိရိယာဗျာကတ တရားများကိုလည်းကောင်း -
- ၂။ စက္ခုဝိညာဏ် သောတဝိညာဏ် ဃာနဝိညာဏ် ဇိဝှိဝိညာဏ် ကာယဝိညာဏ် ဟူသော ပဉ္စဝိညာဏ်, သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း, သန္တိရဏ, တဒါရုံ - ဟူသော ဝိပါက်အဗျာကတ တရားများကိုလည်းကောင်း -

သိမ်းဆည်းခြင်းကိစ္စသည်လည်း တစ်ပါတည်း ပြီးစီးသွားပေပြီ။ မကင်းစကောင်းသော အဝိနာဘာဝ နည်းတည်း။ ကျွဲကူးရေပါ သဘောတည်း။ အသင်ယောဂီသူတော်စင်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိုက်သော ကာမာဝစရ နာမ်တရားစုတို့ပင် ဖြစ်ကြပေသည်။ သို့သော် နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း လုပ်ငန်းခွင်ကား မပြီးဆုံးသေးသဖြင့် ဆက်လက်၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ အကုသိုလ်ဇော စောသည့် မနောဒွါရီထိ နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းသကဲ့သို့ ပုံစံတူရှုရန် ရုပ်အစစ် ရုပ်အတူတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ကြ၏။

ပုံစံတူရှုရန် ရုပ်အစစ် (၁၀) မျိုး

- ၁။ သောတပသာဒ = သောတအကြည် = နားအကြည်၊
- ၂။ ယာနပသာဒ = ယာနအကြည် = နှာအကြည်၊
- ၃။ ဇိဝှိပသာဒ = ဇိဝှိအကြည် = လျှာအကြည်၊
- ၄။ ကာယပသာဒ = ကာယအကြည် = ကိုယ်အကြည်၊
- ၅။ အာပေါဓာတ် = ယိုစီးမှု ဖွဲ့စည်းမှု သဘော၊
- ၆။ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် = အမျိုးသမီးဖြစ်ကြောင်း ဘာဝရုပ်၊
- ၇။ ပုရိသဘာဝရုပ် = အမျိုးသားဖြစ်ကြောင်း ဘာဝရုပ်၊
- ၈။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် = မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ မှီရာရုပ်၊
- ၉။ ဇီဝိတရုပ် = ကမ္မဇရုပ်တို့၏ သက်စောင့်ဓာတ်၊
- ၁၀။ ဩဇာရုပ် = အဆီ အစေး အနှစ်သဘော၊

မှတ်ချက် - ဓမ္မာရုံ အမည်ရသော ဓမ္မာရုံလိုင်းစာရင်းဝင် ရုပ်အစစ်များမှာ စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် တကွ အားလုံး (၁၁)မျိုး ရှိ၏။ မိမိ သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသည့် ဆိုင်ရာရုပ်ကလာပ် တစ်ခုခုကို ဓာတ်ခွဲ၍ မိမိ သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော ရုပ်အစစ်ကို ထိုရုပ်ကလာပ်မှ ရွေးထုတ်၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုတွင် အဇ္ဈတ္တ၌ အမျိုးသားယောဂီသည် ပုရိသဘာဝရုပ် = ပုမ္မာဝရုပ်ကို၊ အမျိုးသမီးယောဂီသည် ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ကိုသာ ရှုရန် ဖြစ်သည်။ ဗဟိဒ္ဓ၌မူ ဗဟိဒ္ဓချင်း တူညီ၍ သာမန်ပေါင်းစု ခြုံငုံ၍ ကား ဘာဝရုပ် (၂)မျိုးလုံးကိုပင် ရှုနိုင်ပါသည်။

ပုံစံတူ ရှုရန် ရုပ်အတူ (၁၀) မျိုး

- ၁။ အာကာသဓာတ် = ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အကြားအပေါက် ပရိစ္ဆေဒရုပ်
- ၂။ ကာယဝိညာတ် = ကိုယ်ဖြင့် သိစေတတ်သော ကိုယ်အမူအရာ
- ၃။ ဝစီဝိညာတ် = နှုတ်ဖြင့် (စကားသံဖြင့်) သိစေတတ်သော နှုတ်အမူအရာ
- ၄။ လဟုတာ = စိတ္တဇ-ဥတုဇ-အာဟာရဇ ရုပ်တို့၏ ပေါ့မှုသဘော
- ၅။ မုဒုတာ = စိတ္တဇ-ဥတုဇ-အာဟာရဇ ရုပ်တို့၏ နူးညံ့မှုသဘော
- ၆။ ကမ္မညတာ = စိတ္တဇ-ဥတုဇ-အာဟာရဇ ရုပ်တို့၏ အမှု၌ ကောင်းမွန်ခံ့ညားမှုသဘော
- ၇။ ဥပစယ -
 - (က) ဘဝတစ်ခု၌ ရုပ်အစစ်တို့၏ ရှေးဦးအစ ဖြစ်ခြင်းသဘော
 - (ခ) ဣန္ဒြေပြည့်စုံသည်တိုင်အောင် = ဘဝတစ်ခု၌ ရထိုက်သမျှရုပ်များ ပြည့်စုံသည့်တိုင်အောင် ရုပ်အစစ်တို့၏ အထက်အထက်၌ တိုးတက်၍ ဖြစ်ခြင်းသဘော
- ၈။ သန္တတိ - ဘဝတစ်ခု၌ ဣန္ဒြေပြည့်စုံပြီးနောက် ရုပ်အစစ်တို့၏ ရှေးနှင့်နောက် အစဉ်မပြတ် ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ဖြစ်ခြင်းသဘော
- ၉။ ဇရတာ = ရုပ်အစစ်တို့၏ ရင့်ခြင်း အိုခြင်း ဆွေးမြည့်ခြင်းသဘော
(ရုပ်အစစ်တို့၏ တည်မှု ဌီကာလကို ဆိုလိုသည်။)
- ၁၀။ အနိစ္စတာ = ရုပ်အစစ်တို့၏ ပျက်ခြင်း သဘော
(ရုပ်အစစ်တို့၏ ပျက်မှုဘင်ကို ဆိုလိုသည်။)

ပဉ္စဒွါရ အကုသိုလ်ဇောဝီထိ နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းပုံ

ရူပါရုံ အရောင်လိင်း မကောင်းအုပ်စု ရှုပ်အပိုင်း

တတ္ထ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန စက္ခုဝိညာဏ သမ္ပဋိစ္ဆန္န သန္တိရဏ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗန ကာမာဝစရဇဝန တဒါရမ္မဏဝသေန ဆစတ္တာလီသ စိတ္တာနိ စက္ခုဒွါရေ ယထာရဟံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ-ဒွါရသင်္ဂဟ။)

ဤအထက်ပါ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၌ စက္ခုဒွါရဝီထိစသော ပဉ္စဒွါရဝီထိတို့၌ ကာမဇော (၂၉)မျိုးလုံး စောနိုင်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုလျက်ရှိ၏။ ထိုကာမဇော (၂၉)မျိုးတို့တွင် တိဟိတ်ပုထုဇန်အဆင့်တွင် တည်ရှိနေသေးသော အသင်ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်၏ သန္တာန်ဝယ် အကုသိုလ်ဇော (၁၂)မျိုးနှင့် မဟာကုသိုလ်ဇော (၈)မျိုးတို့သာ ထိုက်သလို စောခွင့်ရှိပေသည်။ ထိုတွင် မဟာကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သော ပဉ္စဒွါရဝီထိများနှင့် မနောဒွါရဝီထိတို့၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ယခုအခါတွင် အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် ပဉ္စဒွါရဝီထိများနှင့် မနောဒွါရဝီထိတို့၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံစနစ်ကို ဆက်လက်၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အကုသိုလ်ဇော ဇောရခြင်း၏ အကြောင်းတရားများ

တတ္ထ အသဒ္ဓမ္မသဝနံ, အကလျာဏမိတ္တတာ, အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒီနိ အယောနိသော မနသိ-ကာရောတိ ဇောမာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ဣမဿ ဒိဋ္ဌိဂတသင်္ခါတဿ မိစ္ဆာဒဿနဿ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယေ ဟိ ဇေတေ ဒိဋ္ဌိဝါဒပဋိသံယုတ္တာ အသဒ္ဓမ္မာ တေသံ ဗဟုမာနပုဗ္ဗင်္ဂမေန အတိက္ကန္တမဇ္ဈတ္တေန ဥပပရိက္ခာရဟိတေန သဝနေန, ယေ စ ဒိဋ္ဌိဝိပန္နာ အကလျာဏမိတ္တာ တံသမ္ပဝင်္ကတာသင်္ခါတာယ အကလျာဏမိတ္တတာယ, ဗုဒ္ဓါဒီနံ အရိယာနဉ္စေဝ သပ္ပရိသာနဉ္စ အဒဿနကာမတာယ စတုသတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ အရိယဓမ္မေ အကောဝိဒတ္တေန ပါတိမောက္ခသံဝရက္ကန္တိယသံဝရသတိသံဝရဉာဏသံဝရပဟာနသံဝရပုဗ္ဗဘေဒေ အရိယဓမ္မေ စေဝ သပ္ပရိသဓမ္မေ စ သံဝရဘေဒသင်္ခါတေန အဝိနယေန တေဟေဝ ကာရဏေဟိ ပရိဘာဝိတေန အယောနိသော မနသိကာရေန ကောတူဟလမင်္ဂလာဒိပသုတတာယ စ ဇေတံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၀။)

အယူမှားခြင်း မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သည့် အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာရာ၌ -

- ၁။ သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ သာသနာတွင်းတရား မဟုတ်သော မိစ္ဆာအယူမှားရှိသူ မသူတော်တို့၏ တရားကို ကြားနာရခြင်း,
- ၂။ သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာ မသူတော်တို့နှင့် ပေါင်းသင်းခြင်း,
- ၃။ ဘုရား အစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို မဖူးတွေ့လိုခြင်း, စသော အကြောင်းတရားများ
- ၄။ အယောနိသောမနသိကာရ = အာရုံကို နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးမသွင်းတတ်ဘဲ နည်းမှား လမ်းမှား နှလုံး-သွင်းခြင်း -

ဤသို့စသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ သန္တာန်ဝယ် ဒိဋ္ဌိဂတဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော မိစ္ဆာဒဿန = အမြင်မှား မိစ္ဆာအယူ၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို သိရှိပါလေ။

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

၁။ **အသဒ္ဓမ္မသဝန** - သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်တွင်း၌ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ၊ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ၊ ပဋိ-
ဝေဓသဒ္ဓမ္မဟူသော သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ အဆုံးအမသာသနာတော်သည် တည်ရှိ၏။ သာသနာပဉ္စကား မှားယွင်းသော
မိစ္ဆာအယူဝါဒနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော အသဒ္ဓမ္မ အမည်ရသည့် ဘုရားရှင်၏ သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ သာသနာနှင့် ထိပ်တိုက်
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြကုန်သော မသူတော်တရားတို့သည် ထင်ရှားရှိကြကုန်၏။ ယင်းအသဒ္ဓမ္မ = မသူတော်တရား
တို့ကို များစွာမြတ်နိုးခြင်း ရှေ့သွားရှိသော၊ ယင်းမသူတော်တရားတို့ကို လျစ်လျူရှုထားနိုင်ဘဲ လျစ်လျူ ရှုခြင်း
ကို လွန်နေသော၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်းမှ ကင်းသော စိတ်ထားဖြင့် ကြားနာခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း -

၂။ **အကလျာဏမိတ္တတာ** - မှန်ကန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူဝါဒ ပျက်ပြားလျက် ပျက်စီးသော အယူဝါဒ ရှိကြ
ကုန်သော၊ ကလျာဏမိတ္တ = မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်း မဟုတ်ကြသည့် မိတ်ဆွေတို့သည် လောကဝယ် ရှိကြ
ကုန်၏။ ထို အကလျာဏမိတ္တ = မသူတော်တို့အပေါ်၌ အထင်ကြီးလျက် “သူပြောလျှင် ဟုတ်၏၊ သူလုပ်တာ
မှန်၏။” - စသည်ဖြင့် ညွတ်ကင်းရှိုင်းသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ယင်း အကလျာဏမိတ္တ = မသူတော်တို့ကို မိတ်ဆွေ
အဖြစ် မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း -

၃။ ဘုရားအစရှိကုန်သော အရိယာ အရှင်မြတ်တို့ကိုလည်းကောင်း သပ္ပရိသ အမည်ရသည့် သူတော်စင်တို့
ကိုလည်းကောင်း ကြည့်ရှုဖူးမြော်ခြင်း ဆည်းကပ်ခြင်းကို အလိုမရှိသူ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း -

၄။ သတိပဋ္ဌာန် (၄)ပါး စသည်အားဖြင့် ပြားသော အရိယဓမ္မ အမည်ရသည့် ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မ အပြား (၃၇)
ပါးသော တရား၌ မကျွမ်းကျင်သူ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း -

၅။ (က) မိမိ၏ သီလသိက္ခာပုဒ်တော်တို့ကို မကျိုးမပေါက် မပြောက်မကျားအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်
ခြင်း - **ပါတိမောက္ခသံဝရ**

(ခ) မျက်စိ-နား-နှာ-လျှာ-ကိုယ်-နှလုံး ဟူသော ဒွါရ (၆)ပါး ကုန္တေ (၆)ပါးတို့ကို၊ အာရုံ (၆)ပါးကို အ-
ကြောင်းပြု၍ လိုလားတပ်မက်ခြင်း အဘိဇ္ဈာတရား၊ စိတ်မချမ်းသာခြင်း ဒေါမနဿတရား စသည့်
ယုတ်မာသည့် အကုသိုလ်တရားတို့ မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းခြင်း - **ဣန္ဒြိယသံဝရ**

(ဂ) အချမ်းအပူ စသော ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့က တွေ့ထိနှိပ်စက်အပ်သောအခါ သတိထား၍ သည်း-
ခံနိုင်ခြင်း - **သတိသံဝရ** - **[သတိသံဝရောတိ** ကုဓ သီတာဒီဟိ ဖုဋ္ဌဿ အပ္ပမဇ္ဇနံ ခမနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ -
မူလဋီ-၁-၁၁၉။] **“စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရမာပဇ္ဇတိ”**တိအာဒီသု သတိသံဝရော။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၆၅။) - ဤသို့
စသော နေရာတို့၌ ကုန္တေ (၆)ပါးနှင့် စပ်၍ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿ စသည် မဖြစ်အောင် သတိထား
ကြောင်း စောင့်စည်းကြောင်းကို “သတိသံဝရ”ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သော်လည်း ထို စောင့်စည်းမှုကို
“ဣန္ဒြိယသံဝရ”ဟု ဆိုအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ သတိသံဝရဟု မယူအပ် ဟူလိုသည်။]

(ဃ) အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန ဒဿနံ ပဋိသေဝနာ ဘာဝနာ စ ဉာဏသံဝရော။ - (မ-ဋ္ဌ-၁-၆၅။)

၁။ သစ္စာ (၄)ပါးကို သိမြင်သောဉာဏ် -

၂။ ပစ္စည်း (၄)ပါးကို ဆင်ခြင်၍ သုံးစွဲတတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် -

၃။ သမထဘာဝနာဉာဏ် ဝိပဿနာဘာဝနာဉာဏ် ဟူသော **ဉာဏသံဝရ**

(င) **ပဟာနသံဝရောတိ** ဝီရိယသံဝရော၊ (မူလဋီ-၁-၁၁၉။)

ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်းကုန်သော -

- ၁။ ကာမဝိတက် = အာရုံ (၅)ပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့၌ လိုလားတပ်မက်ခြင်း ကာမရာဂနှင့် ယှဉ်တွဲ နေသော ကြံစည်စိတ်ကူးမှု -
- ၂။ ဗျာပါဒဝိတက် = သတ္တဝါတို့ကို သေကြေပျက်စီးအောင် ကြံစည်မှု
- ၃။ ဝိဟိံသဝိတက် = သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ဖို့ရန် ကြံစည်စိတ်ကူးမှုဟူသော အကုသလဝိတက်တို့ကို လက်ခံမထားဘဲ ဝီရိယဖြင့် တွန်းကန်၍ ပယ်လှန်ခြင်းဟူသော **ပဟာနသံဝရ**

ဤ သံဝရတရား (၅)ပါးတည်းဟူသော အရိယာတို့၏ တရား၌လည်းကောင်း၊ သပ္ပရိသဓမ္မ အမည်ရသော သူတော်ကောင်းတရား၌လည်းကောင်း စောင့်စည်းမှု သံဝရတရား၏ ပျက်စီးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော စောင့်စည်းမှု ဝိနည်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း -

၆။ ဤအထက်တွင် ဖော်ပြထားခဲ့သော အသဒ္ဓမ္မသဝန = မသူတော်တရားကို နာကြားခြင်း စသော အကြောင်း တရားတို့သည်ပင် ထုံမွမ်းထားအပ်သော ယင်းအကြောင်းတရားတို့ကြောင့်ပင် ဖြစ်ပေါ်လာရသော အာရုံကို နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းခြင်း = နည်းမှား လမ်းမှား နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော **အယောနိသော မနသိကာရ** ကြောင့်လည်းကောင်း -

၇။ **ကောတူဟလမင်္ဂလာဒိပသုတတာယ** - ကောတူဟလမင်္ဂလာဟူသော အံ့ဩဖွယ် လောကီမင်္ဂလာတို့၌ လေ့လာလိုက်စားသူ ဖြစ်ခြင်းစသည့် အကြောင်းတရားတို့ကြောင့်လည်းကောင်း -

ဤဖော်ပြပါ အကြောင်းအရပ်ရပ် စသည်တို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဟူသော အကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၀)

ဤအကြောင်းတရားတို့ကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ရေးအတွက်သာ အထောက်အကူပြုသည် မဟုတ်သေး။ အခြား အခြားသော အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက်လည်း များစွာပင် အထောက်အကူ ပြုနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤတွင် **ယောနိသောမနသိကာရ အယောနိသောမနသိကာရ ကောတူဟလမင်္ဂလာ** - စသည်တို့ကို ဆက်လက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပါဦးအံ့ -

ယောနိသော မနသိကာရ - အယောနိသော မနသိကာရ

တတ္ထ **ယောနိသော မနသိကာရော** နာမ ဥပါယမနသိကာရော ပထမနသိကာရော၊ အနိစ္စာဒိသု အနိစ္စန္တိ အာဒိနာ ဧဝ နယေန သစ္စာနုလောမိကေန ဝါ စိတ္တဿ အာဝဇ္ဇနာ အန္ဓာဝဇ္ဇနာ အဘောဂေါ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော၊ အယံ ဝုစ္စတိ ယောနိသော မနသိကာရောတိ။

အယောနိသော မနသိကာရောတိ အနုပါယမနသိကာရော ဥပ္ပထမနသိကာရော၊ အနိစ္စေ နိစ္စန္တိ ဒုက္ခေ သုခန္တိ အနတ္တနိ အတ္တာတိ အသုဘေ သုဘန္တိ အယောနိသော မနသိကာရော ဥပ္ပထမနသိကာရော။ သစ္စပ္ပဋိ- ကုလေန ဝါ စိတ္တဿ အာဝဇ္ဇနာ အန္ဓာဝဇ္ဇနာ အဘောဂေါ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော၊ အယံ ဝုစ္စတိ အယောနိသော မနသိကာရောတိ။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၆၆-၆၇။)

ကုသိုလ်တရားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော နှလုံးသွင်းမှု = မနသိကာရ၊ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းမှု = မနသိကာရသည် **ယောနိသော မနသိကာရ** မည်၏။ အနိစ္စ- ဒုက္ခ-အနတ္တ-အသုဘ စင်စစ်ဧကန် မှန်သော ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့ကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု အသုဘဟု နှလုံးသွင်းရှုပွားမှုသည်လည်းကောင်း၊ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော

နိရောဓသစ္စာတရားကြီး အဝင်အပါ အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်းငှာလျော်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် သစ္စာနုလောမိက အမည်ရသော ဝိပဿနာကုသိုလ်ဇောတို့၏ ဖြစ်ခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ ယင်းသစ္စာနုလောမိက အမည်ရသော ဝိပဿနာဇောဝီထိတို့၏ အတွင်းဝယ် ယင်းဝိပဿနာဇောတို့၏ ရှေး၌ဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် သစ္စာ (၄)ရပ်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းအား လျော်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဘဝင်အယဉ်ကို လည်စေခြင်း၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ လည်စေခြင်း၊ ဘဝင်၏ အာရုံမှ တစ်ပါးသော သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာကို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ ကောင်းစွာ စိတ်၌ ဆောင်ထားခြင်း၊ ထိုသင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာ အာရုံကိုပင်လျှင် မိမိအာဝဇ္ဇန်းသို့ အစဉ်တစိုက် ဖွဲ့ချည်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် နှလုံးသွင်းခြင်း နှလုံး၌ထားခြင်းသည်လည်းကောင်း **ယောနိသော မနသိကာရ** မည်၏။ ယင်းယောနိသောမနသိကာရ၏ စွမ်းအားကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည် သစ္စာ (၄)ရပ် တရား မြတ်တို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းငှာ ဆင်ခြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လာ၏။ (မ-ဋီ-၁-၁၄၉။ ကြည့်)

ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် နှလုံးမသွင်းဘဲ အကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် နှလုံးသွင်းမှု၊ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးမသွင်းဘဲ အကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပေါ်လာအောင်သာ နည်းမှားလမ်းမှား နှလုံးသွင်းမှုသည် **အယောနိသောမနသိကာရ** မည်၏။ ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရား တို့ကား အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘ တရားတို့သာ စင်စစ် ဧကန်မှန်ကြ၏။

- ၁။ အနိစ္စတရား၌ နိစ္စဟုလည်းကောင်း
- ၂။ ဒုက္ခတရား၌ သုခဟုလည်းကောင်း
- ၃။ အနတ္တတရား၌ အတ္တဟုလည်းကောင်း
- ၄။ အသုဘတရား၌ သုဘဟုလည်းကောင်း -

ဤသို့ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု နည်းမှားလမ်းမှား နှလုံးသွင်းမှုသည် အယောနိသော မနသိကာရ မည်၏။

၅။ သစ္စာ (၄)ပါးကို လျော်စွာ ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းငှာ မလျော် မလျောက်ပတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဘဝင် အယဉ်ကို လည်စေခြင်း၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ လည်စေခြင်း၊ သစ္စာ (၄)ပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းအား မလျော်သော အာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ ယင်းမလျော်သော အာရုံ၌ စိတ်ကို ကောင်းစွာ ဆောင်ထားခြင်း၊ ယင်း မလျော်သော အာရုံကိုပင်လျှင် မိမိ အာဝဇ္ဇန်းသို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါ၍ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် နှလုံးသွင်းခြင်း နှလုံး၌ထားခြင်းသည်လည်း **အယောနိသော မနသိကာရ**ပင် မည်၏။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၆၆-၆၇။)

တွေ့ကြုံရသော အာရုံတစ်ခု၌ သစ္စာ (၄)ပါးကို သိမှုနှင့် မလျော်အောင် မသင့်မတော် နှလုံးသွင်းမှုသည် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အသဒ္ဓမ္မသဝန = မသူတော်တရားကို နာကြားခြင်း၊ အကလျာဏမိတ္တ = မသူတော် တို့နှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းစသော ရှေးအကြောင်းများ အရင်းခံလျက်ပင် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစသည့် အကုသိုလ် တရားစုတို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းတရားတို့တွင် အယောနိသောမနသိကာရကို သီးခြားအကြောင်းတစ် ပါးအဖြစ်ဖြင့် ဆိုဖွယ်မလိုတော့သည် မဟုတ်ပါလောဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား -

အယောနိသော မနသိကာရဟူသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် ဇောဝီထိတွင် ပါဝင်သော အာဝဇ္ဇန်းတည်း။ (တဂ္ဂတိက သဘောတည်း စာမျက်နှာ-၄၅-၌ ပြန်ကြည့်ပါ။) ထိုအာဝဇ္ဇန်းက မသင့်မတော် နှလုံးသွင်းမှု = အယောနိသော မနသိကာရ ပြုလိုက်ပါမှ အကုသိုလ်ဇော ဖြစ်ရ၏။ ဤသို့လျှင် အယောနိသော မနသိကာရသည် အသဒ္ဓမ္မသဝန = မသူတော်တရားကို နာကြားခြင်း စသည့် အကြောင်းတရားတို့ကဲ့သို့ ဝေးသော အကြောင်းတရား

ကား မဟုတ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ရန် အလွန်နီးကပ်သော အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သီးခြားအကြောင်းတရား အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုရသည်။

ထို့ပြင် မသူတော်တို့၏ တရားကို နာကြားခြင်း စသော ရှေးအကြောင်းများသည် အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ရန် ဧကန်အကြောင်းတရားများ မဟုတ်ကြကုန်၊ မသူတော်တို့၏ တရားကို နာရသော်လည်း မသူတော်တို့နှင့် ပေါင်း ဖော်မိငြားသော်လည်း စဉ်းစားဉာဏ်ရှိသူမှာ ကုသိုလ် ဖြစ်နိုင်သေး၏။ ဇောဝီထိတစ်ခု ဖြစ်ခွင့် အလှည့် အကြိမ် ဆိုက်ရောက်လာပါမှ အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်လျှင်ကား ဧကန် အကုသိုလ်သာ ဖြစ်ရတော့သည်။ ဤသို့ အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ရန် ဧကန်အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်း အယောနိသောမနသိကာရကို သီးခြားအကြောင်း တစ်ပါး အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာတော်သည် ဖွင့်ပြတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

အာသန္နကာရဏတ္တာ အယောနိသောမနသိကာရဿ ဝိသုံ ဂဟဏံ ဧကန္တကာရဏတ္တာ စ။
(မူလဋီ-၁-၁၁၉။)

ယခုအခါ၌ “နောက်ဘဝမရှိ၊ မိဘတို့၌ ပြုအပ်သော ကောင်းမှု မကောင်းမှု ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး သည် မရှိ၊ ကံ-ကံ၏ အကျိုးမရှိ” - ဤသို့ စသော အယူဝါဒတို့သည် သဒ္ဓမ္မ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အသဒ္ဓမ္မတို့တည်း။ ထိုအသဒ္ဓမ္မကို ဟောပြောသော စကား၊ ရေးသားအပ်သော စာတို့ကို ကြားနာခြင်း ကြည့်ရှုခြင်း၌ ပင်ကိုယ်က သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူမှန် အခံဓာတ် ရှိနေသူတို့သည် ဗဟုသုတ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဟုတ်နိုင် မဟုတ်နိုင်ကို စဉ်းစားစား အားဖြင့်လည်းကောင်း ကြားနာကြ ကြည့်ရှုကြလျှင် ထိုကြားနာမှု ကြည့်ရှုမှုကြောင့်ကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မဖြစ်နိုင်သေးပါ။ သဒ္ဓမ္မကို ကောင်းစွာ နားမလည်သေးသူတို့ကား ထိုမှားယွင်းနေသည့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူဝါဒကို အမြတ်တနိုးထား၍လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာသဘောမျှမက ကျေကျေနပ်နပ် လက်ခံသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စဉ်းစားစိစစ်ခြင်း မရှိသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြားနာကြ ကြည့်ရှုကြ၏။ ထိုသို့ ကြားနာမှု ကြည့်ရှုမှုကြောင့် “ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးဟူသည် မရှိ”ဟု စွဲယူမိလျှင် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်များ ဖြစ်ကြရတော့၏။

ကောတူဟလမင်္ဂလာဒီပသုတ

လောက၌ - “အထူးအဆန်းတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာလျှင် ထိုအထူးအဆန်း အသစ်အဆန်းကို တွေ့ရ မြင်ရ ကြားရ နမ်းရ စားသောက်ရ တွေ့ထိရလျှင် မင်္ဂလာဖြစ်၍ ကောင်းကျိုးရတော့မည်”ဟု ယူဆခြင်းသည် ကံ-ဉာဏ်-ဝီရိယတို့၏ အကျိုးကို ပယ်ရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအယူ၌ အလေ့အလာများသူမှာ ကံ-ကံ၏ အကျိုးကို ပစ်ပယ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တတ်ပေသည်။

ယခုကာလ မြန်မာများ၏ - “ရက်ရာဇာနေ၌ ခရီးသွားလျှင် ကောင်းကျိုးရတတ်၏၊ ပြဿဒါးနေ၌ ခရီး သွားလျှင် ဘေးရန် ဖြစ်တတ်၏။” ဤသို့ စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်၍ ထားအပ်သော ရှေးစာများ၌ လေ့ကျက်ထား သူသည် ထိုနေ့ ထိုလ၌ ဆိုင်ရာအမှုကို ပြု၍ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးကို ရ၏ဟု ယူဆ၏။ ထိုအယူအဆ ကြောင့် - “ကံ-ဉာဏ်-ဝီရိယ အတွက် အကျိုးရခြင်းမဟုတ် ထိုနေ့၊ ရက်၊ အချိန်နာရီ၏ ကောင်းမှုကြောင့်သာ အကျိုးရသည်”ဟု အယူဖြစ်ကြောင်းများ၌ လေ့လာမှု၊ ကျက်မှတ်ထားမှု၊ ယုံကြည်စွဲလမ်းမှုများလျှင် ထိုသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ပစ်ပယ်တတ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တတ်ပြန်ပေသည်။ သို့သော် ဤသို့ လေ့လာ ပြီးနောက် “ထို ရက် လ အချိန်တို့က အကျိုးပေးဖို့ရန် အထောက်အကူမျှသာ”ဟု ယူဆ၍ ကံ-ဉာဏ်-ဝီရိယ၏ အစွမ်းကို မပယ်လျှင်ကား မိစ္ဆာအယူ မဖြစ်ပါ။ **အောင်စံမျိုးရေးချီးရက်၊ ငါးသားရွှေတောင် ရေကိုရှောင်၊ မွေးနေ့ သောကြာ တနင်္လာ ကေသာဆံပြတ် မပြုအပ်။** - ဤသို့ စသော အယူအဆတို့၌ လေ့လာလိုက်စားမှုများခြင်း တို့၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။

လောဘမူခိတ် (၈) မျိုး ရှုပုံခန့်
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ခိတ် (၄) မျိုး

၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

= သောမနဿဝေဒနာနှင့် အတူတကွဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော အသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

၂။ တိုက်တွန်းမှု ရှိသော သသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

အထက် စာမျက်နှာ (၂၁၃) စသည်၌ ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော သံယောဇဉ် (၁၀)ပါးတို့ကို ရေးသားတင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ယင်းသံယောဇဉ် (၁၀)ပါး ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ ရူပါရုံကိုအာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော မကောင်းအုပ်စု အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် စက္ခုဒွါရဝီထိနှင့် မနောဒွါရဝီထိ စိတ်+စေတသိက် = နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံစနစ်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းစနစ်ကိုပင် နည်းမှီ၍ ရုပ် (၂၈)ပါးလုံးကိုလည်း သိမ်းဆည်း ရှုပွားရန် ဖြစ်သည်။ ဓမ္မာရုံ အမည်ရသော ရုပ်တရားစုတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော မကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ရူပါရုံကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော လောဘဒိဋ္ဌိ ဦးဆောင်သည့် အကုသိုလ်ဇောဝီထိစိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံခန့်

၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။

၂။ ဣဋ္ဌဖြစ်သော = အလိုရှိအပ် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ရူပါရုံအရောင်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

၃။ ထိုရူပါရုံအရောင်က စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်တို့ကို ပြိုင်တူ ရိုက်ခတ်သောအခါ ထိုရူပါရုံအရောင်သည် စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်တို့၌ ပြိုင်တူ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ - စက္ခုဒွါရဝီထိနှင့် မနောဒွါရဝီထိ စိတ်အစဉ်များသည် ယင်းရူပါရုံကိုပင် အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။

၄။ ထိုဝီထိစိတ်တို့တွင် ပါဝင်သော ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းတို့က -

(က) သုဘ = တင့်တယ်၏ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ ယင်း ရူပါရုံအရောင်ကို သုဘဟု သာယာတပ်မက်နေသော လောဘ-ဒိဋ္ဌိ ဦးဆောင်သည့် စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိ နာမ်တရားစုတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။ တစ်နည်း ယင်းရူပါရုံအရောင်ကို ဣဋ္ဌ = ကောင်း၏ဟု ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ ယင်းရူပါရုံအရောင်ကို ဣဋ္ဌဟု သာယာတပ်မက်နေသော လောဘ-ဒိဋ္ဌိ ဦးဆောင်သည့် စက္ခုဒွါရဝီထိနှင့် မနောဒွါရဝီထိ နာမ်တရားစုတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်။ အလားတူပင် ယင်းရူပါရုံအရောင်ကို -

(ခ) နိစ္စ = မြဲ၏ဟုလည်းကောင်း၊

(ဂ) သုခ = ချမ်းသာ၏ဟုလည်းကောင်း၊

(ဃ) အတ္တဟုလည်းကောင်း - မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက -

အသီးအသီး ဆုံးဖြတ်ကြည့်ပါ။ နိစ္စဟုလည်းကောင်း သို့မဟုတ် သုခဟုလည်းကောင်း သို့မဟုတ် အတ္တဟုလည်းကောင်း အသီးအသီး ခံယူချက်မှားနေသော ဒိဋ္ဌိ ဦးဆောင်သည့် မနောဒွါရဝီရိယစိတ်အစဉ်များ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်သည်။

ရူပါရုံအရောင်ကို - နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘဟု အသိမှားမှုကား မောဟတည်း။ နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘ ဟု ခံယူချက်မှားမှုကား ဒိဋ္ဌိတည်း။ ယင်းရူပါရုံအရောင်ကို သာယာတပ်မက်မှုသဘောကား လောဘတည်း။

- ၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် - ပထမလောဘမူ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ပီတိ ပါဝင်သဖြင့် လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စု နာမ်တရား အလုံး (၂၀) ရှိ၏။
- ၂။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် - ဒုတိယလောဘမူ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ တိုက်တွန်းမှုရှိသဖြင့် ထိန-မိဒ္ဓ ပါဝင်ရကား (၂၀+၂ = ၂၂)လုံးသော နာမ်တရားစုတို့ ရှိကြ၏။

လောဘမူ ဒုတိယစိတ် . . .

ဤဒုတိယ လောဘမူစိတ်သည် အာရုံ (၆)ပါးတို့၌ ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းခြင်း သောမနဿရှိသည်ဖြစ်၍ လိုလားတပ်မက်မှု လောဘကို ဖြစ်စေလျက် “သတ္တဝါကောင် အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ်ကောင်” စသည်ဖြင့် “ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ” - စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်သော မိစ္ဆာအယူဖြင့် မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ပထမစိတ်တုန်းကကဲ့သို့ပင် အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ သို့သော်လည်း သသင်္ခါရိက ဖြစ်နေသည့်အတွက် တိုက်တွန်းမှု ပယောဂနှင့် တကွဖြစ်သော အာရုံ မနသိကာရ စသော အကြောင်း အပေါင်းကြောင့် အကြောင်း ဥပါယနှင့် တကွဖြစ်သော အာရုံ မနသိကာရ စသော အကြောင်းအပေါင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းကြောင့် -

အကြင်အခါ၌ အမျိုးကောင်းသားတစ်ဦးသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသော အမျိုးအနွယ်၏ သတို့သမီးကို လိုလားတောင့်တနေ၏။ ထိုသတို့သမီးရှင်တို့ကလည်း - “သင်တို့ဟာ ငါတို့အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသူတို့ပါ။ တို့နှင့် ဘာသာချင်း မတူကြပါ”ဟု ပြော၍ အမျိုးသမီးကို မပေးကြကုန်။ ထိုအခါဝယ် အခြား ဆွေမျိုးတို့က “သင်တို့ ဘာသာ အယူနှင့် ဆိုင်သောအမှုကို သင်တို့ပြုကြသလို ဤသတို့သားက ပြုလုပ်ပါလိမ့်မယ်”ဟု ပြောဆို၍ အမျိုးသမီးကို တောင်းကြပြန်၏။ အမျိုးသမီးကို ပေးလိုက်ကြသောအခါ ထိုအမျိုးသားသည် ထိုမိစ္ဆာအယူရှိသော ဘာသာခြား အမျိုးတို့နှင့် အတူတကွ တိတ္ထိဆရာကြီးတို့ထံသို့ ချဉ်းကပ်၏။ အစပိုင်း၌ကား ယင်း မိစ္ဆာအယူဝါဒဘာသာ အပေါ်၌ ယုံမှားသံသယ ရှိနေသေး၏။ ကာလကြာညောင်းလာသော အခါ၌ကား စိတ်ဓာတ်များ ပြောင်းလဲလာ၏။ - “ဤတိတ္ထိဆရာကြီးတို့၏ အမူအရာသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်၏ = မြတ်နိုးဖွယ် ကောင်းလှ၏” ဤသို့ တွေးခေါ်ကာ မိစ္ဆာအယူဝါဒကို နှစ်သက်သွား၏။ မိစ္ဆာအယူကို လက်ခံ စွဲယူလိုက်၏။ - ဤသို့ သဘောရှိသော အခါကာလမျိုး၌ ဤဒုတိယ အကုသိုလ်စိတ်ကို ရအပ်၏ဟု သိရှိပါလေ။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၆-၂၉၇။)

ဤ၌ကား ဣဋ္ဌ ဖြစ်သည့် ရူပါရုံကို - နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘဟု ဣဋ္ဌဟု စွဲယူမိအောင် မိမိကိုယ်ကို မိမိက တိုက်တွန်းရမှု သို့မဟုတ် သူတစ်ပါးတို့က တိုက်တွန်းရမှုကို အာရုံယူ၍ ရူပါ။

- ၃။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -
- = ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူတကွဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော အသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

၄။ တိုက်တွန်းမှု ရှိသော သသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

ဤစိတ် (၂) မျိုးကား ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။ သို့အတွက် ပီတိ မပါပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့်ကား ယှဉ်လျက် ပင်ရှိ၏။ သို့အတွက် စိတ်စေတသိက် အရေအတွက်မှာ (၁၉/၂၁) အသီးအသီး ဖြစ်သည်။ ရှုပ်စနစ်ကား ပထမစိတ် ဒုတိယစိတ်တို့နှင့် တူညီ၏။ ဤတွင် ဒိဋ္ဌိဂတသပ္ပယုတ်စိတ် (၄)မျိုး ပြီး၏။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် = ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော လောဘမူစိတ် (၄)မျိုး၏ ရှုကွက်ကို ဆက်လက်၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် စိတ် (၄) မျိုး

၅။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

= သောမနဿဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော စိတ်တစ်ခု

၆။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

= သောမနဿဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု ရှိသော စိတ်တစ်ခု

၇။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

= ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု မရှိသော စိတ်တစ်ခု

၈။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ်တစ်ခု -

= ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော တိုက်တွန်းမှု ရှိသော စိတ်တစ်ခု -

ဤ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်စိတ် (၄)မျိုး၌ မာနသည် ရံခါယှဉ်၍ ဖြစ်၏။ မာနသည် ကဒါစိ စေတသိက် = တစ်ရံ တစ်ခါသာ ဖြစ်လေ့ ယှဉ်လေ့ရှိသော စေတသိက် ဖြစ်သဖြင့် ဤစိတ် (၄)မျိုး၌ ရံခါသာ ယှဉ်ခြင်းဖြစ်၏။ မာန နှင့် ဒိဋ္ဌိတို့သည် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်နိုင်ကြသဖြင့် ဤဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်စိတ် (၄)မျိုး ၌ ဒိဋ္ဌိမယှဉ်ပေ။

၅။ အာရုံ (၆)ပါးတို့၌ ဝမ်းမြောက်လေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ လိုလားတပ်မက်မှု လောဘကို ဖြစ်စေလျက် “ငါ-သူ တစ်ပါး-ယောက်ျား-မိန်းမ-ပုဂ္ဂိုလ်-သတ္တဝါ-လူ-နတ်-ဗြဟ္မာ-အသက်ကောင်-လိပ်ပြာကောင်-ဝိညာဏ်ကောင်- အတ္တကောင် စသော နည်းဖြင့် မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်ဘဲ ဗိဿနိုးနတ်၏ တင့်တယ်စံပယ်ခြင်း စသော နတ်ပွဲ၊ လက်ဝှေ့ပွဲ၊ ဇာတ်ပွဲ၊ အငြိမ့်ပွဲ စသည်တို့ကို ကြည့်ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ နှစ်သက် မြတ်နိုးခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အဆိုကျော်တို့၏ အသံ၊ ဓမ္မကထိကတို့၏ အသံ စသည်ကို နားထောင်ခြင်း အစရှိသည်၌ လေ့ကျက်လိုက်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း မြတ်နိုးဖွယ် အနံ့ အရသာ အတွေ့ အထိ စသည်တို့ကို လိုက်စားသူ၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း အမှတ် (၅) ဖြစ်သော ဤသောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်သည် ဖြစ်၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၇။)

၆။ အထက်ပါ ဗိဿနိုးနတ်ပွဲ လက်ဝှေ့ပွဲ ကပွဲ စသည့် ပွဲလမ်းသဘင်တို့ကို ကြည့်ရှုရာဌာနဝယ် ပွဲကြည့်ပရိ သတ်တို့အတွက် ထိုင်ခုံများကို အဆင့်ဆင့် အနိမ့်အမြင့် တန်းထား၏။ အထက်အဆင့်တွင် ထိုင်လျက် ပွဲကြည့် သူတို့က တံတွေး ထွေးချသည် ဖြစ်စေ ခြေမှုန့် ခါချသည် ဖြစ်စေ၊ အောက်ဆင့်တွင် ထိုင်လျက် ပွဲကြည့်သူတို့က ထိုတံတွေး ခြေမှုန့်တို့ကို ရှောင်လွှဲဖို့ရန် အားထုတ်ကြရ၏။ သို့ရှောင်လွှဲဖို့ရန် အားထုတ်သောစိတ်ဖြင့် ရှောင်လွှဲ ရင်း အကြားအကြား၌ ပွဲကြည့်ရသူတို့၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း -

မင်း၏ မောင်းမမိသံများ ထွက်လာသောအခါ လာရောက် ကြည့်ရှုကြသည့် ပွဲကြည့်ပရိသတ်တွေ အလွန်များလှသဖြင့် ဆိုင်ရာအစောင့်အရှောက်တို့က လမ်းဖယ်ခိုင်းခြင်း လမ်းရှင်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ကြ၏။ ထိုသို့

လမ်းရှင်းသောအခါ ပွဲကြည့်ပရိသတ်တို့သည် ရုံးရုံး ရုံးရုံးနှင့် နောက်သို့ဆုတ်ကြ လမ်းဖယ်ပေးကြရသဖြင့် ပွဲကို ကောင်းကောင်း မကြည့်ရဘဲ ခပ်ဝေးဝေးမှ ထိုထို လူကြား သူကြား အပေါက်ဖြင့် ချောင်း၍ သို့မဟုတ် ခြေကို ထောက်၍ ကြည့်ကြရ၏။ ထိုသို့ မမြင့်တမြင့်ဖြင့် ပွဲကြည့်ရှုသူတို့၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း -

ဤသောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၇။) ဤစိတ် (၂) မျိုးကား သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။

၇။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် -

၈။ သသင်္ခါရိကစိတ်တို့ကား ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။ နည်းတူ သဘောပေါက်ပါလေ။

ဤအထက်ပါ လောဘမူစိတ် (၈)မျိုးဖြစ်ပုံ ရှင်းလင်းချက်တို့ကား လောဘမူစိတ်ဖြစ်ပုံကို နားလည်လွယ် စေရန် သမ္မုတိသစ္စာနယ်မှ ရှင်းလင်းချက်များပင် ဖြစ်၏။ ဤတွင် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်စိတ် ဖြစ်ပုံကို ပရမတ္ထသစ္စာနယ်မှ ဆက်လက် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်စိတ်တို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံစနစ်

၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ ဣဋ္ဌ ဖြစ်သော = အလိုရှိအပ် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ရူပါရုံအရောင်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။

၃။ ထိုရူပါရုံအရောင်သည် စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်တို့ကို ပြိုင်တူ ရိုက်ခတ်သော အခါ = ထိုရူပါရုံအရောင်သည် စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်တို့၌ ပြိုင်တူ ရှေးရှုကျ ရောက်လာသောအခါ = ထင်လာသောအခါ - စက္ခုဒွါရဝိသိနှင့် မနောဒွါရဝိသိစိတ်အစဉ်တို့သည် ယင်း ရူပါရုံကိုပင် အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။

၄။ ထိုဝိသိစိတ်တို့တွင် ပါဝင်သော - ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း-ဝုဋ္ဌော-မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းတို့က “ဤရုပ်ကလာပ်တို့၏ ရူပါရုံ အရောင်ကို ငါမို့ ရှုရတာ” - ဟု ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်ပါ။ နှလုံးသွင်းပါ။

အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် မိမိကိုယ်ကို မိမိ အထင်ကြီးနေသော မာန ဦးဆောင်နေသည့် လောဘ-မာန အုပ်စု အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သော စက္ခုဒွါရဝိသိ မနောဒွါရဝိသိတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေလိမ့် မည်။ ဇောအသီးအသီး၌ (၂၀/၂၂/၁၉/၂၁)လုံးသော နာမ်တရားစုတို့ အသီးအသီး ပါဝင်ကြ၏။ ယခင် လောဘ-ဒိဋ္ဌိ အုပ်စုတွင် ဒိဋ္ဌိပြုတ်၍ မာနဝင်လာခြင်း ဖြစ်၏။ သို့သော် မာန စေတသိက်သည် ရံခါသာ ယှဉ်တတ်သော ကဒါစိ စေတသိက်ဖြစ်သဖြင့် မာန မယှဉ်သော် ယင်းဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်စိတ်၌ (၁၉/၂၁/၁၈/၂၀)သော နာမ် တရားစုသာ အသီးအသီး ရှိပေလိမ့်မည်ဟု မှတ်ပါ။

ဤဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်ဟူသော လောဘမူစိတ် (၈)မျိုးတို့၌ သောမနဿဝေဒနာဖြစ်လျှင် ပီတိ ပါ၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်လျှင် ပီတိ မပါ။ သသင်္ခါရိက = တိုက်တွန်းမှုရှိလျှင် ထိန-မိဒ္ဓ ယှဉ်၏။ အသင်္ခါရိက = တိုက်တွန်းမှု မရှိလျှင် ထိန-မိဒ္ဓ မယှဉ်။

ဝိသိစိတ်အစဉ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော စိတ္တက္ခဏာတိုင်း၌ စိတ် စေတသိက် အရေအတွက်ကို ဇယားဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဇောတွင် ပီတိပါလျှင် သောမနဿဝေဒနာဖြစ်လျှင် သန္တရဏနှင့် တဒါရုံတို့၌လည်း ပီတိပါ

၍ သောမနဿဝေဒနာကိုပင် ချပြထားပါသည်။ ဇောတွင် ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဖြစ်၍ ပီတိမပါလျှင် သန္တိရဏနှင့် တဒါရုံတို့၌လည်း ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုပင် ချပြထားပါသည်။ ပီတိလည်း မပါပေ။

သို့သော် တဒါရုံမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဇောနှင့် ဝေဒနာချင်း တူညီသော်လည်း၊ မူလက ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူ၏ သန္တာန်ဝယ် - ဇော၌ ဒေါမနဿဝေဒနာဖြစ်လျှင် တဒါရုံ၌လည်း ဒေါမနဿ ဝေဒနာ မဖြစ်နိုင်သဖြင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာသာ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မူလက သောမနဿ ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူ ဖြစ်မှု အတိက္ကဋ္ဌာရုံဝယ် ဒေါသဇောနောင်၌ တဒါရုံ မကျနိုင်ဘဲ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အာဂန္တုက ဘဝင်သာ ကျနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္စိုင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့တွင် ပါဝင်တည်ရှိကြ သော နာမ်တရားတို့၏ အရေအတွက်မှာ အကောင်းအုပ်စုတွင် ဖော်ပြထားသော နာမ်တရား အရေအတွက်နှင့် ပုံစံတူပင် ဖြစ်သည်။ ဇော၌ရှိသော နာမ်တရား အရေအတွက်သာလျှင် အကောင်းအုပ်စုနှင့် မကောင်းအုပ်စုတို့ မတူညီကြပေ။

အထက် တဒါရုံဇယားတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လောဘမူဇော (၈)ခု နောင်၌ တဒါရုံ (၁၁)မျိုး၊ ဒေါသ မူဇော (၂)ခု နောင်၌ တဒါရုံ (၆)မျိုး၊ မောဟမူဇော (၂)ခု နောင်၌ တဒါရုံ (၁၁)မျိုး ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ ယင်း တဒါရုံ နာမ်တရားတို့၏ အရေအတွက်ကို အကောင်းအုပ်စုတွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်းသာ သိရှိပါလေ။

- (က) ကုဋ္ဌာရုံ၌ (အဟိတ်-သဟိတ်) ကုသလဝိပါက် တဒါရုံများ
- (ခ) အတိက္ကဋ္ဌာရုံ၌ (အဟိတ်-သဟိတ်) ကုသလဝိပါက် သောမနဿတဒါရုံများ
- (ဂ) အနိဋ္ဌာရုံ၌ အဟိတ် အကုသလဝိပါက် တဒါရုံများ
- (ဃ) သောမနဿဇောနောင်၌ သောမနဿတဒါရုံများ
- (င) ဥပေက္ခာဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံများ
- (စ) ဒေါသဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံများ အာဂန္တုကဘဝင်များ -

ဤသို့ စသည်ဖြင့် တဒါရုံများ၏ ထိုက်သလို ဖြစ်မှုကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော နည်းများကို မိုး၍ သိရှိပါလေ။

ဤဖော်ပြလတ္တံ့သော ဇယားတွင်ကား အသိဉာဏ် မရှုပ်ထွေးစေရန် ရည်သန်၍ အကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ အဟိတ် ကုသလဝိပါက်နှင့် အကုသလဝိပါက် တဒါရုံများကိုလည်း ချပြထားပါသည်။ မဟာဝိပါက် တဒါရုံများလည်း ကုဋ္ဌ-အတိက္ကဋ္ဌ စသော အာရုံသဘောသို့လိုက်၍ ကျနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ မဟာဝိပါက် တဒါရုံများသည်လည်း ဆိုင်ရာ အကုသိုလ်ဇောနောင်၌ ထိုက်သလို ကျခဲ့လျှင်လည်း အသင်ယောဂီ သူတော်ကောင်းသည် ရှုရင်းဖြင့် သဘောပေါက်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တဒါရုံ အကွက်တွင် (၃၄/၃၃) တို့ကား မဟာဝိပါက်တဒါရုံတည်း (၁၂)ကား အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောမနဿသန္တိရဏ တဒါရုံ - (၁၁)ကား ကုသလဝိပါက်+အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တဒါရုံတို့တည်းဟု အသီးအသီး မှတ်သား ပါ။ သို့သော် ဝီထိစဉ်တစ်ခု အတွင်း၌ တဒါရုံတစ်မျိုးသာ ကျနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤတွင် ဒေါသဇော မောဟ ဇော ပြဇာန်းသော စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံကို အကျဉ်းချုပ်၍ ဆက်လက် ဖော်ပြ အပ်ပါသည်။

ဒေါသဇော အုပ်စု ရှုပ်စနစ်

- ၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ အနိဋ္ဌဖြစ်သော ရူပါရုံအရောင်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
- ၃။ ထိုရူပါရုံအရောင်က စက္ခုဒွါရနှင့် မနောဒွါရတို့၌ ပြိုင်တူ ရိုက်ခတ်လာသောအခါ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ ထိုရူပါရုံအရောင်ကို အနိဋ္ဌ အဖြစ် နှလုံးသွင်းလိုက်ပါက အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဒေါသပြဓာန်းသော စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိများ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေလတ္တံ့။

အနိဋ္ဌဖြစ်သော ရူပါရုံကို မနှစ်သက်သော် ဒေါသထွက်သော် - ပဋိယ သံယောဇဉ် ဖြစ်၏ = **ဒေါသ**အုပ်စု နာမ်တရားများဖြစ်၏။ ဇော၌ (၁၈/၂၀)သော နာမ်တရားများတည်း။

“ဤရူပါရုံအရောင်ကို ငါမှတစ်ပါးသော သူတို့သည် မရရှိကြပါကုန်မူကား ကောင်းလေစွ”ဟု နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ အယောနိသောမနသိကာရဖြစ်၏။ ဤသို့ ငြိစွစောင်းမြောင်းသော စိတ်ဓာတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ကုဿာသံယောဇဉ် ဖြစ်၏။ **ဒေါသ-ဣဿာ** နာမ်တရားစုတို့တည်း။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၉/၂၁)လုံးကုန်သော နာမ်တရားစုတို့တည်း။

ယင်းရူပါရုံအရောင်ကိုပင် သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံရအောင် နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ အယောနိသောမနသိကာရပင်တည်း။ မစ္ဆရိယသံယောဇဉ် ဖြစ်၏။ **ဒေါသ-မစ္ဆရိယ** နာမ်တရားစုများပင်တည်း။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၉/၂၁)လုံးကုန်သော နာမ်တရားစုတို့တည်း။

စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခုကို ပြိုင်တူထင်အောင် ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပြီးနောက် မိမိဖျက်ဆီးမိခဲ့သော ရူပါရုံအရောင်ကို (သူတစ်ပါး၏ အကျိုးအရောင် ပျက်အောင် မင်ဖြင့် တို့ဖူးခဲ့သော် ထိုအကျိုးအရောင်ကို) လှမ်းအာရုံယူ၍ - “ငါပြုမိတာ မှားပြီ”ဟု နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ **ဒေါသ-ကုက္ကုစ္ဆ** နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာလတ္တံ့။

တစ်ဖန် ပန်းအရောင်လှနေတုံး ဘုရား မလှူလိုက်ရ၍ စိတ်မကောင်းဖြစ်မိသော် ထိုရူပါရုံ ပန်းအရောင်ကို အာရုံယူ၍ “မှားပေါ့”ဟု နှလုံးသွင်းကြည့်ပါ။ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှု **ကုက္ကုစ္ဆ**အုပ်စု နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာလတ္တံ့။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၉/၂၁)လုံးသော နာမ်တရားစုတည်း။

မောဟ အုပ်စု နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းပုံ

စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခုကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပြီးလျှင် စိတ်မငြိမ်မသက် ဖြစ်နေကျ စိတ်ပျံ့လွင့်နေကျ ရူပါရုံအရောင်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူလိုက်သောအခါ စိတ်ပျံ့လွင့်သော် **ဥဒ္ဓစ္ဆ**အုပ်စု နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာလတ္တံ့။ ဇောအသီး အသီး၌ (၁၆)လုံးစီသော နာမ်တရားစုတည်း။

ဒွါရနှစ်ခုကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ရူပါရုံအရောင်ကို လှမ်းအာရုံယူ၍ “ဤရူပါရုံအရောင်သည် -” သတ္တလေလော = အတ္တလေလော, သတ္တ၏ ဥစ္စာလော = အတ္တ၏ ဥစ္စာလော, = အတ္တ၏ အရောင်လေလော”ဟု နှလုံးသွင်းပါ။ အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ဤသို့ ယုံမှားသံသယ ရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇဉ် = **ဝိစိကိစ္ဆာ** နာမ်တရားစုဖြစ်၏။ ဇောအသီးအသီး၌ (၁၆)လုံးသော နာမ်တရားစုတို့ ပါဝင်ကြ၏။

ရူပါရုံ = အရောင်လိုင်း - မကောင်းအုပ်စု အကုသိုလ်ဇာဝိထိ ဇယား

	စက္ခုဒွါရဝိထိ								မနောဒွါရဝိထိ		
မှီရာဝတ္ထုရုပ်	ဟဒယ = ၅၄	စက္ခု = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	= ၅၄	= ၅၄	= ၅၄	= ၅၄
	ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း	စက္ခုဝိညာဏ်	သမ္ပဋိစ္စိုင်း	သန္တိရဏ	ဝုဋ္ဌော	ဇော (၇)	တဒါရုံ (၂)	ဘဝင်	မနောဒွါ- ရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇)	တဒါရုံ (၂)
၁။ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ	၁၁	၈	၁၁	၁၂	၁၂	၂၀	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁	၃၄	၁၂	၂၀	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁
၂။ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ	။	။	။	၁၁	။	၁၉	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁	။	။	၁၉	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁
၃။ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ	။	။	။	၁၂	။	၂၂	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁	။	။	၂၂	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁
၄။ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ	။	။	။	၁၁	။	၂၀	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁	။	။	၂၀	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁
၅။ လောဘ-မာန	။	။	။	၁၂	။	၂၀	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁	။	။	၂၀	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁
၆။ လောဘ-မာန	။	။	။	၁၁	။	၁၉	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁	။	။	၁၉	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁
၇။ လောဘ-မာန	။	။	။	၁၂	။	၂၂	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁	။	။	၂၂	၃၄/၃၃/၁၂/၁၁
၈။ လောဘ-မာန	။	။	။	၁၁	။	၂၀	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁	။	။	၂၀	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁
၉။ ဒေါသ	။	။	။	၁၁	။	၁၈	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁	။	။	၁၈	၃၃/၃၂/၁၁/၁၁
၁၀။ ဒေါသ	။	။	။	၁၁	။	၂၀	။	။	။	၂၀	။
၁၁။ ဒေါသ-ဣဿာ	။	။	။	၁၁	။	၁၉	။	။	။	၁၉	။
၁၂။ ဒေါသ-ဣဿာ	။	။	။	၁၁	။	၂၀	။	။	။	၂၀	။
၁၃။ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ	။	။	။	၁၁	။	၁၉	။	။	။	၁၉	။
၁၄။ ဒေါသ-မစ္ဆရိယ	။	။	။	၁၁	။	၂၀	။	။	။	၂၀	။
၁၅။ ဒေါသ-ကုက္ကစ္စ	။	။	။	၁၁	။	၁၉	။	။	။	၁၉	။
၁၆။ ဒေါသ-ကုက္ကစ္စ	။	။	။	၁၁	။	၂၀	။	။	။	၂၀	။
၁၇။ ဥဒ္ဓစ္စ	။	။	။	၁၁	။	၁၆	။	။	။	၁၆	။
၁၈။ ဝိစိကိစ္ဆာ	။	။	။	၁၁	။	၁၆	။	။	။	၁၆	။

မှတ်ချက် - ဒေါသ-ကုက္ကစ္ဆ၌ ပြုပြီးဒုစရိုက်ကို အာရုံယူ၍ (၂) ချက်၊ မပြုလိုက်မီသော သုစရိုက်ကို အာရုံယူ၍ (၂) ချက်၊ ပေါင်း (၄) ချက် ရှုပါ။

ရုဇ္ဈန - ဒုဿန - မုယုန သဘော

တတ္ထ ပဌမဇဝနေပိ “အယံ ကုတ္တိ၊ အယံ ပုရိသော”တိ ရုဇ္ဈနဒုဿနမုယုနဝသေန အာလောကိတဝိလောကိတံ န ဟောတိ၊ ဒုတိယဇဝနေပိ ။ ပ ။ သတ္တမဇဝနေပိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၄၁။)

ပဌမဇဝနေပိ ။ ပ ။ န ဟောတိတိ ကုဒ် ပဉ္စဝိညာဏဝိသိယံ ကုတ္တိပုရိသောတိ ရုဇ္ဈနာဒီနံ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ အာဝဇ္ဇနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာနံ အယောနိသော အာဝဇ္ဇနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝသေန ကုဋေ ကုတ္တိရူပါဒိမ္ပိ လောဘော၊ အနိဋ္ဌေ စ ပဋိဃော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မနောဒွါရေ ပန ကုတ္တိပုရိသောတိ ရုဇ္ဈနာဒီ ဟောတိ။ (မူလဋီ-၂-၁၈၁။)

ယာနိ ပနေတာနိ စက္ခုဒွါရေ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနပရိယောသာနာနိ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တာနိ သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇန္တိ၊ အညမညံ န ပဿန္တိတိ ကုတ္တရာနိ တာဝကာလိကာနိ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ယထာ ဧကသ္မိံ ယရေ သဗ္ဗေသု မာနသကေသု မတေသု အဝသေသဿ ဧကကဿ တင်္ခဏညေဝ မရဏဓမ္မဿ န ယုတ္တာ နစ္စဂီတာဒိသု အဘိရတိ နာမ။ ဧဝမေဝ ဧကဒွါရေ သသမ္ပယုတ္တေသု အာဝဇ္ဇနာဒိသု တတ္ထ တတ္ထေဝ မတေသု အဝသေသဿ တင်္ခဏညေဝ မရဏဓမ္မဿ ဇနဿာပိ ရုဇ္ဈနဒုဿနမုယုနဝသေန အဘိရတိ နာမ န ယုတ္တာတိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၄၁-၃၄၂။)

တတ္ထာယံ ပဝတ္တိက္ကမော - ပဉ္စဒွါရေ ရူပါဒိအာရမ္မဏေ အာပါထဂတေ နိယမိတာဒိဝသေန ကုသလာ-ကုသလဇဝနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘဝံ ဩတိဏ္ဏေ မနောဒွါရိကဇဝနံ တံယေဝါရမ္မဏံ ကတွာ ဘဝံ ဩတရတိ၊ ပုန တသ္မိံ ယေဝ ဒွါရေ “ကုတ္တိပုရိသော”တိအာဒိနာ ဝဝတ္ထပေတွာ ဇဝနံ (ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ) ဘဝံ ဩတရတိ။ ပုန ဝါရေ ပဿာဒရုဇ္ဈနာဒိဝသေန ဇဝနံ ဇဝတိ။ ပုန ယဒိ တံ အာရမ္မဏံ အာပါထံ အာဂစ္ဆတိ၊ တံသဒိသမေဝ ပဉ္စဒွါရာဒိသု ဇဝနံ တဒါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနကံ သန္ဓာယ “ဧဝမေဝ ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒိသု ဥပ္ပဇ္ဇေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဝုတ္တန္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အယံ ပန ဥက္ကဋ္ဌနယော ပရိစိတာရမ္မဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော၊ အပရိစိတေ အန္တရန္တရာ ပဉ္စဒွါရေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တဒနရူပံ မနောဒွါရေပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ။ ဒွါရဘဝင်္ဂီဒီနံ ဇဝနေန သမ္ပန္နော ဧကသန္တတိ-ပရိယာပန္နတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (အနုဋီ-၁-၂၀၀။)

ဒိသ္မာတိ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိသ္မာ။ ကုဒ္ဓန္တ ဒုတိယ တတိယမနောဝိညာဏဝိသိယော စက္ခုဝိညာဏဝိသိယာ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ (မဏိမဇူ။)

စိတ္တဿ ပန လဟုပရိဝတ္တိတာယ စက္ခုဝိညာဏဝိသိယာ အနန္တရံ မနောဝိညာဏေန ဝိညာတမ္ပိ စလနံ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌိ ဝိယ မညန္တိ အဝိသေသဝိဒုနော။ (မူလဋီ-၁-၇၂-၇၃။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၏ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူချက်အရ - ပဉ္စဒွါရဝိသိယံ = ပဉ္စဝိညာဏဝိသိယံ၌ “ဤသူကား ယောက်ျား ဤသူကား မိန်းမ” - ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိရှိ၍ ရုဇ္ဈန = တပ်မက်ခြင်း၊ ဒုဿန = ပြစ်မှားခြင်း၊ မုယုန = တွေဝေခြင်း = အာရုံ၏ ပရမတ္ထသဘောမှန်ကို မသိခြင်း - ဟူသော လောဘ-ဒေါသ-မောဟတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်ကား မဟုတ်ပေ။

- ၁။ **နိယမိတ** - “ငါသည် အကုသိုလ်ကိုသာ ပြုသင့်၏”ဟု အကုသိုလ်ကို ပြုခြင်း၌ မိမိစိတ်ကို သတ်မှတ်ထားခြင်း၊
- ၂။ **ပရိကာမိတ** - ကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းမှ စိတ်ကို ဆုတ်နစ်စေလျက် အကုသိုလ်ကို ပြုခြင်း၌သာလျှင် စိတ်ဓာတ်ကို ညွှတ်ကိုင်းထားခြင်း၊

၃။ သမုဒါဓာရ - အကုသိုလ်ကို အမြဲမပြတ် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့်စိတ်၏ အကုသိုလ်၌ အလေ့အကျက်များခြင်း၊

၄။ အာဘူဒိတ -

(က) ဘုရား အစရှိသော သူတော်သူမြတ်တို့ရှိရာ သင့်တင့်လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ်သော ပတိရူပဒေသ၌ မနေထိုင်ရခြင်း၊

(ခ) မသူတော်တို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခွင့် မရရှိခြင်း၊

(ဂ) မသူတော်တို့၏ တရားကို နာကြားခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို နာကြားခွင့် မရခြင်း၊

(ဃ) ရှေးက ပြုခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ရှိခြင်းဟူသော ပုဗ္ဗေစကတပုညတာစက်၏ ချို့တဲ့နေခြင်း -

ဤသို့ စသော အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယ အကြောင်းတို့ကြောင့် အာရုံတစ်ခုနှင့် တွေ့ကြုံရာဝယ် ယင်းအာရုံကို နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်ဘဲ နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘ ဣဋ္ဌ စသည်ဖြင့် နည်းမှားလမ်းမှား နှလုံးသွင်းခြင်း (= အယောနိသော မနသိကာရ)၊ ဤသည်တို့ကား အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် အကြောင်းတရားတို့တည်း။

ပဉ္စဒွါရဝိထိတို့ဝယ် ဆိုင်ရာဒွါရတို့၌ ဆိုင်ရာအာရုံတို့ ရှေးရှုကျရောက်လာရာဝယ် ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းနှင့် ဝုဋ္ဌောတို့က အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်ခဲ့သော် နှလုံးသွင်းမှားခဲ့သော်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်သော၊ အကုသိုလ်ဖြစ်အောင်သာ နည်းမှားလမ်းမှား နှလုံးသွင်းတတ်သော ယင်းအာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဝုဋ္ဌောတို့၏ ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်မှု စွမ်းအားကြောင့် ဣဋ္ဌ ဖြစ်သော အမျိုးသွီးရူပါရုံ စသည်၌ လောဘ၊ အနိဋ္ဌ ဖြစ်သော အမျိုးသွီးရူပါရုံ စသည်၌ စိတ်ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု ပဋိယ = ဒေါသ - ကား ဖြစ်၏။ (သို့သော် ယောက်ျား မိန်းမ စသည်ဖြင့် အဖြူအဝါ စသည်ဖြင့် သိ၍ ဖြစ်သည်ကား မဟုတ်။) မနောဒွါရဝိထိ၌ကား အမျိုးသွီး အမျိုးသားဟု သိ၍ ရဇ္ဇန = တပ်မက်ခြင်း၊ ဒုဿန = ပြစ်မှားခြင်း စသည်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (မူလဋီ-၂-၁၈၁)

စက္ခုဒွါရ၌ ဝုဋ္ဌောတိုင်အောင်သော စိတ်တို့သည် ယှဉ်ဖက်စေတသိက် သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကြ၍ ထိုထို ဖြစ်ဆဲဓဏမှာပင်လျှင် ချုပ်ပျက်သွားကြကုန်၏။ ယင်းသို့ ချုပ်ပျက်ကုန်သော် တစ်ဝိထိအတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်သော ထိုဓဏမှာပင် ချက်ချင်း ဖြစ်ပြီးက ပျက်ခြင်း သေခြင်း သဘောရှိသော ဇော၏လည်း ထိုအာရုံကို တပ်မက်ခြင်း ပြစ်မှားခြင်း တွေဝေခြင်း ရဇ္ဇန ဒုဿန မုယုန- ၏ အစွမ်းဖြင့် မွေ့လျော်ခြင်း မည်သည် မဖြစ်သင့်ပေ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၄၁-၃၄၂။) ဖြစ်စဉ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

ပဉ္စဒွါရ၌ ရူပါရုံစသော အာရုံသည် ရှေးရှုကျရောက်ခြင်း ထင်ခြင်းသို့ ရောက်လာလတ်သော် - နိယမိတ - “ငါသည် ကုသိုလ်ကိုသာ ပြုလုပ်သင့်၏။ ငါသည် အကုသိုလ်ကိုသာ ပြုလုပ်သင့်၏” - ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း စသော ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်းတရား အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်းတရား စသည်တို့၏ စွမ်းအားကြောင့် ကုသိုလ်ဇော သို့မဟုတ် အကုသိုလ်ဇောတို့သည် ဖြစ်ကြပြီးနောက် ဘဝင်သို့ သက်ရောက်လတ်သော် ထိုဘဝင်၏ နောင်၌ မနောဒွါရိကဇောဝိထိသည် ထိုအာရုံကိုပင် အာရုံပြု၍ ဘဝင်သို့ သက်ပြန်၏။ (ဤစကားရပ်တို့ကား ၁- ပဉ္စဒွါရဝိထိနှင့် ၂- ဒုတိယ တဒနုဝတ္ထက မနောဒွါရဝိထိ ၃- တတိယ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိထိတို့ကို ပြ၏။)

တစ်ဖန် ထိုမနောဒွါရ၌ပင်လျှင် “အမျိုးသွီး အမျိုးသား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားပြီးနောက် ဇောစောလျက် ဘဝင်သို့ သက်ပြန်၏။ ၄- စတုတ္ထ မနောဒွါရဝိထိတည်း။

နောက်တစ်ကြိမ် မနောဒွါရဝိထိ အလှည့်၌ကား ထိုအာရုံကို -

၁။ ကြည်ညိုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကုသိုလ်ဇော စော၏။ သို့မဟုတ်

၂။ ထိုအာရုံကို တပ်မက်ခြင်း = ရဇ္ဇန စသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အကုသိုလ်ဇော စော၏။

(၅- ပဉ္စမ မနောဒွါရဝိထိတည်း။) (အနုဋီ-၁-၂၀၀။)

ဤစကားစဉ်အရ - ရူပါရုံတစ်ခုက စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရတို့၌ ရှေးရှုကျရောက်လာရာ ထင်လာရာဝယ် -

- ၁။ ရူပါရုံကို အာရုံပြုသော စက္ခုဒွါရီရိယံ -
- ၂။ ယင်းစက္ခုဒွါရီရိယံ၏ အာရုံဖြစ်သော အတိတ်ရူပါရုံကိုပင် ဆက်လက်၍ အာရုံပြုသော တဒနုဝတ္ထက (တဒနုဝတ္တိက) မနောဒွါရီရိယံ တစ်ဝီရိယံ -
- ၃။ ယင်းစက္ခုဒွါရီရိယံ၊ တဒနုဝတ္ထက မနောဒွါရီရိယံတို့ဖြင့် မြင်အပ်ပြီးသော အတိတ်ရူပါရုံကိုပင် ညို၏ ဝါ၏ ပြာ၏ နက်၏ စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားနိုင်သော သုဒ္ဓမနောဒွါရီရိယံ တစ်ဝီရိယံ -
- ၄။ ယင်း (၃)ဝီရိယံတို့ဖြင့် မြင်အပ် သိအပ် ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသော ရူပါရုံကို စွဲ၍ “ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး စသည်တည်း” - ဟု အမှတ်အသား သင်္ကေတ ရှိဖူးသည်နှင့် လျော်စွာ ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး စသော အတ္ထ ပညတ်ကို သိသော သုဒ္ဓမနောဒွါရီရိယံ တစ်ဝီရိယံ -
- ၅။ ယင်းရူပါရုံ၏ ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုးစသော အတ္ထပညတ်တို့တွင် တစ်ခုခုကို (ယောက်ျားကို သို့မဟုတ် မိန်းမကို သို့မဟုတ် အိုးကို သို့မဟုတ် ပုဆိုးကို) အာရုံပြု၍ သုဒ္ဓမနောဒွါရီရိယံ တစ်ဝီရိယံကျပြန်၏။

ဤပဉ္စမမြောက် မနောဒွါရီရိယံကျမှ (ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်လျှင်) ကြည်ညိုခြင်း၊ (အယောနိသော မနသိကာရ ဖြစ်လျှင်) တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း မုန်းတီးခြင်း စသည်ဖြစ်၏။ ဤကား ဆရာစဉ်ဆက် သင်ကြား ပို့ချရိုး ဝါစာနာမဂ္ဂအတိုင်း ဖော်ပြခြင်းတည်း။ (မိုင်းခိုင်းဆရာတော်၏ - ဝီထိပုံ-ဘုံစဉ်-ဆန်းပုံ-သိမ်ပုံကျမ်း-၂၆-၂၇ တို့၌ ကြည့်ပါ။)

စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ = စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် ရူပါရုံကို မြင်၍ - ဤသို့သော ဒေသနာတော်တို့၌ ဒုတိယ မနောဝိညာဏီရိယံ (= မနောဒွါရီရိယံ) တတိယ မနောဝိညာဏီရိယံတို့ကို စက္ခုဝိညာဏီရိယံ၌ စုပေါင်း၍ ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပေသည်။ (မဏိမဇ္ဈ။)

စိတ်တို့၏ အလွန်လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏီရိယံ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ကုန်သော မနောဒွါရီရိယံတို့ဖြင့် ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး စသော အတ္ထပညတ်ကို သိမှု၊ ကြည်ညိုခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ပြစ်မှားခြင်း စသည် ဖြစ်မှုကို ပရမတ္ထဉာဏ်ပညာမျက်စိ မရှိကြကုန်သော စက္ခုဝိညာဏီရိယံနှင့် မနောဒွါရီရိယံတို့၏ ထူးထွေကွဲပြားမှုကို ခွဲခြားမသိနိုင်ကြကုန်သော = အဝိသေသဝိဒ္ဓ အမည်ရကုန်သော ပုထုဇနံ ငမိုက်သားတို့သည်ကား စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် (= မျက်စိဖြင့်)ပင် ယင်း ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး စသည်တို့ကို မြင်သကဲ့သို့ အောက်မေ့မှတ်ထင်ကြကုန်၏။ (မူလဋီ-၁-၇၂-၇၃။)

အမှန်စင်စစ်မှာမူ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မနောဒွါရီရိယံ (= မနောဝိညာဏီရိယံ)တို့ဖြင့်သာ ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး - စသော အတ္ထပညတ်ကိုလည်း သိ၏။ ပဉ္စမ မနောဒွါရီရိယံကျမှသာလျှင် ကြည်ညိုခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ပြစ်မှားခြင်း စသည် ဖြစ်၏ဟု မှတ်သားပါလေ။

နောက်ထပ်တစ်ဖန် အကယ်၍ ထိုရူပါရုံသည် စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရတို့၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသည် ထင်လာသည် ဖြစ်အံ့၊ နည်းတူပင်လျှင် စက္ခုဝိညာဏီရိယံ တစ်ဝီရိယံနှင့် မနောဝိညာဏီရိယံ လေးဝီရိယံတို့သည် ထပ်၍ ဖြစ်ကြပြန်ကုန်၏။ ဤစကားကား အလွန်ဆုံးကို ပြောဆိုသော ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းတည်း။ ဤသို့ စက္ခုဝိညာဏီရိယံ တစ်ဝီရိယံ၊ မနောဝိညာဏီရိယံ လေးဝီရိယံ ဖြစ်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုသော ဤနည်းကို လေ့ကျက်အပ်ပြီးသော အလေ့အလာများနေသော ကျက်စားနေကျ အာရုံကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုခြင်းသာဖြစ်၏။ လေ့ကျက်မှု နည်းပါးသည့် ကျက်စားနေကျ မဟုတ်သော အာရုံ၌ကား ကြိုးကြားကြိုးကြား၌ ပဉ္စဒွါရီရိယံဖြစ်၍ ထိုပဉ္စဒွါရီရိယံနှင့်

လျော်သော မနောဒွါရဝိသိလည်း ဖြစ်၏ဟု သိပါလေ။ ဒွါရ ဘဝင် စသည်တို့၏ ဇောနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိနေခြင်း မှာ ရုပ်နာမ် သန္တာန်အစဉ်တစ်ခုတည်း၌ အကျိုးဝင်နေသောကြောင့်ဟု မှတ်သားပါလေ။ (အနုဋီ-၁-၂၀၀။)

ဤအနုဋီကာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ စက္ခုဝိညာဏဝိသိတစ်ခု၏ အခြားမဲ့၌ မနောဝိညာဏဝိသိများ အနည်း အများ ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ မနောဝိညာဏဝိသိတို့၏ အကြားအကြား၌လည်း စက္ခုဝိညာဏဝိသိ စသည့် ပဉ္စ ဝိညာဏဝိသိတို့သည် ဒွါရ အာရုံ တိုက်ဆိုင်မှု စသော အကြောင်းတို့ကို အခြေခံ၍ ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏ဟု မှတ်သားပါ။ သောတဝိညာဏဝိသိ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ သဘောပေါက်ပါလေ။

အထူးသဖြင့် ယခုကဲ့သို့ ရုပ်နာမ် ပရမတ်တရားတို့ကို အာရုံယူ၍ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းနေသော အပိုင်း၌ကား ပဉ္စဒွါရဝိသိတစ်ခု၏ နောင်ဝယ် မနောဒွါရဝိသိများသည် ဝိသိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားတွင် ဘဝင် များခြားလျက် ဝိသိပေါင်းများစွာလည်း ဖြစ်နိုင်သည်သာဟု မှတ်သားပါလေ။ ပရမတ်သက်သက်ကို အာရုံယူ နေသော ဝိသိတို့ကို အထူးဆိုလိုသည်။ ယင်းရူပါရုံကို နိစ္စဟု သုခဟု အတ္တဟု သုဘဟု ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိမှုမှာ မနောဒွါရဝိသိတို့နှင့်သာ အထူးသက်ဆိုင်၏။ ပဉ္စဒွါရဝိသိတို့၌ကား ယင်းရူပါရုံ စသည်ကို အာရုံယူ၍ ဣဋ္ဌရူပါရုံ ၌ တပ်မက်ရုံမျှ အနိဋ္ဌရူပါရုံ၌ ပြစ်မှားရုံမျှ၊ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မမြင်ရာ၌ တွေဝေရုံမျှသာ ဖြစ်သည်။ သို့ အတွက် နိစ္စ သုခ အတ္တ စသည်ဖြင့် သိမှုကို မနောဒွါရဝိသိတို့၌သာ ရှုပါလေ။

သဒ္ဓိ ပဌမစိတ္တေန၊ တီတံ ဒုတိယစေတသာ။

နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္တံ စတုတ္ထစေတသာ။

သဒ္ဓေတိ သဒ္ဓိ သုဏန္တဿ ဧကမေကံ သဒ္ဓိ အာရဗ္ဗ ပစ္စုပ္ပန္နာတိတာရမ္ပဏာဝသေန ဒွေ ဒွေ ဇေနဝါရာ ဟောန္တိ။ တတော သဒ္ဓသမုဒါယမာရဗ္ဗ ဧကော၊ တတော နာမပဏ္ဏတ္တိမာရဗ္ဗ ဧကောတိ ဧဝံ သဒ္ဓသမုဒါရမ္ပဏာယ ဇေနဝိတိယာ အနန္တရနာမပဏ္ဏတ္တိ ပါကဋ္ဌာ ဟောတိ။ တတော ပရံ အတ္တာဝဗောဓော။ (အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာ။)

အက္ခရာ အသံ - တစ်လုံးရှိသော သဒ္ဓါရုံ

ဂေါ = နွား - ဟူသော အက္ခရာတစ်လုံးသာ ရှိသော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံကို ကြားရာ၌ -

၁။ ဂေါ = နွား - ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံကို သိသော ပထမ သောတဒွါရဝိသိ -

၂။ ယင်းသောတဒွါရဝိသိဖြင့် သိပြီးသော အတိတ်သဒ္ဓါရုံကို သိသော ဒုတိယ တဒနုဝတ္ထက မနောဒွါရဝိသိ (ဂေါ = နွားဟူသော အသံကို ဆိုလိုသည်။)

၃။ ဂေါ = နွားဟူသော အမည်နာမပညတ်ကို သိသော တတိယ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိသိ

၄။ နွားခြပ် အတ္တပညတ်ကို အာရုံပြုသော စတုတ္ထ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိသိ -

၅။ ဂေါ = နွားဟူသော သဒ္ဓါရုံ နာမပညတ် သို့မဟုတ် နွားခြပ်ဟူသော အတ္တပညတ်ကို အာရုံပြုသော ပဉ္စမ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိသိ -

ဤပဉ္စမဝိသိသို့ ရောက်ရှိမှ နွားဟု သိ၍ ကြည်ညိုခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း စသည် ဖြစ်၏။

အက္ခရာ နှစ်လုံး ရှိသော သဒ္ဓါရုံ

ပဋေ = ပုဆိုး

အက္ခရာနှစ်လုံး ရှိသော ပဋေ စသော သဒ္ဓါရုံတို့၌ -

- ၁။ ပ - ကို အာရုံပြု၍ သောတဒ္ဓါရ တစ်ဝီထိ -
- ၂။ တဒနုဝတ္ထက မနောဒ္ဓါရ တစ်ဝီထိ -
- ၃။ ဋ - ကို အာရုံပြု၍ သောတဒ္ဓါရ တစ်ဝီထိ -
- ၄။ တဒနုဝတ္ထက မနောဒ္ဓါရ တစ်ဝီထိ -
- ၅။ ထိုနောင် ပဋ = ပုဆိုးဟူသော အက္ခရာ (၂)လုံးပေါင်းကို အာရုံပြု၍ သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရ တစ်ဝီထိ -
- ၆။ ထိုနောင် ပဋ = ပုဆိုးဟူသော အမည်နာမပညတ်ကို အာရုံပြု၍ သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရ တစ်ဝီထိ -
- ၇။ ထိုနောင် ပဋ = ပုဆိုးခြပ် အတ္ထပညတ်ကို အာရုံပြု၍ သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရ တစ်ဝီထိ -

ဤသို့လျှင် ပဋ = ပုဆိုးဟူသော အသံကို ကြားရာ၌ ဝီထိပေါင်း (၇)ခုရှိမှ လူတို့ ဝတ်ဆင်သော ပုဆိုးခြပ် ဟူသော အနက်ကို သိ၏။ ဤသို့ (၄)ဝီထိ (၅)ဝီထိ စသည် ကျပုံကား ဝိညတ်ရုပ် အလိုအဓိပ္ပါယ်တို့ကို သိခြင်း နှင့် မစပ်သော ဝီထိကျပုံတည်း။ အက္ခရာများရာတို့၌ နည်းမှီး၍ သိလေ။

လက်-ခြေ စသည် လှုပ်ပြရာ၌

လက်-ခြေ-ဦးခေါင်း လှုပ်၍ပြခြင်း စသည်တို့၌ -

- ၁။ လှုပ်သော လက်-ခြေ စသည်၌ တည်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ရှေးဦးစွာ စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၂။ ထိုနောင် ယင်းအတိတ်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ တဒနုဝတ္ထက မနောဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၃။ ထိုနောင် ယင်းအတိတ်ရူပါရုံကို အညို အရွှေ စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်တတ်သော တတိယ သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရ-ဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၄။ ထိုနောင် ဝိညတ်ကို သိသော (လက်လှုပ်မှု စသည်ကို သိသော) စတုတ္ထ မနောဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၅။ ထိုနောင် ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအမှုကို ပြုစေလို၏ဟု ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုကို (ဘာဝကို) သိသော ပဉ္စမ မနောဒ္ဓါရဝီထိ ဖြစ်သည်။

ဝစီဝိညတ်သံ

ခေါ်ဝေါ်ပြောကြားခြင်း စသည်ကို ပြုသောသူ၏ အသံကို ကြားသော သူအား -

- ၁။ ယင်းပစ္စုပ္ပန် အသံ သဒ္ဓါရုံကို အာရုံပြု၍ ရှေးဦးစွာ သောတဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၂။ ထိုနောင် ယင်းအတိတ်သဒ္ဓါရုံကို အာရုံပြု၍ တဒနုဝတ္ထက မနောဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၃။ ထိုနောင် အမည်နာမပညတ်ကို အာရုံပြု၍ တတိယ သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၄။ ထိုနောင် ဝစီဝိညတ်ကို အာရုံပြု၍ စတုတ္ထ မနောဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ
- ၅။ ထိုနောင် ပြောဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလို (ဘာဝ)ကို သိသော ပဉ္စမ မနောဒ္ဓါရဝီထိ တစ်ဝီထိ ဖြစ်၏။

ဤသို့ ဝစီဝိညတ်ကို သိသော ဝီထိကို ပြရာ၌ အနက်ကို သိသော ဝီထိကို ဋီကာဆရာတို့ အသီး မပြသည် မှာ အလိုကို သိသော ဝီထိ၌ ပေါင်းသွင်းချုံးထားသည်ဟု ယူအပ်၏။ ထိုတွင် အလိုကို သိသော ဝီထိ မကျမီ အနက်ကို သိသော ဝီထိ ရှေးဦးကျသည်များ၏။ (ဝီထိပုံ-ဘုံစဉ်-ဆန်းပုံ-သိမ်ပုံကျမ်း - ၂၈-၂၉ ကြည့်။)

နိယတယောဂီ - အနိယတယောဂီ

ဣဿာ-မစ္ဆေရ-ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိရတီ ကရုဏာဒယော။
နာနာ ကဒါစိ မာနောစ၊ ထိန-မိဒ္ဓံ တထာ သဟ။
ယထာဂုတ္တာနုသာရေန၊ သေသာ နိယတယောဂီနော။
(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ။)

မိမိတို့ ယှဉ်ဖက်စိတ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမြဲယှဉ်လျက်ရှိသော စေတသိက်များကို **နိယတယောဂီ** **စေတသိက်**ဟု ခေါ်ဆို၍ မိမိတို့ ယှဉ်ဖက်စိတ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမြဲမယှဉ်ဘဲ တစ်ရံတစ်ခါသာ ယှဉ်နိုင်သော စေတသိက်များကို **အနိယတယောဂီ စေတသိက်**ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ယင်းစေတသိက်တို့မှာ -

- ၁။ ဣဿာ-မစ္ဆေရ (= မစ္ဆရိယ)- ကုက္ကုစ္စ
- ၂။ သမ္မာဝါစာ-သမ္မာကမ္မန္တ-သမ္မာအာဇီဝ (= ဝိရတီ-၃-မျိုး)
- ၃။ ကရုဏာ-မုဒိတာ-(အပ္ပမညာ-၂-မျိုး)
- ၄။ မာန
- ၅။ ထိန-မိဒ္ဓံ

အားလုံးပေါင်းသော် (၁၁)မျိုးတည်း၊ ဤ (၁၁)မျိုးတို့ကား **အနိယတယောဂီ စေတသိက်** တို့တည်း။ စေတသိက် (၅၂)မျိုးတို့တွင် ယင်း (၁၁)မျိုးမှ ကြွင်းကျန်သော ကျန် (၄၁)မျိုးသော စေတသိက်တို့ကား **နိယတယောဂီ စေတသိက်**တို့တည်း။

နာနာ - ကဒါစိ စေတသိက်များ

အနိယတယောဂီ စေတသိက် အချို့တို့သည် မိမိတို့ ယှဉ်ဖက်စိတ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမြဲယှဉ်လျက် မပါ။ **ကဒါစိ** - တစ်ရံ တစ်ခါ၌သာ ယှဉ်လျက် ဖြစ်ကြရသည်။ ထိုသို့ တစ်ရံ တစ်ခါဖြစ်ခွင့် ရပါသော်လည်း မိမိတွဲဖက် သုံးမျိုးလုံး နှစ်မျိုးလုံး တစ်ပြိုင်နက် မယှဉ်နိုင်ကြ၊ အာရုံချင်း ကွဲပြားသောကြောင့် နာနာ- တစ်သီးတခြား တစ်မျိုးစီသာ ယှဉ်ခွင့် ရလေသည်။

ဣဿာ-မစ္ဆေရ-ကုက္ကုစ္စ - စေတသိက်တို့သည် ဒေါသမူဒွေ၌ ယှဉ်သော်လည်း ဒေါသမူစိတ်ဖြစ်တိုင်း ယင်းစေတသိက်တို့ မပါဝင်ကြပေ။ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ငြူစူမှု ကိုယ့်ထက်သာ မနာလိုမှု ဖြစ်ခိုက်မှာသာ **ဣဿာ** ပါဝင်၏။ မိမိ စည်းစိမ်ကို ဝန်တိုသောအခါ သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံမှုကို သည်းမခံနိုင်သောအခါ မိမိပစ္စည်းကို သူတစ်ပါး ကိုင်ကြည့်မှုကို မကြိုက်သော အခါ၌သာ **မစ္ဆေရ** ပါဝင်၏။ ပြုပြီး ဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်ကို အာရုံပြု၍ “ပြုမိတာ မှားလေပြီ၊ မပြုမိတာ မှားလေပြီ”ဟု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်သော အခါ၌သာ **ကုက္ကုစ္စ** ပါဝင်၏။ သူ့အသက်သတ်မှု၊ သောကပရိဒေဝဖြစ်မှု စသည့် ဒေါသမူစိတ်ဖြစ်ရာ အခါတို့၌ ယင်းစေတသိက် (၃)မျိုးတို့ မပါဝင်ကြပေ။ ဒေါသမူစိတ် ဖြစ်ရာ၌ ယင်းစေတသိက်တို့ ပါဝင်ကြရာ၌လည်း -

- ၁။ ဣဿာက သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို အာရုံပြု၏။
- ၂။ မစ္ဆေရက ကိုယ့်စည်းစိမ်ကို အာရုံပြု၏။
- ၃။ ကုက္ကုစ္စက ပြုပြီး ဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်ကို အာရုံပြု၏။

ဤသို့ အာရုံကွဲပြားခြင်း အာရုံပြုပုံ ကွဲပြားခြင်းကြောင့် ယင်း စေတသိက်တို့သည် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူတကွ တစ်ပြိုင်နက် ယှဉ်ခွင့်မရကြပေ။ မိမိဆိုင်ရာ အာရုံကို အာရုံပြုခိုက်၌သာ တစ်မျိုးစီ ဒေါသ

မူ နာမ်တရားစုနှင့် ယှဉ်ကြလေသည်။ သို့အတွက် ဤစေတသိက်တို့သည် နာနာ- ကဒါစိ စေတသိက်တို့ မည်-
ကြသည်။

သမ္မာဝါစာ-သမ္မာကမ္မန္တ-သမ္မာအာဇီဝ - နာနာ- ကဒါစိ ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုရာ ဤနေရာ၌ လောကီဝိရတိ
သာတည်း။ လောကုတ္တရဝိရတိကား သုံးပါးလုံးပင် နိဗ္ဗာန်ကိုချည်း အာရုံပြုသောကြောင့် အမြဲတစ်ပြိုင်နက် ယှဉ်
ကြသည်။ လောကီ ကာမာဝစရကုသိုလ်တို့၌ကား ရံခါ အသီးအသီး တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ယှဉ်ကြသည်။

- ၁။ သမ္မာဝါစာဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မစပ်ဆိုင်သော ဝစီဒုစရိုက် (၄)ပါး တစ်ပါးပါးမှ ရှောင်-
ကြဉ်မှုသဘော ဖြစ်၏။
- ၂။ သမ္မာကမ္မန္တဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မစပ်ဆိုင်သော ကာယဒုစရိုက် (၃)ပါး တစ်ပါးပါးမှ
ရှောင်ကြဉ်မှုသဘော ဖြစ်၏။
- ၃။ သမ္မာအာဇီဝဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သော ဝစီဒုစရိုက် (၄)ပါး၊ ကာယဒုစရိုက် (၃)
ပါး တစ်ပါးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘော ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ဝိရတိတို့သည် တစ်ပါးနှင့် တစ်ပါး ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သည့် ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထု
ဟူသော ကာမ ရုပ်-နာမ် အာရုံချင်း မတူညီကြသောကြောင့် လောကီအခိုက် မဟာကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ရံခါ
ယှဉ်ခိုက်ဝယ် တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီသာ ယှဉ်နိုင်ကြသည်။ ယှဉ်ပြန်ပါသော်လည်း မဟာကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တိုင်း
ယှဉ်နိုင်သည်ကား မဟုတ်။ ဒါနပြုရာ ဒါနကုသိုလ်ဖြစ်ရာ အခါ၊ ပရိကမ္မသမာဓိ ဥပစာရသမာဓိနှင့် ယှဉ်သော
သမထဘာဝနာစိတ်ဖြစ်ရာ အခါ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ဖြစ်ရာ အခါ စသည်တို့၌ (ပုထုဇနံ သေက္ခတို့ သန္တာန်
ဝယ်) မဟာကုသိုလ်စိတ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းကဲ့သို့သော မဟာကုသိုလ်စိတ်တို့ ဖြစ်ရာအခါ စသည်တို့၌ ယင်း
ဝိရတိ စေတသိက်တို့သည် မပါဝင်ကြပေ။ သို့အတွက် ဤဝိရတိ စေတသိက်တို့သည်လည်း ဆိုင်ရာ မဟာကုသိုလ်
စိတ်တို့နှင့် အသီးအသီး တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ တစ်ရံတစ်ခါသာ ယှဉ်သောကြောင့် - **နာနာ-ကဒါစိ** စေတသိက်တို့
မည်ကြ၏။

ကရုဏာ-မုဒိတာ - စေတသိက်တို့သည် တိဟိတ်ပုထုဇနလူသားများအတွက် ကွက်၍ ဆိုရမူ -

- ၁။ မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)မျိုး
- ၂။ စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်ဟူသော ဈာန် (၃) ပါး -

ဤကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ယှဉ်၍ အသီးအသီး တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ တစ်ရံတစ်ခါ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ မဟာကု-
သိုလ်စိတ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမြဲတန်း ဖြစ်ကြ
သည်ကား မဟုတ်ကုန်၊ တစ်ရံတစ်ခါသာ ဖြစ်ကြ၏။ ယှဉ်ကြ၏။

ထိုသို့ ယှဉ်ရာဝယ် သတ္တဝါ ပညတ်ကို အာရုံယူ၍ ကရုဏာ မုဒိတာ ဖြစ်သောအခါ၊ သတ္တဝါ ပညတ်ကို
အာရုံယူ၍ ကရုဏာကမ္မဋ္ဌာန်းကို မုဒိတာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို စီးဖြန်းသောအခါ၊ ကရုဏာဈာန် မုဒိတာဈာန်တို့ကို
ရရှိသောအခါတို့၌သာ ယှဉ်ကြ၏။

ဒါနပြုရာအခါ၊ ဘုရားဂုဏ်စသည်ကို အာရုံပြုရာအခါ၊ ပထဝီကသိုဏ်း စသော ကသိုဏ်းပညတ်ကို အာရုံ
ယူ၍ သမာဓိထူထောင်နေသောအခါ၊ ဈာန်ရသောအခါ စသည်တို့၌ မယှဉ်ကုန်။ သို့အတွက် ယင်းစေတသိက်
(၂)မျိုးတို့သည် ကဒါစိ စေတသိက်တို့ ဖြစ်ကြရ၏။ တစ်ဖန် -

- ၁။ ကရုဏာသည် ဒုက္ခိတ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၏။
- ၂။ မုဒိတာသည် သုခိတ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၏။

ဤသို့ အာရုံချင်း မတူညီကြသောကြောင့် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု အတွင်းဝယ် ကရုဏာ ယှဉ်ခိုက် မုဒိတာ မယှဉ်၊ မုဒိတာ ယှဉ်ခိုက် ကရုဏာ မယှဉ်နိုင်။ အသီးအသီး တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီသာ ယှဉ်နိုင်၏။ သို့အတွက် ဤစေတသိက်တို့သည် နာနာစေတသိက်တို့လည်း ဖြစ်ကြရ၏။ စကားနှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်သော် ယင်းစေတသိက် (၂)မျိုး တို့သည်လည်း - **နာနာ-ကခါနီ** - စေတသိက်တို့သာ ဖြစ်ကြသည်။

မာန - ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် လောဘမူစိတ် (၄)မျိုး၌ ယှဉ်သော မာန စေတသိက်သည် လည်း ထိုဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် လောဘမူစိတ်ဖြစ်တိုင်း အမြဲတမ်း ပါဝင်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ ဣဋ္ဌဖြစ်သော ရူပါရုံ ကို သာယာလျက် ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော လောဘမူစိတ် ဖြစ်နေသည့်အခါတွင် ရူပါရုံကို သာယာမှုသက်သက်သာ ဖြစ်နေပါက မာန မပါဝင်နိုင်ပေ။ ငါတကားဟု ထောင်လွှားမှု မာန်မူခိုက်မှာသာလျှင် မာန ယှဉ်နိုင်သည်။ မာန တစ်မျိုးတည်းဖြစ်၍ အသီးအသီး တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ဖြစ်၏ဟု ဆိုဖွယ်မရှိ၊ တစ်ရံတစ်ခါသာ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပ-ယုတ်စိတ်၌ ယှဉ်သည့်အတွက် ယင်းမာနကို ကခါနီ စေတသိက်ဟုသာ ခေါ်ဆိုပေသည်။ အကယ်၍ ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ်စိတ်ဝယ် မာန မယှဉ်သော် - (၁၉/၂၁/၁၈/၂၀)သော နာမ်တရား အသီးသီးသာ ရှိမည် ဖြစ်သည်။

ထိန-မိဒ္ဓ - လောဘမူ သသင်္ခါရိကစိတ် (၄)မျိုး- ဒေါသမူ သသင်္ခါရိကစိတ် (၁)မျိုး - ဤအကုသိုလ် သသင်္ခါရိကစိတ် (၅)မျိုး၌ ယှဉ်သော ထိန-မိဒ္ဓသည်လည်း သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်တိုင်းလည်း မပါဝင်ပေ။ ဥပမာ သသင်္ခါရိကစိတ်ဖြင့် သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူရာ၊ သူ့သားအိမ်ယာကို ဖျက်ဆီးရာတို့၌ ထိန-မိဒ္ဓ မပါဘဲသော်လည်း ရှိရာ၏။ စိတ်ထက်ထက်သန်သန် မရှိဘဲ စိတ်ဓာတ်ထိုင်းထိုင်းမှိုင်းမှိုင်း ဖြစ်ရာအခါ၌သာ ထိန-မိဒ္ဓ ပါဝင်သင့်၏။ ထိုသို့ ပါဝင်ရာ၌ ထိန- က စိတ်ကို ထိုထို အမှု၌ မခံညားအောင် ဖိနှိပ်၍၊ မိဒ္ဓ- က စေတသိက်ကို ထိုထို အမှု၌ ပင် မခံညားအောင် ဖိနှိပ်သောကြောင့် (စိတ်နှင့် စေတသိက်တို့သည် ခွဲ၍မရဘဲ ဧကုပ္ပပါဒ လက္ခဏာနှင့် အညီ အတူတကွသာ ဖြစ်သကဲ့သို့) ထိန-မိဒ္ဓ (၂)မျိုးတို့လည်း ခွဲ၍မရ အတူတကွသာ ဖြစ်သောကြောင့် - **သဟ** - စေတသိက်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ရံခါသာ ဖြစ်သောကြောင့် **ကခါနီ** - စေတသိက်တို့လည်း ဖြစ်ကြ၏။ သို့အတွက် ထိန-မိဒ္ဓ စေတသိက်တို့သည် **သဟ-ကခါနီ** စေတသိက်တို့တည်း။

ဤသတ်မှတ်ချက်အရ အကုသိုလ် သသင်္ခါရိကစိတ် (၅)မျိုးတို့၌ ထိန-မိဒ္ဓ မယှဉ်ခဲ့သော် - ထိန-မိဒ္ဓ မပါသဖြင့် အသင်္ခါရိကစိတ်တို့၌ ပါဝင်တည်ရှိသော နာမ်တရားအုပ်စု အသီးအသီး အတိုင်းသာရှိ၏ဟု မှတ်ပါ။ ထိုအခါမျိုး၌ ကုသိုလ်မှာကဲ့သို့ပင် အကုသိုလ်စိတ်တို့၌လည်း သသင်္ခါရိက-အသင်္ခါရိက (၂)မျိုးတို့၌ သသင်္ခါ-ရိက အသင်္ခါရိကကို အကြောင်းပြု၍ စေတသိက် အရေအတွက် ထူးထွေကွဲပြားမှု မရှိဟု သိပါလေ။

မိရာဝတ္ထုရုပ်များ

အထက် ရူပါရုံလိုင်း ဓမ္မာရုံလိုင်း စသည်တို့၏ ဇယား အသီးအသီးများ၌ စက္ခုဒွါရဝိထိ နောက်လိုက် မနောဒွါရဝိထိတို့ဝယ် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည် စက္ခုဝတ္ထုရုပ် = စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြ၏။ (သောတဝိညာဏ်စိတ် ယာနဝိညာဏ်စိတ် ဇိဝှိဝိညာဏ်စိတ် ကာယဝိညာဏ်စိတ်နှင့် ဆိုင်ရာ သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည်လည်း သောတဝတ္ထု ယာနဝတ္ထု ဇိဝှိဝတ္ထု ကာယဝတ္ထု ဟူသော ဆိုင်ရာ အကြည်ဓာတ် အသီးအသီးကိုသာ မှီ၍ ဖြစ်ကြ၏။)

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္စိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော၊ တဒါရုံ - ဟူသော ကျန်ဝိထိစိတ် အားလုံးတို့နှင့် ယှဉ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီ၍ အသီးအသီး ဖြစ်ကြ၏။ ဇယားများတွင် သုတ္တန်နည်းအရ ရုပ်ယန အသီးအသီး ပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက်

သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည် ဖြစ်သဖြင့် စက္ခုဝတ္ထု ဟဒယဝတ္ထုစသည့် ဝတ္ထုရုပ်သက်သက်ကိုသာ မဖော်ပြဘဲ မျက်စိ၌ (၅၄)မျိုး နှလုံး၌ (၅၄)မျိုး ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤ (၅၄)မျိုး စသော ရုပ်တို့ကား ရုပ်အစစ်တို့ သာတည်း။ သို့သော် ရုပ်-နာမ်ကို သိမ်းဆည်းသည့် ဤနာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပိုင်း၌ကား ရနိုင်သမျှ ရုပ်အတု များကိုပါ ရောနှော၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ ဝိပဿနာပိုင်းသို့ ရောက်ရှိသော အခါ၌မူကား ရုပ်အတုများကို ချန် လှပ်၍ ရုပ်အစစ်များကိုသာ ဝိပဿနာရှုပါ။

ရေတွက်ပြီးသည်ကို ထပ်မံ မရေတွက်သော် မျက်စိ၌ - ပထဝီ-အာပေါ-တေဇော-ဝါယော-ဝဏ္ဏ-ဂန္ဓ-ရသ-ဩဇာ-ဇီဝိတ-စက္ခုပသာဒ-ကာယပသာဒ-ဘာဝရုပ် ဟု ရုပ်အစစ် (၁၂)မျိုး၊ အာကာသဓာတ်-လဟုတာ-မုဒုတာ-ကမ္မညတာ-ကာယဝိညတ်-ဥပစယ-သန္တတိ-ဇရတာ-အနိစ္စတာ ဟူသော ရုပ်အတု (၉)မျိုး - နှစ်ရပ် ပေါင်းသော် (၂၁)မျိုးသော ရုပ်တရားတို့တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထိုက်သလို သဘောပေါက်ပါလေ။

သဒ္ဓါရုံ = အသံလိုင်း

ရူပါရုံ = အရောင်လိုင်း၌ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း သကဲ့သို့ပင် သဒ္ဓါရုံလိုင်း စသည်တို့၌လည်း နာမ် တရားတို့ကို ဆက်လက် သိမ်းဆည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ဇော၌ကား ယောနိသော မနသိကာရဖြစ်လျှင် ကုသိုလ် ဇော စော၍ အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်လျှင် အကုသိုလ်ဇော စောမည် ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင် သည့် ဝီထိတို့၌ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ဤတွင် အကုသိုလ်ဇော စောကြ သည့် ဝီထိတို့၌ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို အကျဉ်းချုပ်၍ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

သောတအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်တို့ကို ဉာဏ်၌ ပြိုင်တူထင်အောင် ပူးတွဲသိမ်းဆည်း ပြီးလျှင် ဣဌ-အနိဌ စသည် ပြားသောအသံ သဒ္ဓါရုံကို အာရုံယူ၍ ရှုသော် ရူပါရုံလိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်သော် - အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သောတဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစိုဏ်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂)၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂)၊ - ဟူသော သောတဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းနာမ်တရားတို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ရူပါရုံလိုင်း၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် အယောနိသော မနသိကာရ အမျိုးမျိုးကို နည်းမှီး၍ ဤ၌လည်း အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်းခဲ့သော် လောဘဇော ဒေါသဇော မောဟဇောများသည် ထိုက်- သလို စောကြမည် ဖြစ်သည်။ အကုသိုလ်ဇောဝီထိများကို အုပ်စုအလိုက် ကုန်စင်အောင် သိမ်းဆည်းပါ။ ယင်း ဝီထိစိတ်တို့တွင် သောတဝိညာဏ်စိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည် ရှေးဦးအစ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင် သော မဇ္ဈိမာယုက သောတပသာဒ = သောတအကြည်ဓာတ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကျန်ဝီထိစိတ်အားလုံးတို့ နှင့် ဆိုင်ရာ ယှဉ်ဖက်စေတသိက် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့သည် မိမိ မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာ ရှေးရှေး စိတ္တက္ခဏနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ အသီးအသီး ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤ၌ အသံ သဒ္ဓါရုံကို - အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါရုံ ဗဟိဒ္ဓသဒ္ဓါရုံ (၂)မျိုးလုံးကိုပင် ထိုက်သလို အာရုံယူ၍ ရှုနိုင်ပါသည်။

ဂန္ဓာရုံ = အနံ့လိုင်း

ယာနအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပြိုင်တူထင်အောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။ ဣဌ- အနိဌ စသည် ပြားသော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အနံ့ = ဂန္ဓာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ အဇ္ဈတ္တ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အနံ့ = ဂန္ဓာရုံကိုဖြစ်စေ၊ ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အနံ့ = ဂန္ဓာရုံကိုဖြစ်စေ အာရုံယူ၍ ရှုနိုင်သည်။ အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်ခဲ့သော် အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ယာနဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစိုဏ်း၊ သန္တိရဏ၊

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

ဥဋ္ဌာ၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂)၊ ဟူသော ဃာနဒွါရဝီထိနှင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂) - ဟူသော မနောဒွါရဝီထိများသည် ရူပါရုံလိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အကြိမ်များစွာ ဘဝင်များခြားလျက် ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်သည်။ ထိုတွင် ဃာနဝိညာဏ်စိတ်မှာ မဇ္ဈိမာယုက ဃာနဝတ္ထုရုပ်ကို မှီဖြစ်၍ ကျန်ဝီထိစိတ်အားလုံးတို့သည် ဆိုင်ရာ အသီးအသီးသော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ အသီးအသီး ဖြစ်ကြသည်။

ရသာရုံ = အရသာလိုင်း

ဇိဝှိအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပြိုင်တူ ဉာဏ်၌ ထင်လာအောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။ ဣဋ္ဌ-အနိဋ္ဌ စသည် ပြားသော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အရသာ = ရသာရုံကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ ရူပါရုံလိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်ပုံ နည်းစနစ်များကို နည်းမှီး၍ အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်အောင် အသီးအသီး နှလုံးသွင်းခဲ့သော် အကုသိုလ်ဇော အသီးအသီးတို့ ပါဝင်ကြသော - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္စိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဥဋ္ဌာ၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂)ဟူသော ဇိဝှိဒွါရဝီထိနှင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂) - ဟူသော များစွာသော မနောဒွါရဝီထိတို့သည် ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားဝယ် ဘဝင်များခြားလျက် အသီးအသီး ဖြစ်ပေါ်လာကြပေလတ္တံ့။ ယင်းနာမ်တရားစုတို့ကို ဆက်လက်၍ အုပ်စုကုန်အောင် သိမ်းဆည်းပါ။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ = အတွေ့အထိလိုင်း

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း အမည်ရသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်တို့မှာ ပထဝီဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်ဟု (၃)မျိုး ရှိသဖြင့် -

- ၁။ ပထဝီဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်းကောင်း
 - ၂။ တေဇောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်းကောင်း
 - ၃။ ဝါယောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်းကောင်း -
- အသီးအသီး ခွဲရှုပါ။

ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် မိမိရှုပွားလိုသည့် တစ်နေရာမှ ကာယအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနောင် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း - ဤအကြည်ဓာတ် (၂)မျိုးကို ဉာဏ်၌ ပြိုင်တူထင်အောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။ ဣဋ္ဌ-အနိဋ္ဌ စသည် ပြားသော မိမိ သိမ်းဆည်းထားသည့် ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် အနီးကပ်ဆုံး ရုပ်ကလာပ်တို့၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ပထဝီဓာတ်ကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။ ယင်းပထဝီဓာတ်က ယင်းကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်တို့၌ ပြိုင်တူ ရိုက်ခတ်လာသောအခါ၊ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ = ထင်လာသောအခါ ယင်းပထဝီဓာတ်ကို အယောနိသော မနသိကာရအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခဲ့သော် (ရူပါရုံလိုင်း၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း) ယင်းအယောနိသော မနသိကာရ အသီးအသီးနှင့် လျော်ညီသော အကုသိုလ်ဇော အသီးအသီးတို့ ပါဝင်ကြသော -

- ၁။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ဆင်ခြင်
- ၂။ ကာယဝိညာဏ် = ထိသိ
- ၃။ သမ္ပဋိစ္စိုင်း = လက်ခံ
- ၄။ သန္တီရဏ = စုံစမ်း
- ၅။ ဥဋ္ဌာ = ဆုံးဖြတ်

- ၆။ ဇော (၇)
- ၇။ တဒါရုံ (၂)
(ဘဝင်များစွာ)
- ၁။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်
- ၂။ ဇော (၇)
- ၃။ တဒါရုံ (၂)
(ဘဝင်များစွာ)

ဤဖော်ပြပါ ကာယဒွါရဝိထိနှင့် များစွာသော မနောဒွါရဝိထိတို့သည် ဝိထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြားဝယ် ဘဝင်များခြားလျက် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေလတ္တံ့။ သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွသော ယင်းနာမ်တရားစုတို့ကို နာမ်တုံး နာမ်ခဲ နာမ်ယန အသီးအသီးကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းပါလေ။ တေဇောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်းကောင်း ဝါယောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍လည်းကောင်း နည်းတူပင် ရူပါ။ ရူပါရုံလိုင်း၌ တင်ပြခဲ့သော အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်ပုံတို့ကို နည်းမှီး၍ လောဘဇော ဒေါသဇော မောဟဇောများ ပါဝင်သည့် မကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို ကုန်စင်အောင် ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ပထဝီဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ တေဇောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ဝါယောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ သုံးကြိမ် သုံးခါ သုံးမျိုး ခွဲရူပါ။

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျဉ်းသိမ်းဆည်းနည်း

လွယ်ကူရာ ဓမ္မာရုံလိုင်းမှ စ၍ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။ ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းပုံကိုလည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် မကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းပုံကိုလည်းကောင်း ဓမ္မာရုံလိုင်းမှ စ၍ ရူပါရုံလိုင်း သဒ္ဓါရုံလိုင်း ဂန္ဓာရုံလိုင်း ရသာရုံလိုင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်းဟု (၆)လိုင်းလုံး ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ အလွယ်မှ အခက်သို့ ပြောင်း၍ သိမ်းဆည်းမှုလုပ်ငန်း အောင်မြင်သောအခါ - ရူပါရုံလိုင်း သဒ္ဓါရုံလိုင်း ဂန္ဓာရုံလိုင်း ရသာရုံလိုင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း ဓမ္မာရုံလိုင်းဟု အစဉ်အတိုင်းသာ နာမ်တရားတို့ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

ထိုသို့ သိမ်းဆည်းရှုပွားရာ၌ အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်ကြသည့် မကောင်းအုပ်စုချည်းသက်သက် (၆) လိုင်းလုံး ကုန်စင်အောင် ဆက်တိုက် သိမ်းဆည်းဖန်များလာသောအခါ အချို့ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အလင်း ရောင်များ မှိန်သွားတတ်၏။ ရုပ်ကလာပ်များကို မသဲမကွဲ တွေ့မြင်နေတတ်၏။ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်များကိုပင် ရှု၍မရ ဖြစ်လာတတ်၏။ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ရှုရဖန်များလာသဖြင့် စိတ်ဓာတ်လည်း မကြည်မလင် ဖြစ်လာတတ်၏။ ထိုအခါတွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းမှ လျှောကျသွားတတ်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံလည်း ပျောက်ပျက်သွားတတ်၏။ သို့အတွက် (၆)လိုင်းလုံး၌ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းနိုင်သော ဤအဆင့်မျိုးတွင် တစ်လိုင်း တစ်လိုင်း၌ ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု၊ အကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် မကောင်းအုပ်စုတို့ကို တစ်ဆက်တည်း သိမ်းဆည်းရှုပွားခြင်းက ပို၍ ကောင်းမွန်သည်ကို တွေ့ရ၏။ သိမ်းဆည်းမှု ကျွမ်းကျင်လာသည်နှင့် အမျှ ဘာဝနာဉာဏ်စွမ်းအား ကြီးမားလာသဖြင့် လင်းရောင်ခြည်၏ စွမ်းအင်မှာလည်း ပြည့်ဝလာတတ်ပေသည်။

ဓမ္မာရုံလိုင်းတွင် ပဿာဒရုပ် (၅)ပါး၊ သုခမရုပ် (= သိမ်မွေ့သောရုပ်) (၁၆)ပါးတို့ ပါဝင်ကြ၏။ သို့အတွက် - ရူပါရုံလိုင်း၊ သဒ္ဓါရုံလိုင်း၊ ဂန္ဓာရုံလိုင်း၊ ရသာရုံလိုင်း၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း၊ ဓမ္မာရုံလိုင်း ဟူသော (၆)လိုင်းကို ပေါင်းလိုက်သော် ရုပ် (၂၈)ပါးကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ ပြီးစီးပြီ

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း - အရူပပရိဂ္ဂဟအခန်း

ဖြစ်ပေသည်။ အာယတနဒွါရအလိုက် နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ နည်းစနစ်လည်း ဖြစ်၏။ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျဉ်း သိမ်းဆည်းနည်းလည်း ဖြစ်၏။ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျဉ်းနည်းလမ်းစဉ်မှ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း သိမ်းဆည်းပုံ လည်း ဖြစ်၏။ ဤသိမ်းဆည်းပုံစနစ်ကို ဇယားဖြင့် အကျဉ်းချုပ်၍ ထပ်မံ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

(၆) လိုင်းဇယား အချုပ် (ရှပ်ပိုင်း)

၁။ ရှပ်ပိုင်း	ကုသိုလ်ဇော စောသည့် အကောင်းအုပ်စု	အကုသိုလ်ဇော စောသည့် မကောင်းအုပ်စု
၂။ သဒ္ဓါရှပ်ပိုင်း	။	။
၃။ ဂန္ဓာရှပ်ပိုင်း	။	။
၄။ ရသာရှပ်ပိုင်း	။	။
၅။ ဟောဋ္ဌဗျာရှပ်ပိုင်း	။	။
၆။ ဓမ္မာရှပ်ပိုင်း	။	။
(က) ရှပ်အစစ် (၁၀/၁၁)	။	။
(ခ) ရှပ်အတူ (၁၀)	။	။

(ဂ) ဓမ္မာရုံလိုင်း - မနောဒွါရဝိသိ - အကောင်းအုပ်စုသက်သက် ဇယား

	မနောဒွါရဝိသိ	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ (၂)	အဟိတ်တဒါရုံ (၂)
၁။ သမ္မာဝါစာ	၁၂	၃၅/၃၄/၃၄/၃၃	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂	၁၂/၁၁/၁၁
၂။ သမ္မာကမ္မန္တ	။	၃၅/၃၄/၃၄/၃၃	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂	၁၂/၁၁/၁၁
၃။ သမ္မာအာဇီဝ	။	၃၅/၃၄/၃၄/၃၃	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂	၁၂/၁၁/၁၁
၄။ ကရုဏာ	။	၃၅/၃၄/၃၄/၃၃	×	×
၅။ မုဒိတာ	။	၃၅/၃၄/၃၄/၃၃	×	×
၆။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ	။	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂	၃၄/၃၃	၁၂
၇။ မရုဏာနုဿတိ	။	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂	၃၄/၃၃/၃၃/၃၂	၁၂/၁၁/၁၁

(ဃ) ဓမ္မာရုံလိုင်း - ချာန်နာမ်တရားများ ဇယား

၁။ အာနာပါန	ပထမဈာန် ၊ ဒုတိယဈာန် ၊ တတိယဈာန် ၊ စတုတ္ထဈာန်
၂။ အရိုးစု	ပထမဈာန်
၃။ ဩဒါတကသိုဏ်း	ပထမဈာန် ၊ ဒုတိယဈာန် ၊ တတိယဈာန် ၊ စတုတ္ထဈာန်
၄။ မေတ္တာ	ပထမဈာန် ၊ ဒုတိယဈာန် ၊ တတိယဈာန်
၅။ အသုဘ	ပထမဈာန် ၊